

Programmabegroting

2023
–
2026

Programmabegroting

2023-2026

Gemeente Hoogeveen

Bezoekadres: Raadhuisplein 1
7901 BP Hoogeveen

Postadres: Postbus 20000
7900 PA Hoogeveen

Telefoon: 14 0528
Fax: 0528-291325
E-mail: info@hoogeveen.nl
Internet: www.hoogeveen.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Aanbiedingsbrief.....	3
Begroting in kort bestek.....	7
Kerngegevens.....	14
Samenstelling raad en college.....	17
Trends en ontwikkelingen.....	18
PROGRAMMA'S	28
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling.....	29
02 Jeugdhulp en Participatie.....	36
03 Gezond en Vitaal.....	44
04 Economie.....	53
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving.....	58
06 Ruimtelijke ordening en sport.....	66
07 Veilige Bereikbaarheid.....	69
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen.....	73
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen.....	79
10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	85
11 Overzicht overhead.....	86
12 Reserves.....	87
13 Het geraamde resultaat.....	88
14 Vennootschapsbelasting.....	89
PARAGRAFEN	90
Dienstverlening en Digitalisering.....	91
Bedrijfsvoering.....	93
Lokale heffingen.....	94
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	100
Onderhoud kapitaalgoederen.....	110
Financiering.....	119
Verbonden partijen.....	124
Grondbeleid.....	140
Rechtmatigheid.....	147
Overzicht van Baten en Lasten	148
Uiteenzetting van financiële positie	179
Vaststelling	181
Bijlage A: Overzicht investeringen.....	182
Bijlage B: Overzicht reserves.....	192
Bijlage C: EMU Saldo.....	194
Bijlage D: Lijst met afkortingen.....	195
Bijlage E: Overzicht beleidsdocumenten.....	197
Bijlage F: Sociale structuur.....	200
Bijlage G: Toelichting op verplichte beleidsindicatoren.....	201

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de sluitende begroting 2023 die is gebaseerd op de door de raad vastgestelde kaderbrief 2023.

Coalitieakkoord

We staan voor grote uitdagingen en onzekerheden. We zijn ervan overtuigd dat we die met de hartenklop van het coalitieakkoord tegemoet moeten treden. We hebben uitgesproken de samenwerking op te zoeken met inwoners, ondernemers, organisaties, gemeenteraad en ambtelijke organisatie. Samen: verbinden & verbeteren is ons motto. Alleen samen en in verbinding kunnen we de noodzakelijke verbeteringen bereiken. Alleen samen en in verbinding kunnen we de krachten in onze samenleving aanboren om de onbestendige toekomst tegemoet te treden. Want dagelijks zien we waar onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners samen met de gemeente toe in staat zijn: de waterspeelplaats in Pesse, de IT-hub bij station Hoogeveen, de samenwerking die tot een prachtig nieuw park Dwingeland leidt. Het is slechts een greep uit de recente voorbeelden. En we zien sterke verbanden ontstaan, zoals de dorpscoöperatie in Hollandscheveld en de energiecoöperaties Pesse Energieneutraal en De Groene Wieken.

In het coalitieakkoord hebben we naast deze nadruk op samenwerking ook onze grootste thema's benoemd: het sociale gezicht van Hoogeveen, wonen, de energietransitie en een financieel gezonde gemeente. Daar worden met deze begroting stappen gezet. Andere ambities uit het coalitieakkoord vindt u ook terug in deze begroting, maar dan voorzichtig en vooral voor uitwerking na 2023.

Binnen de beperkte financiële ruimte voor 2023 vinden we met elkaar ruimte voor accenten in het beleid. Die zetten we samen met onze inwoners, ondernemers, organisaties en de gemeenteraad. Daarvoor trekken we zaken die al in gang zijn gezet door en bereiden we enkele nieuwe plannen voor. We houden vast aan de werkwijze dat we eerst effectieve en uitvoerbare plannen vaststellen en dan pas integraal kijken of we de financiële middelen daarvoor vrij kunnen maken. We houden ook vast aan maximale transparantie voor de gemeenteraad. De nieuwe accenten en plannen met hun indicatieve financiële beslag staan ter informatie in deze begroting.

Accent op samen, op verbinden en verbeteren

Om te beginnen leggen we het accent op samen. De grote uitdagingen en onzekerheden gaan we samen aan, in verbinding met elkaar. Samen staan we sterk. De verbinding met onze inwoners heeft geleden onder corona, politiek geharrewar en bezuinigingen. Die verbinding moet worden hersteld en geïntensiveerd. Die relatie moet op de leest van vertrouwen worden geschoeid. Dat vertrouwen in de kracht van onze samenleving hebben we.

Als medewerkers van de gemeente en als College van burgemeester en wethouders staan we voor onze taak de verbinding met onze samenleving te verbeteren.

De verbinding tussen raad en college is sinds de politieke crisis van 2020 vanzelfsprekender geworden en verdient onze blijvende aandacht. Tegenstellingen en verschillen van inzicht zullen blijven bestaan. Die verwachten we ook als we met elkaar een ander evenwicht zoeken tussen geld en inhoud de komende jaren. Dan komen we uit op keuzes en komt het erop aan het democratische proces open, transparant en met respect te volgen.

Accent op bestaanszekerheid

Daarnaast leggen we het accent op bestaanszekerheid. De huidige ontwikkelingen op het gebied van energieprijzen en inflatie zijn een groot risico voor het brede welzijn van onze inwoners. En het raakt veel meer groepen dan in het verleden. Denk aan inwoners met een eigen woning en met een inkomen dat vorig jaar nog ruim toereikend was; mensen die nu hard worden geraakt door toenemende vaste (woon)lasten. Dat komt bovenop het tekort aan menskracht in het onderwijs, de zorg en bij energiebedrijven. Daar zoek je de professionals als je hulp nodig hebt.

Wij zien de gevolgen en staan naast onze hulpbehoevende inwoners. Net als de vele vrijwilligers en maatschappelijke organisaties die zich dagelijks inzetten voor de ander. We willen dat Hoogeveen een sociaal gezicht heeft. En we willen dat de energietransitie op termijn de betaalbaarheid van woonlasten voor onze inwoners verbetert.

We zien ook dat de onrust onder onze inwoners toeneemt. Het besef dat we met elkaar zijn en dat we dezelfde gemeenschap vormen staat nogal eens onder druk. Ook realiseert niet iedereen zich altijd dat de ander niet een tegenstander is, maar een medestander in de aanpak van de uitdagingen waar we voor staan. Hier ligt een opdracht voor ons allen.

Accent op wonen

Verder leggen we het accent op wonen. Er is vraag naar woningen in fijne woonbuurten, in de dorpen en wijken. We schrappen de bezuiniging op wijk- en dorpshuizen en onderzoeken de mogelijkheden voor verbeterd groen in de openbare ruimte. We hebben vooral meer woningen nodig. Dat vergt dat we onze planvorming op orde hebben en klaar staan voor de nieuwe Omgevingswet. We gaan werken aan een nieuwe woon(zorg)visie en een daarbij passend grondbeleid.

Er komt een gemeentelijk versnellingsteam om de woningbouw in Hoogeveen te versnellen. Het team moet voor ontwikkelaars, woningcorporaties en inwoners een vast aanpreekpunt zijn en de plannen uitwerken. Behalve aandacht voor nieuwbouw, samen met partners en inwoners, zetten we vol in op verbetering van de bestaande bouw. Het terugdringen van het energieverbruik staat hierbij voorop. Uiteraard spreken we hier met de gemeenteraad op verschillende momenten nog uitgebreid over.

Accent op werken

Het accent werken brengen we hier als laatste onder de aandacht. Hoogeveen is in de Regio Zwolle een van de weinige gemeenten met meer werk dan inwoners. Wij zijn een economisch aantrekkelijke gemeente en waar we goed in zijn, moeten we blijven doen en uitbouwen. Onze strategische ligging en prima ontsluiting zullen ook de komende jaren aantrekkelijk zijn voor nieuwe bedrijven. Daar moeten we klaar voor staan. We moeten ook de kracht van onze gemeente onder de aandacht blijven brengen met marketingactiviteiten. Dat doen we als gemeentebestuur samen met onze partners in de regio.

Uitdagingen en onzekerheden

De afgelopen jaren heeft het gemeentebestuur gewonnen aan financiële, bestuurlijke en politieke stabiliteit. Tegelijk is onze omgeving vol ongekende uitdagingen en onzekerheden. We zien prijsstijgingen waardoor velen in financiële nood raken. De oorlog in Oekraïne heeft veel gevolgen, zoals opvang in Hoogeveen waar velen mee behept zijn. De coronapandemie laat zijn sporen nog na. De druk op de toekomst van onze agrarische sector en ook de cultuursector is hoog. Een eigen huis heeft voor starters sinds een halve eeuw niet zo ver weg geleken. De vraag naar zorg stijgt onverminderd en niemand weet of onze inkomsten daarmee gelijke tred zullen houden. De vluchtelingenopvang vraagt om nieuwe maatregelen. Verder zijn natuurwaarden in het gedrang en zien we tegelijk maatschappelijke effecten van de stikstofwetgeving. Tel daarbij op dat de werkdruk overal hoog is als gevolg van het personeelstekort.

Er is geld in Den Haag. Maar leidt dat tot effectieve, tijdige en haalbare ingrepen? Ook al regel je het geld voor nieuwe ambities, dan is nog maar de vraag of er personeel voor is en benodigde middelen zoals ICT. Het is moeilijk genoeg om nu de basis op orde te hebben; laat staan voor welke uitdagingen en nieuwe ambities we komen te staan.

De hoge ambities van het Rijk komen met inkomsten voor de gemeente. We mogen er niet op vertrouwen dat deze geldstroom doorzet. Compensatie voor de invoering van de omgevingswet is niet geregeld. Elke gemeente heeft te maken met het 'ravijnjaar' 2026, waarin de geldstroom van Rijk naar gemeenten drastisch terugvalt. Kijkend naar het recente verleden, komt er compensatie. Resultaten uit het verleden bieden echter geen garantie voor de toekomst. We mogen vanuit voorzichtigheid er niet op vertrouwen dat de inkomsten in 2026 en verder zullen aantrekken. Verder zal de geldkraan vanuit het Rijk een keer dicht gaan. Dan kunnen de inkomsten net zo hard dalen als ze nu stijgen. Voorzichtigheid dwingt om daar nu al voorbereidingen voor te treffen.

Er is nog veel te doen voor we als gemeentebestuur aan nieuwe ambities toekomen. Door personeelstekorten, bezuinigingen in de vorm van vacaturestops, de coronacrisis, de opvang van vluchtelingen en de gevolgen van stikstofwetgeving staat het reguliere werk door de ambtelijke organisatie onder druk. Iedereen moet zijn ambities afstemmen op wat organisatorisch mogelijk is, ook wij. Ondernemers moeten soms lang wachten op hun vergunning, mensen met een klacht zien ons niet meteen reageren en samenwerkingsprojecten met inwoners lopen vertragingen op. We hebben achterstanden in beheer, onderhoud en noodzakelijke vervangingsinvesteringen. Daar komt nog bij dat er moet worden opgeruimd wat in het (verre) verleden is blijven liggen. We hebben samen veel opgebouwd en dat verdient onze zorg en aandacht.

De basis eerst op orde

We moeten met elkaar een been bijzetten, inwoners, ondernemers, organisaties en de medewerkers van de gemeente. Dat kunnen we. Dat heeft de Hoogeveense samenleving de afgelopen jaren wel bewezen. Aanpakken van de basis vergt tijd en energie, maar is belangrijker voor het herstel van vertrouwen in het gemeentebestuur dan nieuwe beloften. Alleen als we als gemeente de basis op orde hebben komen we tot verbinden en verbeteren met elkaar. De uitdaging wordt om daarnaast de accenten die we willen zetten ook verder te brengen.

Vasthouden aan kaderbrief

Het gemeentebestuur is rustiger geworden maar onze omgeving niet. Dat vergt een vaste hand. De begroting van 2023 is niet het moment voor wijzigingen van de financiële koers. We houden vast aan de uitgangspunten van de kaderbrief 2023. Voor de indexatie van de inkomsten via onder andere de OZB en parkeren impliceert dit dat we ook vasthouden aan de 3% uit de kaderbrief. Dat is een keuze voor rust, in weerwil van de extra risico's die we daarmee lopen. We zijn er ook nog niet. Pas als we nu strak vasthouden aan het spaartempo en er geen onverwachte uitgaven op ons pad komen, bereiken we aan het einde van 2023 alle gestelde financiële begrotingsdoelstellingen. Zodra die zijn bereikt, moeten we met elkaar op zoek naar een nieuwe balans tussen financiële kaders, politieke beleidsambities en de lasten voor onze burgers en ondernemers. Deze zullen we vastleggen in de kaderbrief 2024. Dit is ook volgens de besluitvorming van de gemeenteraad van voor de zomer.

Tot slot

We hebben een structureel sluitende begroting zonder dat er extra bezuinigingen of enorme verhogingen van de inkomsten nodig zijn. We schreven in het verleden over onze financiële situatie het volgende: "We zijn de bocht nog niet door, laat staan de tunnel uit." We zijn de bocht aan het nemen, maar moeten in 2023 koersvast blijven om de bocht niet uit te vliegen. Alleen dan houden we zicht op het einde van de tunnel.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Karel Loohuis

Derk Reneman

Jan Zwiers

Jeroen Westendorp

Roelof Bisschop

Mark Tuit

Jelmer Mulder

Begroting in kort bestek

Strategische financiële koers

Onderstaand nemen wij u stapsgewijs mee in de opbouw van het resultaat van de programmabegroting 2023-2026.

1. Startpunt is de begroting 2022-2025
2. Verwerking van de kaderbrief
3. Verwerking update kaderbrief
4. Overige mutaties
5. Inflatie en indexatie

De programmabegroting 2023-2026 is opgebouwd uit de volgende programma's:

- Blijven meedoen en Talentontwikkeling
- Jeugdhulp en Participatie
- Gezond en Vitaal
- Economie
- Aantrekkelijk wonen en Woonomgeving
- Ruimtelijke Ordening en Sport
- Veilige bereikbaarheid
- Duurzaam en Gastvrij Hoogeveen
- Veilig, Zichtbaar en Transparant Hoogeveen

Exploitatie

Verloop mutaties exploitatie

Het financiële vertrekpunt van deze begroting is de Programmabegroting 2022-2025 (1. Startpunt). We hanteren verschillende uitgangspunten bij het opstellen van de begroting. De mutaties uit de kaderbrief (2. Verwerking kaderbrief) en de update van de kaderbrief (3. Verwerking update kaderbrief) vormen de basis. Zaken die nog niet bekend waren bij de kaderbrief en de update daarvan zijn verwerkt onder de aanvullende mutaties (4. Overige mutaties).

1. Startpunt

Het financiële startpunt van de Programmabegroting 2023-2026 is de eindstand van de Programmabegroting 2022-2025. Deze ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000 - = voordeel, + = nadeel	2023	2024	2025	2026
Saldo Programmabegroting 2022-2025 na 1e wijziging	404	-96	-1.368	-1.368

2. Verwerking kaderbrief

Op 14 juli 2022 heeft de raad de kaderbrief 2023 en de update van de kaderbrief vastgesteld. De mutaties uit de kaderbrief 2022 en de update zijn verwerkt in deze begroting.

Bedragen x € 1.000 - = voordeel, + = nadeel	2023	2024	2025	2026
Mutaties uit kaderbrief:				
Actualisatie gemeentefonds decembercirculaire 2021	-2.886	-2.544	-2.924	-2.924
Niet te realiseren taakstelling sociaal domein	2.839	3.839	5.689	5.689
Herijking exploitatie (Bijlage 1 kaderbrief)	-789	-3.614	-4.634	217
Correctie 2 opgenomen bezuinigingen:				
Correctie besparing van 4 naar 3 wethouders	168	168	168	168
Correctie verhoging OZB (na verlaging Afvalstoffenheffing)	500	960	960	960
Eindstand kaderbrief 2023	236	-1.287	-2.109	2.742

3. Verwerking update kaderbrief

Bedragen x € 1.000 - = voordeel, + = nadeel	2023	2024	2025	2026
Mutaties uit update kaderbrief:				
Mutaties coalitieakkoord	1.424	1.574	1.574	1.574
Verhoging budget Rekenkamercommissie	35	55	55	55
Mutaties gemeentefonds (meicirculaire 2022)	-9.607	-10.477	-12.346	-6.844
Eindstand kaderbrief 2023	-7.912	-10.135	-12.826	-2.473

4. Overige mutaties

Binnen de kaders stellen wij voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie. Hierbij hebben we het criterium gehanteerd dat we geen nieuw beleid opnemen. In het overzicht van baten en lasten zijn alle aanvullende mutaties ten opzichte van de kaderbrief per programma geordend en toegelicht.

Programma + = nadeel en - = voordeel	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
Blijven meedoen en Talentontwikkeling		598	220	529	-6
Jeugdhulp en Participatie		2.284	2.312	2.328	1.625
Gezond en Vitaal		-584	-916	-682	-315
Economie		55	58	32	15
Aantrekkelijk wonen en Woonomgeving		232	481	461	179
Ruimtelijke ordening en Sport		1.938	1.608	1.789	1.318
Veilige bereikbaarheid		36	39	32	67
Duurzaam en Gastvrij Hoogeveen		59	-73	-72	-72
Veilig, Zichtbaar en Transparant Hoogeveen		177	131	178	-32
Algemene dekkingsmiddelen		-500	-576	-653	-650
Overhead		1.184	480	348	294
Reserves		0	0	0	0
Totaal aanvullende mutaties		5.479	3.764	4.020	2.423
Afrondingsverschillen		-1	-1	-3	0
Eindstand Programmabegroting 2023-2026		-2.434	-6.372	-8.809	-50

Uitkomsten Programmabegroting 2023-2026

We hebben een structureel sluitende begroting. 2023 € 2,43 miljoen positief, 2024 € 6,73 miljoen positief, 2025 € 8,81 miljoen positief en in 2026 sluiten we met een positief saldo van € 50.000. Het verschil in 2025 en 2026 zit in de lagere uitkering van het Rijk vanaf 2026. We houden vast aan de kaders zoals deze zijn opgenomen in de kaderbrief. We voeren nu geen nieuw beleid op.

Inflatie en indexatie

Een vraag bij elke begroting is: met welke prijsstijging moeten we rekening houden? Schatten we die hoog in, dan overdrijven we misschien de uitgaven en reserveren we geld dat we wellicht liever aan iets anders hadden besteed. Schatten we die te laag in, dan komen we aan het eind van het jaar niet goed uit. Soms zijn inflatiecijfers van dit jaar bekend en als we mogen verwachten dat die volgend jaar nog van kracht zijn, hebben we ze als zodanig opgenomen in deze begroting. Dat leidde tot grote verschillen tussen beleidsdomeinen. De indexatie bij onderhoud aan wegen is bijvoorbeeld 18%, bij jeugdzorg 3,4%. Voor onze inkomsten hanteren we in de regel de consumentenprijzenindexatie. Bij de huidige indexatie (augustus 2022) zou dat 12% zijn.

We houden echter vast aan de indexatie uit de kaderbrief, namelijk 3%. De huidige financiële kaders worden opnieuw geijkt met de kaderbrief van 2024.

Uitgangspunten overige mutaties

We hanteren verschillende uitgangspunten bij het opstellen van de begroting. Om zo realistisch mogelijk te begroten, hebben we voor vrijwel alle mutaties ons gebaseerd op ervaringsgegevens. Voor onze uitgaven ramen we realistische indexeringen en volumeaanpassingen. Voor de kosten van Jeugdhulp, WMO en SWW is de basis dat we de arbeidskosten ontwikkeling van 2023 volgen op basis van het advies van het Rijk.

De budgetten voor onderhoud van het gemeentelijk vastgoed zijn bijgesteld op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie uit 2022. We zijn nog bezig met het opstellen van een plan van aanpak om voor al het gemeentelijk vastgoed inzicht te krijgen in de toekomstige maatregelen en keuzes (instandhouding, renovatie, nieuwbouw, verduurzaming). Dit zal plaats moeten krijgen in de kaderbrief 2024.

Vanaf 2023 moeten we een nieuw contract afsluiten voor energie. Op basis van de huidige energieprijzen betekent dit voor Hoogeveen een verhoging van gemiddeld 203%. In totaliteit is dit een verhoging van € 2,4 miljoen. Om behoedzaam te begroten hebben we deze kosten structureel opgenomen in de begroting.

We hebben afgesproken de inkomsten jaarlijks te verhogen op basis van de consumentenprijsindex (CPI). Op dit moment (augustus 2022) is de index 12% (ten opzichte van augustus 2021). Dit zou een aanzienlijke stijging van de tarieven betekenen. We houden vast aan de index van 3% zoals is opgenomen in de kaderbrief 2023.

Er zijn enkele zaken waarvan we weten dat het komt, maar waarvan nog geen concreet beleid is vastgesteld. Dit is nu nog niet opgenomen in de begroting. Wanneer zaken meer concreet zijn worden ze integraal afgewogen bij de GemRap 2023 of de Kaderbrief 2024. Hieronder een overzicht van zaken die nu **niet** zijn verwerkt in de begroting maar waar we nog samen met de raad besluiten over moeten nemen.

Nieuw beleid, niet opgenomen in begroting	2023	2024	2025	2026
Indexatie subsidie culturele partijen	155	155	155	155
Professionalisering ondernemend Hoogeveen	30	30	30	
Onderzoek bovenregionaal bedrijventerrein	10			
Openbaar groen, aanbrengen meer groen	70	200	200	200
Openbare speelvoorzieningen, ontmoetings- en beweegplekken creëren.	20	200	200	200
Uitvoeren beleid arbeidsmigranten	500	500	500	500
Vitale vakantieparken	271	105	69	30
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	351			
Uitvoering omgevingswet	935	245		
Evenementen	333	175	126	126
Totaal	2.675	1.610	1.280	1.211

Gemeentefonds

Volgens de bestendige gedragslijn nemen we als uitgangspunt de meicirculaire 2022 voor de begroting 2023. De uitkomsten van de meicirculaire 2022 zijn verwerkt in de update van de kaderbrief.

Tot en met 2025 ontvangen we meer geld van Rijk, daarna leveren we in. Vanaf 2026 zijn de middelen die we van Rijk ontvangen € 10 miljoen lager dan in 2025. De onzekerheid over de Rijksmiddelen maakt dat het lastig is om 4 jaar vooruit te kijken en middelen structureel in te zetten.

Investerings

De investeringen en kapitaallasten zoals opgenomen in de kaderbrief zijn de basis van deze begroting. Conform de kaderstelling nemen we alleen vervangingsinvesteringen op, met uitzondering van investeringen in onderwijshuisvesting en strikt noodzakelijke nieuwe investeringen. Bij de kaderbrief 2024 zullen we de investeringen en het investeringsplafond opnieuw integraal afwegen. Voorafgaand aan de kaderbrief zullen we een nota investeringen opstellen. Aan de hand van deze nota zullen we met voorstellen komen in de kaderbrief.

Overzicht investeringen (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Onderwijshuisvesting	4.500	4.500	2.500	
Tamboer	469			
Inrichting (bergings-)gebieden waterstructuur	145			
Budget begraafplaatsen				
Budget speelvoorzieningen	113	148	108	222
Reconstructies openbaar groen	153	130	130	130
Asfaltprogramma - wegen	962	818	818	
Asfaltprogramma - fietspaden	372	315	315	
Houten damwand industriehaven	71			
Houten damwand kanaalweg	564			
Zuiderparkbrug		39		
Damwand industriehaven NZ		1.770		
Berkenlaan brug			65	
Schooldijkje brug			54	
Visie Stadscentrum (fase 2)	981			
Regio Stedenfonds	470	1.259	282	
Renoveren bestaande buitensportvelden	770	830		
Totaal	9.570	9.809	4.272	352

Mutaties investeringen

Het uitgangspunt voor de investeringen zijn de investeringen zoals opgenomen in de kaderbrief. Er zijn geen nieuwe investeringen opgenomen. Wel is de huidige investeringsplanning geactualiseerd. In de GemRap 2022 is al aangegeven het begrote bedrag van € 5 miljoen voor onderwijshuisvesting niet in 2022 uit te gaan geven. Hiervan is € 2 miljoen opgenomen in 2023 en € 2 miljoen in 2024. In 2023 wordt de subsidie afgerekend met de Provincie voor het project Visie Stadscentrum. Een deel van het budget uit 2022 wordt in 2023 ingezet. De bedragen voor het renoveren van buitensportvelden zijn aangepast door prijsstijgingen. Daarnaast bleek uit de laatste inspectie dat velden eerder vervangen moeten worden dan was opgenomen in de kaderbrief.

De investeringen worden verder toegelicht in bijlage A.

Het totaalbeeld van de investeringen (inclusief het lopende jaar 2022) ziet er als volgt uit:

Jaar (Bedragen x € 1.000)	Investering MJB 2023	Personele kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
2022	10.242	576	7.603	2.063
2023	9.570	243	8.462	865
2024	9.809	170	8.473	1.166
2025	4.272	111	3.949	212
2026	352	5	347	0
Totaal	34.246	1.105	28.835	4.307

Totaal investeren we € 34,2 miljoen in de jaren 2022 t/m 2026. Met de raad is een investeringsplafond van circa € 6,5 miljoen per jaar afgesproken. Voor de jaren 2022 t/m 2026 zal het plafond uitkomen op € 36,8 miljoen (5 jaren keer € 6,5 miljoen plus € 4,3 miljoen aan bijdragen van derden). In deze begroting is nog minimaal invulling gegeven aan jaarschijf 2026 omdat we geen nieuw beleid hebben opgenomen.

Reservepositie

Om de Algemene reserve weer op het gewenste niveau te krijgen, is in de exploitatierekening gehouden met stortingen aan de Algemene reserve. Er wordt € 3,7 miljoen in 2023, € 5,2 miljoen in 2024 en € 5,7 miljoen in 2025 en € 5,7 miljoen in 2026 toegevoegd aan de Algemene reserve. Daarnaast zijn de resultaten grondexploitatie verwerkt in de verwachte reservestanden. De Algemene reserve kent op basis van deze begroting eind 2026 een omvang van € 53,1 miljoen. De uitkomsten (saldi) van deze begroting zijn hierin niet meegenomen. Hieronder het overzicht van de verwachte begrote stand van de reserves per 31/12.

Reserves (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Begrote stand op 31/12				
Algemene reserve	31.795	38.703	45.966	53.106
Reserve Structuurvisie	50	0	0	0
Totaal reserves	31.845	38.703	45.966	53.106

Stand van zaken financiële kaders

Enkele jaren geleden hebben we financiële kaders opgesteld waaraan we kunnen aflezen in hoeverre Hoogeveen financieel gezond is. In deze begroting komen we op onderstaande kengetallen:

Kengetallen	Vastgesteld kader	2023	2024	2025	2026
Schuldpositie	Maximaal 80%	58%	61%	57%	55%
Solvabiliteit	Minimaal 18%	19%	21%	24%	28%
Weerstandvermogen	Minimaal 1,0	1,92	2,34	2,78	3,21

Schuldpositie: met een schuldpositie tussen de 55% en 61% voldoen we aan het door de raad vastgestelde kader van maximaal 80%.

Solvabiliteit: de solvabiliteit komt op basis van deze begroting eind 2023 op 19% en loopt op naar 28% in 2026. Daarmee voldoen we aan de norm van Schone lei van 18%.

Weerstandvermogen: naar verwachting is de weerstandratio eind 2023 1,92. Aan dit getal hangt de classificatie 'ruim voldoende'. Ons uitgangspunt is dat deze minimaal 'voldoende' moet zijn.

Sluitende begroting: deze begroting is structureel en reëel sluitend. De begroting is 'pessimistisch-realistisch' opgesteld, waarmee de belangrijkste risico's zijn afgedekt.

Daarnaast zijn een aantal nog te realiseren taakstellingen uit de huidige begroting bijgesteld: taakstelling buurthuizen, sociaal domein en bijdrage SWO. In de paragraaf Weerstandsvermogen geven we een uitwerking van deze kengetallen op basis van deze begroting.

Conclusie

We bieden een structureel sluitende begroting aan voor 2023. We zijn de bocht aan het nemen, maar moeten in 2023 koersvast blijven om de bocht niet uit te vliegen. Alleen dan houden we zicht op het einde van de tunnel.

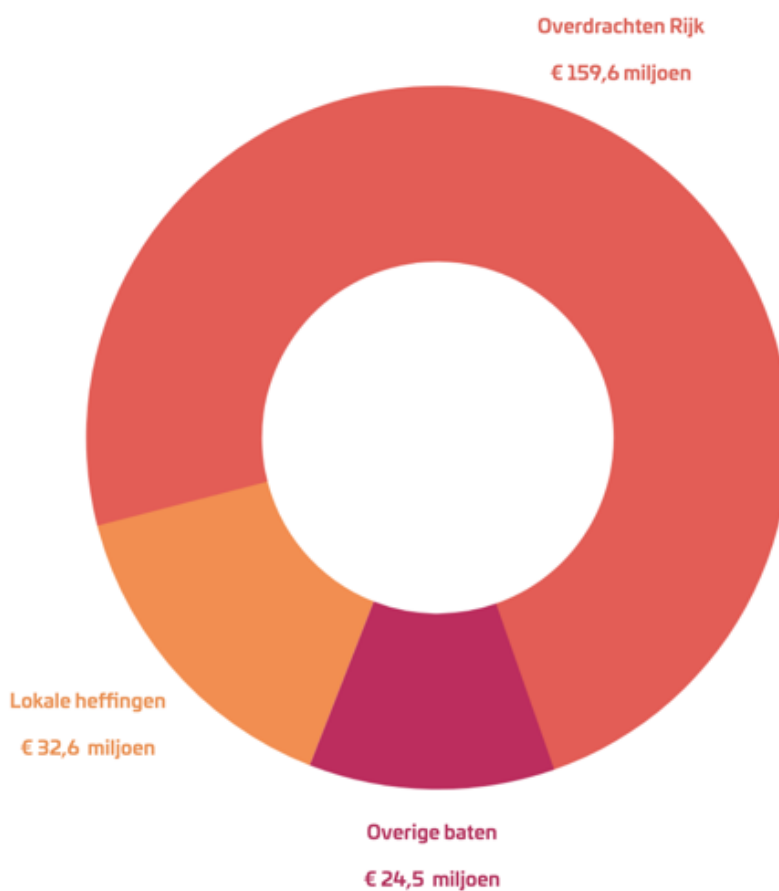
Kerngegevens

De kerngegevens geven een beeld van de financiële, sociale en fysieke structuur van de gemeente.

Totaalbeeld inkomsten en uitgaven

In onderstaande grafieken laten wij op hoofdlijnen de herkomst van onze middelen zien en hoe wij die inzetten.

Inkomsten (€ 216,8 miljoen)

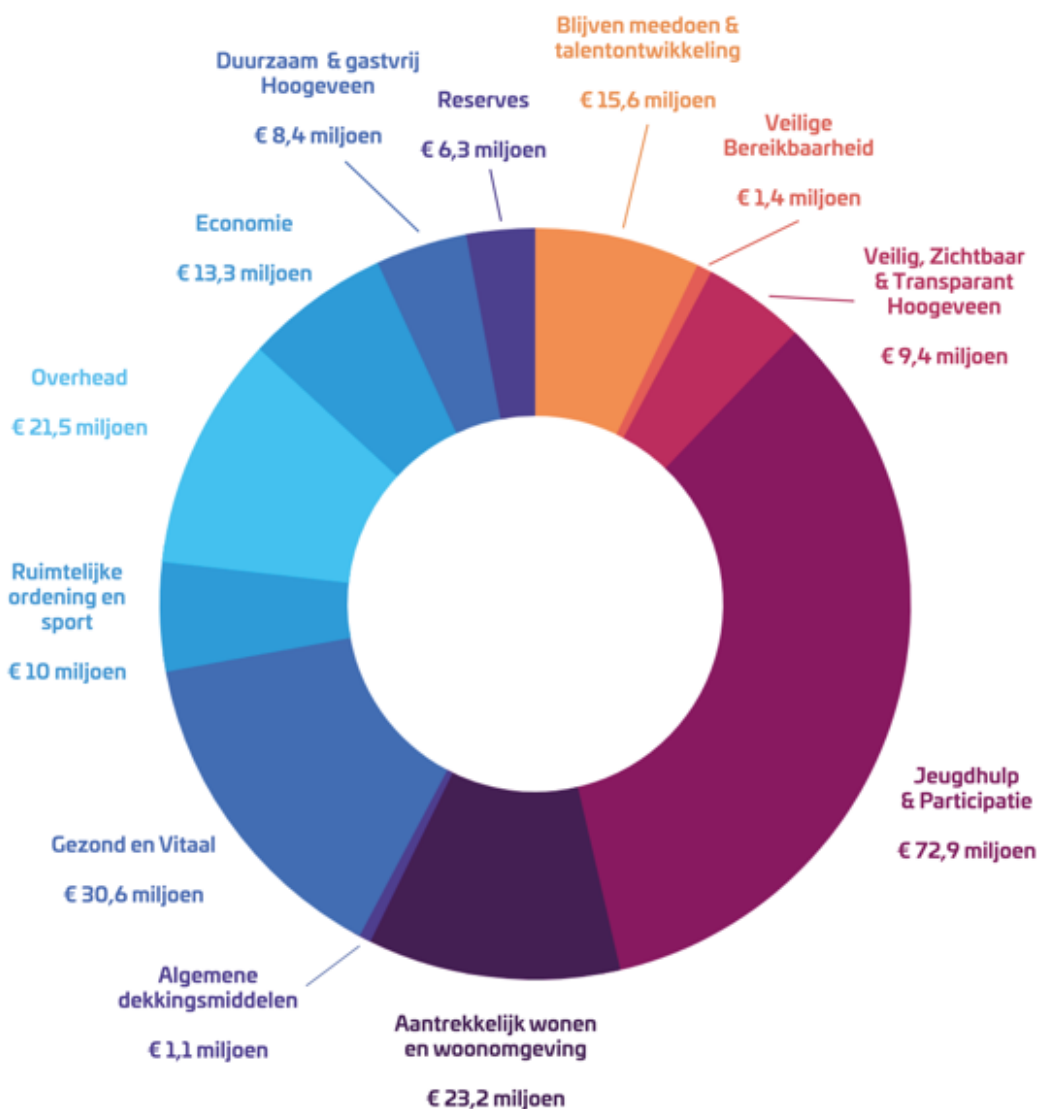

Lokale heffingen: opbrengst OZB, afvalstoffenheffing, rioolrechten, parkeergelden, leges etc.

Overdrachten: gemeentefondsuitkering en overige rijksbijdragen voor o.a. bijstand, onderwijs.

Overige baten: huuropbrengsten, (grond)-verkoppen, schade-uitkeringen, dividend, bijdragen van derden, onttrekking reserves etc.

Waar geven we het geld aan uit? (€ 214 miljoen)

Samenstelling raad en college

Gemeenteraad	
Fracties	Leden
Gemeentebelangen	7
CDA	6
PvdA	5
VVD	3
ChristenUnie	3
SP	2
Forum voor Democratie	2
D66	1
Groen Links	1
SGP	1
Griffier: Cindy Elken - van Mierlo	

Gemeenteraad	
Burgemeester Karel Loohuis <ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid en handhaving • Bestuur • Internationale contracten 	Algemeen directeur/gemeentesecretaris Jelmer Mulder <ul style="list-style-type: none"> • Gemeentesecretaris
Wethouder Jan Zwiers <ul style="list-style-type: none"> • Wonen en Volkshuisvesting • Economische zaken & Dutch Tech Zone • Beheer openbare ruimte • Binnenstad • Bestuurlijke vernieuwing • Coördinerend wethouder verbinding met samenleving 	Wethouder Jeroen Westendorp <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheid, energietransitie, milieu en afval • Jeugd • Participatiewet, minimabeleid & armoedebestrijding • Recreatie en toerisme
Wethouder Derk Reneman <ul style="list-style-type: none"> • Financiën • Personeel & Organisatie, bedrijfsvoering en ICT • Dienstverlening • Grondzaken en vastgoed 	Wethouder Mark Tuit <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs - Ieren en ontwikkeling • Cultuur • Zorg incl. WMO • Natuur, landschap en klimaatadaptatie • Coördinerend wethouder verbinding met samenleving
Wethouder Roelof Bisschop <ul style="list-style-type: none"> • Ruimtelijke ordening, vergunningen en beleid • Verkeer en vervoer • Sport 	

Trends en ontwikkelingen

Blijven Meedoen en Talentontwikkeling

Cultuur

Binnen de culturele sector hebben door Covid-19 grote verschuivingen plaatsgevonden. Om het hoofd boven water te kunnen houden, hebben professionele cultuurmakers hun toevlucht gezocht tot andere banen. Dat heeft geleid tot een tekort aan bijvoorbeeld muziekdocenten. Ook zijn bezoekers terughoudender in het bezoeken van voorstellingen. De verwachting is dat de toenemende kosten voor levensonderhoud een negatief effect op deelname aan culturele activiteiten gaat hebben. Dat betekent dat de sector op zoek moet naar nieuwe vormen van cultuuraanbod.

Regionale samenwerking

Het bevorderen van de samenwerking binnen de culturele sector en tussen de sector en overheid draagt bij aan het toekomstbestendig maken van de culturele sector in de gemeente Hoogeveen. Tijdens Covid-19 en ook daarna is gebleken dat regionale samenwerking een positieve bijdrage levert aan de culturele sector. Daarom participeren wij zowel ambtelijk als bestuurlijk actief in het regionale samenwerkingsverband 'Stedelijke cultuurregio Zwolle'. Een van de speerpunten van dit samenwerkingsverband is talentontwikkeling in de regio. Dit speerpunt sluit aan bij de cultuurvisie van de gemeente Hoogeveen.

Cultuur in het sociaal domein

Cultuur wordt meer en meer ingezet als middel in het sociaal domein. Ook in de gemeente Hoogeveen wordt het aankomende jaar gebruikt om te onderzoeken op welke manier cultuur een bijdrage kan leveren aan de opgave in het herontwerp sociaal domein.

Locatie theatervoorstelling Boer Koekoek

Theater De Tamboer heeft het initiatief genomen om een locatietheatervoorstelling over de boerenopstand van 1963 te ontwikkelen. Het verhaal is bekend als het verhaal van boer Koekoek en vertelt een belangrijk deel van de geschiedenis in Hollandscheveld. De ontwikkeling van dit theaterspektakel, door makers van onder andere het Pauperparadijs en de voorstelling over het leven van Johan Cruijff, draagt bij aan een grotere (landelijke) exposure van Hoogeveen. Met dit theaterspektakel wordt, in samenwerking met lokale toeristische, recreatieve en horecaondernemers, een aantrekkelijk en vernieuwend aanbod voor inwoners en bezoekers gerealiseerd.

Onderwijs

Schoolpleinen Revolutie Drenthe

Buitenspelen levert een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van een kind. Aan de fysieke en sociale vaardigheden, maar het draagt ook positief bij aan lezen en rekenen. Binnen het provinciale project 'Schoolpleinen Revolutie Drenthe' worden daarom schoolpleinen omgezet in buitenlokalen: groene en gezonde speel- en leeromgevingen die de zintuigen prikkelen en kinderen de ruimte geven om te bewegen en te ontdekken. In 2023 volgt voor scholen nog een subsidieronde.

Rijke schooldag

Niet alle kinderen en jongeren groeien op in een omgeving die hun ontwikkeling optimaal ondersteunt.

Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen in Nederland zichzelf kunnen ontplooiën wordt met de Rijke Schooldag door de Rijksoverheid in het primair en voortgezet onderwijs een impuls gegeven aan brede talentontwikkeling, met aanvullende activiteiten op het gebied van sport, cultuur, cognitieve begeleiding en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Ondersteuningsstructuur

We werken samen met partners aan een eenduidige ondersteuningsstructuur op de scholen, als invulling van een goede samenwerking onderwijs-jeugdhulp. Doelen zijn: snel ondersteuning toegankelijk (zonder wachtlijst), minder individuele indicaties en de kosten omlaag.

Gevolgen oorlog Oekraïne

We verwachten door de oorlog in Oekraïne een langdurige instroom en langere verblijfstijd van vluchtelingen. We nemen onze verantwoordelijkheid als het gaat om onderwijshuisvesting en deelname aan opvang en onderwijs en het voorkomen van uitval. We werken hierin samen met de schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs en Alfa-college en waar nodig met kinderopvangorganisaties.

Jeugdhulp en Participatie

Jeugdhulp

- We werken voortdurend aan het vergroten van de efficiëntie en de effectiviteit van de Jeugdhulp. We willen betere zorg tegen lagere kosten. Beide aspecten zijn even belangrijk en passen in de landelijke en de gemeentelijke opdracht om de jeugdhulp te transformeren.
- Er is telkens nieuwe jurisprudentie als het gaat om het benutten van eigen kracht en/of wat wij, als overheid, van ouders mogen verwachten in de opvoeding. De uitspraken spreken elkaar soms tegen. Beleid en uitvoering volgen deze jurisprudentie; het is een kwestie van flexibel zijn en ons door het jaar heen verhouden tot de nieuwste informatie. Op basis van de laatste inzichten hebben we de verordeningen en beleidsregels begin 2022 aangepast.
- We werken aan het versterken van de samenwerking en samenhang tussen beleid en uitvoering.
- Het Rijk en de VNG komen met een hervormingsagenda. De geplande datum voor de presentatie van deze agenda is bijgesteld van 1 januari 2022 naar november 2022. De uitvoering van deze agenda moet leiden tot lagere kosten. Door het uitblijven van de agenda hebben we dit nog niet kunnen realiseren, behoudens die zaken die we zelf kunnen regelen.
- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is daarnaast bezig met de voorbereiding van een stelselwijziging jeugd. Dit gaat over Jeugdbescherming maar er wordt ook breed gekeken naar het verbeteren van de Jeugdhulp. Het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer een en ander wordt ingevoerd maar duidelijk is wel dat dit onze uitvoering gaat raken.
- Ondertussen werken we door aan de afgesproken maatregelen. We beperken de instroom bij lichte problematiek. We werken met categorieën waarbij we per groep een specifieke aanpak organiseren. We monitoren de effecten gedurende de inzet van jeugdhulp op de afgesproken doelen. Daarmee willen we tijdige uitstroom bevorderen. Daarnaast wordt er actiever samengewerkt met de (cliënten via de) huisartsen en medisch specialisten. Met de invoering van de verordening leggen we nu elke verwijzing vast in een beschikking waarin we de duur aan van de geboden ondersteuning vastleggen en ook leggen we vast dat een herindicatie via de gemeentelijke toegang loopt.
- Met gecertificeerde instellingen wordt beter samengewerkt door de invoering van een samenwerkingsprotocol en door inzet van de zorgmakelaars.

Participatie

- De economie lijkt dit jaar weinig hinder te hebben ondervonden van Covid-19. De laatste verwachtingen van het Centraal Plan Bureau (19 augustus 2022) laten economische groeicijfers zien van 4,4% in 2022 en 1,1% in 2023. De vraag naar arbeid is hoog waarbij er sprake is van krapte op de arbeidsmarkt.
- Toch heerst er ook onzekerheid in de markt door de inflatie (11,4% over 2022) en een stijging van de energieprijzen. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een toename van het aantal inwoners dat kampt met financiële problemen.
- Inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen, hebben vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit betekent dat er bij deze inwoners vaak sprake is van problemen op meerdere leefgebieden die intensieve begeleiding vragen om de stap richting werk te kunnen zetten. Om deze begeleiding te kunnen bieden, is extra geld nodig. De doelgroepen jongeren en statushouders vragen extra inzet omdat hun problemen vaak complexer zijn.

Gezond en Vitaal

Relatie tussen financiële problemen en gezondheid

Door de hoge inflatie en de daarbij achterblijvende loonstijging daalt de koopkracht gemiddeld 6,8% in 2022. Daarbij is er inflatie-ongelijkheid: hoe lager het inkomen, hoe sterker de financiële last van de inflatie wordt gevoeld.

Door de hoge inflatie stijgt het aandeel personen in armoede landelijk tot 8%. Ouderen en mensen met een beperking worden extra hard getroffen. Ze hebben geen mogelijkheid om zelf iets aan hun financiële situatie te veranderen, anders dan door te bezuinigen. Zo komt 1 op de 8 ouderen in Nederland door de hoge inflatie nauwelijks rond. Ook inwoners met middeninkomens en hoge huisvestingskosten komen in de problemen.

Financiële problemen en gezondheid hangen nauw met elkaar samen. Mensen met een laag inkomen en een lage opleiding (basisonderwijs + vmbo) leven minder lang en leven 15 jaar in minder goede gezondheid dan mensen met een hbo- of universitaire opleiding en een hoog inkomen.

Volwassenen die leven met geldzorgen, schulden of armoede hebben vaker chronische stress, een ongezonde leefstijl of chronische ziekten, zoals diabetes en hart- en vaatziekten. Ook psychosociale problemen of opvoedproblemen komen vaker voor. Volwassenen met geldzorgen zijn vaak minder gelukkig en minder goed in staat om beslissingen te nemen op lange termijn. Mensen die te maken hebben met chronische stress hebben meer moeite met het onderscheiden van hoofd- en bijzaken, ze zijn gevoelig voor kortetermijnbelangen en directe beloning, staan minder open voor advies en hulp en ze zijn minder goed in staat om positieve intenties om te zetten in actie.

We verwachten dan ook dat de koopkrachtdaling negatieve gevolgen heeft voor de volksgezondheid en dat er een groter beroep wordt gedaan op ons ondersteuningsaanbod op het gebied van zorg en welzijn. Tegelijkertijd verwachten we dat onze hulpverlening minder succesvol zal zijn omdat mensen vooral bezig zijn met overleven.

Toenemend beroep op gemeente door stijgende zorgkosten en personeelstekorten

De houdbaarheid van het Nederlandse gezondheidszorgsysteem staat onder druk. De wijze waarop het zorgsysteem is georganiseerd in combinatie met de dubbele vergrijzing leidt tot een onevenredig grote kostenstijging en druk op de arbeidsmarkt. Volgens de huidige prognoses stijgen de zorgkosten met 5% per jaar. Daarnaast worden de gezondheidsverschillen tussen verschillende groepen steeds groter.

Hierdoor neemt het beroep op het sociaal domein toe. Ouderen en mensen met een beperking blijven langer thuis wonen en doen voor ondersteuning een beroep op de gemeente. Ook het Rijk, de zorgverzekeraars en zorgaanbieders vragen steeds vaker om ondersteuning vanuit de gemeente ter vervanging of ter aanvulling op de zorg vanuit de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet. Zo wordt gemeenten gevraagd om ondersteuning te bieden aan inwoners die door personeelstekorten moeten wachten op ggz-zorg.

Klimaatverandering

Door klimaatverandering hebben we steeds meer te maken met extreem weer. We hebben uitzonderlijk droge zomers. In de toekomst krijgen we vaker te maken met zulke droge zomers, want de kans op droogte neemt door klimaatverandering toe. Ook komt hevige regen vaker voor. Vooral de winters zijn natter geworden, maar ook in de zomer valt meer neerslag in de vorm van korte hevige buien. Hevige en langdurige neerslag zorgt al voor wateroverlast in de vorm van schade aan bebouwing en onbegaanbare wegen. Op deze verandering moeten we ons goed voorbereiden. Daarom moeten we de openbare ruimte en ons waterbeheer en rioleringsstelsel hierop aanpassen. Er wordt al langer gewerkt aan een klimaatbestendige gemeente. De in 2018 opgeleverde visie 'klimaatrobuust Hoogeveen' met bijbehorend uitvoeringsplan was hierin een belangrijke eerste stap. Klimaatadaptatie krijgt sindsdien vaker aandacht binnen gemeentelijke projecten. De opgave vraagt om structurele aandacht voor klimaatadaptatie in de gemeente.

Water en riolering

Het rioleringsstelsel gaat tegenwoordig verder dan een onzichtbaar ondergronds buizensysteem. Het is niet meer voldoende om wateroverlast door veranderende weersomstandigheden ondergronds op te vangen. De oplossing moet vaker bovengronds in de openbare ruimte gezocht worden, door meer ruimte voor water en groen te creëren. Er zijn rioolgemalen, kolken, goten, drainage, wadi's, sloten en bergingsvijvers. Dit vormt een samenhangend systeem voor de inzameling van afvalwater, het verwerken van hemelwater en het regelen van de grondwaterstand. In de planperiode van het Riool- en Waterprogramma 2023-2028 (opvolger watertakenplan) ligt een accent op klimaatadaptatie, met name op het beter omgaan met extreme buien. Het beheer van aanwezige voorzieningen krijgt prioriteit. In Hoogeveen hebben we veel riolering met een gemiddelde leeftijd van 40 jaar. De vervanging hiervan is een forse opgave voor de komende periode.

Economie

Landelijke trend

Covid-19 heeft een negatief effect op de economische ontwikkeling in het algemeen maar zeker ook lokaal. Het Rijk heeft in een ruimhartig steunpakket de ondernemers en bedrijven geholpen om de economie draaiende te kunnen houden. Er zijn relatief weinig faillissementen tot nu toe. We zien wel dat bedrijven meer intern gericht zijn en zich heroriënteren. Tegen de verwachtingen in heeft dit toch geleid tot groei van bedrijvigheid, zoals we ook kunnen terugzien in de verkoopcijfers bedrijfskavels.

In 2023 zal een aantal van de ondernemers die eerder verleende steun hebben ontvangen moeten terugbetalen. Dit kan leiden tot een terugval in bedrijvigheid.

Verder zijn er momenteel diverse factoren die de invloed hebben op de economische omstandigheden en het investeringsbudget van bedrijven. Niet te onderschatten is de krapte op de arbeidsmarkt. De stikstofproblematiek, oorlog in Oekraïne, stijgende gasprijzen, rente bedragen en dergelijke maken dat er onzekere tijden aankomen. Ook de hoge inflatie van het afgelopen half jaar, de beperktere koopkracht van de consument en het dalende consumentenvertrouwen baart zorgen. Door deze omstandigheden worden we nu al, maar kunnen we zeker in 2023 geconfronteerd worden met veranderende economische omstandigheden. Hoe dat eruitziet en welke omvang het heeft, is nu niet goed in te schatten.

Beleidsontwikkelingen

Economische Focus van Hoogeveen

Samen met Ondernemend Hoogeveen hebben we een Economische Focus van Hoogeveen gemaakt. Deze focusagenda geeft een duidelijk kader om de volgende stappen te zetten in de economische positionering.

De speerpunten zijn:

1. Ondernemend Hoogeveen

De huidige ondernemersorganisatie Ondernemend Hoogeveen is onvoldoende toegerust om haar rol als samenwerkingspartner en belangenbehartiger te kunnen uitvoeren. Een sterk georganiseerd bedrijfsleven is onontbeerlijk om samen met en voor ondernemers het vestigingsklimaat te verbeteren. Voor het verhogen van de organisatiegraad en deze professionalisering is tijdelijke financiële ondersteuning door de gemeente noodzakelijk.

2. Samenwerking voor voldoende en goed opgeleide werknemers

We gaan door met de goede samenwerking op lokaal en regionaal niveau tussen ondernemers, het onderwijs en de gemeenten. We willen dat het onderwijs aansluit bij de vraag vanuit de bedrijven. Een goed voorbeeld hiervan zijn DOC33 en IT HUB. We zetten ons in om bedrijven na te laten denken over de toekomst en jongeren te ondersteunen in hun ontwikkeling.

3. Bedrijventerreinen die klaar zijn voor de toekomst

Bedrijven vasthouden en aantrekken doen we ook door de bedrijventerreinen klaar te stomen voor de toekomst. Hoe schakelen we ook daarover op groene energie? Hoe zorgen we voor zo min mogelijk afval? Hoe kunnen we energie besparen? We willen samen met ondernemers werken aan de energietransitie en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen.

4. Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Via de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe is € 70.000 beschikbaar voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. Samen met Ondernemend Hoogeveen hebben we een plan van aanpak opgesteld dat in 2023 moet leiden tot een uitvoeringsplan voor de energietransitie en het toekomstbestendig maken. Mochten we op basis van deze nieuwe inzichten projecten willen initiëren, dan moeten hiervoor (incidenteel) middelen vrijgemaakt worden. Cofinanciering vanuit de gemeente/ondernemers is vooralsnog niet aan de orde.

5. Ontwikkeling bedrijventerreinen

Met uitzondering van een kavel van 1,8 ha in het zuidelijk deel van de Turbine zijn alle kavels in Buitenvaart verkocht. Momenteel wordt de vestiging van Fage op Riegmeer voorbereid en dit gebied uitgifte klaar gemaakt. De kavels in het noordelijk deel worden door ons zelf uitgegeven en de uitgifte en ontwikkeling van het zuidelijk deel gebeurt door derden. Met de ontwikkelende partij willen we onder andere afspraken maken over een gezamenlijk uitgiftebeleid.

De provincie Drenthe heeft in 2022 in het kader van een provinciaal bedrijventerreinenstrategie een behoefteanalyse bedrijventerreinen gedaan en wil ook in regionaal verband afspraken maken. Gelet op de historische vraag zouden we met het huidige planaanbod (inclusief het zuidelijk blok Riegmeer) tot 2030 voldoende bedrijventerrein moeten hebben. Deze reserveren we voor met name de lokale MKB-vraag. Een grote ruimtevrager kan de uitgifteprognose behoorlijk veranderen.

Voor de additionele en vervangingsvraag (bijvoorbeeld door transformatie naar wonen) zien we behoefte aan een bovenregionaal bedrijventerrein. Daarom willen we samen met de gemeenten Coevorden en Emmen en de provincie een onderzoek opstarten óf en zo ja, waar een bovenregionaal bedrijventerrein gerealiseerd kan worden.

6. Regionale samenwerking

De samenwerking in en deelname aan de Dutch TechZone, Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe en Regio Zwolle is nodig om de belangen van een grotere regio, inclusief de belangen van Hoogeveen, te dienen. Samenwerking en lobby in de regio moeten bijdragen aan onze economie, woningbouw en bereikbaarheid. De Gemeente Hoogeveen fungeert als draaischijf tussen deze samenwerkingen.

Vitaal Stadscentrum

Covid-19 heeft de afgelopen 2 jaar een enorme impact op het Stadscentrum gehad, naast de trend die we de laatste jaren al signaleren, namelijk terugloop. We zien dat de omzet van de detailhandel (non-food) de afgelopen jaren landelijk ruim twintig procent is gedaald (kleding en schoenen zelfs circa 34 procent).

Verschillende landelijke winkelketens zijn de afgelopen jaren failliet gegaan en hebben lege panden achtergelaten. Directe oorzaak is het veranderend koopgedrag van de consument. Enerzijds vindt oriëntatie en/of aankoop via internet plaats. Anderzijds beschouwt de consument het winkelen als een 'dagje uit', waarbij beleving, horeca, cultuur, activiteiten en gezelligheid naast een breed winkelaanbod belangrijke overwegingen zijn voor een bezoek aan een stadscentrum. Stadscentra veranderen van 'place to buy' in 'place to be'. Door deze veranderingen hebben stadscentra te kampen met lagere omzetcijfers in de retail, waardoor er meer leegstand is ontstaan. COVID-19 heeft deze dalende trend versterkt doorgezet. Daarnaast zorgen de hoge inflatie van het afgelopen half jaar, de meer beperkte koopkracht van de consument en het dalende consumentenvertrouwen dat deze trend nog verder doorzet. De uiteindelijke effecten zijn op dit moment nog niet te overzien.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Wonen

In Hoogeveen merken we, net als in heel Nederland, een enorme druk op de woningmarkt. De prijzen van koopwoningen zijn fors gestegen. In onze toekomstvisie gingen we nog uit van een beheerste groei. Gelet op alle ontwikkelingen is het de vraag of we deze ambitie naar boven moeten bijstellen en een nieuwe toekomstvisie moeten opstellen.

We zetten de komende jaren in op de woningbouwopgave. Om in te spelen op deze behoefte wordt in Regio Zwolle verband gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie. In de nieuwe Hoogeveense woonvisie, die in 2023 wordt vastgesteld, concretiseren we onze woonambitie en geven we deze vorm en inhoud.

Als gemeente willen we ervoor zorgen dat andere partijen woningen kunnen bouwen. Er zijn woningen nodig voor onze eigen inwoners, jong en oud, met of zonder gezin. Daarnaast moeten we zorgen dat er gebouwd kan worden voor mensen van buiten de gemeente. Er is bijvoorbeeld een toenemende vraag naar woningen vanuit de Regio Zwolle. We werken dit uit in de woon(zorg)visie. We willen daarin ook vastleggen hoe we omgaan met 'zelfbewoningsplicht' om juist gewone kopers in plaats van beleggers kansen te geven. In de visie is aandacht voor regelingen die nodig zijn om wonen en een woning betaalbaar te maken. Zeker voor starters is dat hard nodig.

Duurzame wegen

Bij onderhoud aan asfaltwegen zetten we in op het gebruik van laagtemperatuur asfalt in de deklagen. Hierdoor is minder aardolie en aardgas nodig in de productie en tijdens het aanbrengen. Een groot gedeelte van dit product bestaat uit gerecycled materiaal. In het kader van duurzaamheid en circulariteit hechten we veel waarden aan deze innovatie.

Wet natuurbescherming

In 2023 vervalt de huidige gedragscode flora en fauna. Omdat bij het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte voldaan moet worden aan de Wet natuurbescherming moeten we de huidige gedragscode actualiseren. In 2022 is daarom begonnen met de uitwerking van een leidraad. In de eerste helft van 2023 laten we de gedragscode bestendig beheer Hoogeveen en de Leidraad (interne instructie) vaststellen. Dit zal consequenties hebben voor het (bij)scholen van medewerkers, de uitvoering van het werk en de werkmethode. Verplichte ecologische werkprotocollen hebben een grote impact op de voorbereiding en uitvoering. In een ecologisch werkprotocol wordt vastgelegd hoe tijdens de werkzaamheden rekening moet worden gehouden met de natuurwaarden. Gedegen onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten is een belangrijke basis voor het ecologisch werkprotocol. We verwachten hierdoor extra budget nodig te hebben.

Plan invasieve soorten

Er geldt een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren. Deze soorten staan op de zogenoemde Unielijst. Gemeente Hoogeveen heeft geen vastgestelde aanpak en bijbehorende financiële middelen voor het behandelen van soorten op de Unielijst. Een Plan invasieve soorten wordt hiervoor opgesteld; hierin worden beleidsmatige en beheersmatige afspraken vastgelegd. Daarin wordt ook de aanpak van Japanse duizendknoop omdat deze veel overlast geeft, ook al staat deze plant niet meer op de Unielijst.

Evaluatie Eikenprocessierups bestrijdingsmethode

De huidige bestrijdingsmethode van de eikenprocessierups wordt al enkele jaren toegepast en is tot op heden niet geëvalueerd. Deze evaluatie voeren we eind 2022/ begin 2023 uit en zo nodig komen met voorstellen komen voor bijstelling, inclusief de gevolgen voor het beschikbare budget.

Beschoeiingen

In de gemeente Hoogeveen is veel beschoeiing in slechte staat. Het oorspronkelijke budget van € 30.000 per jaar is onvoldoende om de beschoeiingen op de gebruikelijke wijze te onderhouden. Het risico is dat beschoeiing bezwijkt en dat hierdoor tuinen met particuliere eigendommen in de vijver belanden of openbare wegen wegspoelen. Voor de kaderbrief 2024 werken we een plan uit waarin de grootte van de problematiek inzichtelijk wordt gemaakt. Op basis van dit plan kan dan een afweging worden gemaakt voor het beschikbaar stellen van budget.

Ruimtelijke Ordening en Sport

Omgevingswet

Zoals het er nu naar uitziet, wordt de Omgevingswet per 1 januari 2023 ingevoerd. De planning is dat er eind november een besluit valt over de daadwerkelijke invoering per 1 januari 2023. De invoering brengt veel extra werk met zich mee. Om dit goed op te vangen, willen we voor 2023 en 2024 nog middelen vrijmaken. Daarnaast verwachten we dat de opbrengst leges zullen dalen. In de begroting 2022-2025 hebben we vanaf 2023 een structurele daling meegenomen van € 230.000 (25%). Landelijk wordt een daling verwacht tussen de 25 en 40%.

Stikstof

In veel Natura 2000 gebieden is de stikstofdepositie te hoog. De rechter heeft in de PAS-uitspraak bepaald dat er geen extra stikstofdepositie mag plaatsvinden waardoor de vergunningverlening voor woningbouwprojecten, infrastructuur en allerlei bedrijven is stilgevallen. De wet Stikstofreductie en Natuurverbetering is op 1 juli 2021 ingegaan, waarmee € 3 miljard beschikbaar is gekomen voor natuurherstel en € 2 miljard voor stikstofreductie bij de bron. Ook regelt de wet een gedeeltelijke vrijstelling voor bouwactiviteiten. In het regeerakkoord van december 2021 zijn de doelen voor stikstofreductie verder aangescherpt: in 2030 moet minimaal 74% van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in beschermde Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben. Dit heeft gevolgen voor de landbouw en ook voor de industrie, transport en de bouwsector.

Er komt een Nationaal Programma Landelijk Gebied waarin niet alleen de stikstofopgave maar ook de (Europese) normen en opgaven van de waterkwaliteit, bodem, klimaat en biodiversiteit worden meegenomen. De provincies zijn verantwoordelijk voor de uitwerking in een gebiedsgerichte aanpak. De provincie Drenthe is dus aan zet om met alle betrokken partners te komen tot een plan voor Drenthe. Ook de gemeenten worden hierbij betrokken. Voor Hoogeveen zijn het Dwingelderveld en het Mantingerzand de meest nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Sportakkoord 2.0 2023-2026

Het Sportakkoord krijgt een vervolg in de periode 2023-2026. Het wordt een update van het huidige Sportakkoord. Er komen inhoudelijk geen grote koerswijzigingen. De focus komt te liggen op het verbeteren van de uitvoering van de bestaande sportakkoorden. Er komen wel nieuwe inhoudelijke accenten aan de hand van vier nieuwe beleidsambities:

1. Vitale sportsector behouden en ontwikkelen
2. Kansengelijkheid in sporten en bewegen bevorderen
3. Maatschappelijke waarde van topsport zichtbaar maken en vergroten;
4. Bewegen in het dagelijks leven bevorderen.

In het najaar van 2022 werken de vier partners - VWS-directie Sport, NOC*NSF, Platform Ondernemers in de Sport POS en Vereniging Sport en Gemeenten – het akkoord uit op basis van de opgedane ervaringen en de ambities van het nieuwe kabinet. Hierna worden gemeenten geïnformeerd over de uitvoering van de regeling. We verwachten dat Hoogeveen jaarlijks weer minimaal € 30.000 aan uitvoeringsbudget zal ontvangen.

Voortzetting Brede Regeling Combinatiefuncties 2023 e.v.

De Brede Regeling Combinatiefuncties (sport- en cultuurfunctionarissen) wordt op dit moment herzien door de ministeries van VWS en OCW in overleg met VNG/VSG. Het is duidelijk dat de regeling in een nieuwe bestuurlijke periode voor 2023-2026 wordt gecontinueerd. In het najaar ontvangen gemeenten nadere informatie over de inhoud van de Brede Regeling Combinatiefuncties vanaf 2023.

Veilige Bereikbaarheid

Subsidieaanvraag SPV

In juni 2020 kondigde het Rijk een investeringsimpuls Strategisch plan verkeersveiligheid (SPV) aan. Het geld is bedoeld voor lokale en regionale wegbeheerders die de verkeersveiligheid van hun infrastructuur willen verbeteren. De SPV is een subsidieregeling waarmee vervoerregio's, gemeenten, waterschappen en provincies 50% cofinanciering kunnen ontvangen voor infrastructurele verkeersveiligheidsmaatregelen. In 2022 is de tweede tranche van in totaal 500 miljoen euro die het Rijk landelijk tot 2030 beschikbaar stelt, opengesteld. Uiteraard doet de gemeente Hoogeveen daar ook een beroep op. Er is een subsidieplafond van maximaal € 330.000. Of dit bedrag ook daadwerkelijk wordt toegekend, zal de subsidiebeschikking moeten uitwijzen. Voor de benodigde cofinanciering zal worden geput uit de beschikbare provinciale subsidie veilig en Bereikbaar Drenthe.

Openbaar vervoer

Het aantal reizigers dat met De Bij mee gaat, is nog niet op het niveau van voor de pandemie. In 2023 verwachten we per maand 2500 tot 2800 reizigers, mits er geen lockdown komt. Deze verwachting is gebaseerd op het gemiddeld aantal reizigers per maand vanaf het tweede kwartaal in 2022.

Elektrische laadpalen autoverkeer

Begin 2022 is Hoogeveen uit het samenwerkingsverband van Groningse en Drentse overheden gestapt, omdat de gemeente zich niet langer kon verenigen met het feit dat slechts één aanbieder de laadpalen mocht plaatsen. De gemeente wil af van de verplichte winkelnering en wil ook andere private initiatieven een kans geven. Er wordt gewerkt aan nieuw beleid.

Parkeren

In 2019 zijn we begonnen met het realistischer maken van de parkeerbegroting. In de jaarrekening 2019 zagen we dat de geraamde en gerealiseerde opbrengsten nagenoeg overeenkwamen. Belangrijkste afwijking was het verschil tussen begrote en werkelijke naheffingen.

In 2022 is de opbrengstraming als gevolg van het uitgangspunt pessimistisch-realistisch begroten naar beneden bijgesteld. Daarnaast worden de tarieven jaarlijks geïndexeerd om zo in de pas te blijven lopen.

Covid-19 heeft in de afgelopen jaren een negatieve invloed gehad op de parkeeropbrengsten. Ook in 2022 is dit nog het geval. Naar verwachting zal deze invloed in 2023 verder afnemen. De begrote inkomsten van 2022 zullen daarmee een realistisch getal zijn voor de begroting van 2023.

Ten aanzien van de naheffingen en geraamde inkomsten zien we eenzelfde trend. Een realistische raming van de inkomsten uit naheffingen is 10% van de parkeerinkkomsten.

Verdergaande digitalisering en het daarmee efficiënter maken van het parkeerbeheer blijft in ontwikkeling. We onderzoeken de mogelijkheden van samenwerking met andere gemeenten voor digitale handhaving.

Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Van het aardgas af

In 2050 moeten alle woningen, kantoren en bedrijfsgebouwen van het aardgas af zijn. Dat is een grote uitdaging. We gaan er realistisch mee om en vinden dat de overstap voor inwoners haalbaar en betaalbaar moet zijn. De stijging van de energierekening raakt iedereen. We helpen vooral inwoners die door die stijging niet goed meer kunnen rondkomen.

Energietransitie, landschap en infrastructuur

De energietransitie zien we om ons heen. In het landelijk gebied en ook steeds meer in het centrum, de wijken en de dorpen. Denk aan zonnepanelen en aan laadpunten voor elektrische auto's. Dat heeft impact op onze ruimte boven en onder de grond. Hoe gaan we dit alles inpassen en kan ons elektriciteitsnet deze veranderingen aan? We werken samen met netwerkbeheerders en andere partners om dit in goede banen te leiden.

Afval bestaat niet

Steeds meer afval krijgt als grondstof een nieuw leven. En er zijn steeds meer oplossingen om minder afval te produceren. Circulair heet dat. Hoe meer circulair, hoe minder kosten. Daarom moeten we oplossingen zoeken voor nog minder restafval en inwoners helpen hun afval nog beter te scheiden. Het verwerken daarvan kost immers geld. We doen (samen met de regio) onderzoek naar verdere optimalisatie van onze afvalinzameling.

Recreatie en toerisme

De trend die binnen de recreatie en toerimesector tijdens Covid-19 in Drenthe zichtbaar was, namelijk een toename van het aantal binnenlandse overnachtingen, is in het afgelopen jaar niet gecontinueerd. De consumentenbestedingen op het gebied van leisure en het aantal geboekte binnenlandse vakanties gingen weer naar het oude niveau.

Wel is Drenthe een aantrekkelijke vakantiebestemming gebleken. De regio Zuidwest wordt binnen Drenthe als een aantrekkelijke regio gezien waarin de authenticiteit van Drenthe wordt ervaren. Daarbij is de gast op zoek naar kwaliteit, vernieuwende overnachtingsmogelijkheden en een aantrekkelijk aanbod aan activiteiten. Om de positie van Hoogeveen als aantrekkelijke stad te behouden, is het noodzakelijk om te investeren in zowel de kwaliteit van het toeristisch aanbod als in de informatievoorziening. Door aan te haken bij regionale en provinciale initiatieven is Hoogeveen in staat om met een geringe inzet van middelen zichzelf te profileren en onder de aandacht te komen van potentiële gasten.

Van Gogh 2023 Drenthe

2023 is het jaar van Van Gogh in Drenthe. In samenwerking met de provincie Drenthe, Marketing Drenthe, Drents Museum, het Recreatieschap en de gemeenten Coevorden en Emmen willen we het verhaal van zijn verblijf in Drenthe zichtbaar en beleefbaar maken. Doel hiervan is ook meer bezoekers naar Drenthe en Hoogeveen te trekken. We zetten in op vernieuwende toeristische productontwikkeling om Hoogeveen aantrekkelijk te maken als toeristische bestemming. Door het zichtbaar en toegankelijk maken van de mooie geschiedenis van Van Gogh voor zowel inwoners als toeristen, brengen we het verhaal van Hoogeveen blijvend onder de aandacht. Dit doen we in samenwerking met diverse lokale projecten en initiatieven vanuit de toeristische en culturele sector.

Veilig, Zichtbaar en Transparant Hoogeveen

Wet bevordering integriteit en functioneren decentraal bestuur

De Wet bevordering integriteit en functioneren decentraal bestuur zou voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 in werking treden maar heeft vertraging opgelopen. De verwachting is dat de wet in 2023 in werking treedt. Deze wet leidt tot wijziging van de Gemeentewet. We hebben de wijzigingen in beeld. Een half jaar na inwerkingtreding evalueren we of de wet volledig is geïmplementeerd.

Wet open overheid

Sinds de invoering van de Wet open overheid, op 1 mei 2022, is het verplicht om een openbaarheidsparagraaf in de begroting van een overheidsorgaan op te nemen. In deze paragraaf moeten ten minste de begrotingsplannen op de gebieden passieve openbaarmaking, actieve openbaarmaking en gezonde informatiehuishouding voor de gemeente Hoogeveen staan. Het doel van de wet is het vergroten van de transparantie van overheidsorganen door informatie uit eigen beweging beschikbaar te stellen (actieve openbaarmaking). Inwoners kunnen ook nog steeds zelf om informatie vragen (passieve openbaarmaking).

Actieve openbaarmaking is toegevoegd zodat de inwoner makkelijk overheidsinformatie kan vinden. Er zijn elf informatiecategorieën waar een inwoner zonder barrières of bureaucratische processen informatie kan vinden. Het Rijk wil het Platform Open Overheids Informatie (PLOOI) op 1 januari 2023 lanceren, zodat inwoners op dit platform de actief openbaar gemaakte informatie van alle overheidsorganen kunnen zien. Om alle informatie centraal beschikbaar te maken voor inwoners, is een gezonde informatiehuishouding vereist. Daarom is dit een kernpijler in de implementatie van de wet.

Programma's

01 Blijven Meedoen & talentontwikkeling

Verantwoordelijk wethouder: Mark Tuit

Maatschappelijk effect

Het programma Blijven Meedoen en Talentontwikkeling zet in op onderwijs, meedoen aan de samenleving en de verbindende functie van cultuur. We werken aan goede schoolgebouwen en de aansluiting van onderwijs op het toekomstig bestaan. Jong en oud moet kunnen meedoen aan de samenleving. Daarvoor is onder andere taalvaardigheid belangrijk. In samenwerking helpen we mensen om laaggeletterdheid op te lossen.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. We willen onderwijs dat toekomstbestendig is en dat recht doet aan het talent van kinderen en jongeren gericht op ieders toekomstig bestaan

Wat willen we bereiken in 2023?

1. Het gemiddelde opleidingsniveau van jongeren in Hoogeveen is gelijk aan of hoger dan het gemiddelde Drentse niveau.
2. We geven vorm aan een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 tot 18 jaar.
3. Alle jongeren volgen onderwijs passend bij hun talent en kwaliteit, komen terecht op een duurzame arbeidsplek en krijgen hierbij ondersteuning wanneer dit nodig is, of zijn zelfredzaam naar vermogen.

	<p>4. Onderwijshuisvesting passend bij de inhoudelijke en huisvestingsdoelen van de schoolbesturen: flexibel, gemakkelijk aan te passen aan ruimtebehoefte, passend bij onderwijsvormen in al zijn diversiteit, multifunctioneel, duurzaam en veilig, met aandacht voor een beheersbare exploitatie, faciliterend voor goede samenwerking.</p>
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2023?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in samenwerking met de voorschoolse organisaties, het Centrum Jeugd en Gezin en het onderwijs nog meer in op het voorkomen en vroegtijdig bestrijden van onderwijsachterstanden. 2. We werken samen met partners aan een eenduidige ondersteuningsstructuur, hiervoor verwijzen wij naar het programma Jeugdhulp en participatie. 3. Het verder vormgeven aan een digitale programmalijn door Bibliotheek Hoogeveen om inwoners ook op het gebied van digitalisering mee te laten doen in de samenleving. 4. We werken samen met het onderwijs, Bibliotheek Hoogeveen en het bedrijfsleven om jongeren te verleiden te kiezen voor kansrijke beroepen, zoals in: de bouw, techniek, zorg, ICT en de hoogwaardige maakindustrie. Het Techniek Pact, de Ontdekhoek en de toekomstige IT-hub zijn middelen om onderwijs en bedrijfsleven dichterbij elkaar te brengen. 5. Hoogeveen On Stage laat jongeren kennismaken met diverse beroepen. Met het beroepenfeest en de Doedag kunnen jongeren hun talenten en ambitie ontdekken. 6. We zetten samen met de scholen, schoolmaatschappelijk werk, samenwerkingsverbanden en overige partners in op preventie of bij uitval/thuiszitten terugleiden naar school. 7. Jongeren in een kwetsbare onderwijspositie ontvangen ondersteuning waar nodig om op een passende (vervolg)plek te komen, zoals mbo-onderwijs, werk, of (arbeidsmatige) dagbesteding. 8. Samen met de schoolbesturen van het VO bespreken we de daling in het aantal leerlingen en de consequenties voor de huisvesting inclusief de financiering. We willen de huisvesting toekomstbestendig inrichten en daarover ook passende afspraken maken. 9. We gaan verder met de uitvoering van het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan voor het primair en speciaal onderwijs. De komende jaren gaat het om de herhuisvesting van het speciaal onderwijs, Het Palet en de Titus Brandsmaschool. 10. Samen met schoolbesturen werken we aan een 'rijke schooldag'. We willen een breed aanbod voor leerlingen in en buiten schooltijd met onder andere: sport, cultuur, lezen, huiswerkbegeleiding en natuur. We vragen de Rijksoverheid ons hierbij financieel en met kennis te helpen (Nationaal Programma Onderwijs en de Gelijke Kansen Alliantie). 11. In overleg met partners van de Hoogeveense Educatieve Agenda (HEA) partners is besloten om de inzet voor het Nationaal Programma Onderwijs zoveel mogelijk aan te laten sluiten op het bestaande beleid. De thema's waarop ingezet wordt zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Extra inzet jeugdprofessional en schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs - Inzet sociale vaardigheidstrainingen - Versterking samenwerking tussen onderwijs en zorg

	<p>- Aanvullend cultuur en sport aanbod.</p> <p>12. We borgen de onderdelen van het programma Goede Start: Een sterke medisch-sociale zorgstructuur voor, tijdens en na de zwangerschap, het signaleren en verkennen van situaties die een gezonde groei en ontwikkeling van het kind in de weg staan en steun op maat. We bieden programma's waar ouderschap en hechting worden gestimuleerd.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het inzichtelijk maken van het opleidingsniveau in Hoogeveen in vergelijking met Drenthe en Nederland gebeurt via de Drentse Onderwijsmonitor. 2. In de 'Peutermonitor' en in het VVE-onderzoek van de Onderwijsinspectie wordt getoond hoe het gaat met onderwijsachterstanden en de inzet op dat terrein. 3. In de jaarverslagen van leerplicht en het RMC worden de percentages voortijdig schoolverlaters en thuiszitters gemonitord. 4. De situatie van jongeren in kwetsbare positie wordt inzichtelijk gemaakt via het jaarverslag RMC en de Drentse Onderwijsmonitor.
Financiële consequenties	<p>Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs krijgen gemeenten middelen. Voor Hoogeveen gaat het om een totaalbedrag van € 1.100.000, in te zetten tot en met schooljaar 2024-2025.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<p>Het is van belang te blijven investeren in de samenwerking met partners, omdat de gemeente bij het realiseren van deze doelstellingen afhankelijk is van de samenwerking met kinderopvang, onderwijs en andere partijen.</p>

2. Alle kinderen komen zonder (taal)achterstand in groep 3 van de basisschool

Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Starten met een onderwijsachterstand heeft negatieve gevolgen voor de toekomst. De start is cruciaal, daarom zetten we in op kwalitatief goede vroeg- en voorschoolse educatie (vve). 2. Alle Hoogeveense doelgroepeuters gaan naar een peuteropvang met vve aanbod. 3. Alle vve peuteropvangorganisaties zijn kwalitatief goed. 4. Peuteropvang sluit goed aan bij de basisschool, oftewel de overgang van peuter naar kleuter is zo vloeiend mogelijk.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<p>De acties uit het Uitvoeringsplan voor-en vroegschoolse educatie (vve) 2021-2024 Gelijke kansen voor jonge kinderen voeren we uit. Uitgangspunten bij de uitvoering van dit plan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We willen de normale omgeving van thuis, school, de buurt (de basis) van kinderen versterken en zetten hierbij altijd de verbindende aanpak in. • Scholen en de buurt zijn een springplank voor kinderen en ouders. We ondersteunen en stimuleren scholen en maatschappelijke partners die het als hun pedagogische opdracht zien om kinderen en jongeren gezond en kansrijk te laten opgroeien. <p>Opvoeders steunen elkaar en werken samen (pedagogisch en educatief partnerschap).</p>
Wat gaan we meten en hoe?	<p>Met behulp van de Peutermonitor krijgen we inzicht in het aantal peuters in de gemeente en in welke dorpen en wijken de peuters wonen. Ook laat de Peutermonitor zien of de peuters gebruikmaken van de voorschoolse voorzieningen en hoeveel uur ze komen.</p>

Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Voorkomen van onderwijsachterstand doen we als gemeente niet alleen. We doen dit samen, volgens de verbindende aanpak van Jong Hoogeveen, samen met onze partners. Kansrijk opgroeien is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Alleen door intensief samen te werken en verbinding te zoeken gaan we het verschil maken. We hebben samen een flinke opgave en uitdaging, maar gaan deze graag aan.

3. Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving

Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We identificeren en leiden laaggeletterde inwoners toe naar een passende scholing van hun basisvaardigheden (waaronder taalverhoging) op basis van hun leerdoel. 2. We verstevigen de digitale vaardigheden van inwoners met een digitale achterstand.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 We verstevigen de kwaliteit van het Taalhuis door de aanbevelingen uit het certificeringstraject uit te voeren. 1.2 Samen met de Hoogeveense alliantiepartners screenen we met name autochtone Nederlandse cliënten op laaggeletterdheid en leiden hen als dat nodig is toe naar het Taalhuis. Ook zetten we in op een verbreding van het aanbod van (in)formele opleidingen voor taalverhoging van laaggeletterden, onder andere door intensievere taaltrajecten in combinatie met de inzet van taalvrijwilligers. 2.1 De bibliotheek Hoogeveen ontwikkelt zich door tot een sociaal maatschappelijke bibliotheek, de bibliotheek als 'hulp om de hoek'. Inwoners met een digitale achterstand krijgen hulp op het gebied van digitale vaardigheden.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. We meten het aantal deelnemers aan taalverhoging en het aantal afgeronde taaltrajecten.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	

4. Iedereen moet mee kunnen doen aan cultuur

Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Versterken van de betekenis van cultuur voor Hoogeveen en haar inwoners. 2. Ruimte geven aan het plaatselijk cultureel initiatief. 3. Toekomstbestendige culturele voorzieningen. 4. Structurele inzet van cultuur als middel in het sociaal domein. 5. Culturele instellingen houden zich aan de governance code cultuur.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samen met de cultuursector geven we uitvoering aan de cultuurvisie en de bijbehorende uitvoeringsagenda. 2. We ondersteunen het Poppunt Drenthe. 3. Uitbouwen van stadsprogrammering en stadstheater door De Tamboer in samenwerking met plaatselijke initiatiefnemers 4. Samen met de culturele instellingen, ieder vanuit zijn rol, trekken we op om de huisvestingsopdracht versneld af te ronden. 5. Het verbeteren van de huisvesting en bezoekerscapaciteit van Het Podium om daarmee goed invulling te kunnen geven aan haar functie van kernpodium (C-status) in de regio. 6. Het verder wegwerken van het achterstallig onderhoud van De Tamboer.

	<ol style="list-style-type: none"> 7. We werken, samen met cultuur en sociaal domein partners, aan de opgave zoals geformuleerd in het herontwerp sociaal domein en de inclusie agenda waarbij cultuur als middel wordt ingezet. 8. We zorgen door onder andere de inzet van het jeugdfonds sport en cultuur dat kinderen ondanks hun financiële thuissituatie deel kunnen nemen aan cultuur. 9. We overleggen met de culturele instellingen over de gevolgen van het toepassen van de governance code. 10. We blijven inzetten op professioneel toezicht.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. De taken die de culturele instellingen op zich hebben genomen, staan in de in de uitvoeringsagenda omschreven. Deze prestatieafspraken leggen we vast en meten we op basis van rapportage door de culturele instellingen. Dit wordt gemeten op basis van: inzet, bereik en kosten. 2. In de project- en jaarverslagen van culturele instellingen vragen we specifieke informatie over de programmering en het bereik op. 3. De culturele instellingen tonen aan dat de inzet van plaatselijk initiatief verder is toegenomen binnen de (stads)programmering. 4. Een gezamenlijk toekomstplan van de culturele instellingen over de huisvesting wordt vastgesteld. 5. Het actualiseren van de huisvesting van Het Podium is gerealiseerd. 6. De geplande vervangingsinvesteringen in het achterstallig onderhoud van De Tamboer is uitgevoerd (zie investeringen). 7. In project- en jaarverslagen van culturele instellingen vragen we specifiek informatie op over de inzet en het effect van cultuur als middel in het sociaal domein. 8. Culturele instellingen houden zich aan de governance code.
<p>Financiële consequenties</p>	<p>Voor de verbouwing van het Podium zijn extra financiële middelen vanuit het Regiostedenfonds beschikbaar.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voorwaardelijk is dat het voorzieningenniveau van de cultuurlocaties op voldoende niveau wordt gehouden. 2. Op de realisatie van activiteiten zijn de gevolgen van Covid-19 en de huidige economische ontwikkelingen van invloed. Het gewenste bereik en financiële resultaat is mede afhankelijk van een toename van het consumentenvertrouwen, verlaging van prijsstijgingen en het uitblijven van strikte coronamaatregelen. 3. Samenwerking tussen partijen in een nieuwe netwerkorganisatie, met niet alleen culturele instellingen maar ook diverse maatschappelijke partners en inwoners, die helpen bij het organiseren, vormgeven, uitvoeren en verbinden van het culturele aanbod. 4. Voor het realiseren van de culturele ambities moet er sprake zijn van een gezond cultureel ecosysteem van culturele instellingen die midden in de samenleving staan en samen een brede culturele basis alsook (talent)ontwikkelingsmogelijkheden kunnen bieden aan de inwoners.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
410 Openbaar basisonderwijs	48	49	49	49	49	49
420 Onderwijshuisvesting	5.706	5.287	5.548	5.399	5.617	5.581
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.314	5.051	5.320	5.322	5.042	4.842
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	2.785	2.668	2.911	2.838	2.838	2.649
540 Musea	29	30	30	30	30	30
550 Cultureel erfgoed	76	80	96	59	62	66
560 Media	1.801	1.818	1.722	1.722	1.722	1.722
Totaal lasten	13.759	14.984	15.677	15.420	15.361	14.940
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
410 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
420 Onderwijshuisvesting	465	264	264	264	264	264
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.893	2.560	3.002	3.002	2.722	2.522
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	121	119	119	119	119	119
540 Musea	0	0	0	0	0	0
550 Cultureel erfgoed	11	1	1	1	1	1
560 Media	85	100	0	0	0	0
Totaal baten	3.575	3.043	3.386	3.386	3.106	2.906
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
410 Openbaar basisonderwijs	48	49	49	49	49	49
420 Onderwijshuisvesting	5.242	5.023	5.284	5.135	5.353	5.317
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	421	2.492	2.318	2.320	2.320	2.320
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	2.663	2.549	2.793	2.719	2.720	2.530
540 Musea	29	30	30	30	30	30
550 Cultureel erfgoed	65	80	95	58	62	66
560 Media	1.716	1.718	1.722	1.722	1.722	1.722
Totaal saldi	10.184	11.941	12.291	12.034	12.256	12.034

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Stichting Scala - Centrum voor de kunsten
- Stichting CultuurKlik
- Stichting Cultuurhuis Hoogeveen
- Stichting Bibliotheek Hoogeveen

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	schooljaar 2020-2021	2,3	1,9	1,9
Absoluut verzuim leerlingen	per 1.000 leerplichtige leerlingen	schooljaar 2020-2021	1,4	0,7	2,5
Relatief verzuim leerlingen	per 1.000 leerplichtige leerlingen	Schooljaar 2020-2021	17	19	19

02 Jeugdhulp en Participatie

Verantwoordelijk wethouder: Jeroen Westendorp

Maatschappelijk effect

Het programma Jeugdhulp en Participatie zet in op ondersteuning voor en talentontwikkeling van kinderen en jongeren, op gelijke kansen voor jeugdigen in een verbindende aanpak.

Daarnaast streven we met het programma naar een evenwichtige arbeidsmarkt. We stimuleren dat inwoners werk hebben en hun werk kunnen behouden. Samen met ondernemers proberen we een goed aanbod aan werkgelegenheid te realiseren.

Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt proberen we een passend aanbod te doen naar werk of sociaal-maatschappelijke activiteiten. Waar nodig zetten we voorzieningen in zoals loonkostensubsidies, jobcoaches en beschut werk.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op in Hoogeveen	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We willen vroegtijdige inzet in risicogezinnen 2. We willen onveilige situaties in gezinnen duurzaam keren 3. Toegankelijke jeugdhulp zonder wachtlijst waar dat kan 4. De aanpak bij echtscheidingen versterken 5. De samenwerking met huisartsen versterken 6. We willen de sociale basis versterken, zoals vastgelegd in het Herontwerp Sociaal Domein. 7. We willen een strakkere regie op huishoudens met meerdere zorgvoorzieningen, zoals vastgelegd in het Herontwerp Sociaal Domein. 8. We voeren integraal de uitvoeringsagenda uit van het Herontwerp Sociaal Domein.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We maken een nota jeugd met daarin onder andere de volgende onderwerpen: integratie Jong Hoogeveen en jeugdhulp, preventie, versterken basis thuis-school-buurt, uitgewerkte prioriteiten voor de toekomst van Jong Hoogeveen, aanpak van echtscheidingsproblematiek, doorontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin, inhalen achterstand door Covid-19, (NPO) en de overgang basis- naar voortgezet onderwijs. 2. We maken Moeders van Hoogeveen structureel; hierbij ondersteunen we kwetsbare ouders met een baby op komst, gedurende de zwangerschap en een periode daarna. 3. We versterken de samenwerking met onze partners in de veiligheidsketen, vooruitlopend op de invoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. 4. We onderzoeken de inzet van een flexibele schil van aanbod jeugdhulp dat we snel en zonder wachtlijst vanuit de toegang kunnen inzetten. 5. We starten met een project met aandachtsfunctionaris echtscheiding. 6. We maken Buurtgezinnen structureel. 7. We voeren spiegelgesprekken met huisartsen.
Wat gaan we meten en hoe?	Gebruik jeugdhulp, waarbij we specifiek kijken naar inzet in het gedwongen kader, effecten inzet Moeders van Hoogeveen (ook op langere termijn), monitoring verwijzingen huisartsen, evaluatie Buurtgezinnen.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Voldoende ruimte (op inhoud, formatief en in tijd) om de nieuwe activiteiten vorm te geven.

2. We geven kinderen en jongeren gelijke kansen op een succesvolle en duurzame toekomst	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alle kinderen en jongeren krijgen gelijke kansen op een succesvolle toekomst. We blijven samen met onze partners langdurig bouwen aan Jong Hoogeveen en aan sterke relaties tussen jong en oud (de Verbindende Aanpak). Na inzet op agendering en het creëren van draagvlak en beweging, is voor Jong Hoogeveen een fase aangebroken waarin de focus meer komt te liggen op versterken, borgen en verbinden.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. De prioriteiten binnen Jong Hoogeveen voor de komende jaren liggen op: <ul style="list-style-type: none"> - Versterken sociale basis (thuis-school-buurt) - Gelijke kansen - Informeel leren - (Mentale) gezondheid - Financiën en armoede 3. We integreren Jong Hoogeveen en jeugdhulp c.q. Centrum Jeugd en Gezin nog beter (motie raad februari 2021). 4. Talentenjagers werkt aan de toekomst van kinderen die om verschillende redenen extra uitdaging en plezier kunnen gebruiken. We willen dat Talentenjagers in een aantal wijken en dorpen (met veel doelgroepkinderen) een logische voorziening is, aanvullend op/ in samenwerking met het onderwijs. De inzet is dat Talentenjagers over een aantal jaar een begrip is in Hoogeveen, gedragen in een wijk en mede ondersteund door het bedrijfsleven. 5. Verdere professionalisering, verdieping en verbreding van de Verbindende Aanpak. 6. We voeren integraal de uitvoeringsagenda uit van het Herontwerp Sociaal Domein.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2023?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We maken een nota jeugd (zie toelichting onder doelstelling 1 hierboven). 2. Binnen het netwerk van Kansen4Kinderen, met daarin meer dan tachtig scholen- en alle gemeenten in Drenthe, leren we van en aan elkaar wat werkt bij het vergroten van kansen voor kinderen. 3. Samen met de Drentse gemeenten en het onderwijs geven we uitvoering aan de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. 4. Door een sterk, kwalitatief naschools aanbod wordt binnen Talentenjagers het (informele) leren van kinderen versterkt en worden hun kansen op een succesvolle loopbaan en optimale talentontwikkeling vergroot. Samen met partners in de stuurgroep Talentenjagers werken we aan een doorontwikkeling. In 2023 worden extra begeleiders aangesteld en bouwen we verder aan een gedegen, duurzame organisatiestructuur. 5. We werken samen met partners aan een eenduidige ondersteuningsstructuur op de scholen, als invulling van een goede samenwerking onderwijs-jeugdhulp. Doelen zijn: snel ondersteuning toegankelijk (zonder wachtlijst), minder individuele indicaties en kosten omlaag. 6. Jong Hoogeveen is een gemeentelijk programma, een beweging en een samenwerking waarin: <ul style="list-style-type: none"> - Doelstellingen samen met betrokken partijen worden vastgesteld en nagestreefd. - Jongeren actief worden betrokken. - De Verbindende Aanpak de pedagogische basis is voor het werken met kinderen en jongeren. - De talenten en ambities van het kind centraal staan bij schooladviezen, ongeacht achtergrond, omgeving of gevolgen Covid-19. 7. Wij faciliteren dat kinderen en jongeren meepraten over diverse onderwerpen die hen raken en brengen in beeld wat hen bezighoudt.

	<p>8. In 2023 willen we minimaal 200 mensen extra getraind hebben in de Verbindende Aanpak (bovenop het aantal dat nu al getraind is), de aanpak een structureel onderdeel maken van organisaties (minimaal 5) en wijken (minimaal 1) en de trainerspoule op sterkte houden.</p> <p>9. In samenspraak met organisaties aan de slag met verdiepende trainingen en coaching gericht op de Verbindende Aanpak.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	Voor de (middel)lange termijn volgen we welke effecten er zijn rondom deelname jeugdhulp, verhogen onderwijsniveau, gezondheid van jongeren, cijfers armoede. We gebruiken hiervoor bestaande monitors, zoals de onderwijsmonitor en de gezondheidscijfers van de GGD. We monitoren het aantal getrainde mensen in de Verbindende Aanpak.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Jong Hoogeveen is de afgelopen jaren uitgegroeid van idee en visie, via plannen en projecten naar een breed gedragen gezamenlijk programma. Onderwijs, welzijn, Centrum Jeugd en Gezin, sport en zorg (h)erkennen de opgave en hebben zich verbonden aan Jong Hoogeveen. Gezamenlijk is uitgesproken dat het vergroten van kansen voor kinderen een lange adem zal vragen en de aanpak een jaar of twintig moet worden ingezet, voor een structureel effect op bijvoorbeeld het opleidings- of inkomensniveau.

3. We streven naar bestaanszekerheid voor onze inwoners en voorkomen werkloosheid, armoede en problematische schulden

Wat willen we bereiken in 2023? Algemeen	We voeren integraal de uitvoeringsagenda uit van het Herontwerp Sociaal Domein.
Schuldhelpverlening	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zorgen ervoor dat inwoners met problematische schulden zo snel mogelijk adequate ondersteuning ontvangen. 2. We zetten verder in op samenwerking met het maatschappelijk middenveld om inwoners met financiële problemen en/of schulden tijdig in beeld te krijgen.
Armoede/inkomen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Armoede is niet alleen een financieel probleem, ook problemen op het gebied van gezondheid, werk, wonen, deelname aan de samenleving, financiën en schoolprestaties van kinderen spelen een rol. Die problemen versterken elkaar. We willen belemmeringen wegnemen bij onze inwoners om mee te doen aan de samenleving. 2. Een inwoner die (tijdelijk) niet in zijn eigen bestaanskosten kan voorzien, krijgt een uitkering. We willen ook in 2023 uitkeringen verstrekken aan diegene die het (tijdelijk) zelf niet redden. Hiermee volgen we de uitvoeringsagenda van het Herontwerp Sociaal Domein.
Werk/re-integratie	<ol style="list-style-type: none"> 1. We willen dat zo weinig mogelijk inwoners gebruik hoeven te maken van bijstand. Dit betekent zoveel mogelijk uitstroom en ook zo weinig mogelijk instroom. 2. We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt waar iedereen naar vermogen kan meedoen. Dat kan in een reguliere arbeidsplaats, een alternatief als beschermt werk, baanafsprake banen of arbeidsmatige dagbesteding. 3. We streven naar duurzame uitstroom om terugkeer in de uitkering te voorkomen.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. We willen extra inzet onder de doelgroepen jongeren en statushouders om de werkloosheid onder deze groepen tegen te gaan. 5. We willen zoveel mogelijk statushouders laten integreren in Hogeveen. Daarvoor streven we een zo hoog mogelijk taalniveau na, zodat de stap naar betaald werk en participatie in de samenleving sneller en beter gaat.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2023? Schuldhulpverlening</p> <p>Armoede/inkomen</p> <p>Werk/re-integratie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in op het motiveren van mensen met schulden om zo snel mogelijk hulp te zoeken waarbij er een focus is op preventie en vroegsignalering. 2. Samen met maatschappelijk partners pakken we bestaande schuldenproblematiek onder inwoners aan. We lossen ze op of, bij complexere zaken, verwijzen we door naar tweedelijns professionele instanties. 3. We bieden ondernemers met problematische schulden ondersteuning. Dit doen we samen met organisaties die hierin gespecialiseerd zijn. 4. We richten een centrale toegang in die laagdrempelig en makkelijk vindbaar is voor inwoners. 5. We beperken een terugkeer in de schuldhulpverlening door in te zetten op de juiste nazorg. 6. We onderzoeken op welke wijze bewindvoering binnen de gemeente het beste ingevuld kan worden. <ol style="list-style-type: none"> 1. We vertalen de input die we ophalen tijdens de armoedeconferentie in ons beleid. 2. We zetten ook in 2023 onze minimaregelingen in om onze inwoners financieel te ondersteunen. 3. De middelen voor de energietoeslag, die we vanuit het rijk gecompenseerd krijgen, benutten we volledig voor onze inwoners om de lasten van de stijgende energieprijzen te dempen. 4. We controleren op rechtmatigheid, misbruik van uitkeringen en fraude. Dit vertalen we in het nieuwe handhavingsbeleidsplan. Dit is een van de opdrachten uit het Herontwerp Sociaal Domein. <ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in op het wegnemen van belemmeringen die participatie in de weg staan (schulden, gezinsstabiliteit, verslaving etc.). 2. We laten mensen om- en bijscholen naar kansrijke beroepen. 3. We begeleiden mensen van werk naar werk, naast de reguliere begeleiding van uitkering naar werk, om instroom te voorkomen. 4. Voor de doelgroep jongeren zetten we in op het Kans traject. 5. We zijn onderdeel van de Arbeidsmarktregio Drenthe, de accountmanagers werken vanuit Werkgeversservicepunt Drenthe als netwerkorganisatie samen. 6. Werk en opleiding zijn de beste remedie tegen armoede en schulden. Er zijn twee groepen die extra ondersteuning nodig hebben om de stap richting werk te kunnen zetten. Dat zijn jongeren zonder diploma en statushouders. Statushouders starten weliswaar met een (taal)achterstand, maar hebben vaak veel potentie. Voor deze twee groepen gaan we het re-integratiebudget verhogen.

	<ol style="list-style-type: none"> 7. We plaatsen meer mensen met toepassing van de praktijkroute. Bij deze route worden mensen op de werkplek beoordeeld op hun vaardigheden waarbij er gekeken wordt of men in staat is om het wettelijk minimum loon zelfstandig te verdienen. Het gaat hierbij om cliënten die niet in staat zijn een diploma of startkwalificatie te halen maar die in de praktijk wel vaardigheden hebben waarmee zij aan het werk kunnen, hetzij met ondersteunende instrumenten zoals loonkostensubsidie. 8. We werken samen met het onderwijs, het bedrijfsleven en onze partners in de regio. 9. We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan inburgering. Deze is in de tweede helft van 2022 vastgesteld. Samen met maatschappelijke organisaties en werkgevers zorgen we voor een betere integratie door de inzet van inburgeringslessen, taalstages, werkstages, begeleiding, trainingen etc.
<p>Wat gaan we meten en hoe? Schuldhulpverlening</p> <p>Armoede/inkomen</p> <p>Werk/re-integratie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren het aantal mensen dat schuldhulp ontvangt, zowel professioneel als vrijwillig. 2. We registreren welk aandeel van schuldhulptrajecten succesvol wordt afgerond. 3. We monitoren via de vroegsignalering hoeveel inwoners betalingsachterstanden hebben. 4. We monitoren het aantal doorverwijzingen, intern en extern door onze ketenpartners. <ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren het gebruik van onze minimaregelingen. 2. We meten en monitoren de bedragen die we besparen bij onrechtmatig gebruik van uitkeringen. <ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren maandelijks de in- en uitstroom van het aantal bijstandsgerechtigden. 2. We monitoren dagelijks het vacature aanbod lokaal en regionaal, om goed zicht te houden op de kansen op de arbeidsmarkt. 3. We meten het effect van onze trajecten om te kijken of deze leiden tot de beoogde arbeidsparticipatie. 4. We monitoren de uitkomsten van de projecten binnen de arbeidsmarktregio voor onze gemeente. 5. We monitoren de in- en uitstroom van statushouders in ons bijstandsbestand.
<p>Financiële consequenties</p>	<p>Wij willen extra middelen inzetten voor het aan het werk helpen van mensen die nu aan de zijlijn staan. Hiervoor nemen we structureel € 200.000 in de programmabegroting op.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het is van belang te blijven investeren in de samenwerking met onze ketenpartners. We kunnen de doelen alleen samen halen. 2. Hoge inflatie en stijgende energieprijzen leiden ertoe dat veel inwoners financieel in de problemen komen. We verwachten een toename in de schuldhulpverlening. 3. De effecten van armoede en schulden hebben een negatieve invloed op het gedrag van mensen. Als we dit niet- of onvoldoende onderkennen levert dit op langere termijn grotere (schulden)problematiek. 4. Onrechtmatig gebruik en fraude van uitkeringen zorgt voor een afname van het draagvlak van het sociale zekerheidsstelsel. Immers, daar waar er recht is op een uitkering moet deze worden verstrekt. Misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden tegengegaan.

	<p>5. Voor de doelgroep nieuw beschut werk is een wachtlijst. Hoe langer mensen op deze wachtlijst staan, hoe lastiger het is om op enig moment weer aan het werk te gaan.</p> <p>6. Het huidige uitvoeringsbudget op gebied van participatie en re-integratie biedt alleen voldoende middelen voor de vaste kosten op dit terrein. Zonder uitbreiding van dit budget kunnen er geen extra trajecten ingezet worden. Daarmee verdwijnt ook de optie om extra trajecten bij Stark in te kopen. Veel economen wijzen op de mogelijke komst van een recessie. Dit hangt samen met de krapte op de arbeidsmarkt waardoor bedrijven onvoldoende personeel kunnen werven. De economie groeit dit jaar nog wel maar dit komt veelal door eenmalige economische activiteiten.</p> <p>7. De huidige inflatie en stijgende energiekosten leiden bij veel huishoudens tot problemen. Financiële problematiek kan een grote drempel vormen voor inwoners om de stap richting werk te maken.</p> <p>8. De economische omstandigheid maakt voor een groot gedeelte uit of statushouders opgenomen worden op de arbeidsmarkt.</p>
--	--

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie		Begroting		Meerjarenbegroting	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.710	1.689	1.245	1.087	1.087	1.087
620 Wijkteams	959	1.024	1.452	1.453	1.453	1.453
630 Inkomensregelingen	24.358	24.134	23.707	24.164	24.165	24.165
640 Begeleide participatie	21.646	21.396	20.733	19.711	19.231	18.178
650 Arbeidsparticipatie	1.695	1.419	1.687	1.569	1.569	1.569
671 Maatwerkdienstverlening 18+	951	1.165	1.115	865	865	865
672 Maatwerkdienstverlening 18-	20.454	19.263	18.037	17.595	17.143	17.143
682 Geëscaleerde zorg 18-	2.914	2.760	2.968	2.969	2.969	2.969
710 Volksgezondheid	1.831	1.905	2.027	2.027	2.027	2.027
Totaal lasten	76.519	74.756	72.973	71.440	70.510	69.457
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	26	0	0	0	0	0
620 Wijkteams	36	0	0	0	0	0
630 Inkomensregelingen	20.833	18.813	19.858	20.311	20.312	20.312
640 Begeleide participatie	12	0	0	0	0	0
650 Arbeidsparticipatie	211	0	0	0	0	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
672 Maatwerkdienstverlening 18-	958	811	0	0	0	0
682 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
710 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	22.076	19.624	19.858	20.311	20.312	20.312
Saldi						

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.684	1.689	1.245	1.087	1.087	1.087
620 Wijkteams	922	1.024	1.452	1.453	1.453	1.453
630 Inkomensregelingen	3.526	5.321	3.850	3.853	3.853	3.853
640 Begeleide participatie	21.635	21.396	20.733	19.711	19.231	18.178
650 Arbeidsparticipatie	1.484	1.419	1.687	1.569	1.569	1.569
671 Maatwerkdienstverlening 18+	951	1.165	1.115	865	865	865
672 Maatwerkdienstverlening 18-	19.496	18.452	18.037	17.595	17.143	17.143
682 Geëscaleerde zorg 18-	2.914	2.760	2.968	2.969	2.969	2.969
710 Volksgezondheid	1.831	1.905	2.027	2.027	2.027	2.027
Totaal saldi	54.443	55.131	53.115	51.130	50.198	49.145

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- STARK
- GGD
- GKB

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	14,2	14,1	12,9
Aantal re-integratievoorzieningen*	per 10.000 inwoners 15-65 jaar	2020	351,6	244,6	202,2
Bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder	2021	369,0	360,4	431,7

* Elke bijstandsgerechtigde heeft een re-integratievoorziening die is vastgelegd in een trajectplan. In het trajectplan staat wat de inwoner gaat doen om belemmeringen weg te nemen die arbeidsparticipatie in de weg staan of welke stappen worden genomen om te participeren. Het is mogelijk dat één inwoner meerdere re-integratievoorzieningen heeft.

03 Gezond en Vitaal

Verantwoordelijk wethouder: Mark Tuit

Maatschappelijk effect

Onze inspanningen zijn erop gericht dat inwoners de regie hebben over hun eigen leven en gezondheid, zelfredzaam zijn met hun sociaal netwerk en volwaardig meedoen aan de samenleving en dat ze elkaar daarbij helpen.

We richten de openbare ruimte klimaatbestendig in, dat wil zeggen toegerust op het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering door bijvoorbeeld extreme neerslag, droogte en hittestress. Ons waterbeheer en rioleringsstelsel zijn robuust en toekomstbestendig.

Om de mentale en fysieke gezondheid van onze inwoners te bevorderen en de klimaatveranderingen het hoofd te bieden, stimuleren we de biodiversiteit en zetten we in op minder verstedelijking, meer groen en plekken die uitnodigen om elkaar te ontmoeten en om te bewegen.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Versterken van de sociale basis samen met inwoners en maatschappelijke partners. De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen.	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een inclusieve samenleving waarin ook kwetsbare inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen meedoen. 2. De omgevingskracht en informele zorg versterken (ondersteuning door vrijwilligers en mantelzorgers). 3. Samen met partners een passend en dekkend aanbod aan preventieve activiteiten en algemene voorliggende voorzieningen voor kwetsbare inwoners realiseren. Die activiteiten en voorzieningen moeten aantoonbaar effectief zijn om geïndiceerde maatwerkvoorzieningen te voorkomen waar dit kan.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	
Inclusieve samenleving	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering van de afspraken in het VN-verdrag Handicap: <ul style="list-style-type: none"> - de Werkgroep Agenda Lokale Inclusie stelt jaarlijks actiepunten op en voert deze uit; - aandacht voor het onderwerp inclusie (zoals beschreven in het VN-verdrag) in de gemeentelijke (visie op) dienstverlening en relevantie beleidsontwikkelingen.
Versterken omgevingskracht	<ol style="list-style-type: none"> 1. De ondersteuning die SWW biedt aan inwoners om verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen (sociale) leefomgeving focussen op de speerpunten in het Herontwerp Sociaal Domein. Dit, mede ter invulling van de besparingstaakstelling van € 250.000 op de SWW. 2. VrijwilligersHoogevene faciliteren om vrijwilligers te werven, te bemiddelen en hun deskundigheid te vergroten in vrijwilligerscolleges. 3. Continueren van Mantelzorg-Vitaal, het subsidiebudget vrijwillige huishulp en de ondersteuning van de informele zorg door SWW.
Preventie en algemene voorzieningen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inzet van herstelgerichte hulp: gerichte fysiotherapie waardoor ouderen tot 60% van hun spierkracht terugkrijgen waarmee inzet van Wmo-maatwerkvoorzieningen zoveel mogelijk wordt voorkomen of uitgesteld. 2. Hulpverlening van de SWW focussen op de speerpunten in het Herontwerp Sociaal Domein. Dit mede ter invulling van de besparingstaakstelling van € 250.000 op de SWW. 3. Uitvoering van een lokaal actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid gericht op het signaleren en doorbreken van eenzaamheid onder ouderen, samen met een lokale coalitie van zorgaanbieders, ouderenorganisaties en welzijnswerk. 4. Lichte vormen van begeleiding zo mogelijk vervangen door adhoc ondersteuning door welzijnswerkers en vrijwilligers in de wijkkantoren van SWW (stut- en steunpunten). 5. Ontmoetings- en herstelactiviteiten opzetten voor en met (psychisch) kwetsbare inwoners. Bijvoorbeeld starten van groepen Dagontmoeting/Dagontmoeting Plus specifiek voor inwoners met psychische problemen en groepen voor inwoners met een (lichte) verstandelijke beperking.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Stimuleren van de oprichting en continuering van groepen dag-ontmoeting voor kwetsbare ouderen die niet kunnen deelnemen aan reguliere ontspannings- en ontmoetingsactiviteiten. 7. Behoud van De Bij en stimuleren van het gebruik van De Bij door Wmo-cliënten. 8. Stimuleren van de samenwerking tussen partners in de sociale basis (sport, cultuur, gezondheid, welzijn, Smederijen, onderwijs, kinderopvang etc.).
<p>Wat gaan we meten en hoe? Versterken omgevingskracht</p> <p>Preventie en algemene voorzieningen</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal matches van vrijwilligers aan vrijwilligersklussen/-werk in 2023 in vergelijking met 2022. 2. Deelname aan vrijwilligerscolleges in 2023 in vergelijking met 2022. 3. Het gebruik van mantelzorgondersteuning en Mantelzorg-Vitaal in 2023 in vergelijking met 2022. 4. Het aantal gesubsidieerde bijeenkomsten en hulpcontacten van vrijwillige thuishulporganisaties in 2023 in vergelijking met 2022. <ol style="list-style-type: none"> 1. Evaluatie van de inzet van herstelgerichte hulp. 2. Evaluatie van het actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid. 3. Evaluatie van stut- en steunpunten in wijken/dorpen. 4. Evaluatie van de ontmoetings- en herstelactiviteiten voor (psychisch) kwetsbare inwoners en mensen met een lichte verstandelijke beperking. 5. Aantal senioren dat gebruik maakt van dag-ontmoeting in 2023 in vergelijking met 2022.
<p>Financiële consequenties</p> <p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door de vergrijzing neemt het aantal kwetsbare inwoners toe en het aantal mantelzorgers af. Hiermee komt de sociale basis in toenemende mate onder druk te staan. 2. De koopkrachtdaling, de tekorten aan arbeidskrachten in de zorg en de stijgende zorgkosten leiden tot een groter beroep op de algemene voorzieningen en de informele zorg in de sociale basis. 3. Het risico bestaat dat een beroep wordt gedaan op de gemeente voor financiering van de activiteiten van Eén Tegen Eenzaamheid na 2023. Bij het opzetten van de activiteiten moet worden toegewerkt naar financiële zelfstandigheid.

2. Kwetsbare inwoners ontvangen de ondersteuning en zorg die ze nodig hebben (maatwerkvoorzieningen als vangnet) waarbij gewerkt wordt vanuit het principe positieve gezondheid aan 'normaliseren' en duurzame oplossingen.

<p>Wat willen we bereiken in 2023?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meervoudige vragen van huishoudens beantwoorden we in samenhang (integraal), domein overstijgend en optimaal gebruik makend van de sociale basis. Bij elk huishouden dat ondersteuning ontvangt, is duidelijk bij wie de regie ligt. 2. Een sluitende en transparante zorginfrastructuur behouden/realiseren, samen met zorgverzekeraars en zorgaanbieders.
---	---

Wat gaan we daarvoor doen in 2023?
 Integraal werken

1. Als experiment is bij de eenheid Dienstverlening & Activering een multidisciplinair domein overstijgend team ingericht (Prowijz). Enkelvoudige vraagstukken worden enkelvoudig en binnen het eigen onderdeel opgepakt, meervoudige vraagstukken worden integraal behandeld. Regie op casusniveau ligt bij een aangewezen medewerker.
2. Versterken en doorontwikkelen van de sociale teams en integreren of koppelen van verwante netwerken/ samenwerkingsverbanden. De sociale teams zijn gericht op het tijdig signaleren van kwetsbare inwoners, het afstemmen van hulp en ondersteuning aan deze inwoners en, indien mogelijk, het initiëren van voorliggende wijkvoorzieningen voor deze inwoners.
3. Het continueren van de kernteams bij de huisartsenpraktijken die kwetsbare ouderen signaleren en die (preventieve) ondersteuning op maat bieden. Daarnaast het doorontwikkelen van de aanpak door bijvoorbeeld Welzijn op Recept als interventie in te voeren.
4. Verankeren en doorontwikkelen van het Optimaal Leven Team Hoogeveen/De Wolden. Het team biedt ondersteuning en zorg op maat op alle levensdomeinen voor inwoners met ernstige psychiatrische problemen. De doorontwikkeling is mede gericht op meer gebruik maken van de sociale basis.
5. Deelname aan een lokale transfertafel om de wachttijden voor inwoners die een ggz-behandeling nodig hebben te verminderen.
6. Domein-overstijgend Samenwerken Hollandscheveld behouden en uitbreiden naar een wijk van Hoogeveen. DOS Hollandscheveld biedt ondersteuning en zorg over de grenzen van wettelijke domeinen (Wmo, Zvw, Wlz) heen.
7. Huishoudens met meer dan drie maatwerkvoorzieningen onderzoeken om te kijken of het effectiever en efficiënter kan.
8. Deelname aan regionale samenwerkingsverbanden als het Drents Zorglandschap, diverse werkgroepen en de Gezondheidstafel.

Sluitende zorginfrastructuur

1. Ontwikkeling van een woonzorgvisie inclusief uitvoeringsagenda voor de periode 2023-2026.
2. Uitvoering geven aan het Convenant Dementievriendelijk Drenthe.
3. Invoering normenkader (afwegingskader) voor Wmo-begeleiding met duidelijke handvatten voor verwijzingen naar maatwerkvoorzieningen en/of voorliggend veld.
4. Organiseren van inkoopafspraken met zorgaanbieders om in gesprek te blijven over de samenwerking, resultaatgericht werken, doelmatige zorg en uitstroom.
5. Voorbereiden van de nieuwe inkoop van Wmo-begeleiding en beschermd wonen. Uitgangspunten:
 - afspraken vooraf, vertrouwen tijdens het proces en verantwoording achteraf;
 - stimuleren van tijdig op- en afschalen van de ondersteuning, normaliseren van de situatie, zorginnovatie en samenwerking;
 - een betere balans t.a.v. het aantal aanbieders waardoor we meer vanuit partnerschap kunnen werken;

	<ul style="list-style-type: none"> - begrenzen van de administratieve druk; - afspraken over integriteit en de Wet Normering Topinkomens. <ol style="list-style-type: none"> 5. Op basis van de ervaringen het toezicht op de geboden Wmo-ondersteuning optimaliseren. 6. Actualiseren van het Drents Kwaliteitskader Sociaal Domein. 7. Behouden van de meerkostenregeling in de huidige vorm. 8. Voorbereiding van de doordecentralisatie en transformatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De transformatie bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> - beschermd wonen zo mogelijk vervangen door zelfstandig wonen met begeleiding; - opvang van dak- en thuislozen meer kleinschalig inrichten en zo mogelijk vervangen door wonen met begeleiding. 9. Continueren van de sluitende Drentse keten voor inwoners met verward gedrag, waaronder psycholance, Spoedpoli en uitvoering van de Wvggz. 10. Blijven inzetten op zo volwaardig mogelijke ziekenhuiszorg in onze regio. 11. Uitvoering geven aan de regiovisie Veilig Thuis Drenthe (zie programma Veilig, Zichtbaar en Transparant Hoogeveen). 12. Uitvoeren van een gemeentelijke zelfscan huiselijk geweld en kindermishandeling.
<p>Wat gaan we meten en hoe? Integraal werken</p> <p>Sluitende zorginfrastructuur</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evaluatie van het domein-overstijgende team bij de eenheid Dienstverlening & Activering (Prowijz). 2. Evaluatie van de sociale teams. 3. Aantal behandelde casussen in de sociale teams, de kernteams bij de huisartsen en het Optimaal Leven Team in 2023 in vergelijking met 2022. 4. Evaluatie van de transfertafel ter verlichting van de wachttijden bij de ggz. 5. Evaluatie van de experimenten op het gebied van ondersteuning en zorg. <ol style="list-style-type: none"> 1. Gebruik van de Wmo, beschermd wonen en maatschappelijke opvang en Interwonen in 2023 in vergelijking met 2022. 2. Doorstroom van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en Interwonen naar zelfstandig wonen (met begeleiding). 3. Inventarisatie en analyse van het bestaande aanbod aan beschermd wonen en maatschappelijke opvang. 4. Aantal meldingen van personen met verward gedrag en aantal opnames in de Spoedpoli in 2023 in vergelijking met 2022. 5. Aantal meldingen, zorgmachtigingen en verkennende onderzoeken Wvggz in 2023 in vergelijking met 2022.
<p>Financiële consequenties</p>	
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het beroep op de Wmo is voor een belangrijk deel afhankelijk van niet te beïnvloeden externe factoren zoals vergrijzing. Daarnaast leiden de tekorten aan arbeidskrachten in de zorg en de stijgende zorgkosten tot een verschuiving van Zvw en Wlz naar de Wmo. 2. Bij huishoudelijke hulp en Wmo begeleiding gaan we uit van een lagere groei van het zorgvolume dan de VNG adviseert. Uitgangspunt zijn de realisatiecijfers 2022. Het risico bestaat dat de zorgvraag sneller stijgt dan in 2022.

3. Inwoners voelen zich zo gezond mogelijk en voeren regie op hun eigen gezondheid	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vaardigheden, leefstijl en leefomgeving verbeteren. 2. Gezondheidsachterstanden inlopen: mensen leven langer in goede gezondheid. 3. Mentaal welbevinden en sociale relaties versterken. 4. Vitaal ouder worden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het dekkend netwerk van AED's in stand houden en inwoners stimuleren burgerhulpverlener te worden zodat inwoners met hartfalen zo snel mogelijk kunnen worden gereanimeerd. 2. Het gebruik van de gespreksmethodiek Positieve Gezondheid stimuleren onder professionals. 3. Signaleren van inwoners met onvoldoende eigen regie of die zich in een kwetsbare situatie bevinden (o.a. eenzaam, mentaal) en hen ondersteuning bieden of verwijzen. 4. Ondersteuning van wijk/dorpsinitiatieven die gezondheid bevorderen van inwoners in een kwetsbare situatie (in co-creatie), zoals Gezond Krakeel. 5. Gezondheidsvaardigheden van inwoners versterken. 6. Uitvoeren van Hooγεveense sport en preventie akkoorden op gebied van stoppen met roken (Rookvrije Generatie), verantwoord alcoholgebruik en gezond gewicht door gezonde voeding en voldoende bewegen. 7. Met het onderwijs bestuurlijke afspraken maken over preventieonderwerpen. 8. Onderzoeken en kleinschalig uitproberen van een effectieve interventie die mentale druk onder jongeren en jongvolwassenen vermindert. 9. Stimuleren van een fysieke en sociale leefomgeving die gezondheid bevordert. 10. Interventie valpreventie en de bekostiging inventariseren en uitvoeren. 11. Bestaanszekerheid versterken als voorwaarde voor een goede gezondheid.
Wat gaan we meten en hoe?	In de nota volksgezondheid 2023-2027 staan de thema's waarop we gaan monitoren. We meten dit door de 4-jaarlijkse GGD-gezondheidsmonitoren voor jeugd, volwassenen en ouderen en op waarstaatjegemeente.nl .
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Om de doelen te behalen is medewerking van maatschappelijke partijen essentieel. Ook structurele financiering is noodzakelijk.

4. Klimaatrobuust	
Wat willen we bereiken in 2023?	In 2050 is Hooγεveen een klimaatbestendige gemeente met een veilig, mooi, gezond en duurzaam watersysteem (samenhangend geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterkeringen en kunstwerken).
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We stellen een lokale adaptatiestrategie op met een uitvoeringsagenda en we starten de uitvoering in 2023. Op dorps- en wijkniveau brengen we de grootste knelpunten in beeld. We zoeken naar gebiedsgerichte oplossingen. Bij alles wat we doen houden we rekening met klimaatadaptatie. 2. We ontwikkelen nieuwe openbare ruimte klimaatadaptief en natuurinclusief. Vergroening van de openbare ruimte is essentieel.

	<p>Klimaatadaptatie gaat goed samen met de biodiversiteitsopgave. In 2023 onderzoeken we hoe we hier beter invulling aan kunnen geven.</p> <p>3. Uitvoering van het nieuwe riool- en waterprogramma (RWP). Speerpunten in de periode 2023-2028:</p> <ul style="list-style-type: none"> - klimaatadaptatie/beter omgaan met extreme buien; - vernieuwing areaal - herijking hemelwaterverordening - actualisatie grondwaterbeleidsplan - doorlopend uitvoeren rioolinspecties. <p>4. Voortzetting regionale samenwerking Fluvius op het gebied van (afval)waterketen en klimaatadaptatie. Onderdeel daarvan is een subsidieregeling voor klimaatadaptatieve maatregelen voor inwoners, die is in ontwikkeling.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	We sluiten aan bij de landelijke monitoring voortgang Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.
Financiële consequenties	Uit de uitvoeringsagenda moet blijken welke werkzaamheden en activiteiten nodig zijn om de gemeente klimaatrobust te maken. De financiële consequenties komen in de uitvoeringsagenda. Aangezien het document in juni 2023 wordt opgeleverd heeft dit pas effect op de begroting van 2024. Tussentijdse activiteiten worden indien mogelijk gefinancierd vanuit het RWP.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Het niet verkrijgen van subsidies/(co)financiering is een risico. Via de werkregio Fluvius zijn we alert op financieringsmogelijkheden, bijvoorbeeld de impulsregeling klimaatadaptatie van het Rijk. • Het ontbreken van de juiste partners en draagvlak voor de realisatie van projecten. • Personele onderbezetting waardoor de uitvoeringsagenda niet (goed) kan worden uitgevoerd. • Klimaatadaptatie is een thema dat meerdere beleidsvelden overstijgt. Verankering in die andere beleidsvelden en programma's is noodzakelijk (zoals ruimtelijke ordening, sociaal domein). Hier hebben we in de adaptatiestrategie aandacht voor.

5. Meer biodiversiteit

Wat willen we bereiken in 2023?	Stapsgewijs de biodiversiteit stimuleren en zodoende anticiperen op veranderingen van het klimaat.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met partners toewerken naar een integraal aanvalsplan biodiversiteit ter voorbereiding op de kaderbrief 2024. 2. Aanleg van meer en gevarieerd groen. 3. Inwoners stimuleren om de eigen tuin of het dak te vergroenen. 4. Samen met partners (waterschap/provincie) zoeken naar (financiële) mogelijkheden voor de aanleg van meer en een gevarieerder aanbod van bomen, houtwallen, singels, bosschages en ruigten.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. De kwantiteit van het areaal groen wordt bijgehouden. Op basis hiervan kan worden bepaald of er meer groen is aangebracht in Hoogeveen. 2. Ook de sortimenten van het groen worden geregistreerd. Op basis hiervan kan worden bepaald of het aanbod groen gevarieerder is.

Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. In 2023 wordt, vanuit de beschikbare financiële middelen, bewuster aandacht besteed aan het stimuleren van meer biodiversiteit binnen de reguliere werkzaamheden en projecten. 2. De actualisatie van het ecologisch bermbeheer biedt kansen om het onderwerp 'biodiversiteit' breder uit te werken en hiervoor de bijbehorende middelen beschikbaar te laten stellen.

6. Versterken van de leefbaarheid van het platteland en het behouden en versterken van de waarde van het landschap	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een gemeente dekkend netwerk dat landschap en natuur samen onderhoudt en behoudt voor inwoners, bezoekers, planten en dieren (biodiversiteit). 2. Het platteland sociaaleconomisch vitaal houden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Via streekbeheer landschap en natuur onderhouden. Het netwerk vergroten door bewonersgroepen vanuit de nog ontbrekende dorpen, zoals Tiendeveen, Nieuweroord en Elim aan te laten sluiten. De in 2021 opgelopen achterstand door Covid-19 bij de ontwikkeling van nieuwe groepen wordt in 2023 ingehaald. 2. We geven uitvoering aan de provinciale regeling dorpsinitiatieven 'vitaal platteland'. Deze uitvoering schuift door naar 2023 omdat in 2021 de uitvoering door Covid-19 zeer beperkt was.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het aantal actieve netwerken in de gemeente Hoogeveen.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voldoende participatie van inwoners. 2. Deze doelstelling heeft een relatie met doelstelling 2 in het programma Aantrekkelijk Wonen en Woonomgeving, namelijk het aanbrengen van meer groen in straten, op pleinen en in nieuwe woonbuurten.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	12	17	17	17	17	17
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	28	29	29	29	29	29
610 Samenkracht en burgerparticipatie	2.919	3.320	3.166	3.166	3.166	3.166
620 Wijkteams	550	598	590	586	586	586
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	2.754	2.940	2.938	2.940	2.940	2.940
671 Maatwerkdienstverlening 18+	17.580	18.659	19.228	19.380	19.663	20.118
681 Geëscaleerde zorg 18+	811	818	656	657	657	657
710 Volksgezondheid	583	623	773	698	698	698
720 Riolering	3.024	3.233	3.255	3.338	3.504	3.674
Totaal lasten	28.261	30.238	30.653	30.811	31.260	31.886

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
110 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	0	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	21	0	0	0	0	0
620 Wijkteams	6	0	0	0	0	0
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	80	0	0	0	0	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	1.023	530	530	530	530	530
681 Geëscaleerde zorg 18+	1.353	364	705	531	317	210
710 Volksgezondheid	46	0	0	0	0	0
720 Riolering	4.900	5.250	5.250	5.345	5.534	5.729
Totaal baten	7.428	6.144	6.485	6.406	6.381	6.469
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	12	17	17	17	17	17
570 Openbaar groen en (openlucht)recrea	28	29	29	29	29	29
610 Samenkracht en burgerparticipatie	2.898	3.320	3.166	3.166	3.166	3.166
620 Wijkteams	544	598	590	586	586	586
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	2.675	2.940	2.938	2.940	2.940	2.940
671 Maatwerkdienstverlening 18+	16.557	18.129	18.698	18.850	19.133	19.588
681 Geëscaleerde zorg 18+	-542	455	-49	126	340	447
710 Volksgezondheid	537	623	773	698	698	698
720 Riolering	-1.875	-2.017	-1.995	-2.008	-2.030	-2.054
Totaal saldi	20.833	24.094	24.168	24.404	24.878	25.417

Verbonden partijen

De volgende verbonden partij en subsidierelatie dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Stichting Welzijnswerk (SWW)
- Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	2021	870	755	X

Bron: Waarstaatjemeente.nl (CBS Monitor Sociaal Domein WMO/2021)

04 Economie

Verantwoordelijk wethouder: Jan Zwiers

Maatschappelijk effect

Economie

Het programma Economie streeft naar een gezond ondernemersklimaat. We stimuleren de lokale economie en ondersteunen bedrijven. We zoeken de verbinding met bedrijven, inwoners en onderwijs, lokaal en regionaal. We willen zorgen voor een goed ondernemersklimaat waar bestaande bedrijven kunnen groeien en bloeien, nieuwe bedrijven zich kunnen vestigen om te voorzien in werkgelegenheid die past bij de beroepsbevolking.

Stadscentrum

Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio

Het is nodig te blijven investeren in de kwaliteit van het stadscentrum. Zo kunnen we ook in de toekomst onze krachtige regionale positie behouden en verstevigen. Daarbij gaan we voor een bruisend, toekomstbestendig, kindvriendelijk en vitaal stadscentrum met een compact winkelgebied. Een stadscentrum met een openbare ruimte met hoge verblijfskwaliteit dat voor de consument aantrekkelijk genoeg is om herhaaldelijk te bezoeken.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Een stimulerend ondernemersklimaat en een versterking van de economische structuur	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samen met ondernemers werken we aan opgaven om Hoogeveen economisch aantrekkelijk te houden. We delen dit eigenaarschap. Ondernemers weten accountmanagers te vinden; accountmanagers spelen in op de gestelde vragen. 2. Versterken van het vestigingsklimaat in Hoogeveen en de regio, zodat het goed ondernemen is in Hoogeveen. 3. Verbeteren arbeidsmarkt door nauwe samenwerking met bedrijven, onderwijs en gemeenten. 4. Verkoop beschikbare bedrijfskavels. 5. Economische structuurversterking in Hoogeveen en de regio; verschillende disciplines /partners worden samengebracht. Het duurzaam samenbrengen van bijvoorbeeld onderwijs, ondernemers en de overheid maken de economie veerkrachtiger en bieden een goede basis voor innovaties en kennisuitwisseling. 6. Behouden en stimuleren van werkgelegenheid.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren van Economisch Focus/accountplan. 2. Bedrijfsbezoeken met college en wethouders. 3. Accountmanagement: bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten, signaleren en inspelen op individuele en collectieve vraagstukken van bedrijven, etc. 4. Uitvoering geven aan de regionale programma's Dutch TechZone en Regio Zwolle. 5. Uitvoering geven aan Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe, pijler werk en voorbereiden aanvraag tweede Regiodeal. 6. Verkoop en begeleiding vestiging/uitbreiding/verplaatsing van bedrijven. 7. Ontwikkelen en uitgifte bedrijventerrein Riegmeer. 8. In regionaal verband een onderzoek starten naar uitbreiding van bedrijventerrein, waaronder een grote regionale locatie. 9. Bevorderen van clustervorming en samenwerking in Hoogeveen en de regio. 10. Ondernemend Hoogeveen ondersteuning bieden in verdere professionalisering. 11. Actief samenwerken met onderwijs, bedrijfsleven en partners in de regio. 12. Samen met ondernemers aan de slag met het project toekomstbestendige bedrijventerreinen. 13. Samen met de betrokken partners uitrollen van IT-Hub, DOC33 en andere regio projecten.
Wat gaan we meten en hoe?	Na vaststelling accountplan, deze monitoren.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Formatie accountmanagement en beleid moet op orde zijn. 2. Uitvoeringsbudget om in te kunnen spelen op (nieuwe) ontwikkelingen en vragen. 3. Een professionele en daadkrachtige ondernemersvereniging met een hoge organisatiegraad. 4. Voor succesvolle economische structuurversterking en om in aanmerking te komen voor provinciale/Rijksmiddelen, is regionale samenwerking noodzakelijk. 5. Economische profilering is onderdeel van Marketing Hoogeveen. Om de economische positie van Hoogeveen als 1

	<p>van de 4 sterke steden van Drenthe te behouden, moet hier op worden ingezet.</p> <p>6. Door de diverse crises neemt de behoefte van bedrijven aan ondersteuning door de overheid toe.</p>
--	--

2. 3. Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio.

Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. De levendigheid van het stadscentrum vergroten en bezoekers langer vasthouden (zie ook doelstelling 2 en 4 Bruisend Hogeveen). 2. Minder leegstaande panden, zoals kantoren en winkels.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023? Levendigheid en bezoek vasthouden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering geactualiseerde Ontwikkelingsvisie Stadscentrum (fase 2) m.b.v. financiering uit het provinciale Regiostedenfonds: <ul style="list-style-type: none"> - Herinrichting Kaaplaantje incl. inrit vanaf Het Haagje - Een veilige voet-/fietsoversteek op de Notaris Mulderstraat - Starten met kwaliteitsimpuls verbindingen/stegen 2. Hoofdstraat, uitvoering t/m 2024 <ul style="list-style-type: none"> - Realisatie van een tweede fietsenstalling - Verbeteren bewegwijzering fietsen centrum - Toevoegen van fietsnietjes en oplaadpunten - Vergroenen van de Hoofdstraat Zuid en Midden - Starten met het versterken van de culturele infrastructuur - Starten met de gebiedsontwikkeling Nicolaas Beetsplein e.o.: verondiepen winkels, transformatie wonen en herinrichting Nicolaas Beetsplein; uitvoering t/m 2025. 3. Op het gebied van retail werken we nauw samen met andere Drentse steden en met de provincie Drenthe in de Drentse Retailagenda. 4. We hebben een zeer nauwe samenwerking met Buro binnenstad Hogeveen (voorheen Stichting Centrummanagement), ondernemers, bewoners en organisaties en instellingen om de doelstellingen te behalen.
Minder leegstand	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met private partijen onderzoeken of leegstaande gebouwen geschikt zijn te maken voor huisvesting. 2. Stimuleren verplaatsing en transformatie van winkels. 3. Herontwikkeling van de Tamboerpassage naar wonen. 4. Vaststellen paraplu bestemmingsplan stadscentrum met betrekking tot wonen en parkeren.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het aantal bezoekers monitoren we aan de hand van passanten tellingen door Locatus. Daarnaast maken we gebruik van data uit het koopstromenonderzoek Oost-Nederland. 2. We monitoren het aantal leegstaande panden.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden Randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. 2. Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. 3. Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. 4. Participatie van inwoners bij planontwikkeling.

Risiko's	5. Nauwe samenwerking met Buro binnenstad Hoogeveen.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. 2. Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	589	515	462	474	447	431
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	1.383	999	998	999	749	749
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.259	3.473	9.791	2.741	4.397	2.476
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	1.699	1.294	810	810	810	810
340 Economische promotie	494	510	520	521	521	521
830 Wonen en bouwen	600	831	782	796	790	784
Totaal lasten	11.024	7.623	13.363	6.342	7.716	5.772
Baten						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	296	218	218	218	218	218
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
310 Economische ontwikkeling	413	0	0	0	0	0
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.414	4.467	10.788	3.739	5.324	3.403
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	792	532	303	303	303	303
340 Economische promotie	9	6	6	6	6	6
830 Wonen en bouwen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	8.924	5.224	11.316	4.267	5.852	3.931
Saldi						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	293	297	244	256	229	212
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	969	999	998	999	749	749
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.155	-994	-997	-998	-927	-927
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	907	762	506	507	507	507
340 Economische promotie	485	503	513	514	514	514
830 Wonen en bouwen	600	831	782	796	790	784
Totaal saldi	2.099	2.399	2.047	2.075	1.864	1.841

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bij dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Banen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2021	854,6	742,6	805,5
Vestigingen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2021	139,7	152,2	165,1
Netto arbeidsparticipatie	%	2020	67,7	66,4	68,4
Functiemenging	%	2021	53,5	50,1	53,3

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Verantwoordelijk wethouder: Jan Zwiërs

Maatschappelijk effect

Groen

In een groene omgeving voelen mensen zich gezonder en minder gestrest. Veel mensen vinden daarom een groene en natuurrijke omgeving belangrijk. Daarom willen we samen meer groen, ontmoeting en beweging realiseren binnen de bestaande openbare ruimte. In straten, op pleinen en in de nieuwe woonbuurten zetten we in op meer groen, minder versterking en plekken die uitnodigen om elkaar te ontmoeten en te bewegen.

Grote vraag naar woningen

Veel mensen zoeken een woning in een fijne woonbuurt, in een van de dorpen en wijken in de gemeente. Vaak duurt het te lang om een geschikte woning te vinden of het lukt helemaal niet omdat de woningen niet aansluiten bij de wensen of het budget. Daar willen we beweging in krijgen. Daarom werken we aan een nieuwe woon(zorg)visie en een daarbij passend grondbeleid.

We willen daarin ook vastleggen hoe we omgaan met 'zelfbewoningsplicht' om juist gewone kopers in plaats van beleggers kansen te geven. En we onderzoeken welke regelingen nodig zijn om wonen en een woning betaalbaar te maken. Zeker voor starters is dat hard nodig.

Als groepen inwoners zelf woningbouwplannen willen ontwikkelen, in de vorm van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, geven we daar ruimte voor. We hebben verder flexibele woonvormen nodig.

Wonen en zorg

De groeiende groep ouderen en voor kwetsbare mensen krijgt speciale aandacht in de woon(zorgvisie). We willen voor deze groep mensen wonen, welzijn en zorg verbinden. Hoe we dat gaan doen, komt terug in de woon(zorg)visie.

Woningbouw versnellen

Het tempo van het bouwen van woningen moet fors omhoog. Daarom gaan we werken met een gemeentelijk versnellingssteam. Dat team moet voor ontwikkelaars, woningcorporaties en inwoners een vast aanspreekpunt zijn en de plannen uitwerken.

Bestaande woningen

Het is belangrijk dat bestaande woningen klaar zijn voor de toekomst. Samen met inwoners kijken we hoe woningen duurzaam zijn te maken. Een duurzaam huis is goed geïsoleerd en comfortabel om in te wonen. Als je ouder wordt, is het belangrijk dat je woning 'levensloopbestendig' is of dat je kunt doorstromen naar een ander huis. Zo kunnen mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Wooncoaches zijn vrijwilligers die inwoners kunnen helpen met hun vragen op dit terrein. We gaan op zoek naar meer coaches en gaan ze goed begeleiden, zodat we nog meer huiseigenaren kunnen helpen.

Een leefbare en gezonde buurt

Goed samenleven in de wijk of het dorp heeft steeds onze aandacht. Samen met inwoners, woningbouwcorporaties en de andere partijen van De Smederijen van Hoogeveen werken we aan leefbare, veilige en gezonde buurten. De samenwerking met dorpsbelangenverenigingen, inwoners en partijen in De Smederijen van Hoogeveen is goed. We kijken hoe we deze verder kunnen versterken. Ook in de nieuwe woon(zorg)visie krijgen leefbare en gezonde buurten aandacht.

Wijk- en dorpshuizen

Wijk- en dorpshuizen betekenen veel voor het contact tussen inwoners, nu en in de toekomst. Ze zijn belangrijk in onze samenleving voor ontmoeting en gezamenlijke activiteiten.

We schrappen de aangekondigde bezuiniging op wijk- en dorpshuizen. Met het onderzoek dat nu loopt, willen we zicht krijgen op de kansen voor de toekomst. We nodigen besturen en inwoners uit om zelf met ideeën en plannen te komen voor hun wijk- of dorpshuis. Zo willen we er met elkaar voor zorgen dat er altijd een centrale plek is in de buurt om elkaar te ontmoeten.

Participatie

We vinden het erg belangrijk dat iedereen zich verbonden voelt met beslissingen die over de eigen leefomgeving gaan. Er zit heel veel enthousiasme en creativiteit in onze Hoogeveense samenleving. Hoogeveners zijn aanpakkers, echte doeners. Die Hoogeveense kracht waarderen we enorm. Als er nieuw beleid moet komen, betrekken we inwoners vanaf het begin. Wat vinden inwoners belangrijk? Dat willen we horen, als gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders en als ambtenaren. De wethouders hebben als gebiedswethouder aandacht voor specifieke gebieden (dorpen en/of wijken).

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. In stand houden van de bereikbaarheid en infrastructuur	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een toegankelijke, toekomstbestendige, veilige en duurzame verkeersinfrastructuur voor alle wijzen van vervoer, waarbij het uitgangspunt is dat het wegenareaal en de civiele kunstwerken op basisniveau wordt onderhouden. 2. Continueren van de energiedoelstelling ten aanzien van energiebesparing. Door verder te gaan met het gefaseerd energiezuiniger en duurzamer maken van de openbare verlichting.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023? Verkeersinfrastructuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden conform het asfaltprogramma en het onderhoudsprogramma wegen en kunstwerken, verder gaan met wegwerken van het achterstallige onderhoud in de wegen, fiets- en voetpaden. 2. Onderhoud damwand industriehaven en kanaalweg. 3. Het huidige wegenbeheerplan 2019-2023 actualiseren op basis van een weginspectie zodat voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor planmatig onderhoud en storingsonderhoud. Het nieuwe wegenplan wordt uitgewerkt vanuit integrale aanpak en assetmanagement. Hierbij wordt een optimale balans gezocht tussen prestaties, risico's en kosten. 4. Opstellen van een beschoeiingenplan. Dit plan moet ervoor zorgen dat er voldoende financiële middelen voorhanden zijn op basis waarvan planmatig onderhoud kan worden uitgevoerd aan de beschoeiingen in Hoogeveen.
Energiezuinige openbare verlichting	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vanuit de onderhoudsplanning zal een deel van de armaturen vervangen worden door led-armaturen.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoeveel m2 /wegenvoet- en fietspaden die als onveilig uit de jaarlijkse inspectie zijn gekomen zijn onderhouden. 2. Hoeveel m2 achterstallig onderhoud is weggewerkt of hoeveel m2 achterstallig onderhoud erbij gekomen is. Verder controleren we of de genoemde maatregelen zijn gerealiseerd. 3. Hoeveel conventionele verlichting is vervangen door led en waar en welke energiebesparing heeft ons dat bij benadering opgeleverd.
Financiële consequenties	Om het tempo van bouwen van woningen op te voeren is structureel € 300.000 opgenomen.
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het wegenareaal is in de afgelopen jaren uitgebreid. De areaaluitbreiding zal verwerkt worden in het nieuwe wegenplan inclusief de financiële consequentie. 2. Het Beleidsplan Openbare Verlichting dient te worden geactualiseerd. De urgentie en planning hiervan moet nog nader bepaald worden.

2. Een waardige rustplaats voor iedereen	
Wat willen we bereiken in 2023?	Inwoners de mogelijkheid bieden om een passende laatste rustplaats te vinden tegen een maatschappelijk verantwoord tarief.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	We actualiseren het gehele begraafplaatsenbeleid. Hierin nemen we ook de kostendekkendheid mee.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarlijks worden het aantal begrafenissen en bijzettingen bijgehouden, evenals het aantal niet uitgegeven graven en urnennissen/-kelders. 2. De ontwikkelingen ten aanzien van de kosten en opbrengsten worden gedurende het jaar gemonitord.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Voldoende capaciteit op de begraafplaatsen om voor iedere inwoner een waardige rustplaats te bieden.

3. Gezamenlijk met inwoners en organisaties versterken van de sociale cohesie door het vergroten van de leefbaarheid, zelfwerkzaamheid en zelfredzaamheid in wijken en dorpen	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwetsbare inwoners sneller signaleren en waarborgen dat hulp en ondersteuning vanuit meerdere organisaties op elkaar is afgestemd en dat betrokken organisaties de hulp en ondersteuning bieden die noodzakelijk is. We gaan dat doen vanuit de sociale kernteams. 2. Fysieke en sociale vraagstukken worden snel gesignaleerd en we maken afspraken over wie de vraagstukken wanneer en hoe oppakt. 3. Vergroten van de bijdrage aan sociale vitaliteit, cohesie en sociale infrastructuur.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. De Smederijen sluiten aan op de diverse programmadoelen. Ze voorzien deze van beleidsinformatie door onder andere: <ul style="list-style-type: none"> - inventarisatie intern en extern van ontwikkelingen en trends in Hooogeveense samenleving; - analyse, ambitie en acties (basis voor actieplan/wijkagenda). 2. Het opstellen van een actieplan "nieuw elan Smederijen" en een start maken met de uitvoering daarvan. Daarbij staat de betrokkenheid en inbreng van inwoners centraal. Daarmee keren we terug naar waarvoor de Smederijen oorspronkelijk waren bedoeld. 3. Burgerinitiatieven ondersteunen om de samenhang en vitaliteit in de wijken en dorpen te vergroten. 4. Veel maatschappelijke activiteiten worden georganiseerd in diverse accommodaties en niet alleen in wijk-, buurt- en dorpshuizen. We vinden het belangrijk dat maatschappelijke activiteiten kunnen plaatsvinden maar we zien het niet als onze verantwoordelijkheid om alle accommodaties hiervoor in stand te houden. De verantwoordelijkheid voor het beheer en in stand houden van wijk-, buurt en dorpshuizen laten we meer over aan inwoners en maatschappelijke partners. Als inwoners en verenigingen deze taak niet kunnen of willen overnemen, dan zien we dat er voldoende ruimte is om accommodaties te clusteren en te delen. Activiteiten kunnen ook in andere accommodaties worden voortgezet. Dit heeft wel tot gevolg dat sommige accommodaties sluiten. 5. We maken een nieuw beheerplan om speelvoorzieningen veilig te houden en om tijdig te voorzien in vervanging.

Wat gaan we meten en hoe?	Vanuit de Smederijen ontwikkelen we een sociale monitor die we ook als evaluatie-instrument in willen zetten.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het voortbestaan en onderhouden van de sociale netwerkstructuur. 2. Een goede samenwerking tussen de maatschappelijke partners, buurtbeheer, kernteams, wijkteams, welzijnswerk en alle gemeentelijke programma's is van doorslaggevend belang voor het realiseren van onze maatschappelijke doelstellingen.

4. Samenwerken met de Hoogeveense samenleving

Wat willen we bereiken in 2023?	Burgerparticipatie bij lokale vraagstukken die zich hiervoor lenen, borgen in onze aanpak.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebiedswethouders aanwijzen als eerste bestuurlijke aanspreekpunt voor dorpen en wijken. 2. Als college op bezoek gaan bij dorpen, wijken, organisaties en bedrijven. 3. In beeld brengen welke activiteiten met co-creatie kunnen worden gerealiseerd. Een balans tussen de inhoud van het co-creatieproces en het faciliteren van dit proces is daarbij van belang. 4. Inzetten op de ontwikkeling van leiderschap van belangrijke betrokkenen (bestuur en management van de SWO) die het co-creatieproces steunen. Want dit is een belangrijke factor in het succesvol organiseren van co-creatie.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het aantal kansen en vraagstukken waarin co-creatie is toegepast en wat de rol van de gemeente hierin was. Dit doen we aan de hand van een evaluatie over de toepassing van co-creatie in 2022. 2. Terugkoppeling bezoeken van het college in de nieuwsbrieven van Hoogeveen.
Financiële consequenties	Deze verwerken we in de kaderbrief van 2024.
Risico's en randvoorwaarden	De uitvoering van deze activiteiten kan in het geding komen als hiervoor onvoldoende capaciteit beschikbaar is binnen de SWO.

5. Vergroting aantrekkelijkheid Hoogeveen voor wonen

Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vraaggericht voorzien in de kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte (passend, aansluitend op de woonwensen en betaalbaar). 2. Zichtbaar in de markt zetten van gemeentelijke kavels en gebouwen. 3. Bestaande woonwijken en woningen aantrekkelijk houden en verduurzamen. 4. Ruimte bieden om woningbouwontwikkelingen mogelijk te maken en te versnellen. 5. Wonen, welzijn en zorg met elkaar verbinden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023? Voorzien in woonbehoefte	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actualiseren Woonvisie 2. Regionale Woonvisie <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren visie - Bouwplannen kwalitatief en kwantitatief regionaal afstemmen om concurrentie te voorkomen 3. Actualiseren meerjarige prestatieafspraken aan geactualiseerd woonzorgbeleid.

<p>Kavels zichtbaar maken</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. Beleid huisvesting arbeidsmigranten: uitvoeringsprogramma opstellen en uitvoeren 5. Deelname Regio Zwolle, Verstedelijkingsstrategie
<p>Aantrekkelijk wonen</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bestaande instrumenten, zoals Funda, gebruiken om inzicht te krijgen in de markt en om vraag en aanbod van gehele woningvoorraad te matchen. 2. We geven een nieuwe impuls aan marketing Hoogeveen waarbij er speciale aandacht is voor wonen.
<p>Woningbouw mogelijk maken</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Faciliteren van woonaanpassingen, vervangende nieuwbouw of herontwikkeling van vrijkomende locaties. 2. Doorgaan met het aanbod aan Stimuleringsleningen voor woningverbetering en verduurzaming. 3. De ontwikkelde aanpak in de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe om particuliere woningeigenaren te ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van de eigen woning uitvoeren. 4. Wooncoaches gaan via activerend onderzoek particuliere eigenaren bewust maken om de eigen woning toekomstbestendig te maken. Met behulp van (financiële) instrumenten wordt de woningeigenaar daarin ondersteund en ontzorgd. Onderzocht wordt of deze aanpak gaat werken en of woningeigenaren het juiste instrument wordt aangeboden om de woning toekomstbestendig te maken.
<p>Verbinden wonen, welzijn en zorg</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten een gemeentelijk woningbouwversnellingsteam op, wat zorgt voor een snellere doorlooptijd van prioritaire woningbouwprojecten. 2. We kijken in het kader van de Omgevingswet hoe we ruimte kunnen bieden aan afwijkende projecten met minder regels. 3. We hebben een locatie beschikbaar gesteld voor de realisatie van de flex-woningen waarvoor subsidie is verleend vanuit het Rijk.
<p>Wat gaan we meten en hoe? Voorzien in woonbehoefte</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. De nieuwe woonvisie bevat tevens een woonzorgvisie, waarin wonen met een zorgvraag centraal staat en integraal onderdeel wordt van het woonbeleid.
<p>Kavels zichtbaar maken</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eind 2022 ligt er een concept woonvisie 2022-2025. 2. De woningbouwontwikkelingen worden getoetst aan actueel woonbeleid. Met behulp van een database worden de ontwikkelingen in de woning gemonitord. Per direct is zichtbaar hoeveel en waar woningen per jaar zijn gerealiseerd en welke potentiële bouwplannen in ontwikkeling zijn. 3. Aan de hand van de jaarlijkse cyclus, zoals opgenomen in de meerjarige prestatieafspraken, wordt voortgang van de gemaakte prestatieafspraken met de woningcorporaties gevolgd. 4. Via monitoring wordt de voortgang van uitvoering van het beleid huisvesting arbeidsmigranten in beeld gebracht.
<p>Aantrekkelijk wonen</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regelmatige af met marktpartijen, zoals de makelaardij, om te toetsen welke ontwikkelingen er spelen in de markt.
<p>Aantrekkelijk wonen</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het gebruik van de Stimuleringsregelingen wordt gemonitord om zicht te hebben op hoe vaak de regeling wordt gebruikt en om te kunnen beoordelen of een regeling nog wel aansluit op

Woningbouw mogelijk maken	<p>de vraag. Maandelijks wordt een overzicht gemaakt van de stand van zaken.</p> <ol style="list-style-type: none"> Aan de hand van indicatoren en het opzetten van onderzoek wordt dit gemonitord binnen de Regio Deal Zuid en Oost Drenthe.
Verbinden wonen, welzijn en zorg	<ol style="list-style-type: none"> We monitoren de resultaten van het woningbouwversnellingsteam. Bij de implementatie van de nieuwe omgevingswet is aandacht besteed aan het mogelijk maken van de realisatie van afwijkende projecten. Er ligt een besluit om een locatie of locaties beschikbaar te stellen voor de 35 flex-woningen waarvoor subsidie verleend is.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden Randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. Participatie van inwoners bij planontwikkeling.
Risico's	<ol style="list-style-type: none"> Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen, personeelstekort en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie		Begroting			Meerjarenbegroting	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Lasten							
050 Treasury	162	140	132	132	132	132	
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1	
120 Openbare orde en veiligheid	12	15	15	15	15	15	
210 Verkeer en vervoer	7.318	8.508	9.153	9.086	9.783	9.851	
570 Openbaar groen en (openlucht)recrea	5.479	5.800	6.040	5.963	5.977	5.994	
610 Samenkracht en burgerparticipatie	759	871	820	1.189	1.158	864	
750 Begraafplaatsen en crematoria	608	568	525	476	488	486	
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	5.578	3.946	4.043	2.634	2.075	1.250	
830 Wonen en bouwen	2.260	2.271	2.550	2.552	2.549	2.548	
Totaal lasten	22.176	22.121	23.279	22.046	22.177	21.141	

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
050 Treasury	129	120	118	117	115	114
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	0	1	0	0	0	0
210 Verkeer en vervoer	325	148	111	112	112	112
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	121	86	77	77	77	77
610 Samenkracht en burgerparticipatie	107	49	49	49	49	49
750 Begraafplaatsen en crematoria	1.223	1.202	1.224	974	974	974
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	6.073	5.242	5.165	2.838	2.206	1.258
830 Wonen en bouwen	227	45	46	46	46	46
Totaal baten	8.206	6.892	6.790	4.213	3.579	2.630
Saldi						
050 Treasury	33	21	13	15	16	17
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	12	14	15	15	15	15
210 Verkeer en vervoer	6.993	8.360	9.042	8.974	9.672	9.739
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.357	5.714	5.963	5.886	5.899	5.917
610 Samenkracht en burgerparticipatie	652	822	771	1.140	1.109	816
750 Begraafplaatsen en crematoria	-615	-633	-699	-498	-486	-488
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	-495	-1.295	-1.121	-205	-131	-8
830 Wonen en bouwen	2.033	2.227	2.504	2.506	2.503	2.502
Totaal saldi	13.971	15.230	16.489	17.833	18.599	18.511

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bij dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Nieuwbouwwoningen	aantal per 1.000 woningen	2021	8,5	7,8	8,9
WOZ waarde woningen	x € 1.000	2021	202	230	290
Gemeentelijke woonlasten					
- 1 persoonshuishouding	€	2021	709	721	733
- meerpersoonshuishouden	€	2021	792	771	810
Demografische druk	%	2022	79,9	81,2	70,3

06 Ruimtelijke ordening en sport

Verantwoordelijk wethouder: Roelof Bisschop

Maatschappelijk effect

Omgevingswet

De Omgevingswet, die naar verwachting per 1 januari 2023 ingaat, bepaalt dat vanaf 2023 gewerkt moet worden met het omgevingsplan in plaats van met bestemmingsplannen. Hierdoor komt de gemeente in een overgangperiode terecht. Vanwege de aanstaande wetswijziging zijn er extra bestemmingsplannen in procedure gebracht, zodat deze plannen niet hoeven worden omgebouwd naar een omgevingsplan. Deze procedures worden in 2023 afgerond. Met een omgevingsvergunning of omgevingsplan worden nieuwe initiatieven en projecten in 2023 mogelijk gemaakt.

Sport en bewegen voor iedereen

Een leven lang bewegen. Dat is wat we wensen voor alle inwoners van de gemeente Hoogeveen. Sporten en bewegen moet voor iedereen toegankelijk zijn want door sport en bewegen blijf je actief en gezond, beleef je plezier en ontmoet je elkaar. Dit stimuleren we met de inzet van sportfunctionarissen. Hoogeveen heeft mooie sportaccommodaties en is een fantastisch groene gemeente die uitnodigt tot bewegen. Hoe we elkaar kunnen stimuleren om gezond te zijn en te sporten en bewegen, hebben we afgesproken in het Sportakkoord en het preventieakkoord. Deze plannen zijn van iedereen: lokale organisaties uit sport, gezondheid, welzijn, onderwijs, evenementenorganisaties en ondernemers. Samen de verbinding zoeken om mogelijk te maken dat er in Hoogeveen op het gebied van sport en bewegen veel te kiezen is.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Ruimte voor ontwikkelen	
Wat willen we bereiken in 2023?	Vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren van het project Implementatie Omgevingsplan, in samenwerking met De Wolden: De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. Deze stelselherziening heeft een grote impact op onze organisatie. Ook na de invoering van de wet moet er nog veel gebeuren. 2. De personele capaciteit en kwaliteit van de dienstverlening afstemmen op de hoeveelheid aanvragen en initiatieven in lijn met de Omgevingswet. 3. Opstellen en actualiseren locatiepaspoorten. Een locatiepaspoort is een document dat de minimale kaders weergeeft voor de ruimtelijke ontwikkeling van een locatie. Op basis hiervan kan een initiatiefnemer plannen ontwikkelen voor de herontwikkeling van de locatie. Over een locatiepaspoort vindt geen formele inspraak plaats. Het document heeft geen formele status. 4. Transformatie vakantieparken.
Wat gaan we meten en hoe?	Via Wabo/Omgevingswet monitor
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. De datum van invoering van de Omgevingswet blijft onzeker. Indien in oktober blijkt dat de Omgevingswet niet in 2023 ingaat, zal deze uitgave niet gedaan worden. 2. Met de huidige arbeidsmarkt is het vinden van de capaciteit een uitdaging, maar we achten dit niet onmogelijk.

Doelstelling 2: Een gezonde en actieve leefstijl, in het bijzonder van kwetsbare groepen	
Wat willen we bereiken in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Minimaal voldoen aan de landelijke beweegrichtlijnen. 2. Beschikken over voldoende, kwalitatief goede en toekomstbestendige sportvoorzieningen inclusief een beweegvriendelijke openbare ruimte. 3. Stimuleren van een gezonde leefstijl voor iedereen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planvorming over de afronding van het project Bentinckspark. 2. Verkennen welke stappen we willen gaan zetten naar een toekomstige zwemvoorziening in Hoogeveen. 3. Uitvoering geven aan het 'Hoogeveens Sportakkoord' en het 'Hoogeveense Preventieakkoord'. 4. De inzet van de sportfunctionarissen continueren en deelnemen aan brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026. 5. Renoveren van diverse afgeschreven kunstgrasvelden voetbal in het Bentinckspark. 6. Uitvoering van de herinrichting van het sportpark Elim als gevolg van het woningbouwplan.
Wat gaan we meten en hoe?	<p>We verantwoorden jaarlijks via een jaarrapportage de output van het Hoogeveens Sportakkoord. Vierjaarlijks geven we inzicht in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoeverre inwoners van Hoogeveen voldoen aan de beweegrichtlijnen; - de sportdeelname van Hoogeveners; - de vitaliteit van Hoogeveense sportaanbieders. <p>Voor het meten van beweegrichtlijnen en sportdeelname sluiten we aan bij landelijke onderzoeken van het sportakkoord en de Drentse gezondheidsmonitor (GGD).</p>

Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> Landelijk zijn er op diverse terreinen problemen in het leveren van voldoende bouwstoffen en materialen. Het niet tijdig kunnen krijgen van materialen vormt een risico in het tijdig vervangen van kunstgrasvelden. Ook staan prijzen hierdoor onder druk waardoor de begrote vervangingsmiddelen mogelijk niet toereikend zijn. Kunstgrasvelden worden periodiek geïnspecteerd en op basis daarvan wordt een vervangingsplanning gemaakt. Uit een nieuwe inspectie kan blijken dat een veld toch eerder dan verwacht wordt afgekeurd en dus ook eerder vervangen moet worden.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
510 Sportbeleid en activering	676	670	669	670	670	670
520 Sportaccommodaties	5.929	6.299	8.215	7.921	8.331	7.725
810 Ruimtelijke ordening	1.277	1.136	1.134	1.136	1.136	1.136
830 Wonen en bouwen	83	137	32	32	32	32
Totaal lasten	7.965	8.243	10.050	9.759	10.169	9.563
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
510 Sportbeleid en activering	67	0	0	0	0	0
520 Sportaccommodaties	1.715	1.840	1.903	1.961	1.961	1.961
810 Ruimtelijke ordening	157	90	92	93	93	93
830 Wonen en bouwen	1.598	711	816	831	831	831
Totaal baten	3.537	2.641	2.810	2.885	2.885	2.885
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
510 Sportbeleid en activering	610	670	669	670	670	670
520 Sportaccommodaties	4.214	4.459	6.312	5.960	6.370	5.764
810 Ruimtelijke ordening	1.119	1.046	1.042	1.043	1.043	1.043
830 Wonen en bouwen	-1.514	-574	-784	-799	-799	-799
Totaal saldi	4.428	5.602	7.240	6.875	7.284	6.679

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bij dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Niet-sporters	%	2020	55,4	55,5	49,3

07 Veilige bereikbaarheid

Verantwoordelijk wethouder: Roelof Bisschop

Maatschappelijk effect

Een goede bereikbaarheid is van belang voor de leefbaarheid en economie van de gemeente. Dit programma heeft als doel de bereikbaarheid per (vracht)auto, fiets, te voet en met openbaar vervoer (bus en trein) in stand te houden en te verbeteren, waarbij veel aandacht is voor de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bedrijvigheid. De inwoners en bedrijven worden daarbij steeds nauw betrokken.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. 1. In stand houden van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Wat willen we bereiken in 2023?

1. We willen de regionale bereikbaarheid verbeteren, om het economisch vestigingsklimaat voor bedrijven te versterken en om het woon- en leefklimaat voor onze inwoners te verbeteren.
2. Een toegankelijke, toekomstbestendige, veilige en duurzame verkeersinfrastructuur voor alle wijzen van vervoer.
3. We willen minder verkeersslachtoffers en daarom willen we de verkeersveiligheid verbeteren.
4. Op de hoofdwegen willen we de structurele knelpunten en files die de doorstroming belemmeren zoveel mogelijk wegnemen.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. We willen mensen stimuleren om vaker de fiets te pakken. Daarom willen we de fietspaden verbeteren en fietsoversteken veiliger maken. 6. Instandhouden en zover mogelijk verder verbeteren van het openbaar vervoer. 7. Het parkeerbeheer efficiënter maken door nog meer in te zetten op de hedendaagse (digitale) mogelijkheden. 8. Parkeernormen die aansluiten bij de planologische ontwikkelingen. 9. Verdere ontwikkeling en uitbreiding van de laadpalen infrastructuur.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2023?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deelname aan de mobiliteitstafel Regio Zwolle. 2. We gaan verder met de lobby voor de verbetering van de auto(snel)weg naar Twente. Samen met Rijkswaterstaat en de lobbywerkgroep worden de plannen voor de verbetering van de N36 uitgewerkt. 3. Samen met de Regio Zwolle, de provincie en overige lobbypartners blijven we inzetten op de lobby voor de verbetering van de treinverbinding naar Zwolle. 4. Samen met het programma Aantrekkelijk wonen en woonomgeving verbeteren we de verkeersonveilige situaties op de wegen, fiets- en voetpaden aan. Voor 2023 staan de maatregelen voor Lomanlaan, Boekweitlaan, Buizerdlaan en de kruisingen met de Wijsterseweg op de planning. Ook het westelijke deel van het Hollandscheveldse Opgaande willen we in 2023 aanpakken; dit vraagt nog nader overleg met de bewoners. 5. Gedragsbeïnvloeding in de vorm van lesmateriaal, cursussen, informatievoorziening e.d. Zie voor een overzicht: <ul style="list-style-type: none"> - onderwijs projecten - particulieren projecten 6. We verbeteren daar waar mogelijk de kwaliteit (veiligheid en comfort) van de fietspaden door ze bijvoorbeeld te verbreden en gelijkvloerse oversteken aan te leggen. Aanleg fietspad onder het viaduct bij Nijstad. 7. Continuering De Bij 8. Voortzetten lobby verbetering en frequentieverhoging bestaand spoor. 9. Invoering van digitale bezoekersvergunning. Daarnaast onderzoeken van de mogelijkheid om ook ontheffingen te digitaliseren. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor regionale samenwerking voor digitale handhaving (scanauto). 10. Nota parkeernormen opstellen. 11. Op basis van de laadvisie private (lokale) initiatieven om de laadpaleninfrastructuur uit te breiden faciliteren.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aan het eind van het jaar evalueren wat de deelname aan de bereikbaarheidstafel Regio Zwolle en de lobby's ons hebben opgeleverd. 2. We controleren we of de benoemde verkeersveiligheidsmaatregelen zijn gerealiseerd. 3. Hoeveel scholen/scholieren en andere mensen hebben gebruik gemaakt van het aangeboden lesmateriaal, cursussen en andere vormen van gedragsbeïnvloeding? 4. Welke fietspaden zijn verbeterd en hoe? 5. Hoeveel reizigers hebben gebruik gemaakt van De Bij? 6. Wat heeft de lobby ons opgeleverd?

	<p>7. Is de digitalisering van de bezoekersvergunningen gelukt en wat zijn de resultaten van de onderzoeken?</p> <p>8. Is de nota parkeernormen opgesteld en vastgesteld?</p> <p>9. Hoeveel laadpalen zijn toegevoegd?</p>
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<p>1. Voor alle benoemde werkzaamheden en maatregelen geldt dat ze worden uitgevoerd voor zover de beschikbare budgetten dit toelaten.</p> <p>2. Er worden zoveel mogelijke subsidies aangevraagd en veelal ook ontvangen. Maar pas als de subsidiebeschikking ontvangen is, is de subsidie definitief. Soms wordt de gevraagde subsidie niet verleend of wordt een lager bijdrage toegekend, waardoor de werkzaamheden niet of slechts beperkt kunnen worden uitgevoerd. Harde spelregel van de subsidieverstrekkers is vaak dat er geen subsidie wordt verstrekt om achterstallig onderhoud weg te werken, waardoor veel werk niet voor subsidie in aanmerking komt. Daarnaast geldt voor veel subsidies een vereiste cofinanciering.</p> <p>3. Bereikbaarheid staat niet op zichzelf. Samenhang met andere programma's zoals Aantrekkelijk wonen en woonomgeving, Economie en Duurzamer Hoogeveen is belangrijk. Daarnaast is afstemming nodig met onder andere de woningbouwcorporaties, provincie, Rijkswaterstaat, waterschappen, de verschillende kabel en leiding exploitanten en de wijk- buurt- en dorpsvertegenwoordigingen. Voortgang van de werkzaamheden kunnen daardoor worden beïnvloed, wat als gevolg kan hebben dat de planning niet wordt gehaald, waardoor de soms harde deadline van de verstrekte subsidies in het geding komen.</p> <p>4. Niet in alle zaken binnen het programma heeft de gemeente de volledige zeggenschap. Wij zijn daarin mede afhankelijk van derden en mede-overheden. Dat speelt vooral bij het openbaar vervoer, bij de rijks- en provinciale wegen en bij de gemeenschappelijke regeling Publiek vervoer en ParkeerService ca.</p>

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
063 Parkeerbelasting	8	11	11	11	11	11
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	214	226	262	300	407	405
220 Parkeren	666	741	742	741	734	741
250 Openbaar vervoer	431	415	389	389	389	388
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	11	15	15	15	15	15
740 Milieubeheer	0	9	9	9	9	9
Totaal lasten	1.330	1.420	1.430	1.467	1.567	1.571
063 Parkeerbelasting	2.056	2.466	2.686	2.754	2.822	2.822
Baten						

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
210 Verkeer en vervoer	32	23	23	23	23	23
220 Parkeren	1	0	0	0	0	0
250 Openbaar vervoer	110	110	110	110	110	110
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	19	21	21	21	21	21
740 Milieubeheer	0	9	9	9	9	9
Totaal baten	2.217	2.629	2.849	2.917	2.985	2.985
Saldi						
063 Parkeerbelasting	-2.048	-2.454	-2.675	-2.743	-2.811	-2.811
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	182	203	239	277	384	382
220 Parkeren	665	741	742	741	734	741
250 Openbaar vervoer	320	305	279	279	279	278
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	-8	-6	-6	-6	-6	-6
740 Milieubeheer	0	0	0	0	0	0
Totaal saldi	-888	-1.209	-1.419	-1.450	-1.419	-1.414

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Publiek vervoer

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren.

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Verantwoordelijk wethouder: Jeroen Westendorp

Maatschappelijk effect

Duurzaam Hoogeveen

Duurzaamheid loopt als 'groene' draad door alle programma's heen. We streven naar ecologische, economische en sociale duurzaamheid. Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven nu en in de toekomst geborgd is en waar kinderen kunnen opgroeien in een duurzame omgeving. Hiervoor is een overgang naar een energieneutraal, klimaatbestendig (zie programma vitaal en gezond) en circulair Hoogeveen nodig.

Hierbij hebben we de doelstelling om in 2040 een CO₂-neutrale gemeente te zijn. Wij constateren dat dit een ambitieuze doelstelling is waarop fors ingezet moet worden. De klimaat/energiemonitor die eind 2022 verschijnt, zal laten zien waar we staan. Op basis daarvan wordt bepaald welke vervolgstappen nodig zijn. Afwegingen rondom capaciteit en middelen maken hier onderdeel van uit.

Aardgasvrij

Tot 2030 is de aandacht vooral gericht op maatregelen om minder aardgas te gebruiken. Dus isolatie en bijvoorbeeld de toepassing van een (hybride) warmtepomp. De overgang naar groene energie (energietransitie) ontdekken en ontwikkelen we in samenwerking met inwoners en partners zoals woningcorporaties, netwerkbeheerders, ondernemers en onderwijsorganisaties. In deze fase gaat het vooral om meedenken met inwoners en ondernemers over de beste maatregelen. We geven ruimte aan en denken mee met bewonersinitiatieven. En we gaan kijken hoe we inwoners en buurten benaderen die er niet mee bezig zijn. We onderzoeken de haalbaarheid van energie op wijkniveau ('collectieve voorzieningen').

Eerste wijkgerichte aanpak in Erflanden

We zijn gestart met de eerste wijkgerichte aanpak in een deel van Erflanden. De vraag aan de bewoners is of waterstof een alternatief kan zijn voor aardgas. Het voordeel voor bewoners is dat de investering in de woning om over te stappen naar waterstof wordt betaald vanuit subsidie van de Rijksoverheid. We letten erop dat het project betaalbaar en haalbaar is vanuit deze subsidie. Betaalbaar en haalbaar voor bewoner, dat je niet meer dan anders betaalt voor energie. En betaalbaar en haalbaar voor de gemeente: de gemeente mag geen financieel risico lopen. Bewoners zijn zelf aan zet en antwoorden op vragen worden in gezamenlijkheid gezocht. Vanuit die waarden werken we samen met de bewoners naar een besluit. Sowieso leren we voor heel Hoogeveen van deze eerste wijkgerichte aanpak, vooral over hoe we inwoners kunnen betrekken bij de energietransitie. En ook over hoe we de samenwerking met andere organisaties kunnen vormgeven en uitbreiden voor andere wijken en dorpen.

Gastvrij Hoogeveen

Vanuit Gastvrij Hoogeveen zetten we vooral in op de versterking van de positie van Hoogeveen als een van de vier sterke steden van Drenthe. De gemeente heeft een regiofunctie op het gebied van recreatie en toerisme. We staan voor:

- Een aantrekkelijk en integraal recreatief en toeristisch aanbod
- Het mogelijk maken van evenementen en aantrekkelijk uitdragen van het vrijetijdsaanbod van Hoogeveen
- Profileren van de gemeente Hoogeveen als aantrekkelijke stad voor wonen, werken en vrijetijdsbesteding.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1 Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven nu en in de toekomst geborgd is	
Wat willen we bereiken?	Een CO2 neutrale gemeente in 2040
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwoners informeren en adviseren over duurzaamheidsmaatregelen en financieringsmogelijkheden o.a. via het Drents Energieloket, de website Groenemorgen Hoogeveen, social media en via wooncoaches. 2. Samenwerking zoeken met relevante partners en lokale initiatiefnemers en hieraan themagericht uitvoering geven. 3. Leerlingen voortgezet onderwijs scholen en studenten Alfa-college (DOC33) betrekken bij en inzetten als adviseurs bij klimaatvraagstukken voor Hoogeveen. 4. Uitvoeren van het geactualiseerde Uitvoeringsplan De groene draad en plan van aanpak energietransitie. 5. Uitvoeren Transitievisie warmte in samenwerking met inwoners, DOC33, woningcorporaties, netwerkbedrijven en het Hoogeveense bedrijfsleven: <ul style="list-style-type: none"> - Verduurzamen woningvoorraad (bestaand en nieuw), met energiearmoede als belangrijk punt van aandacht. De energietransitie moet voor iedereen bereikbaar en betaalbaar zijn. - Samen met andere gemeenten kijken we naar mogelijkheden om de van het Rijk ontvangen specifieke uitkering voor energiebesparende maatregelen voor

	<p>inwoners die in energiearmoede leven zo goed mogelijk te besteden. Deze middelen zijn ook voor huurders.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vervolg geven aan het onderzoek naar de potentiële inzet van restwarmte vanuit Attero. <ol style="list-style-type: none"> 6. Samen met provincie en Ondernemend Hoogeveen via een gebiedsgerichte aanpak werken aan de verduurzaming van bedrijventerreinen. 7. Ondernemers via 'Ik ben Drents ondernemer' faciliteren met maatwerkadviezen gericht op de verduurzaming van hun bedrijf. 8. Een bijdrage leveren aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES). Voor 1 juli 2023 moet de RES 2.0 regio Drenthe gereed zijn. De RES 2.0 is pragmatisch en praktisch van opzet en is gericht op de uitvoering. Hierbij vormen de ambities, afspraken en uitgangspunten die in de RES 1.0 zijn vastgesteld de basis. De RES 2.0 wordt ontwikkeld als een oplegger op de RES 1.0. 9. Zonne-energie langs snelwegen <ul style="list-style-type: none"> - In 2023 wordt verder gewerkt aan de strategie van het aanbieden van de Rijksgrond aan de markt voor realisatie van de Drentse Zonneroute A37 en contractvoorbereiding. Daarnaast wordt een vervolg gegeven aan het proces van het realiseren van de geleiderails. Met betrekking tot financiële participatie worden de volgende stappen gezet en lokale initiatieven ondersteund. - Voorverkenning naar de kansen van energieopwekking op de A28 als onderdeel van het Rijksprogramma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). 10. Waterstofprojecten-gebouwde omgeving In de zomer van 2023 worden, onder voorbehoud van definitieve besluitvorming van de uitvoeringspartijen waaronder de gemeente, de eerste woningen van Nijstad-Oost en de eerste 6 woningen van Erflanden aangesloten op waterstof. Hiervoor wordt in het eerste halfjaar de aanleg van het waterstof distributiesysteem afgerond, inclusief het losstation en het waterstof ontvangstation, tussen de NAM-locatie Ten Arlo en de A28. 11. Uitvoeren actieplan Maatschappelijk verantwoord inkopen, waarbij circulair inkopen een van de thema's is. 12. Regionale uitvoering mobiliteitsdoelen klimaatakkoord. In 2023 worden hiervoor in Drenthe een regionaal mobiliteitsplan (RMP), een uitvoeringsagenda en een gemeentelijke laadpalenvisie vastgesteld. 13. Uitvoering gebiedsgericht grondwaterbeheer in relatie tot de grondwaterverontreiniging in De Wieken. 14. Uitvoering monitoring bodemsanering Hoofdstraat 192 en eventuele vervolwerkzaamheden.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>Via de tweejaarlijkse energie-/klimaatmonitor maken we inzichtelijk hoe de CO2 uitstoot zich ontwikkelt in Hoogeveen en welk aandeel duurzame energie is gerealiseerd, om in 2040 CO2-neutraal te zijn. De volgende monitor verschijnt in 2025. Regionaal wordt samenwerking gezocht voor een gezamenlijke CO2-monitor. Vanuit de RES-regio wordt de voortgang van de RES-doelstellingen gemonitord.</p>
<p>Financiële consequenties</p>	
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<p>Randvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het programma Duurzamer Hoogeveen staat niet op zichzelf,

	<p>verankering in alle andere programma's is essentieel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De mogelijkheid voor cofinanciering: investeringsagenda provincie Drenthe (Expeditie naar energieneutraal wonen). • Voldoende capaciteit en financiële middelen voor de uitvoering van de energietransitie, o.a. voor verbinden (samen de wijk in) en aanjagen. <p>Risico's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het niet verkrijgen van subsidies/(co)financiering, zoals vervolfinanciering voor het uitwerken en uitvoeren van de RES. Er wordt verwacht dat het Rijk voldoende financiële middelen beschikbaar stelt. Voor de uitvoering van de RES 1.0 naar de RES 2.0 heeft de RES-organisatie een doeluitkering van het Rijk ontvangen. • De capaciteit en de beschikbare middelen voor de uitvoering van de Transitievisie Warmte zijn beperkt. Meer gemeentelijke middelen en capaciteit zijn op dit moment niet mogelijk. En hoewel daar bij het opstellen van de visie rekening mee is gehouden, blijft dit een risico in de uitvoering en het waarmaken van de verwachtingen. • Het ontbreken van de juiste partners (zoals energiecoöperaties) en draagvlak voor de realisatie van duurzame energieprojecten.
--	--

2. Circulaire economie en circulaire leefomgeving	
Wat willen we bereiken?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vermindering van de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar: in 2023 maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en minimaal 75% afvalscheiding; In 2025 maximale afvalscheiding. 2. Samen met onze inwoners komen tot geactualiseerd afvalbeleid. 3. Verlaging van de kosten voor afvalinzameling. 4. Reductie van de vervuiling in grondstoffen (PMD).
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten van het lokale communicatieproject 'Hoogeveen Sorteert Voor' en de regionale communicatiecampagne 'Geef Het Door'. • Verdere uitwerking en indien mogelijk implementatie van interventies met betrekking tot (de kostenreductie) de afvalinzameling. • Uitwerking van een nieuw Afvalbeleidsplan i.o.m. alle stakeholders. • Actualiseren van de Afvalstoffenverordening 2005 en het Uitvoeringsbesluit 2005 o.b.v. het nieuwe Afvalbeleidsplan. • I.s.m. RKN (Regie Kunststoffen Nederland) een optimalisatieplan voor de kwaliteit van ingezameld PMD uitwerken en uitvoeren.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • Via de jaarlijkse Markerein Grondstoffenmonitor wordt gemeten hoe de gemeente Hoogeveen op afvalbeheergebied presteert ten opzichte van eerdere jaren, de Drentse gemeenten en het landelijk gemiddelde c.q. de best presterende gemeente uit dezelfde stedelijkheidsklasse. • De gemiddelde afkeur van PMD wordt maandelijks door RKN gerapporteerd.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak bij onze inwoners is van cruciaal belang bij zowel het tot stand laten komen van geactualiseerd en realistisch afvalbeleid als het realiseren van de afval- en financiële

	doelstellingen.
3. Gastvrij Hoogeveen	
Wat willen we bereiken?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoogeveen is gastvrij voor haar bewoners en bezoekers. 2. Een goed functionerend door ondernemers gedragen toeristisch platform dat kan bijdragen aan het versterken van de recreatie en toerisme sector in Hoogeveen. 3. Diversiteit in de ontwikkeling van toeristische en recreatieve producten. 4. Meer zichtbaarheid en versterking van de toeristische beleving voor de inwoners van Hoogeveen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Aanjagen, adviseren, `evenementenregie` en ondersteuning van evenementen en festivals. 1.2 Actualiseren van de meerjarige evenementenkalender. 1.3 Op basis van de evaluatie van het huidige beleid en uitvoeringsplan recreatie en toerisme met ondernemers en betrokkenen in 2022 volgt in 2023 zo nodig een actualisatie, met daarin aandacht voor onderwerpen zoals B&B's en vakantiewoningen. 2.1 Samen met de sector de koers uitstippelen naar en bijdragen aan een gezond ondernemersklimaat en blijven inzetten op de ontwikkeling van kwalitatieve aantrekkelijke toeristische producten. 3.1 Uitvoering geven aan het plan voor Van Gogh in Drenthe 2023 in samenwerking met de provincie Drenthe, marketing Drenthe en de gemeenten Coevorden en Emmen, alsmede het ondersteunen en faciliteren aan de lokale initiatieven en toeristische productontwikkeling met als doel Van Gogh voor langere tijd zichtbaar te houden. 3.2 Verbinden van ondernemers en ondersteunen op gebied van de toeristische productontwikkeling voor bijvoorbeeld de productie van Boer Koekoek en andere lokale initiatieven. 4.1 Om de positie van Hoogeveen te versterken, is het belangrijk aandacht te hebben voor marketing in samenwerking met ondernemers en instellingen en waarbij de gemeente een ondersteunde en aanjagende rol heeft. 4.2 De toeristische informatievoorziening via Punt H wordt op de huidige wijze niet gecontinueerd. We doen onderzoek in welke aangepaste vorm dit kan worden gecontinueerd en/of beschikbaar kan blijven voor de toeristen, ondernemers en inwoners van Hoogeveen.
Wat gaan we meten en hoe?	1 keer per 2 jaar wordt door het Recreatieschap het Ecorys rapport uitgebracht waarin de economische impact van toerisme voor Drenthe wordt geanalyseerd.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Ondernemers nemen regie en zorgen zelf voor draagvlak. • Om onze positie ten aanzien van recreatie en toerisme niet te verliezen is het noodzakelijk om te blijven investeren in onder andere de kwaliteit van het toeristische product.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	39	56	56	56	56	56
340 Economische promotie	334	456	506	495	495	495
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	77	108	94	108	44	64
730 Afval	5.975	5.705	5.437	4.960	4.960	4.960
740 Milieubeheer	3.122	2.008	2.373	2.362	2.361	2.361
Totaal lasten	9.548	8.334	8.468	7.982	7.917	7.936
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0
340 Economische promotie	176	148	149	149	149	149
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	13	13	13	13	13	13
730 Afval	7.194	6.911	6.582	6.139	6.139	6.140
740 Milieubeheer	1.488	4	4	4	4	4
Totaal baten	8.870	7.076	6.748	6.306	6.306	6.306
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	39	56	56	56	56	56
340 Economische promotie	158	308	357	345	345	345
570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	65	95	81	95	31	51
730 Afval	-1.218	-1.205	-1.145	-1.179	-1.179	-1.180
740 Milieubeheer	1.635	2.004	2.369	2.358	2.357	2.357
Totaal saldi	678	1.259	1.720	1.676	1.611	1.631

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Recreatieschap Drenthe
- RUD
- Area

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	15,7	33,2	27,2
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoners	2020	150	153	172

09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen

Verantwoordelijk bestuurder: Karel Loohuis

Maatschappelijk effect

Het programma Veilig Hoogeveen en Zichtbaar en transparant bestuur omvat de zorg voor veiligheid. Dit programma heeft tot doel ervoor te zorgen dat de gemeente Hoogeveen een woon-, leef- en werkklimaat heeft waar iedereen zich veilig voelt en waar het veilig is. Het handhaven van de openbare orde en het borgen van de veiligheid in Hoogeveen en de beleving daarvan is een essentiële basisvoorwaarde voor het functioneren van stad en samenleving. Het programma vormt de basis voor de verbindende, integrale aanpak van veiligheid door diverse organisaties die bijdragen aan een veilig Hoogeveen. Het veiligheidsdomein verandert snel en raakt steeds meer verweven met andere beleidsterreinen en programma's.

Daarnaast gaat dit programma over de wijze waarop we willen besturen: in verbinding met de Hoogeveense samenleving en onze partners om vanuit een positieve houding samen te verbeteren. Want Hoogeveen maken we samen. Dit programma richt zich daarbij op het zichtbaar zijn in wat we willen en kunnen realiseren in het belang van Hoogeveen en op de openheid over ons handelen. Dit vormt voor ons de kern van een betrouwbaar, bestuurlijk fundament.

Reguliere werkzaamheden

Onderstaande infographic is een greep uit de (vele) thema's en werkzaamheden die in het programma aan de orde zijn.

Doelstellingen

1. Alcohol	
Wat willen we bereiken?	De geldende regelgeving toepassen van alcoholgebruik bij minderjarigen bij evenementen en in de horeca.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. In het evenementenoverleg het gesprek aan gaan met organisatoren over het schenken van alcohol en hun verantwoordelijkheid hierin. 2. Controle op de alcoholverstrekking (o.a. aan minderjarigen) bij evenementen continueren. 3. De controle op alcoholverstrekking aan minderjarigen in de horeca, sportkantines en supermarkten continueren.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten via de controles van onze handhavers, via externe projecten en we meten via de politiecijfers.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

2. Drugs	
Wat willen we bereiken?	De geldende regelgeving toepassen bij constatering van drugsgebruik, - productie en –handel.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	Toepassen van bestuursdwang bij woningen, lokalen en in de openbare ruimte waar drugshandel en hennepkweek plaatsvindt. (totaal 2021 = 6)
Wat gaan we meten en hoe?	We meten via de controles van onze handhavers en we meten via de politiecijfers.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

3. Maatschappelijke onrust en verdeeldheid	
Wat willen we bereiken?	Inzicht in de sentimenten in onze samenleving intensiveren.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goede informatiepositie (goed in contact staan) 2. Netwerk opbouwen en onderhouden 3. In verbinding staan met de gemeenschap 4. Deskundigheidsbevordering 5. Handelingskader opstellen aan de hand van studies en ervaringen elders. 6. PSHI protocol updaten in overleg met GGD 7. Aanhaken bij initiatieven op NN (fenomeen analyse)
Wat gaan we meten en hoe?	Dit is een nieuw thema waar we nog geen wijze van meten voor hebben ontwikkeld.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

4. Radicalisering	
Wat willen we bereiken?	Het zoveel mogelijk voorkomen van personen en groepen die radicaliseren.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Continueren van persoonsgerichte aanpak via OGGZ, sociaal team en Zorg- en veiligheidshuis 2. Intensiveren contact professionals waaronder middelbare scholen (signalen en meldroute/docenten en leerlingenbegeleiders etc)
Wat gaan we meten en hoe?	Het is moeilijk te meten; we zijn afhankelijk van signalen.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

5. Woonoverlast	
Wat willen we bereiken?	Integrale aanpak van woonoverlast.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het stappenplan blijven uitrollen bij onze wijkteams en verbinders. 2. De uitvoering van de beleidsregels samen met de partners verder vorm en inhoud geven. 3. Toepassen van bestuursdwang op basis van de Wet aanpak Woonoverlast.
Wat gaan we meten en hoe?	Hoe vaak we het stappenplan en de wet aanpak woonoverlast toepassen. (totaal 2021 = 20).
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

6. Ondernijning	
Wat willen we bereiken?	Het bestrijden van ondernijnende activiteiten.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuw bibob-beleid opstellen (waar intensivering van de aanpak in zit) 2. Plan van aanpak ondernijning opstellen (zodat we gestructureerd en doeltreffend aan de slag gaan met deze aanpak) 3. Deelnemen aan de aanpak met de andere Zuidwest-Drenthe gemeenten, politie en RIEC aan projecten zoals Jonge Aanwas
Wat gaan we meten en hoe?	We meten niet zelf als gemeente; we maken gebruik van de cijfers uit de politiestemmen.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

7. Cybercriminaliteit	
Wat willen we bereiken?	Bewustzijn en weerbaarheid vergroten rondom cybercriminaliteit.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	Ontwikkelen van projectplan dat zich met name richt op jongeren, ouderen, ondernemers Landelijke preventieactiviteiten doorzetten en via wijkteams signaalfunctie en aanspreekpunt organiseren

Wat gaan we meten en hoe?	Aantal meldingen bij aanspreekpunten. Aantal keren gebruik preventieaanbod.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	De huidige knelpunten die we op dit moment ervaren bij het opzetten en bijhouden van een effectieve en duurzame ondermijningsaanpak zitten met name in een stuk capaciteit.

8. Zorg en veiligheid	
Wat willen we bereiken?	Effectieve verbinding van zorg en veiligheid lokaal en regionaal.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beleid aanpak mensenhandel ontwikkelen 2. Toepassing van de wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (bevoegdheid burgemeester) 3. Continueren inzet Zorg- en veiligheidshuis en aansluiten bij zorgoverleggen om burgemeestersbevoegdheden eventueel toe te passen. En of er openbare orde dingen inzetten 4. Hulpverlening op gang helpen door bijvoorbeeld inzet tijdelijk huisverbod. Evaluatieproces bij politie 5. Overlastgevend gedrag door verwarde personen voorkomen/beëindigen via persoonsgerichte aanpak
Wat gaan we meten en hoe?	We meten niet zelf als gemeente, we maken gebruik van cijfers uit de politiesystemen.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

9. Burgerzaken: voorkomen van identiteitsfraude	
Wat willen we bereiken?	We willen ons samen met de Rijksoverheid inzetten om identiteitsfraude te voorkomen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We implementeren elektronische apparatuur om biometrie mee vast te leggen, te controleren en de echtheid van identiteitsdocumenten vast te stellen. 2. We zetten elektronische hulpmiddelen in bij de identiteitsvaststelling en beoordelingen van identiteitsdocumenten. 3. De aantallen gesignaleerde (pogingen tot) identiteitsfraude gaan we vastleggen. 4. We hanteren verbeterde processen en werkvoorschriften van het Rijk voor de afgifte van paspoorten en identiteitskaarten en verplichte certificering voor medewerkers.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We laten ons informeren over de voortgang en realisatie van de implementatie van nieuwe elektronische hulpmiddelen 2. We laten ons informeren over het werken met elektronische screening van identiteitsdocumenten. 3. We voldoen aan landelijke regels en maatregelen met betrekking tot het proces van afgifte van identiteitsdocumenten. 4. We meten de aantallen gesignaleerde (pogingen tot) identiteitsfraude.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	

10. Lobby	
Wat willen we bereiken?	Resultaten halen op een aantal dossiers die zich lenen voor het instrument lobby.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doorgaan met een lobbyagenda met daarin focus op een aantal dossiers. Het gaat dan om grotere strategische opgaven en gewenste resultaten die we niet zelf kunnen realiseren maar alleen in samenwerking. 2. Doorgaan met het door ontwikkelen van onze lobbymethodiek, gericht op transparante, samenwerkende lobby die aansluit op de belangen van de beslisser(s). 3. Een jaarlijkse evaluatie houden van de resultaten van de lobby en een agenda voor het volgende jaar vaststellen.
Wat gaan we meten en hoe?	Resultaten van de lobby inzet meten door SMART lobbydoelen te formuleren voor elk lobbydossier.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	

11. Strategische communicatie	
Wat willen we bereiken?	Proactieve communicatie over dossiers, plannen en ontwikkelingen die belangrijk zijn voor de Hoogeveense samenleving.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	In 2023 leveren we hiervoor een strategisch communicatieplan op.
Wat gaan we meten en hoe?	Resultaten van de proactieve communicatie worden nader geformuleerd.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	Communicatie blijft reactief waardoor we minder zichtbaar en transparant zijn als bestuur.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
010 Bestuur	3.349	3.220	3.460	3.480	3.480	3.503
020 Burgerzaken	1.825	1.807	1.709	1.697	1.697	1.697
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	2.571	2.777	2.890	2.886	2.933	2.743
120 Openbare orde en veiligheid	1.336	1.114	1.141	1.142	1.142	1.142
610 Samenkracht en burgerparticipatie	80	170	170	170	170	170
620 Wijkteams	111	93	93	93	93	93
Totaal lasten	9.272	9.182	9.464	9.470	9.517	9.349
Baten						
010 Bestuur	774	168	185	185	185	185
020 Burgerzaken	736	782	618	636	636	678
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
110 Crisisbeheersing en Brandweer	10	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	231	3	3	3	3	3
610 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0	0
620 Wijkteams	17	0	0	0	0	0
Totaal baten	1.769	953	806	825	825	867

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Saldi						
010 Bestuur	2.575	3.052	3.275	3.295	3.295	3.318
020 Burgerzaken	1.088	1.025	1.092	1.061	1.061	1.019
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	2.561	2.777	2.890	2.886	2.933	2.743
120 Openbare orde en veiligheid	1.104	1.111	1.138	1.139	1.139	1.139
610 Samenkracht en burgerparticipatie	80	170	170	170	170	170
620 Wijkteams	93	93	93	93	93	93
Totaal saldi	7.503	8.229	8.658	8.646	8.692	8.482

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Veiligheidsregio Drenthe (VRD).

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Voor het deel Veilig Hoogeveen hebben we de volgende indicatoren:

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2021	1,1	1,0	1,8
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2021	1,3	1,1	1,3
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2021	3,4	3,3	4,3
Vernieling en misdrijven (in de openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	2021	8,1	5,8	6,1
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren 12-17 jaar	2021	3	6	8
Jongeren met delict voor rechter	%	2020	1	1	1
Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	0,5	0,4	0,3
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	1,4	1,3	1,2

Let op: Hoogeveen wordt vergeleken met Drenthe en Nederland en niet (alleen) met gemeenten met vergelijkbaar inwoneraantal. Dit geeft een vertekend beeld.

10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie

Het overzicht omvat de algemene dekkingsmiddelen die vrij besteedbaar zijn. De niet vrij aanwendbare heffingen zijn, evenals de ontvangsten van de specifieke uitkeringen, in de programma's verantwoord onder de baten.

Paragraafhouder Derk Reneman

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
050 Treasury	230	274	496	465	241	146
061 OZB-woningen	374	385	385	385	385	385
062 OZB niet-woningen	178	168	168	168	168	168
064 Belastingen overig	312	321	320	321	321	321
070 Algemene uitkering Gem.fonds	0	0	0	0	0	0
080 Overige baten en lasten	0	-225	-225	-225	-225	-225
Totaal lasten	1.095	923	1.144	1.114	890	795
Baten						
050 Treasury	2.993	2.004	2.105	2.123	2.129	2.114
061 OZB-woningen	8.895	9.191	9.474	9.484	9.484	9.484
062 OZB niet-woningen	6.423	6.286	6.682	6.681	6.681	6.681
064 Belastingen overig	44	72	87	87	87	87
070 Algemene uitkering Gem.fonds	125.458	129.972	137.356	140.237	143.757	133.059
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	143.812	147.525	155.703	158.611	162.138	151.425
Saldi						
050 Treasury	-2.763	-1.730	-1.609	-1.658	-1.888	-1.968
061 OZB-woningen	-8.520	-8.806	-9.089	-9.099	-9.099	-9.099
062 OZB niet-woningen	-6.245	-6.117	-6.514	-6.512	-6.512	-6.512
064 Belastingen overig	269	248	233	234	234	234
070 Algemene uitkering Gem.fonds	-125.458	-129.972	-137.356	-140.237	-143.757	-133.059
080 Overige baten en lasten	0	-225	-225	-225	-225	-225
Totaal saldi	-142.717	-146.601	-154.559	-157.498	-161.247	-150.630

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

11 Overzicht overhead

Exploitatie

Paragraafhouder Derk Reneman

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
040 Overhead	16.790	19.336	21.561	21.063	21.231	21.133
Totaal lasten	16.790	19.336	21.561	21.063	21.231	21.133
Baten						
040 Overhead	434	19	19	19	19	19
Totaal baten	434	19	19	19	19	19
Saldi						
040 Overhead	16.356	19.317	21.543	21.045	21.212	21.115
Totaal saldi	16.356	19.317	21.543	21.045	21.212	21.115

In het Overzicht overhead worden de lasten en baten verantwoord voor huisvesting, voorlichting, voormalig personeel en de bijdrage aan de SWO.

De bijdrage aan de SWO wordt vervolgens gedeeltelijk verdeeld aan de taakvelden binnen de programma's. Op basis van de BBV-voorschriften moeten de lasten die direct samenhangen met een bepaald taakveld (onderdeel programma) ook direct ten laste van dat taakveld gebracht worden. Gemeenten zijn verplicht om de lasten en baten voor overhead te verzamelen binnen het taakveld overhead.

Het centraal verantwoorden van lasten en baten voor overhead heeft als doel het creëren van meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. Dit moet bijdragen aan de versterking van de democratische rollen van de raad en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten.

Mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

12 Reserves

Exploitatie

Het overzicht omvat de verrekeningen met de reserves.

Paragraafhouder Derk Reneman

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie Begroting			Begroting			Meerjarenbegroting	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026		
Lasten								
011 Mutaties reserves	24.473	2.799	6.324	6.908	7.263	7.140		
Totaal lasten	24.473	2.799	6.324	6.908	7.263	7.140		
Baten								
011 Mutaties reserves	11.393	594	50	50	0	0		
Totaal baten	11.393	594	50	50	0	0		
Saldi								
011 Mutaties reserves	13.079	2.205	6.274	6.858	7.263	7.140		
Totaal saldi	13.079	2.205	6.274	6.858	7.263	7.140		

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

13 Het geraamde resultaat

Exploitatie

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie Begroting			Begroting			Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Lasten									
080 Overige baten en lasten	0	2.404	2.434	6.372	8.809	50			
Totaal lasten	0	2.404	2.434	6.372	8.809	50			
Baten									
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0			
Totaal baten	0	0	0	0	0	0			
Saldi									
080 Overige baten en lasten	0	2.404	2.434	6.372	8.809	50			
Totaal saldi	0	2.404	2.434	6.372	8.809	50			

Toelichting op de cijfers

Resultaat

Alle jaren sluiten positief. De jaren 2023 t/m 2025 sluiten zelfs behoorlijk positief. Hiermee hebben we een structureel sluitende begroting.

14 Vennootschapsbelasting

Inleiding

Sinds enkele jaren is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht. Dit betekent dat activiteiten van de gemeente die in fiscale zin een onderneming vormen belastbaar zijn voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb).

De fiscaliteit in het kader van de nieuwe Vpb-wetgeving is complex en is nog niet volledig uitgekristalliseerd. De fiscaliteit kent haar eigen spelregels. Standpunten en interpretaties kunnen wijzigen naarmate de Belastingdienst duidelijke standpunten inneemt. De komende tijd zal kortom sprake zijn van een speelveld dat in beweging zal blijven.

Paragrafen

Dienstverlening en Digitalisering

Paragraafhouder: Derk Reneman

Maatschappelijk effect

Hoogeveen werkt voor haar inwoners en ondernemers. Dit doet ze vanuit haar visie Dienstverlening 2021-2025: *We zorgen dat onze dienstverlening passend is, zodat iedereen de dienstverlening krijgt die hij nodig heeft.*

De visie geeft richting aan vier ontwikkelsporen en aan het werken vanuit vier kernwaarden:

- Optimaal digitaal: we verleiden inwoners het digitale kanaal te gebruiken voor het aanvragen en afhandelen van standaardproducten.
- Verbinden en ontmoeten: we zorgen dat iedereen gemakkelijk gebruik kan maken van onze diensten en dat persoonlijke interactie tussen klant en gemeente soepel verloopt.
- Dienstverlening in ons DNA: we investeren in de ontwikkeling van klantgerichte vaardigheden en houding.
- Een betrouwbaar fundament: we zorgen voor een correcte, tijdige en transparante uitvoering van onze diensten.

Op basis van de kernwaarden: eenvoud, maatwerk, vertrouwen en samen.

Het zorgen voor passende dienstverlening geldt voor alle onderdelen van de gemeente. Van het sociaal domein tot de fysieke leefomgeving en de gemeentewinkel. Want dienstverlening is van ons allemaal. In alle acties van de gemeente moeten we ons steeds afvragen: waaraan heeft de inwoner behoefte, wat heeft zij nodig en hoe kunnen wij daarop aansluiten? En hoe zouden we zelf behandeld willen worden? Het effect hiervan is dat inwoners en ondernemers het gevoel hebben dat in onze inspanningen hun vraag steeds centraal staat met als resultaat dat ze tevreden zijn over wat we doen en hoe we dit doen.

Om de visie te realiseren, werkt de ambtelijke organisatie met een uitvoeringsagenda. We monitoren de voortgang hiervan en jaarlijks geven we voor de dienstverlening in Hoogeveen accenten mee voor de uitvoeringsagenda. Voor 2023 zijn dit:

- klantgerichte communicatie
- inclusieve dienstverlening
- online dienstverlening
- het continu verrichten van klantonderzoek om inzicht te krijgen in de waardering voor onze dienstverlening.

De middelen hiervoor zijn beschikbaar in de SWO.

Doelstellingen

Doelstelling: We werken vanuit de visie Dienstverlening 2021-2025 van Hoogeveen	
Wat willen we bereiken?	<p>We hebben een beeld van de ontwikkeling van de dienstverlening van de gemeente Hoogeveen in de vier sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Optimaal digitaal: we verleiden inwoners het digitale kanaal te gebruiken voor het aanvragen en afhandelen van standaard producten. 2. Verbinden en ontmoeten: we zorgen dat iedereen gemakkelijk gebruik kan maken van onze diensten en dat persoonlijke interactie tussen klant en gemeente soepel verloopt.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Dienstverlening in ons DNA: we investeren in de ontwikkeling van klantgerichte vaardigheden en houding. 4. En betrouwbaar fundament: we zorgen voor een correcte, tijdige en transparante uitvoering van onze diensten. En vanuit de kernwaarden: eenvoud, maatwerk, samen en vertrouwen.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2023?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We laten ons jaarlijks informeren door de SWO over de voortgang en resultaten van de uitvoering van de acties die voor deze sporen zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda Dienstverlening van de SWO. 2. We leveren input voor te ondernemen acties voor de uitvoeringsagenda 2023.

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering omschrijft hoe de taken rechtmatig, doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd. Onder de bedrijfsvoering vallen de personele capaciteit en de bedrijfsmiddelen.

Paragraafhouder Derk Reneman

Wat speelt er in Hoogeveen

Bedrijfsvoering

Een van de verplichte paragrafen van de begroting is de paragraaf Bedrijfsvoering. Dit staat in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De toelichting op BBV stelt dat het de functie van de paragraaf Bedrijfsvoering is de gemeenteraad inzicht in te geven in de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering, met uitzondering van de huisvesting, is ondergebracht in de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO). De SWO heeft een eigen programmabegroting met één programma, het programma Bedrijfsvoering.

De begroting 2023 inclusief meerjarenraming 2024 - 2026 is door het bestuur van de SWO vastgesteld nadat deze in de raden is behandeld. Vervolgens is deze begroting voor 1 augustus naar Gedeputeerde Staten verzonden. Hiermee hebben we voldaan aan de wettelijk voorgeschreven termijnen van aanbidding en behandeling.

Met betrekking tot de bedrijfsvoering wordt verder verwezen naar de Begroting 2023 van de SWO.

Voor de dienstverlening van de SWO betaalt de gemeente Hoogeveen een jaarlijkse bijdrage (zie paragraaf Verbonden partijen). Daarnaast voert de SWO op incidentele basis opdrachten uit, die apart worden afgerekend. De mutaties ten opzichte van Programmabegroting 2022-2025 zijn opgenomen in het onderdeel Overzicht overhead.

In *Schone lei* staat een taakstelling op de SWO opgenomen oplopend van € 1 miljoen in 2021 tot € 1,75 miljoen in 2024. Deze taakstelling kan deels worden ingevuld door de personele consequenties van de bijsturingen die in *Schone lei* worden gedaan. Voor 2022 is de opdracht de opgelegde taakstelling, net als in 2021, te realiseren. Het restant van de taakstelling op de personeelslasten van onze samenwerkingsorganisatie is vanaf 2023 niet meer realistisch, met name doordat een deel van de bezuinigingen op het sociaal domein niet wordt doorgevoerd. De taakstelling is structureel met € 500.000 bijgesteld, zodat er vanaf 2023 een einde komt aan aparte bezuinigingsoperaties op het ambtelijk apparaat.

Beleidsindicatoren

De indicatoren die betrekking hebben op de bedrijfsvoering zijn opgenomen in de begroting 2023 van de SWO.

Lokale heffingen

De paragraaf omvat alle gemeentelijke heffingen. De heffingen vallen onder de programma's als de besteding gebonden is en zo niet, onder de algemene dekkingsmiddelen. Ook de lokale lastendruk en de kwijschelding komen aan de orde.

Paragraafhouder Derk Reneman

Index op heffingen

Basis is het beleid dat we de heffingen jaarlijks via het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie aanpassen aan loon- en prijsontwikkelingen. Op dit moment (augustus 2022) is de index 12% (ten opzichte van augustus 2021). Dit zou een aanzienlijke stijging van de tarieven betekenen. We houden vast aan de index van 3%, zoals is opgenomen in de kaderbrief 2023.

Een uitzondering geldt voor de tarieven waar we een 100% kostendekking hanteren, zoals bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Overige andere indexeringen dan 3% worden afzonderlijk benoemd in deze paragraaf.

Toerekening overhead

De kosten voor overhead mogen niet direct worden toegerekend aan de taakvelden. Met betrekking tot de lokale heffingen moet de toerekening hiervan extracomptabel te gebeuren. De wijze van toerekening moet door de raad worden vastgelegd en opgenomen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In Hoogeveen is gekozen voor een wijze van toerekening waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met de personele inzet op dit taakveld en anderzijds de omvang van het betreffende taakveld.

Kwijschelding

We hanteren bij kwijschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het Rijk toegestane normen. De kwijschelding geldt voor de afvalstoffenheffing, de brede rioolheffingen en de OZB. Voor de OZB wordt vrijwel geen kwijschelding toegepast, omdat de OZB voor gebruikers van woningen in 2006 is vervallen. De kwijschelding van afvalstoffen- en rioolheffing vangen we op binnen de 100%-kostendekking.

Kwijschelding Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Verleende kwijschelding	439	500	500	500	500	500

Totaalbeeld opbrengsten heffingen

Naam heffing Opbrengsten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
OZB	15.257	15.445	16.124	16.133	16.133	16.133
BIZ Stadscentrum	241	250	250	250	250	250
Toeristenbelasting	108	102	102	102	102	102
Forensenbelasting	37	28	28	28	28	28
Precariobelasting	44	72	87	87	87	87
Afvalstoffenheffing	6.330	6.341	5.767	5.307	5.307	5.307
Brede rioolheffing	4.690	4.771	4.770	4.770	4.770	4.770
Betaald parkeren	2.056	2.466	2.686	2.754	2.822	2.822
Graf- en begraafrechten	1.223	1.202	1.224	974	974	974
Marktgeden	48	51	53	53	53	53
WABO-leges	1.531	711	816	831	831	831
Leges Burgerzaken	736	782	554	574	571	613

Naam heffing Opbrengsten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Leges planologische procedures	0	68	70	71	71	71
Leges Telecommunicatiewet	166	69	39	39	39	39
Leges Bodemgesteldheidsonderzoek	0	2	2	2	2	2
Zwembad	406	610	629	629	629	629
Sport	802	1.227	1.272	1.330	1.330	1.330
Totaal	33.675	34.196	34.473	33.934	33.999	34.041

Onroerendezaakbelasting

Onroerendezaakbelastingen (OZB) worden geheven van eigenaren van onroerende woningen en niet-woningen en van gebruikers van onroerende niet-woningen. De eigenaar/gebruiker op 1 januari van enig jaar is belastingplichtig voor het gehele jaar. Grondslag is de waarde van de onroerende zaak die is vastgesteld met een WOZ-beschikking. De OZB is voor 2023 met 3% geïndexeerd.

BIZ-stadscentrum

BIZ Stadscentrum Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Kosten	277	275	275	275	275	275
Opbrengsten	241	250	250	250	250	250
Kostendeckking	87%	91%	91%	91%	91%	91%

Voor de bijdrage aan de stichting Centrummanagement Hoogeveen is een bedrag opgenomen van € 275.000. Hier staat een jaarlijkse opbrengst van € 250.000 tegenover.

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting in 2022 is € 1,50 per persoon per overnachting. Dit tarief is vastgesteld op basis van de voorstellen van het Recreatieschap Drenthe. In een overleg met Drentse gemeenten worden meerjarige afspraken gemaakt over de tarieven en tariefontwikkeling. De afspraken hebben een adviserend karakter. Gelet hierop is een bandbreedte van 20% vastgesteld. Meerdere gemeenten maken hier gebruik van. Het tarief wordt voor 2023 niet aangepast.

Forensenbelasting

Met ingang van 2021 is de forensenbelasting ingevoerd voor het beschikbaar houden van een gemeubileerde woning in de gemeente door niet ingezetenen. De tarieven zijn voor 2023 niet aangepast.

Precariobelasting

De tarieven voor precariobelasting zijn met 3% geïndexeerd voor 2023.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
730 Kosten reiniging	5.064	5.221	5.176	5.159	5.159	5.158
630 Kwijtschelding	298	350	350	350	350	350
050 Rente aandeelkapitaal	12	12	9	9	9	9
Btw-component	1.047	939	903	903	903	903
Totaal door te berekenen kosten	6.422	6.522	6.438	6.421	6.421	6.420
050 Ontvangen dividend	178	96	225	225	225	225
730 Reinigingsheffing	6.330	6.267	5.767	5.307	5.307	5.307
730 Taakstelling	0	0	500	960	960	960

Afvalstoffenheffing Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal opbrengst	6.508	6.267	6.492	6.492	6.492	6.492
Kostendekking	101%	98%	101%	101%	101%	101%
Verrekening met voorziening	-86	160	-54	-71	-71	-71

De kosten betreffen alle kosten voor het inzamelen en verwerken van gft-afval, rest afval, oud papier, glas, kunststof en overig grofvuil. Daarnaast worden de kosten toegerekend aan de afvalstoffenheffing die te maken hebben met de regeling voor kwijschelding. In 2023 hebben we een taakstelling opgenomen van € 500.000 (vanaf 2024 € 960.000) dat we door lagere kosten de tarieven kunnen verlagen. Waarschijnlijk wordt deze taakstelling nog niet in 2023 ingevuld. De taakstelling kan pas worden doorgevoerd als er een nieuw afvalbeleid is vastgesteld. Hierover komen wij terug bij de raad.

Als gevolg van het (nog) niet invullen van de taakstelling kunnen de tarieven ook nog niet verlaagd worden.

Brede rioolheffing

Brede rioolheffing	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
720 Kosten riolering	3.177	3.126	3.235	3.318	3.484	3.655
630 Kwijschelding	128	150	150	150	150	150
210 Kosten straatvegen (40%)	284	209	411	411	411	411
570 Uitvoering baggerplan	231	232	232	232	232	232
Btw-component	277	331	362	274	397	421
1% Oninbaar verklaring	47	46	48	48	48	48
Overhead	718	792	793	793	793	793
Totaal door te berekenen kosten	4.863	4.886	5.231	5.326	5.515	5.709
Opbrengst rioolheffing	4.690	4.550	4.770	4.770	4.770	4.770
Kostendekking	96%	93%	91%	90%	86%	84%
Ten laste van voorziening riolering	173	336	461	556	745	939
Totaal opbrengst	4.863	4.886	5.231	5.326	5.515	5.709

De gemaakte kosten voor riolering worden in zijn geheel toegerekend aan de rioolheffing. Het vege van de straten draagt bij aan het schoonhouden van de kolken en voorkomt extra onderhoud aan de riolering. Om deze reden wordt 40% van de kosten voor straatvegen toegerekend aan de rioolheffing. In het kader van de waterbeheersing en afvoer hemelwater worden er baggerwerkzaamheden uitgevoerd, die worden toegerekend aan de rioolheffing. Tot slot worden er kosten toegerekend voor de kosten die worden gemaakt bij de toepassing van de kwijscheldingsregeling. Op begrotingsbasis is er geen 100% kostendekking, dit wordt verrekend met de voorziening riolering. Vanaf 2025 is de hoogte van de voorziening hiervoor niet meer toereikend, maar de berekening is nog gebaseerd op het huidige Watertakenplan Fluvius. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw Riool en Water Programma, genaamd RWP Hoogeveen. Eind 2022 zal dit plan ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Dan kijken we ook wat de invloed hiervan is op de tarieven voor riolering. Voor 2023 kunnen we nog vasthouden aan het huidige tarief.

Parkeren

Betaald parkeren Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
063 Opbrengst parkeren	2.056	2.618	2.686	2.754	2.822	2.822
220 Kosten parkeren	668	723	992	989	975	1.017
Overhead	142	156	156	156	156	156

Betaald parkeren Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo	1.246	1.739	1.539	1.609	1.691	1.649

We zien dat we in 2022 de raming voor de inkomsten parkeerbelasting niet halen. Het is nu nog moeilijk te bepalen of dit nasleep is door Covid-19 in de eerste maanden over 2022 of dat dit structureel is. We houden nu vast aan de raming zoals deze was voor 2023. Het tarief voor een dagkaart blijft gelijk aan 2022. De tarieven per uur verhogen we in 2023 met 3%.

Graf- en begraafrechten

Graf- en Begraafrechten Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
750 begraafplaatsen en crematoria	826	774	760	710	722	720
570 openbaar groen en recreatie	112	119	133	133	133	133
020 burgerzaken	40	40	40	40	40	40
Overhead	248	258	258	258	258	258
Totaal lasten	1.226	1.191	1.191	1.141	1.154	1.152
Waarvan variabel (a)	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Instandhoudingskosten	1.026	991	991	941	954	952
Waarvan vaste kosten 70%, geen parkfunctie (b)	718	694	694	659	667	666
Lasten in tariefberekening (a+b)	918	894	894	859	867	866
Opbrengst graf- en begraafrechten	1.223	913	1.224	974	974	974
Kostendekking	135%	102%	137%	113%	112%	112%

Op taakveld 750 worden alle kosten geraamd voor de begraafplaatsen en crematoria. Te denken valt aan kosten voor het onderhouden van de begraafplaats en de gebouwen, energiekosten en kapitaallasten. Voor het onderhoud van de groenvoorziening op de begraafplaatsen worden er kosten toegerekend vanuit taakveld 570. Tot slot zijn er kosten toegerekend voor het aannemen en afhandelen van aangiften van overlijden. Dit zijn de kosten uit taakveld 020 burgerzaken.

Op basis van realisatiecijfers van afgelopen jaren ramen we de opbrengst voor graf- en begraafrechten voor 2023 € 250.000 hoger. In 2023 wordt het begraafplaatsenbeleid inclusief tarifiering geactualiseerd. Voor 2024 en verder wordt de opbrengst graf- en begraafrechten gebaseerd op deze actualisatie. Voor 2023 zijn de tarieven niet aangepast.

Marktgeden

De tarieven voor de marktgeden zijn met 3% geïndexeerd.

Wabo-leges

WABO-leges Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
830 opbrengst Wabo-leges	1.531	877	816	831	831	831
830 kosten bouwen en wonen	841	862	860	860	862	862
Overhead	334	341	341	341	341	341
Saldo	357	-325	-385	-385	-371	-371
Kostendekking	130%	73%	68%	69%	69%	69%

In het taakveld 830 zijn de kosten opgenomen voor het in behandeling nemen, beoordelen en controleren op de naleving van bouwvergunningen. De tarieven zijn met 3% geïndexeerd.

Leges burgerzaken

Leges Burgerzaken Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
020 Opbrengst leges burgerzaken	736	663	554	574	571	613
020 Kosten burgerzaken	1.631	1.665	1.609	1.612	1.612	1.612
Overhead	424	432	432	432	432	432
Saldo	-1.319	-1.434	-1.487	-1.473	-1.473	-1.431
Kostendeckking	45%	32%	27%	28%	28%	28%

De opbrengsten zijn geïndexeerd met 3%. De lasten op het taakveld 020 bevatten de kosten voor het verstrekken van rijbewijzen, reisdocumenten, akten en uittreksels adresaanduidingen, aanvragen met betrekking tot burgerlijk stand, aanvragen invalide parkeerkaart, huwelijksvoltrekkingen, verklaring omtrent gedrag en persoonsregistratie /bevolkingsregister. Bij deze kosten moet gedacht worden aan kosten voor het vervaardigen van een uittreksel, personeelskosten van medewerkersburgerzaken en rijksleges. De opbrengsten zijn vanaf 2023 bijgesteld op basis van realisatiecijfers.

Zwembad

Zwembad Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
520 opbrengsten zwembad	406	610	629	629	629	629
520 kosten zwembad	1.904	2.021	3.019	2.827	2.983	2.713
Kostendeckking	21%	30%	21%	22%	21%	23%

De tarieven voor zwembad zijn geïndexeerd met 3%. De hogere kosten vanaf 2023 hebben voornamelijk betrekking op hogere kosten voor gas en elektra.

Sport

Binnensport Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
520 opbrengsten binnensport	517	672	718	743	743	743
520 kosten binnensport	1.844	2.025	2.500	2.437	2.648	2.395
Kostendeckking	28%	33%	29%	30%	28%	31%

In de begroting 2021 is door middel van een tariefsverhoging de kostendeckendheid van de binnensportaccommodaties in 4 jaar tijd verhoogd naar 35%. Dit leidt tot een verhoging van de huuropbrengsten van € 25.000 per jaar tot 2024. Daarnaast zijn de tarieven voor 2023 met 3% geïndexeerd. De hogere kosten vanaf 2023 hebben voornamelijk betrekking op hogere kosten voor gas en elektra. Door de enorme kostenstijging komen we niet op een kostendeckking van 35%.

Buitensport Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
520 opbrengsten buitensport	285	396	440	472	472	472
520 kosten buitensport	1.441	1.572	1.494	1.455	1.414	1.416
Kostendeckking	20%	25%	30%	33%	33%	33%

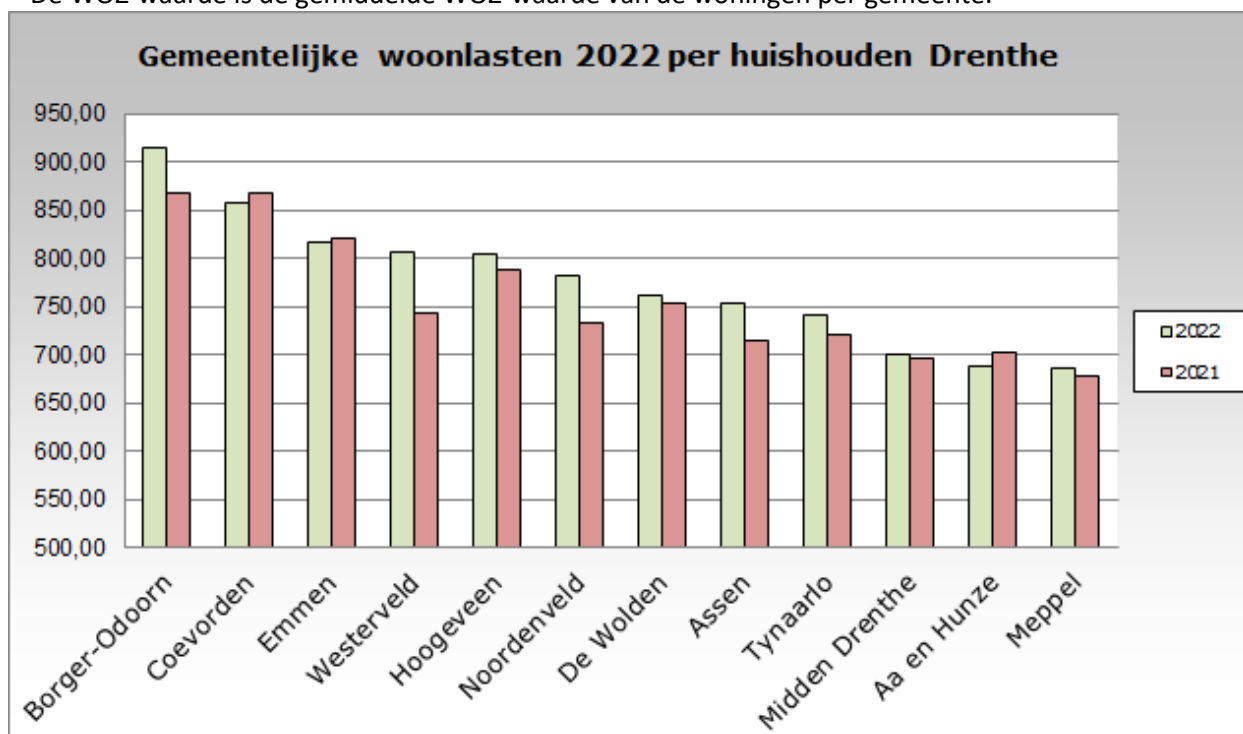
In de begroting 2021 is door middel van een tariefsverhoging de kostendeckendheid van de binnensportaccommodaties in 4 jaar tijd verhoogd naar 30%. Daarnaast zijn de tarieven voor 2023 met 3% geïndexeerd.

Woonlastendruk

Onderstaande tabel geeft een overzicht over 2022 van de woonlasten van de twaalf Drentse gemeenten.

	WOZ waarde *	percentage	OZB	afvalstoffen- heffing	Rioolheffing	2021	2022
Borger-Odoorn	241.000	0,18460%	444,89	225,12	244,04	867,85	914,05
Coevorden	215.000	0,16620%	357,33	296,45	202,84	868,35	856,62
Emmen	204.000	0,16560%	337,82	304,00	175,23	819,77	817,05
Westerveld	320.000	0,11130%	356,16	239,00	212,08	743,34	807,24
Hoogeveen	215.000	0,17090%	367,44	286,80	149,85	788,90	804,09
Noordenveld	297.000	0,10429%	309,74	227,35	245,40	733,32	782,49
De Wolden	323.000	0,10160%	328,17	200,82	232,92	752,54	761,91
Assen	230.000	0,15760%	362,48	252,89	137,39	713,86	752,76
Tynaarlo	325.000	0,09650%	313,63	261,90	165,87	720,52	741,40
Midden Drenthe	249.000	0,10200%	253,98	207,25	238,50	697,30	699,73
Aa en Hunze	276.000	0,10560%	291,46	242,00	155,00	702,30	688,46
Meppel	252.000	0,11900%	299,88	212,00	174,00	677,40	685,88
Drenthe	262.250	0,13210%	335,25	246,30	194,43	757,12	775,97

* De WOZ-waarde is de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen per gemeente.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding

Het weerstandsvermogen dient om niet begrote kosten en risico's op te vangen. Het geeft een indicatie van de robuustheid van de begroting. Risicobeheersing heeft daarom een belangrijke relatie met het weerstandsvermogen. Reguliere risico's worden afgedekt met verzekeringen of voorzieningen/bestemmingsreserves. Voor risico's die niet tegen acceptabele kosten kunnen worden verzekerd en waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten, dient het weerstandsvermogen als dekkingsmiddel.

Binnen de uitvoering van het beleid doen we al veel aan het beperken van risico's. Bij elk besluit tot uitvoering nemen we waarborgen op in de college- en raadsvoorstellen om risico's zoveel mogelijk te vermijden of te beperken. Daarnaast zijn op allerlei terreinen (wegen, riolering, gebouwen, openbare verlichting, etc.) beheersplannen opgesteld waarbij we zo nodig voorzieningen treffen. Bij grotere projecten bouwen we diverse momenten in waarop de gemeente nog kan kiezen om al dan niet door te gaan. Alle voorstellen beoordelen we op eventuele risico's met financiële-, personele- en/of juridische consequenties. Kortom: risicomangement maakt primair onderdeel uit van de dagelijkse processen. In de opgestelde 'Nota weerstandsvermogen en Risicomangement' zijn de doelstellingen en begrippen betreffende het weerstandsvermogen en aanpak verder uiteengezet.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat hiervoor een buffer beschikbaar is. In dit kader is de weerstandscapaciteit van de gemeente van belang. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De structurele weerstandscapaciteit bestaat onder andere uit het budget voor onvoorzien dat in elk programma is opgenomen. Dit bedrag is echter op nihil gesteld en biedt daarmee geen weerstandscapaciteit. Andere structurele dekkingsmiddelen, zoals onbenutte belastingcapaciteit en 100% kostendekkendheid van leges, worden in Hoogeveen buiten beschouwing gelaten.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat we kunnen inzetten om eenmalige tegenvallers op te vangen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbare deel van de reserves. Dat betreft enerzijds de Algemene reserve, maar ook bestemmingsreserves behoren daartoe, omdat de raad vanwege haar budgetrecht kan besluiten de bestemming te wijzigen.

Algemene reserve

De Algemene reserve vormt het belangrijkste onderdeel van het weerstandsvermogen en bedraagt naar verwachting per 1 januari 2023 (na resultaatbestemming 2022) € 25,5 miljoen.

Stille reserves

Dit betreffen de activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde en die op korte termijn verkoopbaar zijn. Deze worden op nihil gewaardeerd.

Inventariseren van de risico's

De omvang van het noodzakelijke weerstandsvermogen wordt telkens herzien op basis van ontwikkelingen. De risico's worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening geactualiseerd.

Aan de hand van een lijst met mogelijke onderwerpen zijn de grootste risico's voor de gemeente in beeld gebracht. De risico's zijn nu beoordeeld aan de hand van de matrices en de tabellen die zijn opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicomangement.

Kans Score	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5- jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer of meer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel 1: Kans scorekaart

Impactklasse	Financiële impact	Imagobeeld	Referentiebeeld
1	< € 100.000	Zeer klein (individu)	Geen bedreiging
2	€ 100.000 < x > € 250.000	Klein (lokaal)	Minimale bedreiging
3	€ 250.000 < x > € 1.000.000	Midden (regionaal)	Bedreiging
4	€ 1.000.000 < x > € 1.500.000	Groot (landelijk)	Ernstige bedreiging
5	€ 1.500.000 of meer	Zeer groot (internationaal)	Zeer ernstige bedreiging

Tabel 2: Impactklasse

Met behulp van de risicoscore (kans score x impactklasse) kunnen risico's worden geprioriteerd en wordt en wordt inzichtelijk welke risico's de grootste invloed hebben op het realiseren van de doelstellingen en het meest belangrijk zijn om te worden beheerst. De risicoscore wordt bepaald door de klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen.

Kansscore	Impactklasse				
	1	2	3	4	5
5	5	10	15	20	25
4	4	8	12	16	20
3	3	6	9	12	15
2	2	4	6	8	10
1	1	2	3	4	5

Tabel 3: Risicomatrix

Hierbij geldt: hoe hoger de score, hoe hoger de potentiële impact van het risico en hoe hoger de prioriteit om het risico aan te pakken. De risicomatrix wordt vervolgens gebruikt om de risico's te kunnen uitdrukken in geld.

De volgende percentages worden gehanteerd om een netto risico te kunnen berekenen als onderdeel van de benodigde financiële weerstandscapaciteit in euro's. Dit is de inschatting van het bedrag waarvoor de gemeente risico loopt.

Risicokans	Score	Risicokans in %
Laag	1 of 2	10%
Laag	3 of 4	15%
Laag	5 of 6	20%
Gemiddeld	4, 8 of 9	40%
Gemiddeld	10 of 12	50%
Hoog	5 of 10	50%
Hoog	15 of 16	60%
Hoog	20	75%
Hoog	25	90%

Tabel 4: Risicokans in % op basis van de risicoscore

In zowel de begroting als in de jaarrekening, in deze paragraaf, wordt een update weergegeven van de risico's. Daarbij worden de volgende stappen gemaakt.:

- Risico's actualiseren
- Risico's analyseren
- *Benodigde* weerstandscapaciteit koppelen aan de *aanwezige* weerstandscapaciteit.

In de tussentijdse rapportages worden alleen die risico's gemeld die ten opzichte van de begroting nieuw zijn of significant afwijken.

De omvang x de kans, dat het risico zich voordoet, geeft aan wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Zoals in onderstaande tabel is weergegeven, bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor 2023 € 16,5 miljoen. (2022: € 15,3 miljoen)

Onderdeel (Bedrag * € 1.000)	Maximaal risico	Risicokans	Benodigde weer- standscapaciteit
Algemene uitkering	4.121	Hoog	2.060
Bedrijfsvoering	5.369	Laag	1.064
(Schade)claims	355	Laag	54
Externe factoren	1.748	Gemiddeld/Hoog	378
Financieel	25.817	Gemiddeld/Hoog	5.191
Grondexploitatie	*	Hoog	794
Kapitaalgoederen	5.650	Laag/Gemiddeld	1.314
Open-einde regelingen	5.008	Gemiddeld/Hoog	3.377
Oekraïne	p.m.	Gemiddeld	p.m.
Crisis noodopvang	p.m.	Laag	p.m.
Statushouder	p.m.	Gemiddeld/Hoog	p.m.
Projecten	2.268	Laag/Gemiddeld/Hoog	622
Verbonden partijen	4.515	Laag/Gemiddeld/Hoog	1.184
Overige categorieën	1.296	Laag/Gemiddeld	488
Totaal	55.146		16.526

* Afzonderlijke risicoanalyse grondexploitaties met een maximaal risico van ca. € 0,794 miljoen. Zie voor meer informatie de paragraaf Grondbeleid.

Vergelijkende cijfers

Onderdeel (bedrag x € 1.000)	Begr '23 benod. Weerstandscap.	Begr '22 benod. Weerstandscap.	Jr '21 benod. Weerstandscap.	Vershil benodigd begr '23 tov begr '22	Vershil benodigd begr '23 tov jr '21
Alg. uitkering	2.060	1.794	1.513	266	547
Bedrijfsvoering	1.064	459	460	605	604
(Schade)-claims	54	54	54	0	0

Onderdeel (bedrag x € 1.000)	Begr '23 benod. Weerstandscap.	Begr '22 benod. Weerstandscap.	Jr '21 benod. Weerstandscap.	Vershil benodigd begr '23 tov begr '22	Vershil benodigd begr '23 tov jr '21
Externe Factoren	378	378	378	0	0
Financieel	5.191	5.512	5.301	-321	-110
Grondexploitatie	794	752	370	42	424
Kapitaalgoederen	1.314	1.174	1.089	140	225
Open- einde regeling	3.377	3.105	1.622	272	1.755
Oekraïne	p.m.	-	-	-	-
Crisis noodopvang	p.m.	-	-	-	-
Statushouder	p.m.	-	-	-	-
Projecten	622	622	622	0	0
Verbonden partijen	1.184	1.052	1.013	132	171
Overige categorieën	488	353	488	135	0
Totaal	16.526	15.255	12.910	1.271	3.616

De grootste verschillen t.o.v. voorgaande jaren worden veroorzaakt door:

Algemene uitkering

Volgens de bestendige gedragslijn nemen we als uitgangspunt de meicirculaire 2022 voor de begroting 2023. De uitkomsten van de meicirculaire 2022 zijn verwerkt in de update van de kaderbrief. Tot en met 2025 ontvangen we meer geld van het Rijk, daarna leveren we in. Vanaf 2026 zijn de middelen die we van het Rijk ontvangen € 10 miljoen lager dan in 2025. De onzekerheid over de Rijksmiddelen maakt dat het lastig is om 4 jaar vooruit te kijken en middelen structureel in te zetten.

Bedrijfsvoering

Tractie - wagenpark

De SWO heeft voertuigen en overig materieel in gebruik voor de taken van de buitendienst in de openbare ruimte. In 2021 heeft de SWO een nieuw tractieplan opgesteld. In dit plan is de omvang, leeftijd en kwaliteit van het materieel en de capaciteit van het materieel bepaald. Om de werkzaamheden efficiënt te kunnen blijven uitvoeren, is de eerstkomende twee jaar een inhaalslag van € 2,5 miljoen nodig. De inhaalslag is na besluit van het SWO-bestuur opgenomen in de exploitatie 2022 e.v. die naar rato wordt doorbelast naar de gemeente. Deze inhaalslag wordt opgenomen in het weerstandsvermogen.

Cyberrisico's

Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen en adviseert over prioriteiten en biedt een handvat om informatiebeveiliging up-to-date te houden. De SWO beëindigt de cybercrimeverzekering. Het huidige product houdt op te bestaan omdat de polisvoorwaarden drastisch zijn verslechterd. Alternatieve aanbieders zijn er momenteel niet. Bovendien wordt er door de CISO gewerkt aan een plan dat bijdraagt aan een hogere mate van risicobewustwording en betere informatieveiligheid. Het risico wordt als p.m. opgenomen in het weerstandsvermogen.

Inflatierisico's

Inflatierisico's is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de inkoopwaarde van goederen en diensten, afwijkt van wat verwacht werd op het beslissingsmoment. Op dit moment kunnen met name de kosten van brandstof en software onderhevig kunnen zijn aan inflatierisico's.

Claims

Dit zijn de potentiële schadeclaims die niet worden gedekt door de verzekering.

Externe factoren

De omgeving waarin de gemeente Hoogeveen opereert verandert en de organisatie verandert mee. Dit is van invloed op de risico's die de organisatie loopt. Het gaat om vragen als: welke doelstellingen wil de organisatie behalen? Waar staat de organisatie nu? Wat is de maatschappelijke en economische omgeving? Hiervoor is een risico inschatting opgenomen die gelijk is aan voorgaande jaren.

Financieel

Financieringsbeleid en treasurybeleid

De gemeente heeft interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking om te kunnen voorzien in de financieringsbehoefte. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (o.a. rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen.

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Dus blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.

Kapitaalgoederen

Bij elke jaarrekening wordt gerapporteerd over de meerjaren saldi van de onderhoudsvoorzieningen in relatie tot ontwikkelingen in omvang van de kapitaalgoederen portefeuille. Kanttekening is dat bij het vaststellen van het budget voor het onderhoud van de kapitaalgoederen naar aanleiding van de nieuwe meer jarenonderhoudsplan niet de volledige prijsstijgingen zijn doorgevoerd.

Uit de groeninspectie is gebleken dat de kwaliteit en vitaliteit van het openbaar groen redelijk is, maar dat een aantal groentypen in een slechte conditie verkeert waarbij regulier onderhoud onvoldoende voldoet. Omdat een deel van het groen aan het einde van de levensduur is en wij de kwaliteit en de vitaliteit willen waarborgen, is vervanging hiervan op korte termijn noodzakelijk.

Openeinderegelingen

Binnen het sociaal domein is sprake van open-einde-regelingen. In de programma's is toegelicht waarop de budgetten zijn gebaseerd.

Voor de budgetten met een open regeling is dit een risico. Dit betreft de budgetten:

- Leerlingenvervoer: meer aanvragen dan begroot
- Minimabeleid: meer aanvragen dan begroot
- Jeugdzorg: meer aanvragen, duurdere, meer en langere zorg dan begroot
- Schuldhulpverlening: meer aanvragen dan begroot
- Beschermd wonen: meer bijdragen dan begroot
- Wmo: meer aanvragen dan begroot

Hervormingsagenda jeugd

Het Rijk en de VNG komen in de nabije toekomst met een hervormingsagenda. Waar het Rijk eerst het streven had om uiterlijk 1 januari 2022 met de hervormingsagenda te komen, is deze datum nu verschoven naar november 2022. De uitvoering van deze agenda moet leiden tot lagere kosten (en dit is ook op deze wijze verwerkt in de meerjarenbegroting 2022). Door het uitblijven van de agenda hebben we enkel de zaken die we zelf kunnen regelen kunnen uitvoeren.

Inflatie

Vanuit het programmaplan Sociaal Domein 2022-2025 streven we ernaar dat iedereen zo zelfstandig mogelijk kan meedoen aan de samenleving. De huidige ontwikkelingen op het gebied van energieprijzen en inflatie zijn een groot risico voor het brede welzijn van onze inwoners. Als inwoners te maken krijgen met armoede en schulden, zijn die problemen en de stress ervan vaak belemmeringen om goed te kunnen meedoen aan de samenleving. Zo leiden de stijgende energieprijzen ertoe dat veel inwoners (56% van de huishoudens in Nederland heeft een variabel energiecontract) te maken krijgen met een verveelvoudiging van hun energielasten. Ook mensen met een hoger inkomen kunnen hierdoor in de problemen komen, denk aan mensen met een hoog inkomen en tegelijkertijd hoge (vaste) lasten. We verwachten dat de koopkrachtdaling negatieve gevolgen heeft voor de volksgezondheid en dat er een groter beroep wordt gedaan op ons ondersteuningsaanbod op het gebied van zorg en welzijn. Tegelijk verwachten we dat onze hulpverlening minder succesvol zal zijn omdat mensen vooral bezig zijn met overleven.

Oekraïne

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne hebben de veiligheidsregio's in maart en april 2022 de opdracht gekregen vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid om 2.000 + 1.000 opvangplekken per regio beschikbaar te stellen voor ontheemden uit Oekraïne. In gemeente Hoogeveen zijn 474 opvangplekken beschikbaar gesteld vanuit de gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast worden ontheemden uit Oekraïne opgevangen door particulieren. Vanuit het Rijk is toegezegd dat gemeenten financieel gecompenseerd worden voor de kosten die zij hiervoor maken. Ten opzichte van het vastgestelde normbedrag in 2022 lijken de werkelijke kosten lager uit te vallen. Voor 2023 is er onduidelijkheid/risico over de aantallen opvangplekken, de duur van de opvang, de vergoeding die hier tegenover staat in 2023 en de mogelijke effecten hiervan op de sociale structuur van gemeente Hoogeveen.

Crisis noodopvang (CNO)

Vanuit de situatie in Ter Apel heeft het Rijk aan de gemeenten gevraagd noodopvang te faciliteren. Voor Drenthe komt dat neer op 450 opvangplekken voor de periode van 1 oktober tot 31 december 2022. De gemeenten hebben afgesproken dat zij elk inzetten op 50 opvangplekken in het kader van de crisis noodopvang. Hoewel de afgesproken periode eindigt aan het eind van dit jaar, bestaat de mogelijkheid dat door het Rijk een verlenging wordt gevraagd die doorloopt in 2023. Hierbij geldt dat het Rijk de kosten geheel vergoedt.

Instroom statushouders

Het Rijk heeft aan de gemeenten de vraag gesteld om meer doorstroom te realiseren voor statushouders vanuit het AZC naar reguliere woningen. Deze verhoogde taakstelling legt niet alleen druk op de woningmarkt, maar ook op de (financiële) capaciteit voor inburgering, bijstand en werk & re-integratie.

Verbonden partijen*Rendo*

Als gevolg van forse investeringen in verband met onder andere de komende energietransitie, komt het bedrijfsresultaat onder druk te staan.

Stark

Nadelig resultaat of oplopende exploitatiekosten als gevolg van veranderende wetgeving en veranderingen in de rijksbijdrage per jaar.

RUD

- De kosten voor de RUD voor het werken onder de Omgevingswet zijn nog niet inzichtelijk. Hiervoor wordt nog een eigen impactanalyse verricht. Aan de hand van de uitkomst hiervan komen eventuele keuzes en consequenties in beeld.
- Hoog ziekteverzuim bij de RUD met risico op productieverlies.
- Werving nieuwe medewerkers RUD. De krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat het moeilijk is gekwalificeerd personeel te vinden voor de invulling van vacatureruimte. Hierdoor bestaat de kans dat taken niet kunnen worden uitgevoerd.
- Doorontwikkeling Uitvoerings- en handhavingsstrategie in relatie tot inhoudelijke keuzes in ambitie- en kwaliteitsniveau en te accepteren risico's. Dit kan een financieel effect hebben op de deelnemersbijdrage.

Overige categorieën

Openstaande vorderingen van debiteuren, incl. sociaal domein, worden niet ontvangen.

Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen is de verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Met behulp van dit kengetal kan worden bepaald of het weerstandsvermogen voldoet aan de gestelde norm.

Het wordt als volgt berekend:

$$\text{Weerstandsvermogen (risicoprofiel)} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Onderstaand is het verloop van het weerstandsvermogen weergegeven, waarbij rekening is gehouden met het resultaat van de jaarrekening 2021 (na bestemming) en de begrote mutaties op de Algemene reserve op basis van deze programmabegroting.

Bedragen x € 1 miljoen	31/12	2022	2023	2024	2025	2026
Beschikbare weerstandscapaciteit		25.471	31.795	38.703	45.966	53.106
'Benodigde weerstandscapaciteit		15.225	16.526	16.526	16.526	16.526
Weerstandsvermogen		10.246	15.269	22.177	29.440	36.580
Ratio weerstandsvermogen		1,67	1,92	2,34	2,78	3,21

Aan de hand van onderstaande tabel kan de betekenis van deze ratio worden bepaald. Conform de tabel uit de nota risicomanagement kunnen we concluderen dat het weerstandsvermogen op basis van deze begroting 'ruim voldoende' is. Daarbij dienen we aan te tekenen dat in de tabel geen onderscheid wordt gemaakt in de specifieke kenmerken van de gemeenten. Voor een ondernemende gemeente als Hoogeveen liggen de risico's nu eenmaal hoger en is de kwalificatie daarom vaak te positief.

Waardering	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 > < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 > < 1,4	Voldoende
D	0,8 > < 1,0	Matig
E	0,6 > < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen financiële positie

Interpretatie van de financiële positie is voor gemeenten lastig. Veel gemeenten willen zich daarom onderling vergelijken. Het BBV schrijft daarom voor dat in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling.

Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. Doel van deze kengetallen is dat daarmee beter door de raad het oordeel over de structureel en reëel sluitende begroting wordt onderbouwd.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie (totale baten exclusief mutaties reserves). We hanteren de definitie van de VNG, zoals gepubliceerd hebben in de notitie “*Houdbare gemeentefinanciën*”, in de definitie/formule rekent VNG de voorzieningen tot het eigen vermogen.

Jaar	Langlopende schuld (bedragen x € 1 miljoen)	Netto schuld	Exploitatie inkomsten (excl. reserves)	Percentage netto schuld als aandeel exploitatie
2021(rek)	124,9	127,7	211,0	60%
2022	136,2	150,6	189,8	79%
2023	127,9	126,0	216,8	58%
2024	128,9	127,2	210,1	61%
2025	136,5	123,3	214,4	57%
2026	118,9	110,2	200,7	55%

Toelichting netto schuld en percentage netto schuld als aandeel van de inkomsten

De kolom langlopende schuld in bovenstaande tabel geeft geen compleet beeld van onze vermogenspositie. Ook andere zaken moeten worden meegenomen. Een goed kengetal om de hoogte van de schulden te beoordelen is de *netto schuld als aandeel van de inkomsten*. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. Het kengetal uitgedrukt in procenten wordt de netto schuldquote genoemd. Voor de inkomsten in de noemer moet voor dit kengetal worden uitgegaan van de inkomsten voor de bestemming van de reserves, de inzet van reserves op de exploitatie zijn geen inkomsten. De formule voor de netto schuldquote als aandeel van de inkomsten luidt:

$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva}) - (\text{kortlopende vorderingen} + \text{liquide middelen} + \text{overlopende activa})}{\text{inkomsten voor bestemming reserves}}$$

De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat het percentage tot 2022 oploopt naar 79%, om daarna tot en met 2026 te dalen tot 55%. Doordat we in de begroting rekening houden met een dalende schuld en hogere opbrengsten, blijven we onder onze doelstellingspercentage van 80%.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

(Opmerking: bij de verstrekte leningen worden de leningen aan de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten (SVN) buiten beschouwing gelaten.)

Jaar	Langlopende schuld (bedragen x € 1 miljoen)	Netto schuld	Exploitatie inkomsten (excl. reserves)	Percentage netto schuld als aandeel exploitatie
2021(rek)	124,9	117,4	211,0	56%
2022	136,2	145,5	189,9	77%
2023	127,8	121,4	216,8	56%
2024	128,9	122,6	210,1	58%
2025	136,5	118,7	214,4	55%
2026	118,9	105,7	200,7	53%

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteit is een maatstaf om aan te geven in hoeverre een organisatie in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen; hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Het cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Hoogeveen heeft per 31 december 2023 een geprognosticeerd balanstotaal van € 205,7 miljoen en het eigen vermogen (incl. voorzieningen) is € 38,8 miljoen, waarmee de solvabiliteitsratio uitkomt op 18,9%. De berekening is gebaseerd op de VNG-definitie (voorzieningen behoren tot het eigen vermogen). We hebben als doelstelling een minimale solvabiliteit van 18%.

Wanneer de voorzieningen als vreemd vermogen worden beschouwd (conform het BBV), dan komt de solvabiliteit in 2023 uit op 15,5 %, maar in 2024 komt ook deze berekening van de solvabiliteit uit boven de doelstelling van 18%, namelijk 18,2%.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de solvabiliteit de komende jaren stijgt. Dit wordt veroorzaakt doordat het Eigen Vermogen toeneemt en tegelijk het vreemde vermogen daalt.

Balans Hoogeveen (Bedragen * € 1 miljoen)		2021 Rekening	2022 Begroot	2023 Begroot	2024 Begroot	2025 Begroot	2026 Begroting
Activa							
Immateriële vaste activa	A	9,4	9,4	8,9	8,6	8,2	7,9
Materiële vaste activa	A	123,8	137,6	130,2	137,8	140,5	134,3
Fin vaste activa(uitzettingen)	A	4,7	5,3	5,1	5,0	5,0	5,0
Fin vaste activa(overige)	A	6,6	7,1	6,2	6,2	6,2	6,2
Voorraden	B	15,5	13,5	15,5	15,5	15,5	15,5
Vlottende activa	B	37,3	19,7	39,9	40,1	39,4	40,2
Totaal	E	197,3	192,6	205,7	213,1	214,8	209,0
Passiva							
Eigen Vermogen	C(1)	25,8	16,2	31,8	38,7	46,0	53,1
Voorzieningen	C(2)	6,7	6,0	6,9	6,1	5,7	5,4
Eigen Vermogen + Voorzieningen	C	32,5	22,3	38,8	44,8	51,6	58,5
Vreemd Vermogen	D	164,8	170,3	165,9	167,3	163,2	150,4
Totaal	E	197,3	192,6	205,7	213,1	214,8	209,0
Solvabiliteit (=C: E) VNG-definitie		16,5%	11,6%	18,9%	21,0%	24,0%	28,0%
Solvabiliteit (=C1: E) conform BBV		13,1%	8,4%	15,5%	18,2%	21,4%	25,4%

3. Kengetallen grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten:

bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Boekwaarde voorraad gronden per 31-12	23.382	13.268	10.753	5.781	4.433
Totale baten (exclusief reserves)	201.769	216.771	210.145	214.387	200.734
Percentage	11,59	6,12	5,12	2,70	2,21

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich meestal gedurende maximaal drie jaar voordoen. Hierbij vinden correcties plaats als gevolg van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Structurele exploitatieruimte

	2023	2024	2025	2026
Totaal structurele lasten	207.612.661	196.465.067	198.164.527	193.394.088
Totaal structurele baten	214.146.514	208.437.273	212.823.797	199.294.010
Saldo structurele baten en lasten (1)	6.533.853	11.972.206	14.659.270	5.899.922
structurele toevoeging reserves				
structurele onttrekking reserves				
Saldo onttrekking en toevoeging (2)				
Saldo (1) en (2)	6.533.853	11.972.206	14.659.270	5.899.922
Percentage t.o.v. totale baten	3,05%	5,74%	6,89%	2,96%

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Overigens laat dit kengetal eigenlijk meer een verhouding zien t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten dan dat het de echt vrij toelaatbare (wettelijke) belastingruimte toont.

	2020	2021	2022
OZB-lasten gemiddelde WOZ-waarde	301,94	355,20	367,44
Rioolheffing	146,90	146,90	149,85
Afvalstoffenheffing	286,80	286,80	286,80
Totaal woonlasten Hoogeveen	735,64	788,90	804,09
Gemiddelde woonlasten gemeenten (landelijk)	7.776	811	904
Percentage t.o.v. landelijk gemiddelde	95%	97%	89%

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf laat zien of de bestaande kapitaalgoederen voldoende (kunnen) worden onderhouden om het voortbestaan te verzekeren en dus kapitaalvernietiging te voorkomen. Het begrip voldoende moet met kwaliteitseisen worden onderbouwd.

Paragraafhouder college

Basisgegevens te onderhouden kapitaalgoederen (peil augustus 2022)

De koppeling met de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en de beheerkaart kan met de aanschaf van het nieuwe beheersysteem (Obsurv) voor de openbare ruimte plaats gaan vinden.

De gegevens kunnen hierdoor afwijken met wat voorgaande jaren is beschreven.

Onderwerp	Karakteristiek	Onderhoud
Openbare ruimte	Oppervlakte totaal	12.925 ha.
	Oppervlakte rijbaan	2.375.604 m ²
	Verharde fietspaden	426.693 m ²
	Oppervlakte parkeren	294.196 m ²
	Verharde voetpaden	756.383 m ²
	Natuurlijke beplanting	1.008.351 m ²
	Cultuurlijke beplanting	367.336m ²
	Gras (inclusief bermen)	3.264.412 m ²
	Bomen	57.930 st.
	Sportterreinen	713.000 m ²
	Openbare verlichting (armaturen)	15.400 st.
	Speeltoestellen	860 st.
	Begraafplaatsen	10 st.
Gebouwen	Binnen- en buitensportaccommodaties	26 st.
Riolering	Lengte vrijverval riolering	460 km.
	Lengte Druk-/Persriool	213 km.
	Hoofd- en Minigemalen	1.022 st.
	Bergbezinkbassin	8 st.

Openbaar gebied

De openbare ruimte is de buitenruimte (groen en grijs) die voor iedereen toegankelijk is en in eigendom of beheer is van de gemeente Hoogeveen. Het vormt de woon-, leef-, werk- en recreatie-omgeving van bewoners en bezoekers van de gemeente. Een goed onderhouden en aantrekkelijke openbare ruimte vervult een belangrijke functie en laat mensen zich thuis voelen. Een dergelijke openbare ruimte draagt bij aan de algemene gezondheid, de sociale veiligheid en de economische positie van een gemeente. Door de vele verschillende functies en gebruikers moet de openbare ruimte aan een breed pakket van eisen voldoen.

Groen

Hoogeveen heeft ongeveer 489 hectare openbaar groen en ruim 57.000 bomen in onderhoud. In 2007 heeft de raad het onderhoudsniveau van deze arealen vastgesteld op het niveau 'basis' vanuit het Beheerplan Openbare Ruimte (BOR).

De in 2012 doorgevoerde bezuinigingen, waardoor het onderhoudsniveau voor een aantal onderdelen naar het niveau 'laag' is teruggebracht, zijn sinds 2021 opgeheven. Als gevolg hiervan is in de begroting 2021-2024 het exploitatiebudget structureel verhoogd, zodat het groene deel van de openbare op het afgesproken basis onderhoudsniveau kan worden onderhouden. Tegelijkertijd heeft de gemeenteraad structureel extra exploitatiebudget beschikbaar gesteld voor het onderhouden van het groene deel van het stadscentrum op een hoog onderhoudsniveau.

Uit de schouwresultaten van 2021 blijkt dat 94% van het totale groenareaal minimaal voldoet aan het BOR-basisniveau.

Exploitatiebudgetten x €1.000	2022	2023
Onderhoud openbaar groen	1.951	2.214

Voor het opstellen van het groenbeheerplan is in de zomer van 2018 een groeninspectie uitgevoerd om de kwaliteit en vitaliteit van alle groenvakken in beeld te brengen. Uit deze inspectie is gebleken dat de kwaliteit en vitaliteit van het openbaar groen redelijk is, maar dat een aantal groentypen in een slechte conditie verkeren waarbij regulier onderhoud onvoldoende voldoet. Omdat een deel van het groen aan het einde van de levensduur is en wij de kwaliteit en de vitaliteit willen waarborgen, is vervanging hiervan op korte termijn noodzakelijk. Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een vervangingsinvestering opgenomen.

Investerings x €1.000	2022	2023
Reconstructies openbaar groen	130	153

Speelvoorzieningen

Speeltoestellen moeten veilig zijn volgens het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. Hierbij geldt voor nieuwe toestellen dat ze van een certificaat van typekeuring moeten zijn voorzien.

Hoogveen bezit ongeveer 160 formele speelplekken met 860 speeltoestellen.

Verder zijn er zestien informele speelplekken, acht speeltuinen en negen schoolpleinen hebben na schooltijd een openbaar karakter. Om te beoordelen of deze speeltoestellen veilig zijn, vindt jaarlijks een veiligheidsinspectie plaats waarbij de speelplaats, het toestel en de speelzone gekeurd worden. In 2023 wordt deze inspectie uitgevoerd door een extern inspectiebureau, om blindheid te voorkomen. Op basis van de uitkomsten van de veiligheidsinspectie wordt jaarlijks het noodzakelijke onderhoud aan de speeltoestellen bepaald. Naast een veiligheidsinspectie wordt er jaarlijks ook minimaal één functionele inspectie uitgevoerd, waarbij de functionaliteit en stabiliteit van het toestel wordt gecontroleerd, in het bijzonder op slijtage. Er wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan bodemvrijheid, oppervlakte afwerking, blootliggende funderingen, scherpe randen, ontbrekende onderdelen en overmatige slijtage van bewegende onderdelen.

Exploitatiebudgetten x €1.000	2022	2023
Onderhoud openbare speelterreinen	127	133

Speeltuinverenigingen

In 2009 heeft de gemeente met de speeltuinverenigingen een beheerovereenkomst afgesloten. Conform deze afspraak voert de gemeente de inspecties uit en zijn de afzonderlijke verenigingen verantwoordelijk voor het dagelijkse beheer en de maatregelen die moeten worden genomen naar aanleiding van de inspecties. Hiervoor ontvangen ze jaarlijks een vergoeding.

Exploitatiebudgetten x €1.000	2022	2023
Diverse kosten speeltuinverenigingen	14	14

Wegen

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Hoogeveen heeft anno 2022 ongeveer 3,8 miljoen m² verharding te onderhouden.

Het kwaliteitsniveau voor het onderhoud aan wegen is door de raad bepaald en vastgesteld op Beheer Openbare Ruimte (BOR)-basis. BOR-basis betekent: Een redelijk onderhouden omgeving, incidenteel kleine achterstand, enkele lichte schades, niet storend vuil of onvoldoende onderhouden. BOR-basis is vergelijkbaar met het minimale CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek) niveau. Wegen die op basisniveau zitten, voldoen aan de minimum wettelijke eisen. Elk jaar wordt de kwaliteit van het wegenareaal geïnspecteerd volgens de CROW-methode (publicatie 146) vervolgens worden de resultaten omgezet naar BOR-waarden (zeer hoog - hoog - basis - laag - zeer laag).

Actuele staat van onderhoud

Om de stad (Hoogeveen), de voorzieningen, de bedrijventerreinen, de wijken en de dorpen goed en veilig bereikbaar te kunnen houden is een goed en doelmatig onderhoud van het wegenareaal van essentieel belang. Op basis van een goed wegenbeheersplan kan, indien voldoende financiële middelen beschikbaar zijn, planmatig (preventief) onderhoud worden gepleegd. Goed en tijdig onderhoud is bepalend voor de levensduur van het wegenareaal en voorkomt kapitaalvernietiging en aansprakelijkheden.

Op basis van de wegininspectie 2022 blijkt dat het grootste gedeelte van de wegen op A-kwaliteit ligt. 30% van de wegen ligt op kwaliteitsniveau C en D (laag en zeer laag).

In 2023 wordt op basis van de wegininspectie 2022 het wegenplan geactualiseerd. Areaaluitbreidingen worden hierin meegenomen. De actualisatie zal een nieuw inzicht geven in de benodigde financiële middelen voor planmatig onderhoud en storingsonderhoud.

Investeringen

Investeringswegen zijn wegen die aan het einde van hun levensduur zijn en niet meer vanuit de exploitatie kunnen worden onderhouden. Om deze wegen weer op het afgesproken niveau te kunnen krijgen, is een complete reconstructie en of herinrichting nodig. Deze investeringen worden betaald uit het asfaltinvesteringsprogramma. In Hoogeveen zijn meerdere wegen aan het einde van hun levensduur en moeten volledig vervangen worden. Het investeringsbudget wegen is niet voldoende groot om dit allemaal in één keer aan te pakken, daarom worden deze fasegewijs opgepakt. Als de schades aan deze wegen in de tussen liggende periode een gevaar opleveren voor de weggebruiker, dan wordt een noodreparatie uitgevoerd, betaald vanuit het exploitatiebudget. Voor 2022 en 2023 is het investeringsbedrag extra verhoogd door de prijsstijging die kwam door schaarste als gevolg van Covid-19, de crisis in Oekraïne (hoge olie- en gasprijzen) en schaarse grondstoffen. Er is rekening gehouden met een prijsindex van 18%. De kostprijsstijging geldt niet alleen voor het onderhoud van de wegen maar ook voor wegonderdelen zoals het onderhoud van de bermen, het aanbrengen van de belijning, vervangen van verkeersborden, het opschonen van de sloten enzovoort. Voor 2024 e.v. is vooralsnog de oorspronkelijke raming aangehouden. Deze zal in 2023 worden geactualiseerd op basis van het nieuwe wegenplan.

Investerings x € 1.000	2022	2023
Asfaltprogramma - wegen	1.117	962
Asfaltprogramma - fietspaden	369	372

Met het exploitatiebudget worden de overige (reguliere) onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Op basis van de jaarlijkse visuele inspectie wordt de totale werkvoorraad van het reguliere onderhoud voor dat jaar bepaald. Op basis van prioriteit en de integrale afstemming wordt bepaald welk onderhoud waar nodig is en dat wordt dan voor zover het budget reikt uitgevoerd.

Exploitatiebudgetten x €1.000	2022	2023
Onderhoud	3.424	3.473

Kunstwerken (bruggen en viaducten)

Het onderhoudsniveau van de civiele kunstwerken is door de raad vastgesteld op het BOR-basisniveau. Dit houdt in dat de kunstwerken altijd veilig en functioneel moeten zijn, dat noodzakelijk onderhoud tijdig wordt gepleegd en dat schades die de levensduur fors beïnvloeden snel moeten worden verholpen. Voor het aanzien en de toonbaarheid van de kunstwerken is bij onderhoud op basisniveau weinig aandacht.

Om de drie jaar wordt de kwaliteit getoetst (visuele inspectie, constructie berekeningen en detail inspecties) aan het BOR-basisniveau. Binnen de gemeente Hoogeveen hebben we 135 kunstwerken, waaronder bruggen, viaducten, vissteigers en 5162 m1 damwand/ kademuur te onderhouden met een gezamenlijke vervangingswaarde van € 39 miljoen.

Het Beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 door het college vastgesteld. Dit plan beschrijft het onderhoud en de vervangingsinvesteringen die nodig zijn om de civiele kunstwerken de komende jaren op basisniveau in stand te houden en de kosten die daarmee gemoeid zijn. De benodigde onderhouds- en investeringsbudgetten (onvermijdelijk) zijn in deze meerjarenbegroting 2022 – 2026 opgenomen.

Ook binnen het onderhoud aan kunstwerken is een scheiding tussen de budgetten van investering en exploitatie.

Exploitatiebudgetten x €1.000	2022	2023
Diverse kosten (Beheer kunstwerken)	146	316

Investerings x € 1.000	2022	2023
Investerings kunstwerken	949	0

Riool- en waterprogramma

In 2022 is in het kader van de regionale samenwerking Fluvius gewerkt aan een nieuw Riool- en Waterprogramma (RWP). Bij het opstellen van het RWP is samengewerkt met waterschap Drents Overijsselse Delta en de vijf andere gemeenten uit het Fluvius werkgebied. Deze samenwerking is dezelfde als destijds bij het watertakenplan 2016-2022, die vervangen wordt door dit RWP. Het RWP maakt duidelijk hoe er invulling wordt gegeven aan de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater.

Het RWP geeft een programmering voor de activiteiten in de planperiode die in het kader van de zorgplichten worden uitgevoerd. Het gaat naast het dagelijks beheer en onderhoud om (regionale) onderzoeksactiviteiten en om vernieuwing van objecten die het einde van de levensduur hebben bereikt.

Het financiële hoofdstuk geeft inzage in de benodigde bedragen voor het doelmatig beheren en in stand houden van de riolering en aanverwante objecten. Deze middelen worden in de vorm van de rioolheffing opgehaald bij burgers en bedrijven. Het nieuwe RWP moet in 2022 nog ter besluitvorming voorgelegd worden aan het college en de raad. De definitieve financiële consequenties van het RWP op de rioolheffing kunnen op moment van schrijven dan ook nog niet worden gepresenteerd.

Actualisatie basisrioleringsplannen

Periodiek worden rioolstelsels hydraulisch doorgerekend om te beoordelen of deze nog voldoende robuust en klimaatbestendig zijn. Binnen de planperiode van het RWP worden enkele rioolstelsels opnieuw doorgerekend.

Inspecties/onderhoud

In het kader van planmatig onderhoud wordt riolering geïnspecteerd om inzicht te krijgen in de technische staat van de riolering.

De camera inspecties worden uitgevoerd in riolering die minimaal 35 jaar oud is. Vervolgens is de inspectiefrequentie elke tien jaar. De schades die worden geconstateerd, worden in de opvolgende jaren op basis van urgentie en noodzaak gerepareerd of, indien nodig, wordt het riool vervangen.

Reiniging

Voor een goede afstroming in de vrijvervalriolering wordt jaarlijks een deel gereinigd. De vuilwaterriolering (droogweerafvoer en gemengd) wordt circa een keer per tien jaar gereinigd en de hemelwaterriolering een keer per twintig jaar. Kolken worden, afhankelijk van de locatie, een of twee keer per jaar gereinigd. Gemalen en mini-gemalen worden ten minste een keer per jaar gecontroleerd en gereinigd.

Exploitatiekosten

De jaarlijkse exploitatiekosten om bovengenoemde water- en rioleringstaken te kunnen uitvoeren, worden opgevangen vanuit de rioolheffing en de voorziening riolering.

Exploitatiebudgetten x €1.000	2022	2023
Onderhoudsbudget riolering	1.083	1.003
Baggerplan	231	231

Vastgoed

Vastgoedbeleid

Eind 2016 is de kadernota vastgoedbeleid vastgesteld. In 2017 zijn de vastgoedprocessen beschreven, is het verkoopprotocol tot stand gekomen en zijn de vastgoedsystemen verder vervolmaakt. Met genoemde instrumenten geven we sturing aan ons vastgoed en de ontwikkelingen die daarmee samenhangen. Dit betreft ook de herontwikkeling van locaties. Het vastgoedbeleid is in het najaar 2021 herzien.

Deze nota vastgoedbeleid moet geactualiseerd worden. In deze nota staan de gemeentelijke beleidskaders voor het gemeentelijk vastgoed. Om de juiste beleidskeuzes te kunnen maken in het vastgoed is het nodig om inzicht te verkrijgen in de actuele toestand van het vastgoed.

Daarom wordt eerst gewerkt aan een actueel inzicht per vastgoedobject en de toekomstige maatregelen en keuzes voor instandhouding, renovatie, nieuwbouw en verduurzaming. Op basis van deze actuele gegevens wordt deze nota vastgoed geactualiseerd in de eerste helft van 2023.

P&C-cyclus

Met de vaststelling van de notitie Planning en Controlcyclus door de raad, is het aantal rapportagemomenten uitgebreid. Als gevolg hiervan zal in 2023 gelijktijdig met de jaarstukken (en eventueel bij de najaarsrapportage) een meerjarenperspectief grondexploitaties en het vastgoed gemaakt worden. Daarmee wordt de raad betrouwbaar o.a. inzicht verschaft in de stand van zaken en toekomstverwachtingen van de vastgoedportefeuille en de risico's en kansen die daaraan verbonden zijn. De rapportages worden in een besloten sessie van de raad behandeld, voordat de jaarstukken respectievelijk de najaarsrapportage worden behandeld door de raad.

Vastgoedportefeuille

De gemeente heeft ca. 111 gebouwen in haar bezit met een totale boekwaarde van € 60.167.006 (peildatum 1 januari 2022). Daarnaast heeft zij het economisch claimrecht op 32 schoolgebouwen. Dit houdt in dat wanneer een school haar bestemming verliest het eigendom van het gebouw terugvalt naar de gemeente. Verder zijn er nog een aantal (tijdelijke) units bij speeltuin-/ijsbaanverenigingen. In overleg met de verenigingen worden deze overgedragen of gesloopt.

Ontwikkelingen en uitgangspunten

De belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op het maatschappelijk vastgoed zijn:

- betaalbaarheid in het beheer en onderhoud ten gevolge van stijgende bouwkosten en beschikbare capaciteit op de markt die niet beïnvloedbaar zijn
- beperkte ruimte voor investeringen in renovaties en nieuwbouw
- wijzigingen in de bevoegdheden van onderwijshuisvesting
- verplichting tot verduurzaming en vermindering CO2-uitstoot.

Om de onderhoudskosten en investeringskosten zo laag mogelijk te houden, moet onder andere een efficiëncyslag gemaakt worden. Daarom worden al enkele jaren de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

- van stenen naar inhoud
- clusteren en delen op natuurlijke momenten
- in relatie met de verduurzamingsopgave waardoor een minder hoge exploitatie wordt bewerkstelligd

Dit houdt in dat bij (vervangings)investeringen steeds de afweging wordt gemaakt of de (vervangings)investeringen noodzakelijk zijn en er gelijktijdig een verduurzamingslag kan worden gemaakt of dat de voorziening in overleg met de gebruikers elders kan worden ondergebracht.

Onderhoud

Om de gebouwen goed te kunnen onderhouden, worden er eens in de vier jaar onderhoudsinspecties uitgevoerd. Aan de hand daarvan worden meerjarenonderhoudsprogramma's (MJOP's) opgesteld. Op basis van de onderhoudsprogramma's wordt het vastgoed onderhouden. Voor het onderhoudsniveau hanteren we, op basis van de NEN 2767 norm, conditiescore 3 wat staat voor redelijk onderhoud. In verband met de bezuinigingen werd de herinspectie in 2020 uitgesteld naar 2021. De resultaten van de uitgevoerde inspectie en de MJOP 2023 -2026 wijzen uit dat de onderhoudskosten voor de komende jaren aanmerkelijk hoger zullen zijn. Er is een exacte opsomming van de bedragen gegeven, omdat de rapporten nader zijn uitgewerkt en vertaald in concrete onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast worden de subsidiemogelijkheden voor verduurzaming nog onderzocht en welke positieve effecten dit kan hebben op de onderhouds- en exploitatiebegroting.

Vervangingsopgave

Om de vervangingsopgave voor de toekomst goed te kunnen bepalen moet in 2023 op basis van de bouwkundige inspecties een renovatie- en/of vervangingsplan op strategisch niveau voor gebouwen gemaakt worden. Hierbij moet gekeken worden wanneer regulier onderhoud niet meer bijdraagt aan het in standhouden van een pand en het financieel niet meer opweegt tegen een vervangingsinvestering. Ook het verwachte gebruik en de verduurzaming van de gebouwen op natuurlijke momenten zijn zaken die in dit plan worden meegenomen met mogelijkheden voor verduurzamingssubsidies.

Onderwijshuisvesting

Als gemeente zijn we wettelijk verantwoordelijk voor voldoende en geschikte huisvesting voor onderwijs. Deze zorgplicht voor het voortgezet onderwijs is sinds 2006 overdragen aan de beide instellingen van het voortgezet onderwijs.

Voor het primair onderwijs voeren we als gemeente deze huisvestingsplicht zelf uit. Eind 2021 is door de gemeenteraad een nieuw meerjarig integraal huisvestingsplan voor onderwijs vastgesteld. In dit plan hebben gemeenten en schoolbesturen vastgesteld welke uitgangspunten gehanteerd worden voor onderwijshuisvesting en wat de prioritering en maatregelen zijn voor het op orde houden van schoolgebouwen. In 2022 is de realisatie van dit nieuwe huisvestingsplan gestart met de upgradering van De Akker en de voorbereiding op de projecten speciaal onderwijs en de centrumsscholen Titus Brandsmaschool en Het Palet.

Sporthallen/gymzalen

Bij sport zijn vier categorieën kapitaalgoederen te onderscheiden: zwembad, sporthallen, kleedaccommodaties (sportcomplexen al dan niet met opstallen) en gymlokalen.

Het streven is om als kwaliteitsniveau van alle nieuwe accommodaties het niveau ISA-sport en NOC-NSF te hanteren. De huidige accommodaties worden gebruikt naar mogelijkheid en behoefte. Zo voldoen de bestaande sporthallen en gymzalen aan de minimale eisen voor sportbeoefening voor het basisonderwijs en veiligheid. In 2023 stellen we een nieuw integraal huisvestingsplan binnensportaccommodaties op. Hierin kijken we naar de aanwezige capaciteit en behoefte, de kwaliteit van de voorzieningen en welke maatregelen noodzakelijk zijn om de accommodatie in de toekomst op orde te houden. Bij de bepaling van de behoefte en capaciteit nemen we ook mee dat vanaf het schooljaar 2023-2024 het wettelijk verplicht wordt voor scholen om per week minimaal twee lessen per week aan bewegingsonderwijs te geven.

Ook inspecteren we sportvloeren regelmatig en hiervoor is een meerjarig renovatieplan vastgesteld.

Zwembad

In de begroting van 2022 is vastgesteld dat het zwembad De Dolfijn voor minimaal 5 jaar in stand wordt gehouden. In de meerjarenbegroting vanaf 2022 zijn hiervoor de vereiste onderhoudsbudgetten opgenomen om een veilig en verantwoord gebruik van De Dolfijn te kunnen garanderen. In 2023 willen we een gaan verkennen welke stappen we kunnen zetten naar een toekomstige zwemvoorziening in Hoogeveen.

Buitensport

In 2018 zijn de bestaande kunstgrasvelden sporttechnisch gekeurd. Op basis van deze onderzoeken is besloten om in de gemeentelijke begroting investeringen op te nemen voor het renoveren van bestaande kunstgrasvelden in Hoogeveen. In de paragraaf investeringen staan deze investeringen opgenomen en toegelicht. In 2022 zijn we begonnen met het uitwerken van een integraal huisvestingsplan voor de gemeentelijke buitensportaccommodaties. Dit betreft specifiek de kleedgebouwen, de kantines zijn in eigendom van de verenigingen. Voor de kleedgebouwen willen we inzicht hebben in de maatregelen voor de komende 10 jaar als het gaat om onderhoud, renovatie, nieuwbouw en verduurzaming. We verwachten dat dit huisvestingsplan in het najaar van 2022 gereed te hebben.

In 2023 willen we dan bepalen hoe we met deze benodigde investeringen om zullen gaan en hoe we verder gaan met de beheersovereenkomsten voor de buitensportverenigingen.

Buurtaccommodaties

Er zijn twee varianten van wijk-, buurt- en dorpshuizen. De variant die in bezit is van de gemeente Hoogeveen en de variant die in eigendom zijn van stichtingen of verenigingen. Wijk, buurt- en dorpshuizen in eigendom van de gemeente Hoogeveen zijn in bruikleen gegeven aan de betreffende organisaties. In de bruikleenovereenkomst staat dat de gemeente Hoogeveen zorg draagt voor het groot onderhoud en installaties van de accommodatie.

Onderhoud wordt begroot op basis van de vier jaarlijkse onderhoudsinspectie/-rapportages van een extern bureau. De voorgestelde bezuiniging wordt geschrapt.

Cultuurgebouwen

Toekomstige huisvesting cultuur

Op basis van de aangenomen motie bij de behandeling van de begroting 2021 is er in 2022 door het cultureel veld gewerkt aan plannen voor toekomstige huisvesting. Dit betreft hoofdzakelijk de Tamboer, Scala, CultuurKlik en het Podium. Daarbij opgemerkt dat alle culturele instellingen de inhoudelijke meerwaarde van gezamenlijke huisvesting onderschrijven. Echter, de bibliotheek heeft tot 2028 contractuele verplichtingen ten aanzien van hun huidige huisvesting. Het proces van huisvesting bevindt zich ten tijde van het opstellen van de begroting in de fase van vertalen van het technisch programma van eisen naar een huisvestingsvoorstel. We verwachten deze in het najaar van 2022 te ontvangen. Op dat moment kunnen we bepalen hoe we om willen gaan met de toekomstige huisvesting van de culturele voorzieningen.

De Tamboer

Er is sprake van achterstallig onderhoud in De Tamboer. In de paragraaf investeringen zijn de investeringen opgenomen die overeenkomen met de investeringen in de begroting van 2022.

Podium

Zoals genoemd is er in 2022 door het culturele veld gewerkt aan plannen voor de toekomstige huisvesting. Hierbij is er ook een plan opgesteld voor het aanpassen van het poppodium "het Podium". De definitieve plannen zijn ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet ingediend. Voor de verbouwing van het Podium is vooralsnog alleen een budget van € 350.000 beschikbaar vanuit het regiostedenfonds (binnenstad). Uit de definitieve plannen zal moeten blijken welke investering benodigd is, welke eventuele aanvulling financiering dit vraagt en welke dekking hiervoor mogelijk is te vinden.

Scala en CultuurKlik

Ook voor de huisvesting van Scala en CultuurKlik geldt dat de ontwikkeling daarvoor afhankelijk is van de plannen voor de toekomstige huisvesting die in voorbereiding zijn. In deze plannen wordt volgens het gemeentelijke uitgangspunt 'inhoud voor stenen' het huisvestingsvraagstuk bekeken.

Markt 6

De locatie Markt 6 is aangemerkt als een cultuurhistorische plek. De Tamboerpassage wordt herontwikkeld naar woningbouw en onderzocht wordt of voor Markt 6 ook een passende herontwikkeling kan plaatsvinden. Hiervoor hoeft het pand niet behouden te blijven, maar moet wel aandacht zijn voor de cultuurhistorische waarde van de locatie. Hiervoor wordt een ambitiedocument opgesteld.

Overig vastgoed

Naast het maatschappelijk vastgoed heeft de gemeente nog ander vastgoed, zoals de gemeentelijke kantoorgebouwen, de groenonderkomens, nog enkele gemeentelijke huurwoningen, de brandweerkazerne en strategisch en ontwikkelvastgoed. Strategisch en ontwikkelvastgoed is vastgoed dat is aangekocht om een bepaalde ontwikkeling tot stand te kunnen brengen of vastgoed dat haar bestemming verloren heeft en kan worden herontwikkeld, bijvoorbeeld oude schoolpanden.

Voor gemeentelijke huurwoningen geldt dat zij in het verleden te koop zijn aangeboden aan de zittende huurder. Voor huurders die niet wilden of konden kopen, is de huur voortgezet. Voor deze woningen geldt dat ze worden verkocht zodra de huur wordt opgezegd.

Exploitatiebudgetten x € 1.000	2022	2023
<i>Preventief onderhoud</i>		
Binnensportaccommodaties	514	872
Buitensportaccommodaties	112	90
Buurtaccommodaties	394	380
Cultuuraccommodaties	215	530
Overige accommodaties	794	1.543
Totaal	2.029	3.415

Financiering

De paragraaf Financiering wil de organisatie en het beheer van de geldmiddelen en alle risico's die de gemeente daarbij loopt, in beeld brengen. Kern van de zaak is het beheersen van de risico's.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding

De financieringsfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de vermogensbehoefte van de gemeente. Het gaat daarbij om het aantrekken van leningen en het uitzetten van tijdelijk overtollig geld. Verder gaat het om de beheersing van de financiële risico's die gepaard gaan met de geldstromen, de financiële posities en de vermogenswaarden. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Binnen de wettelijke kaders ligt de invulling van het beleid bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak bij de gemeenteraad.

Uit de financieringsparagraaf moet blijken dat:

- De uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient.
- Aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt voldaan.
- Het beheer prudent en risicomijdend is.

De risicobeheersing richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. De Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) bepaalt de vereisten ten aanzien van de kredietwaardigheid van financiële instellingen.

Wettelijk kader

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de wettelijke kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), die op 1 januari 2001 is ingevoerd en voor het laatst in 2009 is gewijzigd. In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht treasurystatuut en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening.

Een ander belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is dat deze wet aan de lagere overheden de verplichting oplegt financiële risico's op treasurygebied te beheersen. In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie bij de gemeenten. Omdat het schatkistbankieren en de wet Houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof) wettelijk kader hebben gekregen, hebben wij het treasurystatuut in november 2014 hierop aangepast en in 2021 herzien.

Vermogenspositie

Langlopende leningen

In onderstaande tabel staat het verwachte verloop van de langlopende vaste geldleningen.

Jaar (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1	Opgenomen	Aflossing	Stand per 31-12
2023	116.574		8.291	108.283
2024	108.283		8.291	99.992
2025	99.992		6.517	93.475
2026	93.475		16.183	77.292

Herfinanciering en aanvullende financiering

Voor de jaren 2023-2025 zijn er geen financieringsbehoeften, we houden voor deze jaren ruim € 24 miljoen over. Voor 2026 is er wel weer een financieringsbehoefte van bijna € 1 miljoen.

Financieringsbeleid

Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (o.a. rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen.

We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat er geen een-op-een relatie wordt gelegd tussen een investering en financiering, maar dat wordt gekeken naar het totaal. Het systeem van totaal-financiering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijk de renterisico's te beheersen.

Liquiditeitenbeheer

Liquiditeitenbeheer is het beheren, reguleren en besturen van inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courantsaldi. De BNG moet voor de kredietlimieten aan decentrale overheden liquiditeiten aanhouden, daarom wordt vanaf 1-1-2019 over het ongebruikte deel van de kredietlimiet een bereidstellingsprovisie in rekening gebracht. Om de bereidstellingsprovisie te beperken, hebben we met BNG-overleg gehad om de overeenkomst financiële dienstverlening te wijzigen. Het totale kredietarrangement is € 20 miljoen, hiervan is € 2 miljoen voor de kredietlimiet en € 18 miljoen voor intradaglimiet. Indien nodig of als de inzichten en/of rentepercentages wijzigen, kunnen we de bedragen binnen het kredietarrangement aanpassen. Als gevolg van de stijgende marktrente, gaan we in 2023 onderzoeken of het huidige kredietarrangement voldoet aan de wensen en behoeften van de gemeente Hoogeveen. Door het opstellen van een meerjarenliquiditeitenprognose, die gebaseerd is op de meerjarenbegroting (inclusief de meerjareninvesteringsplanning), proberen we liquiditeitsrisico's zoveel mogelijk te beperken. We maken voor het eerste jaar een liquiditeitsbegroting, daarin staan de schattingen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de exploitatie, grondexploitatie en investeringen. Lopende het begrotingsjaar wordt deze liquiditeitsbegroting geactualiseerd, omdat de schatting in de loop van het jaar nogal eens verandert door wijziging in de realisatie van de uitgaven en inkomsten. Een en ander is mede afhankelijk van een goede informatievoorziening vanuit de gehele samenwerkingsorganisatie.

Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

Het jaar 2022 is turbulent op diverse vlakken. De Russische inval in Oekraïne en de nasleep van de Covid-19-pandemie hebben enorme economische gevolgen. Hierbij moet worden gedacht aan zaken als knelpunten in de toeleveringsketen, hoge energieprijzen, een hoge inflatie, krappe arbeidsmarkt, stijgende personeelskosten en meer onzekerheid over de economische vooruitzichten. Om de inflatie in te dammen, heeft de Europese Centrale Bank in 2022 twee keer de belangrijkste rentepercentages verhoogd. In juli werd de rente verhoogd met 50 basispunten en in september vond nogmaals een verhoging plaats van 75 basispunten. Verwacht wordt dat er in 2022 nog twee renteverhogingen van 25 basispunten gaan plaatsvinden. Deze renteverhogingen hebben ook gevolgen voor het liquiditeitsbeheer van de gemeente Hoogeveen. Op korte termijn hebben we niet meer te maken met negatieve rente. Rood staan kost nu weer geld, in plaats van dat het geld oplevert. Op de langere termijn zullen we te maken krijgen met hogere rentelasten, wanneer we nu een langlopende lening gaan aantrekken.

Op basis van de huidige inzichten, zoals gepresenteerd in deze meerjarenbegroting verwachten we niet dat we de komende jaren nieuwe langlopende geldleningen gaan afsluiten. Met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt volgen wij, naast eigen visie en waarneming ook adviezen van de sector banken en beleggingsinstellingen.

Risicobeheersing

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Dan blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. Voor 2023 is het begrotingstotaal(lasten) € 214 miljoen, dus de toegestane kasgeldlimiet is € 18 miljoen.

Het uitgangspunt is dat een eventueel financieringstekort, zolang we maar binnen de kasgeldlimiet blijven, zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd (lagere rente) wordt, totdat lang geld goedkoper wordt.

Berekening kasgeldlimiet (bedragen in miljoen euro's)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1 Toegestane kasgeldlimiet				
- In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- In bedrag (x € 1 miljoen)	18	18	18	18
2 Omvang vlottende schuld	12	10	10	5
3 Vlottende middelen	2	7	6	6
Toets kasgeldlimiet				
4 Totaal netto vlottende schuld (2-3)	10	3	4	
5 Totaal netto vlottende middelen (3-2)				1
Toegestane kasgeldlimiet (1)	18	18	18	18
Ruimte	8	15	14	19

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld

De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter dan of gelijk aan een jaar. Van renterisico is sprake als er onzekerheid bestaat rond toekomstige renteniveaus.

Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:

- Bij variabel rentende leningen
- Indien een toekomstige financieringsbehoefte nog niet afgedekt is
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om op de lange termijn niet afhankelijk te zijn van het renteniveau in een bepaald jaar. Met de norm bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen en levert een bijdrage aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de kapitaalmarkt.

Jaarlijks mogen de renterisico's niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting bij aanvang van het boekjaar. In bedragen betekent dit een renterisiconorm van gemiddeld € 41miljoen. In onderstaande tabel wordt de norm afgezet tegen de feitelijke situatie.

In bedragen is te zien dat de ruimte onder de renterisiconorm voor de jaren 2023 t/m 2025 gemiddeld zo'n € 33 miljoen bedraagt.

In 2026 moeten we een lening volledig aflossen, daardoor bedraagt hier de ruimte onder de renterisiconorm eenmalig € 22 miljoen. Ondanks die eenmalige aflossing van een lening in 2026 blijven we ruimschoots voldoen aan de risiconorm.

Berekening renterisiconorm (bedragen in miljoen euro's)		2023	2024	2025	2026
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	9	9	7	18
3	Renterisico (1+2)	9	9	7	18
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	34	32	34	22
5b	Overschrijding renterisiconorm (3-4)				
Berekening renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal	214	204	206	201
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	43	41	41	40

Kredietrisico's

Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen.

Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het Treasurystatuut slechts plaatsvinden voor de uitvoering van een publieke taak.

Kredietrisico op verstrekte gelden (bedragen in miljoen euro's)

Risicogroep	Begrote boekwaarde	Begrote boekwaarde
	1-01-2023	31-12-2023
Aandelen en deelnemingen (o.a. nutsbedrijven)	1,0	1,0
Leningen aan woningbouwcorporaties	0,5	0,4
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	0,7	0,5
Geldlening SWO De Wolden Hoogeveen	4,4	3,9
Geldlening via SVn aan particulieren/corporaties	5,7	5,2
Overige geldleningen	0,2	0,2
Totaal	12,5	11,2

We gaan ervan uit dat we per 31 december 2023 € 11,2 miljoen hebben uitgeleend. Het kredietrisico bij de leningen aan woningbouwcorporaties is gering, doordat ze zijn aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (Wsw), die garant staat voor deze leningen. Ook voor de leningen van SVn aan particulieren/corporaties wordt niet zoveel risico gelopen, omdat een verliesdeclaratie bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) kan worden ingediend. Voor leningen na 2013 moet de geldgever 10% voor eigen rekening nemen. Het bestuur van SVn heeft besloten dat SVn deze 10% voor 2014, 2015 en 2016 draagt, in plaats van deze door te belasten aan de deelnemers en samenwerkingspartners, vanaf 1 januari 2017 komen deze kosten voor rekening van de deelnemers.

Interne rente

In deze programmabegroting gaan we uit van een interne rente van 1,1%. De rentelasten worden toegerekend aan de diverse programma's op basis van de boekwaarde van de investeringen. Het verschil tussen de betaalde en ontvangen rente en de interne doorberekende rente wordt in de algemene dekkingsmiddelen verantwoord.

Hieronder de huidige rentetoerekening van 2023:

Renteschema:	
a. Rentelasten lang lopende geldleningen	2.332.018
b. Rentebaten	-247.244
Saldo rentelasten en -baten	2.084.774
c. Rente doorberekend aan grondexploitatie	-374.524
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.710.250
d. Rente over voorzieningen contante waarde	-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	1.710.250
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,1%)	1.648.338
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-61.912

Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) zijn verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstand faciliteiten aan. De deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren, draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting; maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet. De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen (deze wijziging van regeling treedt in werking met ingang van 1 juli 2021), waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.

Wet Houdbare overheidsfinanciën

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) wordt de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën geregeld. Op basis van de wet Hof en de geldende begrotingsregels leveren het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanning bij het terugdringen van het begrotingstekort. Over de bijdrage van de medeoverheden aan de Europese doelstellingen wordt aan het begin van elke kabinetsperiode bestuurlijk overleg gevoerd. Het Rijk en de VNG hebben ingestemd met het onderhandelaarsakkoord.

EMU-saldo

Zie bijlage C.

Verbonden partijen

Paragraafhouder college

Inleiding

Deze paragraaf verschaft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. De verbonden partijen zijn een instrument voor het realiseren van gemeentelijke doelen. De gemeente bepaalt de aard en omvang van de bijdrage en niet de verbonden partij. Dat betekent dat de gemeente aandacht besteed aan de taak van de verbonden partijen. De verantwoording moet zodanig zijn dat duidelijk wordt welke bijdrage de verbonden partij levert en tegen welke kosten. Van belang is dat de besturingsrelaties van de verbonden partijen goed zijn ontworpen en daadwerkelijk worden ingevuld.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Er is een *bestuurlijk belang* als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Van *financieel belang* is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.

De indeling van de verbonden partijen is als volgt:

Soort	Aard	Risicofactor
Gemeenschappelijke regelingen	Publiekrechtelijke rechtspersoon	Met andere deelnemers aansprakelijk voor exploitatieresultaat
Deelnemen in rechtspersonen in de vorm van aandelenbezit	Privaatrechtelijke rechtspersoon, doorgaans nv en bv	Aansprakelijk tot bedrag van het aandelenkapitaal
Deelnemen in besturen of als lid van stichtingen en verenigingen	Privaatrechtelijke rechtspersoon	Aansprakelijk in overeenstemming met statutenbepalingen en voor eventuele subsidiebesluiten binnen de daar bepaalde voorwaarden
Oprichten gemeenschappelijke rechtspersonen voor PPS-samenwerking	Privaatrechtelijke rechtspersonen	Aansprakelijk in overeenstemming met de overeenkomst tot oprichting (en eventuele inbreng aandelenkapitaal)

Samenwerking

Wij werken samen met andere partijen wanneer wij het aannemelijk achten dat onze taken ten behoeve van onze inwoners beter gediend zijn met samenwerking dan wanneer wij die taken geheel in eigen beheer zouden uitvoeren. Naar onze overtuiging zijn de beste resultaten uit samenwerking te halen als de betrokken partijen zich vanzelfsprekend met elkaar verbonden voelen, bijvoorbeeld vanwege gemeenschappelijke waarden of belangen. Kwaliteit- en resultaatverbetering staan hierbij voorop.

Naast de bovenstaande vormen van samenwerking maken wij ook gebruik van convenanten en dienstverleningsovereenkomsten met de provincie, andere (buur)gemeenten en private partijen.

Verbonden partijen

1. NV Bank voor Nederlandse gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag
Partners	Nederlandse staat, provincies en gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Bank Nederlandse Gemeenten vervult een bankfunctie van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en draagt duurzaam bij aan het belang aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders
Bijdrage aan het programmadoel	BNG-bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang
Activiteiten 2023	Bankfunctie en kredietverlening in algemene zin
Financieel belang	<p>Hoogveen bezit 17.550 (0,03%) van de 55.690.720 aandelen. Over het boekjaar 2021 is een bedrag van € 2,28 per aandeel aan dividend uitgekeerd (2020: €1,81). In totaal hebben we in 2022 € 40.014 aan dividend ontvangen. Voor 2023 is € 40.014 aan dividend begroot.</p> <p>Eigen vermogen 31-12-2021: € 5.062.000.000 31-12-2020: € 5.097.000.000</p> <p>Vreemd vermogen 31-12-2021: € 143.995.000.000 31-12-2020: € 155.262.000.000</p> <p>Achtergestelde schulden 31-12-2021: € 36.000.000 31-12-2020: € 35.000.000</p> <p>Resultaat boekjaar 2021: € 236.000.000 winst</p>
Risico's	Aandelenkapitaal en dividend

2. NV Rendo	
Vestigingsplaats	Meppel
Partners	Coevorden, Hardenberg, Hoogveen, Meppel, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld, De Wolden en Zwartewaterland.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	RENDO is een regionaal netwerkbedrijf, verantwoordelijk voor een adequate distributie van gas, elektriciteit, warmte en data in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel. RENDO streeft ernaar om haar huidige sterke positie als netbeheerder en netwerkbedrijf (aardgas, groen gas, elektriciteit, data en warmte) voortdurend te verbeteren. RENDO wil als netwerkbedrijf actief zijn bij de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaam gebruik van energie en de transitie naar een duurzame energievoorziening. De nabijheid van het eigen betrouwbare en veilige energienetwerk is steeds het vertrekpunt. Daarnaast wil RENDO een maatschappelijk verantwoordelijke rol innemen voor haar stakeholders als het gaat om duurzaamheid en energietransitie in de regio.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders
Bijdrage aan het programmadoel	De in het programma Duurzamer Hoogveen aangegeven doelen als: - een CO2-neutrale organisatie in 2025;

	- de hele gemeente in 2040 CO-2 neutraal.
Activiteiten 2023	De focus ligt de komende jaren op de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen; de energietransitie. Dat is voor RENDO een omvangrijke opgave waarvoor de onderneming de komende jaren € 70 tot € 100 miljoen denkt te moeten gaan investeren zoals in een nieuw ondergronds elektriciteitsstation in Hoogeveen. NV RENDO is bezig om hiervoor de benodigde financiering aan te trekken. Wat hierbij ook nog een rol speelt is de Financiering Energietransitie (FIEN) De financiering van de energietransitie voor netbeheerders is een landelijk probleem of issue. Het gaat om miljarden waarbij de ministeries van EZK en Financiën zijn betrokken. Er wordt gekeken naar kapitaalstortingen door het Rijk. Hoe, in welke vorm en onder welke condities is nog onduidelijk. Vraagstuk speelt bij de grotere regionale netbeheerders (m.n. op korte termijn bij Stedin en Alliander). Tarieven, regulering en efficiencyverbeteringen maken onderdeel uit van het proces. Uitkomsten raken ook de kleinere netbeheerders (Cogas, Westland en RENDO). Dit kan ook nog van invloed zijn op de vraag rondom gemeentegaranties. Punt is echter dat het nog niet duidelijk is hoe de financiering van de energietransitie eruit gaat zien (nieuw kabinet) Daarnaast wil RENDO de komende jaren nog steeds het aantal glasvezel aansluitingen uitbreiden naar 100.000 plus en de verdere ontwikkeling van het bijbehorende beheersorganisatie Re-Net bv.
Financieel belang	Hoogeveen bezit 334 van de in totaal 991 aandelen. In de AvA NV Rendo wordt voorgesteld om de dividenduitkering 2021 vast te stellen op € 5 miljoen (75% van het resultaat). Voor 2022 en volgende jaren is de begrote dividenduitkering van € 2,5 miljoen teruggebracht naar € 1,7 miljoen. Eigen vermogen: 31-12-2021: € 76.024.000 31-12-2020: € 76.899.000 Lang Vreemd vermogen: 31-12-2021: € 80.896.000 31-12-2020: € 86.409.000 Resultaat: 2021: € 6.589.000 2020: € 9.555.000
Risico's	Aandelenkapitaal en dividend. Als gevolg van forse investeringen door NV Rendo in verband met onder andere de komende energietransitie, komt het bedrijfsresultaat onder druk te staan De raad van commissarissen (RvC) van de onderneming heeft aangegeven dat voor de jaren 2022 tot en met 2024 een dividend uitkering mogelijk moet zijn in de bandbreedte van € 5 tot € 7 miljoen voor de 9 aandeelhoudende gemeenten.

3. NV Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Vestigingsplaats	Assen
Partners	Provincie Drenthe en 11 Drentse gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Gewaarborgde levering van water
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de AvA
Bijdrage aan het programmadoel	-
Activiteiten 2022	De WMD is bezig niet-drinkwater gerelateerde activiteiten af te stoten en zich volledig te focussen op haar kerntaak: het leveren van betrouwbaar, veilig en betaalbaar drinkwater. Onderdeel hiervan is het vervangen van verouderde infrastructuur.

Financieel belang	<p>Hoogeveen bezit 122 van de 1.946 geplaatste aandelen. Maatschappelijke kapitaal: 5.000 aandelen. In lijn met het door de AvA uitgesproken voornemen, eerst tot dividenduitkering over te gaan wanneer de solvabiliteit de 30% grens heeft bereikt, is voorgesteld het resultaat aan de overige reserves toe te voegen.</p> <p>Eigen vermogen 31-12-2021: € 61.268.000 31-12-2020: € 51.344.000</p> <p>Vreemd vermogen 31-12-2021: € 125.813.000 31-12-2020: € 116.644.000</p> <p>Resultaat 31-12-2021: € 9.924.000 31-12-2020: € 4.111.000</p>
Risico's	<p>Er zijn voor de gemeente Hoogeveen als aandeelhouder in de WMD weinig risico's. De risico's voor de WMD zitten voornamelijk in de niet-drinkwater activiteiten. Deze zijn nagenoeg allemaal afgebouwd. WMD is financieel solide met een stevige financiële beheersing.</p>

4. AREA Reiniging N.V.

Vestigingsplaats	Emmen
Partners	Coevorden en Emmen
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Afval bestaat uit veel waardevolle grondstoffen. Area ziet het als haar missie om gemeenten, bewoners en bedrijven te helpen al die waardevolle grondstoffen terug te winnen. Meer recycling leidt tot kostenvermindering, een schone, groene omgeving en nieuwe bedrijvigheid en banen in de regio.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap (elk 1 lid) in de algemene vergadering van aandeelhouders
Activiteiten 2023	In de dienstverlening treden geen significante wijzigingen op. Gezien de marktontwikkelingen ziet Area Reiniging zich ook met aanzienlijke prijsstijgingen geconfronteerd. Dit heeft dan ook nadrukkelijk zijn effect op de begroting 2023.
Bijdrage aan het programmadoel	AREA richt zich op het efficiënt, kostenbewust en klantgericht inzamelen van afval. Door samenwerking met partners in de regio en goede communicatie met burgers wil ze steeds meer grondstoffenkringlopen sluiten.
Financieel belang	<p>De gemeente Hoogeveen is aandeelhouder van Area Reiniging N.V. Diensten worden afgenomen op basis van de productovereenkomst.</p> <p>Gemeente Hoogeveen heeft een aandeel van 27,14 %. De overige aandeelhouders zijn de gemeente Emmen en de gemeente Coevorden. Het geplaatste kapitaal bedraagt € 2.913.503. Over 2020 is een positief resultaat behaald van € 1.747.217. De Algemene vergadering van aandeelhouders heeft op 13 mei 2022 een besluit genomen over het uit te keren dividend.</p> <p>Eigen vermogen 31-12-2020: € 6.334.775 31-12-2021: € 7.425.989</p> <p>Vreemd vermogen 31-12-2020: € 14.321.349 31-12-2021: € 14.206.855</p>
Risico's	Aandelenkapitaal + dividend

5. Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	12 Drentse gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Uitvoering wettelijke taken van de gemeente op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Doel: een bijdrage leveren aan de publieke gezondheidszorg met afstemming op de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid van stemmen is nodig voor een besluit. Het DB bestaat uit drie leden, door en uit het AB aangewezen. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	De GGD levert een bijdrage aan de preventie van ziekten en aandoeningen. Ze stimuleert een gezonde leefstijl en bevordert de gezondheidsvaardigheden van kwetsbare inwoners. Op vaste momenten vindt een brede sociaal-medische check plaats en daarnaast reageren de jeugdverpleegkundige en arts op vragen van het kind of de opvoeder en signalen van professionals. Door middel van Veilig Thuis Drenthe wordt een veilige thuissituatie hersteld.
Activiteiten 2023	<p><i>Beschermen</i> Activiteiten ten behoeve van infectieziektebestrijding (inclusief de verantwoordelijkheid voor Covid 19), seksuele gezondheid, crises, rampen en incidenten, technische hygiënezorg, milieu en gezondheid, OGGz vangnet en advies en tuberculosebestrijding.</p> <p><i>Bevorderen</i> Activiteiten ten behoeve van gezondheidsbevordering (preventieve integrale ouderenzorg, gezonde leefomgeving, nationaal preventieakkoord, advisering gemeenten)</p> <p><i>Bewaken</i> Activiteiten ten behoeve van epidemiologie (onder andere jeugdmonitor, deelname in academische werkplaatsen)</p> <p><i>Jeugd</i> Activiteiten ten behoeve van jeugdgezondheidszorg (onder andere periodieke screening gezondheid van kinderen tot 18 jaar, gezonde leefstijl)</p> <p><i>Additioneel</i> Activiteiten ten behoeve van Veilig Thuis Drenthe, logopedie, prenatale zorg, uitvoeringscoördinatie jeugdzorg.</p>
Financieel belang	<p>Voor 2023 is een bijdrage begroot van € 3.138.345 verdeeld over jeugdgezondheidszorg € 1.739.669, algemene gezondheidszorg € 740.952 en Veilig Thuis Drenthe € 657.724. Additionele taken worden verrekend op basis van offertes van AB of DB.</p> <p>Eigen vermogen 31-12-2021: € 2.956.000 31-12-2020: € 2.913.000</p> <p>Vreemd vermogen 31-12-2021: € 11.208.000 31-12-2020: € 6.672.000</p> <p>Resultaat 2021 € 107.909</p>

	2020: € 99.000
Risico's	Geen directe risico's

6. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe

Vestigingsplaats	Assen
Partners	12 Drentse gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De VRD is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De VRD bestaat uit Brandweer Drenthe, het Multidisciplinair Veiligheidsbureau en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR). Samen met gemeenten en partners werkt de VRD aan een veilig Drenthe.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid van stemmen is nodig voor besluit. Uitsluitend burgemeesters kunnen lid zijn van het bestuur. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	De brandweer in Drenthe treedt op bij calamiteiten en crisis, zet in op het voorkomen van branden en ongevallen en het vergroten van het brandveiligheidsbewustzijn van inwoners en ondernemers. De brandweer heeft hierbij de rol van adviseur en stimulator en zoekt de samenwerking met partners te vergroten en de kans op incidenten te verkleinen
Activiteiten 2023	<p>Crisisbeheersing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiden en onderhouden crisisnetwerk door contact te leggen met nieuwe organisaties • De crisisorganisatie is voorbereid om flexibel en wendbaar te voldoen aan de vraag vanuit gemeenten en netwerkpartners in de aanpak van crises <p>Brandweezorg</p> <p>Paraatheid op orde: nu en in de toekomst, waarbij</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het werken met vrijwilligers de basis blijft voor de brandweezorg in Drenthe en specialistische taken worden uitgevoerd door (parttime)beroeps. • De verdeling van specialistische taken wordt afgestemd op de risico's die een gebied loopt en; <ol style="list-style-type: none"> 1. de opkomsttijden van de eerste brandweerauto blijven gehandhaafd 2. er wordt meer gebruik gemaakt van de vrijwillige energie in de samenleving om elkaar te helpen bij brand 3. een verandertempo wordt gehanteerd dat past bij een organisatie die voor een groot deel bestaat uit vrijwilligers en recht doet aan het opgebouwde vertrouwen bij de medewerkers en in de samenleving.
Financieel belang	<p>Voor 2023 is een bijdrage begroot van € 2.729.825</p> <p>Eigen vermogen 31-12-2020: € 3.482.494 31-12-2021: € 3.292.883</p> <p>Vreemd vermogen 31-12-2020: € 33.226.233 31-12-2021: € 29.054.710</p> <p>Resultaat 31-12-2020: € 854.508 31-12-2021: € 118.585</p>
Risico's	Geen directe risico's

7. Werkvoorzieningsschap Stark	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Midden-Drenthe en De Wolden
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en streven naar een inclusieve arbeidsmarkt door werkzoekenden vanuit de Participatiewet, WW etc. een traject aan te bieden
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap met stemrecht. Unanimiteit is nodig voor een besluit. Het bestuur bestaat uit 6 leden. Hoogeveen vervult het voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	We streven naar een passend aanbod voor elke werkzoekende, ook voor de meest kwetsbare inwoners. Stark biedt dit binnen de beschutte en 'veilige' omgeving. Er worden trajecten en werkzaamheden opgestart die zoveel mogelijk passen bij de interesses en kwaliteiten van de werkzoekenden en die aansluiten bij wat de markt vraagt. Voor een groot gedeelte van de populatie moet Stark dienen als springplank naar het reguliere bedrijfsleven.
Activiteiten 2023	Er wordt verder uitvoering gegeven aan de overeenkomsten met de drie gemeenten die voor de komende periode gelden. Deze activiteiten sluiten aan op doelstellingen met betrekking tot de Wsw en participatiewet. Daarbovenop komt dat Stark, naast de al bekende dienstverlening aan de drie gemeenten, wat meer commerciële activiteiten wil gaan uitvoeren ook voor overige gemeenten en het UWV.
Financieel belang	<p>In het kader van het solidariteitsprincipe dragen we de Rijksvergoeding (Wsw-deel in participatiebudget van het sociaal domein van het gemeentefonds) voor Hoogeveen over aan Stark. Daarnaast dragen we bij aan het exploitatietekort van Stark. Het aandeel in het exploitatietekort per gemeente is bepaald aan de hand van het aantal aja's per gemeente.</p> <p>Voor 2023 is een totale exploitatiebijdrage voor Stark begroot van € 1.722.148.</p> <p>In 2023 zijn de volgende bedragen aan Stark begroot: doorbetaling Wsw-deel: € 17.854.930 (basis meicirculaire 2022) bijdrage gemeente Hoogeveen in exploitatietekort: €1.404.166</p> <p>Eigen vermogen 31-12-2021: € 2.605.000 31-12-2020: € 1.505.000</p> <p>Vreemd vermogen 31-12-2021: € 1.975.000 31-12-2020: € 2.999.000</p> <p>Resultaat Stark: 31-12-2020: € 0 (na afrekening in exploitatietekort) 31-12-2019: € 0 (na afrekening in exploitatietekort)</p>
Risico's	Oplopende exploitatiekosten als gevolg van veranderende wetgeving en veranderingen in de Rijksbijdrage per aja.

8. Recreatieschap Drenthe	
Vestigingsplaats	Dwingeloo
Partners	12 Drentse gemeenten en 1 Friese gemeente
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Recreatieschap Drenthe behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.

Bestuurlijk belang	AB bestaat uit 13 wethouders en een directeur bestuurder. Gemeente AA en Hunze vervult het voorzitterschap. Het DB bestaat uit vier leden. De gemeente kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	Het Recreatieschap versterkt de recreatief-toeristische sector in geheel Drenthe en specifiek in Hoogeveen.
Activiteiten 2023	Belangrijke activiteiten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Kennisdeling (big)data • Instandhouding routestructuur • Proactief adviseren trends en ontwikkelingen • Stimuleren samenwerking stakeholders recreatie en toerisme • Stimuleren gastheerschap/ ondernemerschap • Verhogen kennis recreatie bij eigen inwoners • Stimuleren kwaliteitsslag evenementen • Ontwikkeling wandelknooppuntennetwerk Hoogeveen
Financieel belang	Voor 2023 is een bijdrage begroot van € 86.369. Eigen vermogen 31-12-2021: € 1.161.284 31-12-2020: € 1.385.757 Vreemd vermogen 31-12-2021: € 1.073.010 31-12-2020: € 828.837 Resultaat 31-12-2021: € 743 31-12-2020: € 6.355
Risico's	Geen risico's van grote materiële betekenis

9. Gemeenschappelijke Regeling GKB Drenthe

Vestigingsplaats	Assen
Partners	Assen, Hoogeveen en Meppel
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan o.a. geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen.
Bestuurlijk belang	Het AB en DB bestaan uit 1 wethouder van elke partner. Assen vervult het voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	Door de uitvoering van schuldsanering en bewindvoering
Activiteiten 2023	Belangrijke activiteiten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Stabilisatie van de eigen bedrijfsvoering van de GKB • Uitvoeren van de taken zoals vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met de individuele gemeenten • Proces van vervreemding uitvoeren, dit is afhankelijk van nog te nemen besluiten over het starten hiervan.
Financieel belang	Voor 2022 is een bijdrage begroot van € 660.194. De bijdrage van Hoogeveen aan GKB voor schuldhulpverlening is begroot op € 660.194. Voor het aandeel in het exploitatietekort is voor 2023 een bedrag begroot van € 250.000. Eigen vermogen 31-12-2021: -/- € 445.008 31-12-2020: -/- € 1.050.734

	<p>Vreemd vermogen 31-12-2021: € 9.730.359 31-12-2020: € 10.095.090</p> <p>Resultaat 31-12-2021: -/- € 520.243 31-12-2020: -/- € 1.160.550</p>
Risico's	<p>De gemeenschappelijke regeling GKB is in een ver verleden voortgekomen uit de gemeentelijke volkskredietbanken. Hogeveen, Assen en Meppel zijn uit oogpunt kostenefficiëntie en vermindering van kwetsbaarheid gaan samenwerken. De organisatie is de afgelopen 30 jaar fors gegroeid door ook te werken voor een flink aantal andere gemeenten.</p> <p>Deze zogenaamde DVO-gemeenten (Dienstverleningsovereenkomst) nemen wel dienst af maar zijn geen deelnemer in de GR. Door opkomst van commerciële partijen op het vlak van de bewindvoering en de schuldhulpverlening is de marktpositie van de GKB onder druk komen te staan.</p> <p>Daarnaast kiezen we er als gemeente(n) nadrukkelijk voor om meer preventief te werken en daarvoor het zogenaamde voorveld te versterken. Het loket geldzaken is in Hogeveen het loket waar inwoners met schuldenproblematiek terecht kunnen. Vrijwilligersorganisaties en ook onze eigen organisatie zetten in op het voorkomen van problematische schulden. Deze beweging, die we ook zien in Assen en Meppel, heeft gemaakt dat de GKB steeds meer de specialistische 2e-lijns organisatie is geworden op het gebied van schuldenproblematiek.</p> <p>Op dit moment loopt het besluitvormingsproces over het voorgenomen besluit van het DB tot vervreemding van de GKB. Daarnaast loopt een traject gericht op stabilisatie. Het risico bestaat dat de opbrengst vanuit dienstverlening vanuit de gemeenten onvoldoende opbrengst genereert om de kosten van de GKB te kunnen dekken. Als deelnemende gemeente in de gemeenschappelijke regeling staan we dan aan de lat voor het tekort. In de afgelopen 6 jaar is dat elk jaar aan de orde geweest. Het is zeker niet uit te sluiten dat dit ook de komende jaren nog het geval zal zijn.</p> <p>De genoemde trajecten zijn erop gericht om de risico's te verminderen en de situatie beter beheersbaar te maken.</p>

10. Gemeenschappelijke Regeling RUD Drenthe

Vestigingsplaats	Assen
Partners	12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe betreft een gemeenschappelijke regeling waaraan alle 12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe deelnemen. Deze regeling heeft als doel dat gemeenten en provincie samenwerken om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieu gerelateerde uitvoeringstaken op een goede en efficiënte wijze uitvoeren. Daarnaast levert de RUD-milieu specialistisch advies op het gebied van bijvoorbeeld bodem, lucht, geluid en omgevingsveiligheid. De gemeenten en de provincie blijven daarbij verantwoordelijk voor het milieubeleid en prioriteitstelling in de handhaving op lokaal niveau.
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling RUD Drenthe bestaat uit een algemeen en dagelijks bestuur. Hogeveen heeft alleen zitting in het AB. De RUD heeft een directeur die onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur belast is met de leiding van de Regionale Uitvoeringsdienst en met de zorg voor een juiste taakvervulling door de Regionale Uitvoeringsdienst.

	Verder zijn er op ambtelijk niveau twee overlegstructuren, namelijk het accounthouders- en eigenarenoverleg.
Bijdrage aan het programmadoel	Het realiseren van een schone, veilige en duurzame woon- en leefomgeving.
Activiteiten 2023	Het uitvoeringsprogramma 2023 wordt hiervoor opgesteld. Het uitvoeringsprogramma bevat een overzicht van de milieutaken die in 2023 worden uitgevoerd. Het betreft de terreinen: vergunningverlening milieu, milieutoezicht, milieuhandhaving en milieuidvies.
Financieel belang	<p>De bijdrage voor 2023 is begroot op € 1.605.646. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage aan de RUD in onze meerjarenbegroting zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De bijdrage aan de RUD wordt als gevolg van indexering met 2,4% verhoogd. • In 2021 is de evaluatie van de Gemeenschappelijke Regeling afgerond. Een onderdeel daarvan was dat het risicogericht toezicht en het energie- en asbesttoezicht onder de maat was. Er is afgesproken om in drie jaar tijd naar een aanvaardbaar uitvoeringsniveau toe te groeien. In 2024 bereiken we dat niveau (+ € 50.000 ten opzichte van 2023). • Incidenteel verhoogde bijdrage door aanvullende incidentele kosten in 2023 door het aanvullen van het locatiebestand met milieubelastende activiteiten (MBA's). Een juist en compleet locatiebestand is urgent en noodzakelijk, omdat het locatiebestand de basis is voor de werkprocessen van de RUD, deelnemers en samenwerkingspartners. • Bijdrage omgevingsveiligheid. Sinds 2021 wordt het programma Versterking Omgevingsveiligheid 2021-2024 via de decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds vergoed. Deze kosten zijn structureel opgenomen in de begroting 2023 van de RUD. • Toename werkzaamheden primaire taken (BOA-inzet en luchtdvies). De inzet hiervoor wordt achteraf op basis van daadwerkelijk gerealiseerde uren in rekening gebracht. • Verschuiving van het bevoegd gezag (van provincie naar gemeente en vice versa) voor bodemtaken en milieulocaties (milieubelastende activiteiten) als gevolg van de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Dit veroorzaakt een toename in de bijdrage aan de RUD. <p>Eigen vermogen 31-12-2020: € 91.317 31-12-2021 €334.546</p> <p>Vreemd vermogen 31-12-2020: € 4.628.106 31-12-2021: €5.213.872</p> <p>Resultaat 2020: € -82.037 2021: €273.000</p>
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - De kosten voor de RUD voor het werken onder de Omgevingswet zijn nog niet inzichtelijk. Hiervoor wordt nog een eigen impactanalyse verricht. Aan de hand van de uitkomst hiervan komen eventuele keuzes en consequenties in beeld. - Hoge ziekteverzuim bij de RUD met risico op productieverlies. - Werving nieuwe medewerkers RUD. De krapte op de arbeidsmarkt aan gekwalificeerd personeel bemoeilijkt de invulling van vacatureruimte waardoor kans bestaat dat taken niet kunnen worden uitgevoerd. - Doorontwikkeling Uitvoerings- en handavingsstrategie in relatie tot inhoudelijke keuzes in ambitie- en kwaliteitsniveau en te accepteren risico's. Dit kan een financieel effect hebben op de deelnemersbijdrage.

11. Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO)	
Vestigingsplaats	Hoogeveen en Zuidwolde
Partners	Gemeente Hoogeveen en Gemeente De Wolden
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De ingestelde gemeenschappelijke regeling heeft als belang het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken (bedrijfsvoering) zoals vastgelegd in de betreffende regeling.
Bestuurlijk belang	Het voltallige college van Hoogeveen heeft zitting in het bestuur van de SWO.
Bijdrage aan het programmadoel	Een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken.
Activiteiten 2023	Vlak voor de zomer van 2021 is het rapport "Van Eiland naar Wijland" opgesteld en daarmee een nieuwe fase in de ontwikkeling van de Samenwerkingsorganisatie. We zijn gaan werken met een aangescherpte koers voor de organisatie die is uitgewerkt in een routekaart. De uitwerking van de acties die zijn opgenomen in de routekaart zullen ook in 2023 resulteren tot een betere dienstverlening van de samenwerkingsorganisatie.
Financieel belang	De bijdrage van gemeente Hoogeveen aan deze regeling voor het jaar 2023 is begroot op € 45.427.283 Eigen vermogen: 31-12-2021 € 2.072.818 31-12-2020: € 1.202.507 Vreemd vermogen: 31-12-2021: € 17.823.096 31-12-2020: € 15.370.377 Resultaat (na bestemming): 31-12-2021: € 0 31-12-2020: € 0
Risico's	Algemene bedrijfsvoeringsrisico's. Deze zijn (in verhouding) opgenomen in het weerstandsvermogen van de beide gemeenten.

12. Coöperatie ParkeerService U.A.	
Vestigingsplaats	Amersfoort
Partners	In totaal 16 gemeenten waaronder Alkmaar, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Deventer, Gorinchem, Gouda, Hoogeveen, Hilversum, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, IJsselstein, Zandvoort en Zeist
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	ParkeerService is een uitvoeringsorganisatie die parkeertaken voor gemeenten/ leden uitvoert. ParkeerService ondersteunt bij het maken van een vertaalslag tussen strategische visies en tactisch parkeerbeleid. Daarnaast geeft de coöperatie adviezen over verordeningen, tarifiering, parkeerexploitaties en alle andere denkbare onderwerpen. ParkeerService heeft tot doel optimale service tegen een maatschappelijk verantwoord tarief te verlenen Het dienstenpakket strekt zich onder andere uit tot het verstrekken vergunningen en abonnementen, handhaven het parkeerbeleid, beheren apparatuur en bewaken parkeergarages.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering (ALV)
Bijdrage aan het programmadoel	Door deelname wordt de gemeente beter in staat gesteld efficiënt parkeerbeleid uit te voeren en draagt door regulering parkeren bij aan de leefbaarheid, ondernemerschap en aantrekkelijkheid van het centrum.
Activiteiten 2023	Uitvoering geven aan het in 2020 ontwikkelde parkeerbeleid.

Financieel belang	De gemeente heeft geen financieel belang in die zin dat wij niet deelnemen, maar een tarief betalen voor af te nemen producten i.c. diensten. Daartoe is een dienstencatalogus vervaardigd waaruit gemeenten (eventueel extra) diensten kunnen afnemen. Daarnaast betaalt de gemeente voor de "indirecte" kosten een bedrag per gereguleerde parkeerplaats en een lidmaatschapsbijdrage. De bijdrage voor 2023 aan ParkeerService is begroot op € 226.284. De tarieven worden elk jaar (voorafgaand aan het komende jaar) vastgesteld door de ALV.
Risico's	Geen financieel risico; het betreft hier een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid. Er is hooguit sprake van een continuïteitsrisico wanneer de coöperatie in (financiële) problemen zou geraken.

13. Gemeenschappelijke Regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Vestigingsplaats	Assen
Partners	Alle gemeenten uit Groningen en Drenthe en het ov-bureau
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Doel van Publiek Vervoer is dat iedereen, door middel van duurzaam vervoer, kan deelnemen aan de samenleving, ongeacht of iemand woont op het platteland of in een stedelijk gebied of welke ondersteuning iemand nodig heeft.
Bestuurlijk belang	De GR is in districten verdeeld. Gemeente Hogeveen zit in de regio Zuidwest Drenthe.
Bijdrage aan het programmadoel	Goed en toegankelijk openbaar vervoer draagt bij aan de bereikbaarheid van Hogeveen voor iedereen
Activiteiten 2023	Publiek Vervoer is een bedrijfsvoering organisatie die voor haar deelnemers de volgende taken uitvoert: <ul style="list-style-type: none"> • Contractmanagement van de gecontracteerde opdrachtnemers inzake vervoer in de gebieden; • Inkoop- en aanbestedingstrajecten voor het vervoer en de bijkomende diensten en leveringen; • Adviseren over beleidsontwikkelingen, bevorderen innovatie en advisering over doorontwikkeling; • Ondersteunende taken op gebied van bedrijfsvoering.
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage in 2023 is € 43.086 exclusief btw.
Risico's	Door de samenwerking met alle gemeenten in Drenthe en Groningen is het risico voor Hogeveen beperkt.

Overige vormen van relaties met partijen

Grondexploitatie Erflanden

De grondexploitatie Erflanden wordt, op basis van een samenwerkingsovereenkomst, uitgevoerd met BPD Ontwikkeling B.V. en Heijmans Vastgoed B.V.

Gesubsidieerde stichtingen

Het belang dat gemoeid is met de hierna genoemde gesubsidieerde stichtingen is groot. Uit het oogpunt van good governance vinden wij het belangrijk in die subsidierelaties inzicht te verschaffen.

Culturele instellingen

In het kader van het samenwerkingstraject van de Tamboer en Het Podium in Stichting Cultuurhuis Hogeveen worden op termijn de budgetten samengevoegd tot één budget. Dit geldt ook voor de budgetten van de Bibliotheek en de Verhalenwerf. In de tabel zijn nu nog de afzonderlijke bedragen vermeld.

Stichting Welzijnswerk en scholen voortgezet onderwijs

Naast de culturele instellingen kennen we de stichtingen die taken uitvoeren op het gebied van maatschappelijk werk en onderwijs.

Stichting Cultuurhuis Hoogeveen	
Theater De Tamboer	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen, Stichting Scala-Centrum voor de kunsten, Stichting CultuurKlik, Stichting Bibliotheek Hoogeveen
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Tamboer levert een bijdrage aan de aantrekkelijkheid van Hoogeveen en biedt naast professioneel theater veel ruimte voor initiatieven vanuit de Hoogeveense bevolking (van, voor en door Hoogeveen).
Bestuurlijk belang	De stichting draagt bij, met de inzet van cultuur als middel, aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners.
Bijdrage aan het programmadoel	Theater De Tamboer biedt professionele en amateurvoorstellingen, ontwikkelt de popcultuur, biedt een podium voor Hoogeveense initiatieven, ondersteunt het verenigingswerk en biedt hiermee voor een breed publiek de mogelijkheid om cultuur te beoefenen en beleven.
Activiteiten 2023	Stadstheater, professioneel theater, programmering en productie in zowel De Tamboer als op locatie (voorstelling Boer Koekoek). Inhoudelijke bijdrage organisatie Stadsfestival en Uitdagend Hoogeveen. Ondersteuning culturele initiatieven.
Financieel belang	Subsidie 2023: € 1.056.576; 2024: € 1.056.576; 2025: € € 1.056.576; 2026: € 1.056.576 (structureel deel van bijdrage aan Tamboer). Daarnaast is voor 2023-2026 een incidenteel bedrag van € 150.000 per jaar opgenomen. Het gezamenlijk resultaat Tamboer en Podium over het boekjaar 2021: € 334.943
Risico's	Geen directe risico's
Het Podium	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Het Podium wil jongeren kennis laten maken met (pop)cultuur vooral door het zelf te laten doen en ervaren. Daarnaast programmeert ze popconcerten.
Bestuurlijk belang	De stichting draagt bij, met de inzet van cultuur als middel, aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners,
Bijdrage aan het programmadoel	Het Podium biedt jongeren de mogelijkheid om een kunst- of cultuurvorm actief te beoefenen en organiseren of er aan deel te nemen. Hoogeveen is de enige gemeente die structureel pop subsidieert. Het Podium heeft als enige poppodium in de regio de C-status. Dit betekent onder andere dat ze beroep kan doen op het fonds podiumkunsten. De provinciale betekenis van het Podium wordt ook (financieel) gedragen door de provincie.
Activiteiten 2023	Het betreft onder andere organisatie popconcerten, bieden van oefenruimte, verzorgen van workshops en een substantiële inhoudelijke bijdrage leveren aan het ontwikkelen van het provinciaal netwerk Poppunt Drenthe.
Financieel belang	Subsidie 2023 € 146.985; 2024 € 146.985; 2025 € 146.985; 2026 € 146.985
Risico's	Huisvesting moet toekomstbestendig gemaakt worden om blijvend te voldoen aan de C-status.

Scala-Centrum voor de kunsten	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Alle PO-, VO-scholen in de gemeente Hoogeveen, Stichting Bibliotheek Hoogeveen, Stichting Cultuurhuis Hoogeveen en stichting CultuurKlik. Scala heeft ook locaties in Meppel, Steenwijkerland, Westerveld en De Wolden.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Scala is sinds 2022 verantwoordelijk voor het culturele vrijetijdsaanbod (buitenschoolsaanbod) en richt zich daarbij ook op talentontwikkeling.

Bestuurlijk belang	De stichting draagt, met de inzet van cultuur als middel, bij aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners.
Bijdrage aan het programmadoel	Scala biedt een breed palet aan culturele vormingsactiviteiten en ontwikkelt kunstzinnig talent. Het vrijetijdsaanbod van Scala is een verdieping op het cultuur op school aanbod en maakt hierdoor onderdeel uit van een doorlopende leerlijn op het gebied van cultuureducatie.
Activiteiten 2023	Verzorgen van muzieklessen, ondersteunen van muziekverenigingen en talentontwikkeling in verschillende kunst disciplines.
Financieel belang	Subsidie 2023 € 109.498; 2024 € 76.832; 2025 € 60.498; 2026 € 58.665 Nb. Op basis van het in 2021 getekende convenant met Scala en CultuurKlik en een naderhand gemaakte afspraak om de subsidie Urban arts (€ 42.835) over te hevelen van Scala naar Cultuurklik, is er een resterend budget bij de gemeenten met de intentie dit in te zetten voor subsidies in relatie tot het Sociaal Domein (bij Hogeveen 2023 € 47.167; 2024 € 79.833; 2025 € 96.167; 2026 € 98.000) Over het boekjaar 2021 is een resultaat van -€ 31.772 behaald.
Risico's	Met ingang van 1 januari is de oorspronkelijke stichting Scala ontvlochten. Het binnenschools aanbod is ondergebracht in de stichting Cultuurklik en het buitenschools aanbod is ondergebracht bij de huidige stichting Scala-centrum voor de kunsten. De financiële bijdrage voor de buitenschoolse activiteiten wordt in drie jaar tijd afgebouwd naar nul. Om haar taak in de toekomst te kunnen blijven vervullen is het noodzakelijk dat Scala een toekomstplan realiseert. Hierin zal ook invulling moeten worden gegeven aan samenwerking en mogelijk delen van huisvesting met de andere culturele partners.

CultuurKlik

Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Alle PO en VO scholen in de gemeente Hoogeveen, Stichting Bibliotheek Hoogeveen, Stichting Cultuurhuis Hoogeveen en Stichting Scala-Centrum voor de Kunsten.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	CultuurKlik is sinds 2022 verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van cultuureducatie op school, het zogeheten binnenschoolse aanbod.
Bestuurlijk belang	De stichting draagt, met de inzet van cultuur als middel, bij aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners.
Bijdrage aan het programmadoel	CultuurKlik biedt cultuureducatie die vanuit doorlopende leerlijnen in het onderwijs worden aangeboden. Ieder kind in Hoogeveen kan kennismaken met en deelnemen aan cultuur.
Activiteiten 2023	Verzorgen van cultuureducatie op alle PO en VO scholen in Hoogeveen.
Financieel belang	Subsidie 2023 € 215.335; 2024 € 215.335; 2025 € 215.335; 2026 € 215.335
Risico's	Géén directe risico's

Stichting Bibliotheek Hoogeveen

Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen, Biblionet Drenthe, Stichting CultuurKlik, Stichting Scala en Stichting Cultuurhuis Hoogeveen
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De bibliotheek levert een bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners door hun kennis te vergroten en hun vaardigheden en talenten verder te ontwikkelen.
Bestuurlijk belang	De Stichting draagt bij aan het vergroten van de maatschappelijke kansen en ontwikkeling van inwoners
Bijdrage aan het programmadoel	De bibliotheek levert een bijdrage aan de programmadoelen 'Iedereen kan meedoen in de samenleving' en 'Iedereen kan meedoen aan cultuur'. Dit gebeurt zowel in de centrale bibliotheek als op locaties (bijvoorbeeld de scholen).

Activiteiten 2023	<p>De Bibliotheek Hoogeveen is in 2020 begonnen aan het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2021-2025. Dit plan bestaat uit drie pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talentontwikkeling van de Hoogeveense jeugd (samen met Jong Hoogeveen en onze onderwijspartners) • Een Leven Lang Ontwikkeling, met focus op basisvaardigheden voor kwetsbare groepen (samen met Stichting Welzijnswerk Hoogeveen en andere partners uit het sociaal domein) • Een rijk cultureel aanbod voor iedereen (samen met onze culturele partners) <p>Met deze werkzaamheden draagt de bibliotheek bij aan vier krachten in de Hoogeveense samenleving: kanskracht, veerkracht, verbeeldingskracht en verbindingskracht, dit vanuit de grondhouding 'Van, door en voor Hoogeveeners'. Daarmee staat de bibliotheek ten dienste van iedereen in de gemeente Hoogeveen, dus inclusief de dorpen en gehuchten.</p>
Financieel belang	<p>Subsidie 2023 € 1.776.193; 2024 € 1.776.193; 2025 € 1.776.193; 2026 € 1.776.193 (Dit bedrag omvat de algemene exploitatiebijdrage en de doelsubsidies). Over het boekjaar 2021 is een resultaat van -€ 184.126 behaald.</p>
Risico's	<p>Een sluitend meerjarenperspectief is vereist voor de continuïteit van het bibliotheekwerk.</p>

Stichting Welzijnswerk (SWW)	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen en andere lokale organisaties op het gebied van wonen, welzijn, zorg, onderwijs, sport, cultuur en vrijwilligerswerk.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Versterken van de zelfregie en zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving (inclusie). 2. Stimuleren dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien en hun talenten ontplooiën. 3. Stimuleren/versterken van de sociale basis. De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen. 4. Inwoners van buurten en dorpen worden gestimuleerd en ondersteund om verantwoordelijkheid te nemen voor hun (sociale) leefomgeving.
Bestuurlijk belang	De stichting voert zorgplicht van de gemeente uit.
Bijdrage aan het programmadoel	<p>Voor BMTO: een groot deel van de activiteiten is gericht op het vergroten van de kansen van kinderen en jongeren om gezond, veilig en succesvol op te groeien en te participeren in de samenleving.</p> <p>Voor Gezond & Vitaal: een groot deel van de activiteiten is gericht op versterking van de eigen regie en maatschappelijke participatie van met name kwetsbare inwoners. Hiertoe wordt ook de samenredzaamheid van de samenleving gestimuleerd en ondersteund.</p>
Activiteiten 2023	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanbieden van laagdrempelige eerstelijns psychosociale hulpverlening in wijken, bij huisartsenpraktijken en op scholen. 2. Ondersteuning van de informele zorg. 3. Ondersteuning van het vrijwilligerswerk. 4. Aanbieden van opvoed- en opgroei-ondersteuning. 5. Stimulering en ondersteuning van bewonersinitiatieven en vooral initiatieven die hulp bieden aan kwetsbare inwoners. 6. Kwetsbare jongeren worden actief benaderd in de wijk, op school, thuis, online (vindplaats-gericht) en bij (groeps)activiteiten. Zij worden individueel en collectief gestimuleerd om volwaardig deel te nemen aan de samenleving zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen. 7. Invulling van de besparingstaakstelling in het Herontwerp Sociaal Domein van €250.000 op de SWW binnen de kaders van het herontwerp.

Financieel belang	€4.668.241
Risico's	Geen directe risico's

Scholen VO	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen, Roelof van Echten College en RSG Wolfsbos
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Voor iedere kind is er capaciteit en aanbod op een reguliere school voor voortgezet onderwijs en is er sprake van continuïteit van het openbaar onderwijs.
Bestuurlijk belang	Scholen voeren zorgplicht van de gemeente uit ten aanzien van huisvesting.
Bijdrage aan het programmadoel	Partners in het voortgezet onderwijs dragen in belangrijke mate bij in het bieden van een succesvolle toekomst van onze jongeren, het ontwikkelen van talenten, het genereren van kansen voor de toekomst en het kunnen meedoen in de samenleving.
Activiteiten 2023	Uitvoering geven aan overeengekomen huisvestingsplannen
Financieel belang	Subsidie onderwijshuisvesting over 2022 is € 2.007.455 voor geheel VO. Het bedrag wordt jaarlijks verhoogd met de prijsindex gezinsconsumptie. Als bijsturingsmaatregel wordt de subsidie op jaarbasis met € 300.000 verlaagd in verband met de daling van het aantal leerlingen. De maatregel is vanaf oktober 2021 ingegaan (effect in 2021 -€ 75.000, in 2022 en verder -€ 300.000). Over het boekjaar 2021 heeft het Roelof van Echten College een positief resultaat behaald van € 650.038. Het RSG Wolfsbos heeft over 2020 een positief resultaat behaald van € 905.120.
Risico's	Geen directe risico's

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid bevat uitgangspunten voor de wijze waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld, zowel actief als passief. In het beleid staan bedrijfseconomische principes centraal: hoe gaan we met de resultaten om en welke reserves en voorzieningen houden we aan voor risico's?

Paragraafhouder Derk Reneman

Beleid

In de nota Grondbeleid zijn de beleidskaders vastgelegd voor de wijze waarop de gemeente het instrument grondbeleid strategisch wil inzetten om de beleidsdoelen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, economie en dergelijke te realiseren. Deze beleidsvelden geven met de structuurvisie antwoord op de vraag welke ruimtelijke ingrepen waar en wanneer plaatsvinden. De nota Grondbeleid geeft antwoord op de vraag **hoe** we deze ingrepen kunnen realiseren; welke (beleids- en wettelijke) instrumenten hiervoor ingezet kunnen worden.

In de notitie 'Ontwikkel- en uitgiftestrategieën' is uitgewerkt welke mogelijkheden er zijn om te komen tot ontwikkeling. Iedere locatie kent zijn eigen specifieke en veelal bepalende omstandigheden waardoor steeds maatwerk moet worden geleverd.

Vanwege de financiële positie van de gemeente worden voorlopig geen (strategische) gronden verworven omdat de begroting de financiële risico's die dat met zich meebrengt niet kan dragen. Wij faciliteren private ontwikkelingen graag indien zij passen binnen de ruimtelijke visie van de gemeente. De kosten die de gemeente daarvoor maakt, worden verhaald zoals wettelijk is voorgeschreven. Bij grotere plannen (meer dan 1 woning) worden de kosten berekend met de plankostenscan, voor kleine plannen (1 woning) geldt een wettelijk vastgesteld bedrag.

In de nota grondbeleid is bepaald dat het college de grondprijzen jaarlijks actualiseert en vaststelt. De actualisatie vindt plaats in het vierde kwartaal van 2022, zodat de geactualiseerde grondprijzen op 1 januari 2023 van kracht zijn. De in de grondexploitaties opgenomen grondprijzen zijn marktconform en staan vast, daarvan wordt niet afgeweken zonder goedkeuring van de gemeenteraad.

Voor sociale woningbouw wordt een lagere grondprijs in rekening gebracht onder voorwaarde dat de sociale huurwoning voor tenminste 10 - 20 jaren als sociale huurwoning in de markt blijft.

Trends en ontwikkelingen

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2023. In de Omgevingswet wordt alle voor het grondbeleid relevante wetgeving gebundeld. De nota grondbeleid, die in 2023 wordt herzien, wordt voor zover noodzakelijk hierop aangepast.

In februari 2022 werd de raad geïnformeerd over het concept van de geactualiseerde nota grondbeleid. In afwachting van de woonvisie is de inhoudelijke behandeling van de nieuwe nota grondbeleid uitgesteld tot 2023.

Bij de locaties voor werken merken we dat de marktonzekerheid als gevolg van Covid-19 voorbij lijkt. De energiecrisis, de stikstofcrisis, personeelstekorten en de oorlog in Oekraïne zijn actuele zaken die hun doorwerking kunnen hebben op de economie en daarmee ook op de kavelverkoop en de grondprijzen. De kosten voor civiel werk zijn sterk toegenomen. De Nederlandse economie blijft echter vooralsnog groeien.

Kavelverkoop voor bedrijventerreinen blijft echter altijd conjunctuurgevoelig. Dit uit zich met name in voorzichtiger besluitvorming bij bedrijven over aankoop van kavels in tijden van laagconjunctuur, waarbij er per sector verschillen zijn waar te nemen. Vooral de kantorenmarkt is momenteel onzeker. De woningmarkt heeft geen negatieve gevolgen ondervonden van de Covid-19 crisis. De huizenprijzen, de bouwkosten en de civiele kosten zijn door de schaarste op de markt en stijgende energieprijzen sterk gestegen in de afgelopen periode. Dit heeft ook zijn weerslag op de grondprijzen voor woningbouw.

Planning en controlcyclus

Met de vaststelling van de notitie planning en controlcyclus door de raad, is het aantal rapportagemomenten uitgebreid. Als gevolg hiervan zal in 2023 gelijktijdig met de jaarstukken een meerjarenperspectief grondexploitaties en het vastgoed gemaakt worden. Daarmee wordt de raad betrouwbaar onder andere inzicht verschaft in de stand van zaken en toekomstverwachtingen van de actieve grondexploitaties en de risico's en kansen die daaraan verbonden zijn. Ook wordt inzicht gegeven in de voorbereidende grondexploitaties, projecten met ontwikkelaars, strategische gronden en het resultaat en de toekomstverwachting van de voorziening Bouwgrond in exploitatie. De rapportages worden in een besloten sessie van de raad behandeld, voordat de jaarstukken respectievelijk de najaarsrapportage worden behandeld door de raad.

Besluit begroting en verantwoording en Vennootschapsbelasting

Het grondbeleid is een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus. Conform het besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) is in de begroting en in de jaarrekening een afzonderlijke paragraaf over grondbeleid opgenomen.

Voor gemeenten bestaat de plicht om over de 'winst' die we maken op ondernemersactiviteiten winstbelasting te betalen. Dit om de concurrentiepositie met die van het bedrijfsleven gelijk te trekken. Voor de grondexploitaties van de gemeente geldt dit ook. In hoeverre de grondexploitaties belastingplichtig zijn volgens de wet op de Vennootschapsbelasting, wordt jaarlijks bekeken.

Grondexploitaties

De bouwgronden in exploitatie (ook wel BIE/ grondexploitaties/grexen genoemd) bestaan per 1 januari 2022 uit negentien projecten. Het betreft projecten waarvoor een grondexploitatie door de raad is vastgesteld. Aan deze projecten wordt momenteel gewerkt.

Hierna wordt een beeld geschetst van de lopende exploitaties met daarbij de verwachte resultaten, uitgedrukt in netto contante waarden per 1 januari 2022. Een negatieve contante waarde betekent een positief resultaat. Voor de exploitaties met een tekort zijn voorzieningen getroffen op basis van de netto contante waarden. De nominale waarde betreft het saldo van de grondexploitatie zonder de effecten van inflatie en rente.

Complex (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde	NCW 1-1-2022	Einde looptijd
Noord B	-813	-722	2027
Buitenvaart I	-213	-201	2024
BV II noordelijk blok	946	857	2026
Stationsgebied A	3.951	3.509	2027
Stationsgebied D	3.027	2.688	2027
Mauritsplein	645	620	2023
Schutlanden Oost	-492	-454	2025
Aldi De Weide	13	12	2023
Erflanden	-175	-171	2022
Park Dwingeland	415	399	2023
Beukemaplein (afgesloten 31-12-21)	0	0	2021

Complex (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde	NCW 1-1-2022	Einde looptijd
Spaarbankbos	-817	-785	2023
Stuifzand	53	51	2023
Nieuw Moscou	116	111	2023
Pesse	53	49	2025
Tiendeveen	-132	-110	2030
Nieuwlande Koster (afgesloten 31-12-21)	0	0	2021
Nieuweroord Trambaan	-106	-99	2024
Nieuwlande Boerdijk	-117	-111	2024
Riegmeer	-9285	-7617	2031
Nijstad Oost	-3118	-2609	2030
Totaal	-6.047	-4.583	

Werken

De projecten Noord B, Buitenvaart I en II noordelijk blok zijn bedrijventerreinen. De projecten Schutlanden en Station deel A en D zijn kantorenlocaties.

Noord B

Noord B bevindt zich op de Wieken. In 2022 is één kavel verkocht. Op dit terrein zijn nog enkele kavels te koop.

Buitenvaart I en Buitenvaart II N.B.

Buitenvaart I is een modern bedrijventerrein. In 2021 werden de laatste kavels verkocht. Buitenvaart II noordelijk blok is een bedrijventerrein in ontwikkeling, waarbij alleen het deel De Turbine nog in de verkoop is. Er is na jaren van geringe belangstelling weer grote belangstelling voor deze terreinen. Twee kavels zijn in 2022 verkocht. Er is nog 1 perceel van 1.85 ha beschikbaar voor verkoop.

Stationsgebied A&D

Stationsgebied A&D heeft kantorenlocaties; hier zijn nog percelen beschikbaar voor uitgifte. Er zijn momenteel partijen met interesse, de komende periode verwachten we meer duidelijkheid te krijgen over een vervolg met partijen. Naast de invulling met kantoren wordt ook gekeken naar mogelijke andere functies.

Schutlanden

Schutlanden is een gemengd plan. Het betreft een kantorenlocatie en een deel dat bestemd is voor woningbouw. Op dit moment zijn twee kavels voor kantoren beschikbaar.

Aldi De Weide

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van Winkelcentrum De Weide. Aldi, de dierenartsen en de gemeente participeren in dit project. De dierenartsenpraktijk is verplaatst en de oude dierenartsenpraktijk is gesloopt. De herinrichting van het parkeerterrein en de bouw van de Aldi is gestart. Aldi streeft ernaar de winkel voor de kerst 2022 te openen.

Wonen

Stuifzand

Het bestemmingsplan Stuifzand biedt de mogelijkheid tot de ontwikkeling van zes twee onder een kap en elf vrijstaande woningen. De gronden zijn eigendom van de gemeente. Alle kavels zijn in 2022 verkocht en eind 2023 kan het plan naar verwachting woonrijp gemaakt worden.

Nieuw Moscou

Het project Nieuw Moscou heeft betrekking op een uitbreiding met een woningbouwlocatie in de vorm van een erfbebouwing speciaal voor starters. De gronden zijn in eigendom van de gemeente. In 2023 wordt een nieuwe start gemaakt met dit project. Dan wordt de bestemmingsplanprocedure die de gewenste ontwikkeling planologisch mogelijk maakt opgestart.

Pesse (1e fase)

Dit project is gelegen aan de zuidrand van het dorp. Het eerste gedeelte van dit project is inmiddels verkocht. Ook voor de kavels in het andere gedeelte is grote belangstelling. Opties zijn verleend en de eerste woningen zullen al in 2022 gebouwd zijn. In totaal zijn nu 19 kavels verkocht en zijn er nog 3 onder optie.

Mauritsplein

Alle woonwerkkavels aan de Industrieweg zijn verkocht. Er wordt momenteel gebouwd en naar verwachting kan het woonrijp maken eind 2023 worden afgerond.

Erflanden

Het betreft een woningbouwontwikkeling op basis van een samenwerking (SOK) van de gemeente, BPD Ontwikkeling en Heijmans Vastgoed. Het grootste deel hiervan is gerealiseerd. Er is nog één kavel onder optie, die waarschijnlijk in 2022 in eigendom wordt overgedragen.

Na verkoop van deze kavel kunnen we vervolgens afrekenen met onze partners in de SOK.

Anjerstraat

Aan de Anjerstraat is de locatie van de voormalige school in ontwikkeling. Woningstichting Domesta ontwikkelt hier een woningbouwplan voor verhuur. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld in 2023. De realisatie start aansluitend.

Korhoenlaan

Door de ingebruikname van het kindcentrum Wolfsbos is de schoollocatie aan de Korhoenlaan vrijgekomen voor herontwikkeling. Op de locatie is inmiddels een woonzorgcomplex gerealiseerd en is de bouw van een huisartsenpraktijk voorzien. Voor de realisatie van vier grondgebonden sociale huurwoningen wordt in 2023 een bestemmingsplanprocedure gevolgd, waarna realisatie in 2024 volgt.

Tiendeveen

Dit project ligt aan de rand van het dorp. De gemeente verkoopt de bouwkavels. Het plan voorziet in de realisatie van een woningbouwprogramma verdeeld in twee fasen. Verkopen gaan langzaam. Momenteel is er nog 1 bouwkavel in fase 1 beschikbaar. In 2023 wordt gestart met de voorbereidingen voor fase 2.

Nieuweroord Trambaan

Langs de Trambaan aan de zuidkant van Nieuweroord kunnen maximaal veertien woningen worden gebouwd. In juni 2016 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan hiervoor vastgesteld. De huizen komen op royale kavels te staan. Het wonen, kan eventueel worden gecombineerd met kleinschalige bedrijvigheid. De kavels zijn verkocht of onder optie. Op de locatie van de oude agrarische bebouwing zijn tijdens het werk funderingsresten en asbest aangetroffen, dat heeft tot extra kosten geleid. Dit heeft gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie. Voor zover mogelijk zijn de kosten nu inzichtelijk, de laatste kosten worden in het werk bepaald. Er is nog 1 kavel beschikbaar (kavel 4). Deze kavel kan vrijgegeven worden zodra alle werkzaamheden hierop zijn afgerond. De verwachting is dat in 2023 deze kavel verkocht wordt.

Nieuwlande (Boerdijk)

Dit betreft een gemeentelijk nieuwbouwproject van 12 kavels. De laatste twee kavels zijn in optie. Alle overige kavels zijn verkocht.

Spaarbankbosch

Het project Spaarbankbosch is in 2020 op de markt gebracht. In samenwerking met de provincie mag op deze locatie gebouwd worden voor een bijzonder woonmilieu. Daar is vorm aan gegeven door het vaststellen van een beeldkwaliteitsplan. Het plan is bouwrijp. Alle kavels zijn verkocht en nog 1 kavel is onder optie. Op korte termijn vindt een gesprek plaats met de bewoners over de inrichting van de openbare ruimte en afstemming van hoe dit in de praktijk uitpakt.

Budgetten

Met het vaststellen van de exploitaties worden de kredieten voor onder andere het civiele werk toegekend. Door inflatie en kostprijsstijgingen in 2022 zijn de kosten voor bijvoorbeeld het civiele werk sterk gestegen. Omdat de grondexploitaties pas per einde van het jaar worden geactualiseerd, zijn de effecten hiervan op de kostenkant van de grondexploitaties in onderstaande tabel nog niet volledig doorgevoerd. Bij de aanstaande actualisaties per einde jaar 2022, zal per project worden beoordeeld hoeveel geld er mogelijk extra nodig is om het project af te maken.

De kredieten voor 2023 tot en met 2026 die per 31-12-2021, dus zonder de inflatie en kostenstijgingen van 2022 en met uitzondering van de grondexploitaties welke in 2022 zijn vastgesteld zijn:

Lasten (bedragen x € 1,000)	2023-2026
Verwerving	361
Civiel	5.434
Plankosten	661
Diversen	731
Financieringskosten	857
Totaal	8.044

Het verwervingskrediet, inclusief sloopkosten is voornamelijk voor beheer en onderhoud gedurende de exploitatieperiode. Bijstelling van de budgetten vindt plaats bij de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties.

Baten (bedragen x € 1,000)	2023-2026
Woningbouw	2.730
Niet woningbouw	24.363
Bijdragen	0
Totaal	27.093

De bovenstaande tabellen betreffen de te realiseren kosten op opbrengsten van alle grondexploitaties tezamen met uitzondering van de grondexploitaties die in 2022 zijn vastgesteld. Dit zijn dan ook de budgetten die nodig zijn om de resultaten te behalen.

Immateriële vaste activa

Vorbereidingskosten van nieuwe ontwikkelingen mogen met bestuurlijke instemming maximaal 5 jaar geactiveerd worden onder de immateriële vaste activa. Binnen deze periode moet een grondexploitatie worden vastgesteld dan wel moeten de voorbereidingskosten worden afgeboekt. Het college is door de raad gemandateerd hiertoe te besluiten.

Te nemen winsten 2023-2026

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om (tussentijds) winst te nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitaties kan betrouwbaar worden ingeschat; en
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor (tussentijdse) winstnemingen moet de percentage of completion (POC) methode worden toegepast. Onderstaande tabel laat de verwachte winstnemingen voor de jaren 2023-2026 zien.

Nog te nemen winsten (bedragen x € 1.000)				
Complex	2023	2024	2025	2026
Noord B	135	135	135	135
Buitenvaart I	71	71		
Schutlanden-Oost	123	123	123	
Park Dwingeland	507			
Spaarbankbos	409			
Tiendeveen	15	15	15	15
Nieuwlande (Boerdijk)	39	39		
Nieuweroord Kanalenzone (Trambaan)	35	35		
Riegmeer	944	944	944	944
Nijstad-Oost	346	346	346	346
Totaal	2.624	1.708	1.563	1.440

Risico's grondexploitatie

In de (bouw)grondexploitatie gaan grote bedragen om en spelen verschillende soorten risico's een rol. In een project zitten risico's zoals de afzetbaarheid van kavels, kostenstijging, vervuiling etc. De risico's die worden gelopen in de bouwgrondproductie binnen de gemeente Hoogeveen zijn geïnventariseerd en op waarde gezet. Risico's die worden gelopen in de voordelige grondexploitaties worden verrekend met de tussentijdse winsten. De risico's van de nadelige grondexploitaties, worden ten laste gebracht van het weerstandsvermogen.

Op basis van de risicoanalyse is een totaal risicobedrag van circa € 421.000 berekend voor de voordelige grondexploitaties. Dit risicobedrag is verrekend met de tussentijdse winsten. In de onderstaande tabel zijn de risicobedragen per project weergegeven.

Complex (bedragen x € 1.000)	Benoemd risico	Risico in geld per 1-1-2021
Noord B	Lagere grondopbrengst	135
Schutlanden Oost	Lagere grondopbrengst	65
Park Dwingeland	Lagere grondopbrengst	163
Nieuweroord Trambaan	Tegenvallende saneringskosten	21
Totaal		384
Planschaderisico	Planschaderisico totale complexen	37
Totaal		421

Op basis van de risicoanalyse is een totaal risicobedrag van circa € 373.000 berekend voor de nadelige grondexploitaties. Dit risicobedrag moet worden opgevangen in het weerstandsvermogen. In onderstaande tabel zijn de bepaalde risicobedragen per project weergegeven.

Complex (bedragen x € 1.000)	Benoemd risico	Risico in geld per 31-12-2021
Stationsgebied A	Lagere grondopbrengst	183
Stationsgebied D	Lagere grondopbrengst	177
		360
Planschaderisico	Planschaderisico	14
Totaal		373

Rechtmatigheid

Algemeen

Bij rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording gaat het om de financiële beheers handelingen. Er moet worden verantwoord dat de baten, lasten en balansmutaties die in de jaarrekening zijn opgenomen rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Verantwoording

Interne audit

Colleges en directie zijn verplicht (cf. art. 212/213 van de Gemeentewet en resp. art. 16, art. 29 en artikel 14 van de Financiële verordening van gemeente De Wolden, gemeente Hoogeveen en de SWO) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheersmaatregelen. Om hier invulling aan te geven wordt jaarlijks, door het Interne Auditteam, een Intern Controle Plan opgesteld. Er is een gezamenlijk controleplan voor zowel de gemeenten Hoogeveen en De Wolden als voor de SWO.

In het intern controleplan beschrijven we hoe we kunnen vaststellen dat de gemeente en de uitvoeringsorganisatie (de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen, de SWO) rechtmatig en getrouw handelt en hoe we het niveau daarvan kunnen behouden. Het uiteindelijke doel is governance: het zoveel mogelijk beperken van verrassingen.

Het intern controleplan is opgesteld onder het motto dat, wanneer de processen ('de lijn') op orde zijn, er zo min mogelijk in- en externe controle nodig is. Zijn de processen op orde dan vindt de interne beheersing al daarbinnen plaats en kan de toetsing achteraf beperkt blijven.

Interne controles worden gedurende het controlejaar uitgevoerd waardoor eventuele fouten sneller aan het licht komen en bijsturende maatregelen kunnen worden getroffen. Het leereffect dat van geconstateerde fouten uit zal gaan zal hierdoor worden versterkt.

Accountant

De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel en een oordeel over rechtmatigheid bij de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties. De accountant maakt hierbij gebruik van het normenkader en controleprotocol.

Het normenkader geeft inzicht in de bestaande externe wet- en regelgeving en geeft aan op basis van welke wet- en regelgeving de accountant de jaarrekening moet controleren.

Het controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening.

De accountant steunt bij het oordeel over de rechtmatigheid op de waarborgen die wij bieden op het vlak van de naleving van de in- en externe wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen

Met ingang van 2023 wijzigt de rechtmatigheidsverantwoording. Met de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening legt het college aan de gemeenteraad expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van alle transacties. De controleverklaring van de accountant beperkt zich vanaf 2023 tot de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de expliciete rechtmatigheidsverantwoording van het college.

De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting over afwijkingen en te treffen maatregelen dragen bij aan het gesprek tussen het college en de gemeenteraad over de rechtmatigheid en de kwaliteit van het systeem van sturing en beheersing.

Overzicht van baten en lasten

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling	13.759	14.984	15.677	15.420	15.361	14.940
02 Jeugdhulp en Participatie	76.519	74.756	72.973	71.440	70.510	69.457
03 Gezond en Vitaal	28.261	30.238	30.653	30.811	31.260	31.886
04 Economie	11.024	7.623	13.363	6.342	7.716	5.772
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving	22.176	22.121	23.279	22.046	22.177	21.141
06 Ruimtelijke ordening en sport	7.965	8.243	10.050	9.759	10.169	9.563
07 Veilige bereikbaarheid	1.330	1.420	1.430	1.467	1.567	1.571
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	9.548	8.334	8.468	7.982	7.917	7.936
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen	9.272	9.182	9.464	9.470	9.517	9.349
Totaal lasten	179.853	176.901	185.358	174.738	176.194	171.615
Baten						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling	3.575	3.043	3.386	3.386	3.106	2.906
02 Jeugdhulp en Participatie	22.076	19.624	19.858	20.311	20.312	20.312
03 Gezond en Vitaal	7.428	6.144	6.485	6.406	6.381	6.469
04 Economie	8.924	5.224	11.316	4.267	5.852	3.931
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving	8.206	6.892	6.790	4.213	3.579	2.630
06 Ruimtelijke ordening en sport	3.537	2.641	2.810	2.885	2.885	2.885
07 Veilige bereikbaarheid	2.217	2.629	2.849	2.917	2.985	2.985
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	8.870	7.076	6.748	6.306	6.306	6.306
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen	1.769	953	806	825	825	867
Totaal baten	66.602	54.225	61.049	51.515	52.231	49.290

Saldi						
Product	Realisatie	Begroting	Begroting		Meerjarenbegroting	
(Bedragen x 1000)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling	10.184	11.941	12.291	12.034	12.256	12.034
02 Jeugdhulp en Participatie	54.443	55.131	53.115	51.130	50.198	49.145
03 Gezond en Vitaal	20.833	24.094	24.168	24.404	24.878	25.417
04 Economie	2.099	2.399	2.047	2.075	1.864	1.841
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving	13.971	15.230	16.489	17.833	18.599	18.511
06 Ruimtelijke ordening en sport	4.428	5.602	7.240	6.875	7.284	6.679
07 Veilige bereikbaarheid	-888	-1.209	-1.419	-1.450	-1.419	-1.414
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	678	1.259	1.720	1.676	1.611	1.631
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen	7.503	8.229	8.658	8.646	8.692	8.482
Totaal saldi	113.250	122.676	124.309	123.223	123.963	122.325

Product	Realisatie	Begroting	Begroting		Meerjarenbegroting	
(Bedragen x 1000)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Saldi programma's	113.250	122.676	124.309	123.223	123.963	122.325
Saldi algemene dekkingsmiddelen	-142.717	-146.601	-154.559	-157.498	-161.247	-150.630
Overhead	16.356	19.317	21.543	21.045	21.212	21.115
Mutaties reserves	13.079	2.205	6.274	6.858	7.263	7.140
Resultaat (- = voordelig)	-31	-2.404	-2.434	-6.372	-8.809	-50

Voor de bepaling van het structurele begrotingssaldo wordt het resultaat gecorrigeerd voor de incidentele lasten en baten:

Omschrijving	bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel, - = voordeel					
Eindstand		-2.434	-6.372	-8.809	-50
Incidentele lasten		-6.674	-7.358	-7.413	-7.290
Incidentele baten		2.674	1.758	1.563	1.440
Saldo structurele baten en lasten		-6.434	-11.972	-14.659	-5.900

Mutaties ten opzichte van programmabegroting 2022-2025

In onderstaande tabellen zijn de mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting per programma opgenomen en daaronder voorzien van een toelichting.

01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
430 Niet te realiseren besparing sociaal domein		-50	-50	-50	-50
430 OAB-middelen		pm	pm	pm	pm
560 Indexering subsidie lokale omroep		4	4	4	4
420 Schoolgebouwen		17	17	17	17
<i>Aanvullende mutaties</i>					
420 Huisvesting VO, indexering		60	60	60	60
420 Huisvesting, gasverbruik		68	68	68	68
420 Huisvesting, elektra-verbruik		6	6	6	6
420 Huisvesting, onderhoud		141	6	38	-44
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, vervoer leerlingen		109	109	109	109
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, SWW		19	19	19	19
430 Nationaal Programma Onderwijs		350	350	200	0
530 Indexatie reguliere subsidie Culturele partijen		pm	pm	pm	pm
530 Cultuur, onderhoud vastgoed		378	172	175	-12
550 Molen, elektra-verbruik		1	1	1	1
550 Molen, onderhoud		26	-11	-7	-3
Totaal lasten		1.129	751	640	175
Baten					
<i>Aanvullende mutaties</i>					
430 Nationaal Programma Onderwijs		-350	-350	-200	0
430 OAB-middelen		-210	-210	-210	-210
Totaal baten		-560	-560	-410	-210
Saldo		569	191	230	-35

Toelichting op de cijfers

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

430 Niet te realiseren taakstelling sociaal domein

Op basis van het vastgesteld Herontwerp sociaal domein 2022-2025 is een groot deel van de opgenomen taakstelling op het sociaal domein komen te vervallen. De totale taakstelling is terugbracht met:

2023: € 2.839.000

2024: € 3.839.000

2025: € 5.689.000

2026: € 5.689.000

De mutatie is in de volgende programma's verwerkt:

programma	2023	2024	2025	2026
Jeugdhulp en participatie	1.044.000	1.434.000	2.389.000	2.389.000
Blijven Meedoen en talentontwikkeling	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Gezond en Vitaal	1.845.000	2.455.000	3.350.000	3.350.000
	2.839.000	3.839.000	5.689.000	5.689.000

560 Indexering subsidie lokale omroep

Op basis van de mediawet (art. 2.170b) heeft de gemeente een zorgplicht voor de bekostiging van het functioneren van de lokale publieke media-instelling. Voor indexatie van de kosten wordt het jaarlijks advies van de VNG gevolgd (bedrag per huishouden). Structureel betekent dit een kostenverhoging van € 3.926.

420 Schoolgebouwen

Betreft verhoging van de OZB-lasten in verband met indexering (3%).

Aanvullende mutaties

420 Indexering subsidie scholen voortgezet onderwijs

Op grond van de overeenkomst Meerjarenfinanciering Huisvesting, wordt de subsidie aan de Voortgezet onderwijs scholen voor kosten onderwijshuisvesting jaarlijks geïndexeerd.

Op basis van een voorlopige indexering van 3% verwachten voor 2023 dat de subsidie voor de scholen van het voortgezet onderwijs € 60.000 hoger uitvallen.

In 2021 hebben we als bijsturing opgenomen dat we de subsidie aan de scholen voortgezet onderwijs kunnen verlagen op basis van de leerlingaantallen. Op dit moment zijn we in overleg met beide schoolbesturen van het voortgezet onderwijs. Op basis van deze gesprekken zal duidelijk moeten worden of de bijsturing wordt gerealiseerd.

420 Huisvesting gasverbruik

Op basis van de huidige tarieven stijgen de kosten van het gasverbruik met € 68.000.

420 Huisvesting elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven wordt een stijging verwacht van de kosten elektra-verbruik van € 6.000.

420 Huisvesting onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken Vervoer leerlingen

Er is een volumestijging waarneembaar en de reden hiervoor is dat er veel nieuwkomers zijn ingestroomd met een specifieke onderwijsbehoefte. Dit lijkt een trend te zijn. De consultants proberen waar mogelijk de kosten te drukken door het inzetten van het openbaar vervoer of fiets. Echter, er gaan steeds meer kinderen naar Hardenberg, Emmen, Steenwijk en Zwolle naar school. Hiervoor wordt een (medische) verklaring overlegd die aangeeft waarom een kind niet in staat is om zelfstandig te reizen. Daarnaast wordt verklaard waarom dit de dichtstbijzijnde toegankelijke scholen zijn.

430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, SWW

Er zal een indexatie op de kosten van SWW plaatsvinden. Hiervoor is de voorlopige Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA)-percentage over 2023 genomen van 3,72%. De kosten van de dienstverlening van de SWW stijgen hierdoor met € 19.000.

430 OAB-middelen

Op basis van de voorlopige beschikking 2022 van het ministerie kan de bijdrage voor OAB met € 210.000 naar boven worden bijgesteld.

420 Nationaal Programma Onderwijs

In overleg met partners van de Hogeveense Educatieve Agenda (HEA) is besloten om de inzet voor het Nationaal Programma Onderwijs zoveel mogelijk aan te laten sluiten op het bestaande beleid. Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs krijgen gemeenten middelen om leerlingen te helpen met de gevolgen van Covid-19. Voor Hogeveen gaat het om een totaalbedrag van € 1.100.000. Deze middelen zijn in te zetten tot en met schooljaar 2024-2025.

530 Indexatie reguliere subsidie Culturele partijen

In de afgelopen jaren zijn de subsidies aan de culturele partijen, Stichting Bibliotheek Hogeveen, Stichting Scala-Centrum voor de Kunsten (nu gesplitst in twee entiteiten Stichting Scala-Centrum voor de Kunsten en Stichting Cultuurklik) en Stichting Cultuurhuis Hogeveen niet geïndexeerd. Culturele instellingen hebben net als andere bedrijven/instellingen te maken met stijgende kosten als gevolg van stijgende lonen (cao-afspraken), stijgende energieprijzen, hogere kosten inhuur etc. Deze kosten zijn tot nu toe steeds op verschillende manieren (tijdelijk) opgevangen.

Om de voorzieningen in stand te kunnen houden is het noodzakelijk om met de cultuurpartijen in gesprek te gaan en te onderzoeken waar een ophoging van de subsidie noodzakelijk is. Dit is mede afhankelijk van de aanwezige reserves en mogelijkheden voor het aanwenden van externe financieringsbronnen. We gaan daarom in de tweede helft van 2022 met de partijen in overleg.

530 Cultuur onderhoud vastgoed

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

550 Molen, elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven pakken de kosten voor elektra-verbruik € 1.000 hoger uit.

550 Molen, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

02 Jeugdhulp en Participatie

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
672/650/640 Niet te realiseren taakstelling soc.domein		1.044	1.434	2.389	2.389
672 Jeugdzorg, woonplaatsbeginsel		-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
672 Jeugdzorg, indexatie		pm	pm	pm	pm
672 Jeugdzorg, hervormingsagenda		pm	pm	pm	pm
710 GGD, jeugdgezondheidszorg		92	92	92	92
682 GGD, Veilig Thuis Drenthe jeugd		133	133	133	133
671 Ontwikkelingen GKB		250	pm	pm	pm
630 BUIG (Rijksbijdrage bijstand)		pm	pm	pm	pm
630 Vluchtelingenstroom uit Oekraïne		pm	pm	pm	pm
640 Begeleide participatie, Stark		5	5	5	5
640 Incidenteel werkbudget Hertontwerp sociaal domein		350	350	350	
<i>Update kaderbrief</i>					
650 Extra inzet op uitvoering participatie		200	200	200	200
<i>Aanvullende mutaties</i>					
610 Algemene voorzieningen Jeugd, subsidie adviesraad		4	4	4	4
610 Subsidie Vluchtelingen spreekuur		6	6	6	6
610 Extra middelen SMI vanuit OAB		72	72	72	72
610 Verschuiving budget		-459	-459	-459	-459
620 Verschuiving budget		399	399	399	399
610 SWW-subsidie		35	35	35	35
620 SWW-subsidie		29	29	29	29
630 Bezwaar en Beroep		8	8	8	8
640 Rijksbijdrage WSW STARK meicirculaire 2022		437	465	481	-222
672 Jeugdzorg, indexatie 2022		400	400	400	400
672 Jeugdzorg, indexatie 2023		777	777	777	777
672 jeugdzorg, bijstelling diversen		7	7	7	7
710 Jeugdgezondheidszorg, Goede start		7	7	7	7
710 Jeugd gezondheidszorg, logopedie		24	24	24	24
Totaal lasten		2.028	2.288	3.167	2.114
Baten					
<i>Aanvullende mutaties</i>					
630 Rijksbijdrage BUIG		538	538	538	538
Totaal baten		538	538	538	538
Saldo		2.566	2.826	3.705	2.652

Toelichting op de cijfers

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

672/650/640 Niet te realiseren taakstelling sociaal domein

Op basis van het vastgesteld Herontwerp sociaal domein 2022-2025 is een groot deel van de opgenomen taakstelling op het sociaal domein vervallen.

De totale taakstelling is terugbracht met:

2023: € 2.839.000

2024: € 3.839.000

2025: € 5.689.000

2026: € 5.689.000

De mutatie is in de volgende programma's verwerkt:

programma	2023	2024	2025	2026
Jeugdhulp en participatie	1.044.000	1.434.000	2.389.000	2.389.000
Blijven Meedoen en talentontwikkeling	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Gezond en Vitaal	1.845.000	2.455.000	3.350.000	3.350.000
	2.839.000	3.839.000	5.689.000	5.689.000

672 Jeugdzorg, woonplaatsbeginsel

Als gevolg van de invoering van het woonplaatsbeginsel verwachten we een financieel voordeel op de kosten jeugdhulp 2023 en verder.

710 GGD, jeugdgezondheidszorg

Op basis van de begroting 2023 van de GGD is de bijdrage verhoogd.

682 GGD, Veilig Thuis Drenthe jeugd

Op basis van de begroting 2023 van de GGD is de bijdrage verhoogd. Tegenover de verhoging van Veilig Thuis Drenthe jeugd staat een verlaging van Veilig Thuis Drenthe 18+ (programma Gezond en Vitaal).

671 Ontwikkelingen GKB

De gemeenschappelijke regeling GKB bevindt zich in een transitiefase. De insteek is dat 2023 het laatste jaar wordt van de GKB in de huidige vorm. Gelet op de begroting van de GKB voor 2023 moet rekening worden gehouden met een extra bijdrage van ca. € 250.000.

640 Begeleide participatie, Stark

Aanpassing bijdrage op basis van begroting 2023 van Stark.

640 Incidenteel werkbudget Herontwerp sociaal domein

Conform de besluitvorming met betrekking tot het Herontwerp sociaal domein op 17 februari 2022 voeren we een incidenteel werkbudget op voor 2023 t/m 2025 van jaarlijks € 350.000.

Update kaderbrief

650 Extra inzet op uitvoering participatie

De coalitie wil extra middelen inzetten ten behoeve van het aan werk helpen van mensen die nu aan de zijlijn staan. Hiervoor nemen we in de programmabegroting € 200.000 structureel op. Hoe deze gelden worden besteed wordt in de loop van dit jaar duidelijk.

Aanvullende mutaties

610 Algemene voorzieningen Jeugd, Subsidie adviesraad sociaal domein

De subsidie voor de Adviesraad Sociaal Domein zal worden verhoogd van € 25.000 naar € 32.000. De kostenstijging is onder meer het gevolg van uitbreiding van het aantal leden en toename van de kosten van secretariaat. Van de kostenstijging komt € 3.500 voor rekening van Gezond & Vitaal en € 3.500 voor rekening van Jeugdhulp en Participatie.

610 Subsidie Vluchtelingen spreekuur

De kosten van vluchtelingenwerk, die het vluchtelingenspreekuur verzorgen, zijn gestegen. Dit komt door de toename van het aantal statushouders en nareizigers.

610 Extra middelen Sociaal medische indicatie vanuit Onderwijs Achterstanden Beleid

Sociaal medische indicatie (SMI) zetten we in om te voorkomen dat kinderen in kwetsbare gezinnen een ontwikkelachterstand oplopen en daarnaast om de ouders te ontlasten. Op de lange termijn voorkomt SMI inzet van jeugdhulp. De begroting voor SMI is structureel te laag. We willen dan ook de middelen uit het Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) gebruiken om de kosten SMI te dekken. Het gaat hierbij om een bedrag van € 70.000. De dekking voor SMI vindt plaats via de OAB-middelen.

610 Verschuiving budget

Verschuiving van budget van taakveld 6.1 naar 6.2 i.v.m. de wettelijke voorschriften. Echter, er is € 60.000 overtollig budget; dit levert een voordeel op voor de begroting.

620 Verschuiving budget

Verschuiving van budget van taakveld 6.1 naar 6.2 i.v.m. de wettelijke voorschriften. Echter, er is € 60.000 minder nodig; dit levert een voordeel op voor de begroting.

610-620 SWW-subsidie

We willen een budget van € 35.000 overhevelen van programma Gezond en Vitaal naar programma Jeugdhulp & Participatie. Binnen de subsidie aan Stichting Welzijnswerk heeft er een verschuiving plaatsgevonden met betrekking tot de subsidie voor thuiscoaches. De thuiscoach wordt verantwoord in programma Jeugdhulp & Participatie, het begrote budget hiervoor is echter opgenomen onder programma Gezond en Vitaal. In totaliteit betreft dit een budgetneutrale wijziging.

Zoals reeds vermeld In de kaderbrief 2023-2026 zal er een indexatie worden toegepast op de SWW. We hebben hiervoor de voorlopige Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA)-percentage over 2023 genomen van 3,72%. De kosten van de dienstverlening van de SWW stijgen hierdoor met € 29.000.

630 Bezwaar en Beroep

Dit budget staat te laag begroot, de last willen we structureel op ramen met € 7.500 op basis van realisatiecijfers.

640 Bijdrage WSW STARK

In de meicirculaire 2022 is de Rijksbijdrage voor WSW verhoogd met € 436.804,- voor het jaar 2023. Deze verhoging komt toe aan het WSW bedrijf Stark. De baat die hier tegenover staat is verwerkt in de algemene dekkingsmiddelen, per saldo is deze wijziging neutraal.

672 Jeugdzorg, indexatie 2022

Bij het opstellen van de begroting 2022 voor Jeugd is, op basis van de destijds bekende cijfers, gerekend met een indexatie van 0,49%. Later is gebleken dat het indexatiepercentage 2,64% bedraagt. Het verschil ad 2,15% zorgt voor een nadeel van € 400.000.

672 Jeugdzorg, indexatie 2023

De effecten van de stijgende prijzen in het algemeen en ook de stijging van de salarissen in de nieuwe cao Jeugdzorg, zullen vanaf 2023 zichtbaar zijn. Voor 2023 wordt er bij het opstellen van de begroting rekening gehouden met een prijsstijging van 6% wat resulteert in hogere lasten van € 777.000.

672 Jeugdzorg, bijstelling diversen

Bijstellen en afronden van bedragen van divers bestaand beleid ad € 7.000.

710 Volksgezondheid, Goede start

In verband met loon- en prijsstijging zijn de kosten voor interventie Nu Niet Zwanger (GGD) toegenomen met € 7.000.

710 Volksgezondheid, Jeugdgezondheidszorg, logopedie

Het uurtarief voor de logopedisten en jeugdverpleegkundigen is met ruim 10% verhoogd. Daarnaast is het aantal logopedieconsulten verdubbeld. Dit resulteert in extra kosten van € 23.500.

630 Rijksbijdrage BUIG

Dit budget staat te hoog in de boeken, de baat willen we structureel af ramen met € 538.000. Zo kunnen we de baten en lasten voor de BUIG uitkeringen neutraal in de begroting opnemen.

03 Gezond en Vitaal

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
671 Niet te realiseren besparing sociaal domein		1.845	2.455	3.350	3.350
710 GGD, algemene gezondheidszorg		166	91	91	91
681 GGD, Veilig Thuis Drenthe 18+		-111	-111	-111	-111
610 SWW		pm	pm	pm	pm
<i>Aanvullende mutaties</i>					
610 Samenkracht en burgerparticipatie, SWW		90	90	90	90
610 Samenkracht en burgerparticipatie, Slachtofferhulp		2	2	2	2
610 Samenkracht en burgerparticipatie, alg voorzieningen WMO		-12	-12	-12	-12
620 Wijkteams, subsidie adviesraad sociaal domein		4	4	4	4
671 Maatwerkdienstverlening 18+, WMO thuishulp, beg en PGB		714	457	845	1.300
671 Maatwerkdienstverlening 18+, Interwonen		16	16	16	16
660 Maatwerkvoorziening (Wmo), WMO voorzieningen		-718	-915	-1.126	-1.126
681 Geëscaleerde zorg 18+, Inloopvoorziening		1	1	1	1
710 Volksgezondheid, Alcohol en Drugbestrijding		-2	-2	-2	-2
720 Riolering, kolkenreiniging		67	67	67	67
720 Riolering, elektra-verbruik		52	52	52	52
Totaal lasten		2.114	2.195	3.267	3.722
Baten					
<i>Aanvullende mutaties</i>					
681 Geëscaleerde zorg 18+, Beschermd Wonen		-495	-321	-107	
720 Riolering, hogere opbrengst rioolrechten		-220	-220	-220	-220
Totaal baten		-715	-541	-327	-220
Saldo		1.399	1.654	2.940	3.502

Toelichting op de cijfers

Mutaties vanuit kaderbrief

671 Niet te realiseren taakstelling sociaal domein

Op basis van het vastgesteld Herontwerp sociaal domein 2022-2025 is een groot deel van de opgenomen taakstelling op het sociaal domein komen te vervallen. De totale taakstelling is terugbracht met:

2023: € 2.839.000

2024: € 3.839.000

2025: € 5.689.000

2026: € 5.689.000

De mutatie is in de volgende programma's verwerkt:

programma	2023	2024	2025	2026
Jeugdhulp en participatie	1.044.000	1.434.000	2.389.000	2.389.000
Blijven Meedoen en talentontwikkeling	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Gezond en Vitaal	1.845.000	2.455.000	3.350.000	3.350.000
	2.839.000	3.839.000	5.689.000	5.689.000

710 GGD, algemene gezondheidszorg

Op basis van de begroting 2023 van de GGD is de bijdrage verhoogd.

681 GGD, Veilig Thuis Drenthe 18+

De bijdrage is verlaagd op basis van de begroting 2023 van de GGD.

Aanvullende mutaties

610 SWW

Zoals reeds vermeld in de kaderbrief 2023-2026 zal er een indexatie worden toegepast op de SWW. We hebben hiervoor het voorlopige OVA-percentage (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) over 2023 gehanteerd van 3,72%. De kosten van de dienstverlening van de SWW stijgen hierdoor met € 125.000.

Daarnaast hebben we ten tijde van de GemRap 2022-1 € 35.000 budget overgeheveld van het programma Gezond en Vitaal naar het programma Jeugdhulp en Participatie. Deze mutatie willen we ook toepassen in de begrotingen 2023 t/m 2026. Het betreft een mutatie binnen de subsidie aan de SWW voor thuiscoaches. Dit betreft een budgetneutrale wijziging.

610 Samenkracht en burgerparticipatie, algemene voorzieningen WMO

Uit dit budget werd subsidie verstrekt voor de ggz-inloopvoorziening van Cosis. Deze subsidie is beëindigd. We kunnen het budget naar nihil verlagen.

620 Wijkteams, Subsidie adviesraad sociaal domein

De subsidie voor de Adviesraad Sociaal Domein zal worden verhoogd van € 25.000 naar € 32.000. De kostenstijging is onder meer het gevolg van uitbreiding van het aantal leden en toename van de kosten van secretariaat. Van de kostenstijging komt € 3.500 voor rekening van Gezond & Vitaal en € 3.500 voor rekening van Jeugdhulp en Participatie.

660 Maatwerkvoorziening (WMO), WMO voorzieningen

De afgelopen jaren is sprake van een dalende trend bij de verstrekking van tastbare voorzieningen en grote woningaanpassingen. Dit leek eerst een gevolg te zijn van Covid-19, maar blijkt nu structureel. Ook geeft het WMO-voorspelmodel dat de VNG heeft ontwikkeld aan dat er nagenoeg geen stijging te verwachten is de komende jaren.

671 Maatwerkdienstverlening 18+, WMO Thuishulp, begeleiding en PGB

Voor het bepalen van het budget voor WMO huishulp en begeleiding hebben we de realisatiecijfers over het boekjaar 2022 als uitgangspunt genomen. We gaan uit van een tariefstijging conform het voorlopige OVA-percentage (Overheidsbijdrage in de Arbeidsontwikkeling) over 2023 van 3,72%. Daarnaast gaan we uit van een toename van het gebruik. Voor deze volumestijging hebben we het voorspelmodel WMO van de VNG gehanteerd met een aanpassing van het volumepercentage op basis van onze eigen managementinformatie.

Voor WMO PGB zijn we uitgegaan van de realisatiecijfers over 2021. De eventuele tariefstijging van PGB in de toekomst zal uit de te verwachten volumedaling kunnen worden gedekt.

671 Maatwerkdienstverlening 18+, Interwonen

Op de subsidie Interwonen houden we rekening met een stijging van de loonkosten, waardoor we het budget verhogen met € 16.000. We hebben hiervoor de voorlopige Overheidsbijdrage voor Arbeidskostenontwikkeling over 2023 genomen van 3,72%.

681 Geëscaleerde zorg 18+, Beschermd wonen

Op basis van de prognose van centrumgemeente Assen over de jaren 2023 t/m 2026 verwachten we de komende jaren een positief resultaat op beschermd wonen. Het aandeel van de gemeente Hoogeveen in het positieve resultaat is meegenomen in de begroting.

681 Geëscaleerde zorg 18+, Inloopvoorziening voor dak- en thuislozen

Ook bij de inloopvoorziening voor dak- en thuislozen houden we rekening met een indexatie voor loonontwikkeling conform het voorlopige OVA-percentage van 3,72%. De kosten stijgen hierdoor met € 1.000.

710 Volksgezondheid, Alcohol en Drugsbestrijding

De subsidie voor Verslavingszorg Noord Nederland is beëindigd waardoor deze kosten niet meer worden gemaakt.

720 Riolering, kolkenreiniging

Door de actualisatie van de productenbegroting en de herziening van de begrotingssystematiek van Area zijn de uitvoeringskosten van kolkenreiniging gestegen.

720 Riolering, rioolrechten

We verwachten een hogere opbrengst rioolrechten op basis van de werkelijke aanslagoplegging 2022. Deze berekening is nog gebaseerd op het huidige Watertakenplan Fluvius. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw Riool en Water Programma, genaamd RWP Hoogeveen. Eind 2022 zal dit plan ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Dat zal invloed hebben op de tarieven.

720 Riolering, elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van elektra-verbruik met € 52.000 stijgt.

04 Economie

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
330 STIB		-25			
<i>Aanvullende mutaties</i>					
030 Vastgoed, onderhoud		44	47	21	4
310 Economische Ontwikkeling		-10	-10	-10	-10
310 Stichting Open Bedrijven Dag		10	10	10	10
340 Goederenmarkt, elektra-verbruik		11	11	11	11
Totaal lasten		30	58	32	15
Baten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
330 Marktgeldten		-2	-2	-2	-2
Totaal baten		-2	-2	-2	-2
Saldo		28	56	30	13

Toelichting op de cijfers

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

330 STIB

In verband met beëindiging van de activiteiten van STIB per 1 januari 2022 kan het nog resterende subsidiebudget in 2023 vervallen.

Aanvullende mutaties

030 Vastgoed, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud van verschillende panden aangepast.

310 Stichting Open Bedrijven Dag

Dit budget op een aparte kostenplaats opnemen in de begroting 2023 en verder. Betreft een administratieve wijziging met de post Economische ontwikkeling per saldo neutraal.

310 Economische ontwikkeling

Dit is de dekking voor de post Stichting Open Bedrijven Dag, zie bovenstaande mutatie. Betreft een administratieve wijziging per saldo neutraal.

Baten

330 Marktgeldten

Betreft indexering (3%) marktgeldten.

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
210 Verkeer en vervoer, structurele kostenverhoging		597	597	597	597
210 Verkeer en vervoer, Brugbediening		3	3	3	3
210 Verkeer en vervoer, Straatreiniging		436	436	436	436
210 Verkeer en vervoer, Wegenbeheersplan		50			
570 Sloten, structurele kostenverhoging		6	6	6	6
570 Openbaar groen, indexering		197	197	197	197
570 Openbaar groen, indexering WSW-werkzaamheden (2021)		12	12	12	12
570 Openbaar groen, indexering WSW-werkzaamheden (2022)		25	25	25	25
570 Openbaar groen, indexering WSW-werkzaamheden		54	54	54	54
570 Openbaar groen, areaaluitbreidingen		15	15	15	15
570 Openbaar groen, groenbeheersplan		50			
570 Openbaar groen, gedragscode Flora en Fauna		6			7
570 Openbare speelvoorzieningen, veiligheidsinspecties		12			
610 Buurthuizen onderhoud, schoonmaakvergoeding		-25	-25	-25	-25
610 MFC Krakeel, lagere beheersvergoedingen		-19	-19	-19	-19
610 Buurtwerk algemeen, lagere kosten SWW		-38	-38	-38	-38
610 Peuterspeelzaal De Sterrenhoeve		3	3	3	3
<i>Update kaderbrief</i>					
830 Versnellingssteam wonen		300	300	300	300
610 Schrapen taakstelling wijk- buurt en dorpshuizen		150	300	300	300
<i>Aanvullende mutaties</i>					
210 Verkeer en vervoer, Straatreiniging		69	69	69	69
210 Verkeer en vervoer, elektra-verbruik		151	151	151	151
210 Verkeer en vervoer, onderhoud vastgoed		-3	8	5	13
570 Openbaar groen, elektra-verbruik		8	8	8	8
570 Openbaar groen, onderhoud vastgoed		27	3	2	4
610 Buurthuizen, gasverbruik		18	18	18	18
610 Buurthuizen, elektra-verbruik		4	4	4	4
610 Buurthuizen, onderhoud		233	298	269	-23
750 Begraafplaatsen, gasverbruik		7	7	7	7
750 Begraafplaatsen, onderhoud		-41	-94	-78	-78
750 Begraafplaatsen, elektra-verbruik		1	1	1	1
830 Gem. woningen, gasverbruik		6	6	6	6
830 Gem.woningen, onderhoud		2	2	-1	-1
Totaal Lasten		2.304	2.335	2.315	2.040
Baten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
610 Peuterspeelzaal, opbrengst verhuur		-3	-3	-3	-3

Aanvullende mutaties

750 Graf- en begraafrechten	-250			
Totaal baten	-253	-3	-3	-3
Saldo	2.051	2.332	2.312	2.037

Toelichting op de cijfers

Lasten

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

210 Verkeer en vervoer, structurele kostenverhogingen

De prijsstijging (als gevolg van Covid-19 (schaarste in productie), crisis Oekraïne (olie en gasprijzen) en schaarste in grondstoffen) is een zo goed mogelijk inschatting van prijsontwikkelingen en verwachtingen zoals ze momenteel kunnen worden gemaakt. Er is rekening gehouden met een prijsindex van 18%. Als gevolg van de kostprijsstijgingen zijn de budgetten opgehoogd om het onderhoud van de wegen uit te kunnen voeren en het achterstallige onderhoud langzaam weg te werken. De kostprijsstijging geldt niet alleen voor het onderhoud van de wegen, maar ook voor het onderhoud van de bermen, het aanbrengen van de belijning, vervangen van verkeersborden, het opschonen van de sloten enzovoort.

210 Brugbediening

Op basis van de realisatiecijfers van 2021, blijkt het structurele tekort voor de voor brugbediening niet 18.000, maar 21.000 te zijn.

210 Straatreiniging

Door de actualisatie van de productenbegroting en de herziening van de begrotingssystematiek van Area zijn de uitvoeringskosten van de straatreiniging gestegen.

210 Wegenbeheersplan

In 2023 moet het wegenbeheersplan worden geactualiseerd, is externe expertise nodig, hiervoor dient het exploitatiebudget in 2023 eenmalig te worden verhoogd met een bedrag van 50.000.

570 Openbaar groen, indexering

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk dat de beschikbare budgetten op peil blijven. Zoals in de kaderbrief is aangegeven wordt rekening gehouden met een prijsstijging van 18%.

570 Openbaar groen, (her)indexering WSW-werkzaamheden (2021)

In de begroting is rekening gehouden met een prijsindex van 2% voor de budgetten waarvoor STARK werkzaamheden uitvoert in de openbare ruimte. De werkelijke index die Stark in 2021 heeft gefactureerd is 3,2%. Om het onderhoud in de toekomst, volgens het afgesproken onderhoudsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk dat de beschikbare budgetten met € 12.543 worden verhoogd.

570 Openbaar groen (her)indexering WSW-werkzaamheden (2022)

In de begroting 2022 is rekening gehouden met een prijsindex van 1,6% voor de budgetten waarvoor Stark werkzaamheden uitvoert in de openbare ruimte. De werkelijke index die Stark in 2022 heeft aangedragen is 2,8%. Het verschil komt neer op bijna € 25.000. Om het onderhoud in de toekomst, volgens het afgesproken onderhoudsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk dat de beschikbare budgetten met € 24.711 worden verhoogd.

570 Openbaar groen, indexering WSW-werkzaamheden

Om het onderhoud, volgens het afgesproken onderhoudsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk dat de beschikbare budgetten voor WSW-werkzaamheden, die door het leerwerkbedrijf Stark worden uitgevoerd worden verhoogd. We houden rekening met een prijsindex van 5% % (budgetten onderhoud plantsoen, bomen en begraafplaatsen en onderhoud groen door Stark) wat neerkomt op een bedrag van € 53.725.

570 Openbare speelvoorzieningen, areaaluitbreidingen

Door uitvoering van het project Dwingelandpark is het areaal gewijzigd. Om deze reden verhogen we vanaf 2023 de exploitatielasten structureel met € 15.000.

570 Openbaar groen, actualisatie groenbeheerplan

De commissie BBV geeft het advies om vanuit het oogpunt van risicobeheersing en inzicht in de financiële positie actuele beheerplannen te hebben. Een beheerplan mag maximaal vijf jaar oud zijn. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor een veilige en duurzame leefomgeving voor haar inwoners, moeten budgetten in de begroting zijn opgenomen die bestemd zijn voor het in standhouden van kapitaalgoederen (waaronder openbaar groen).

In 2019 is het groenbeheerplan voor de periode 2020-2024 vastgesteld. Om een actueel groenbeheerplan te houden dient dit plan in 2023 te worden geactualiseerd, zodat de resultaten kunnen worden opgenomen in de begroting 2024-2027. Met het hebben van een actueel groenbeheerplan zijn de noodzakelijke uitgaven voor de komende jaren inzichtelijk en kunnen de juiste onderbouwde keuzes gemaakt worden ten aanzien van onderhoud, vervanging en besparingen. Om het groenbeheerplan te actualiseren is externe expertise nodig. Om deze reden verhogen we het exploitatiebudget in 2023 eenmalig met € 50.000.

570 Openbaar groen, Opstellen gedragscode Flora en Fauna

In 2021 en 2022 wordt gewerkt aan de leidraad flora en fauna. Implementatie naar gedragscode is gepland voor juni 2023. Dan vervalt de huidige gedragscode. In 2026 moet er wederom een gedragscode worden opgesteld. De gedragscode (o.b.v. artikel 3.31 lid 1, Wet natuurbescherming) "Soortbescherming voor Gemeenten" moet dan in werking treden. Daarvoor is inhuur van extern expertise gewenst zoals ook is ingezet bij het opstellen van de leidraad. Op dit te realiseren is een aanvullend budget van € 6.000 geraamd en voor 2026 € 7.000.

570 Openbare speelvoorzieningen, veiligheidsinspecties

Speeltoestellen moeten veilig zijn en volgens het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen regelmatig geïnspecteerd worden. Om te beoordelen of deze speeltoestellen veilig zijn, vindt jaarlijks door een interne medewerker een veiligheidsinspectie plaats waarbij de speelplaats, het toestel en de speelzone gekeurd worden. Om blindheid te voorkomen is het verstandig en wenselijk om deze inspectie incidenteel uit te laten voeren door een extern inspectiebureau. Om deze werkzaamheden in 2023 extern uit te laten voeren nemen we hiervoor incidenteel € 11.600 op.

610 Buurthuizen onderhoud, schoonmaakvergoeding en overige vaste lasten

De schoonmaakvergoedingen voor de volgende buurthuizen komen te vervallen: Buurthuis Wolfsbos is gesloopt € - 7.385,80 (kostenplaats 4061010001), Buurthuis Turkse vereniging Rozenstraat 5 is gesloopt. € - 369 (kostenplaats 4061010006), Buurthuis 't Anker geen schoonmaakvergoeding € - 16.824 (kostenplaats 4061010010).

610 Multifunctioneel centrum Krakeel

De jaarlijkse kosten voor beheervergoedingen en huur voor ruimtes zijn € 19.000 lager dan de raming die in de begroting is opgenomen. (Kostenplaats 4061010018 – 43802115).

610 Buurtwerk algemeen, lagere kosten SWW

De kosten van SWW voor het gemeentelijk gebruik van kantoren in de Weideblik, Het Oor, Brede School Zuiderbreedte en het Anker zijn structureel € 37.778 lager dan begroot.

610 Peuterspeelzaal De Sterrenhoeve

Op basis van realisatiecijfers van afgelopen jaren ramen we kosten voor ozb, rioolrecht, gasverbruik en verzekeringen € 2.700 (kostenplaats 4061020001)

Mutaties vanuit Update kaderbrief**830 Versnellingsteam wonen**

De coalitie wil het tempo van het bouwen van woningen fors opvoeren. Daarom komt er een gemeentelijk versnellingsteam. De bevoegdheden en taken van dit team zullen in de loop van dit jaar worden uitgewerkt. In de begroting nemen we € 300.000 op voor vier jaar.

610 Schrappen taakstelling Wijk- buurt- en dorpshuizen

De coalitie stelt voor de met Schone Lei en de programmabegroting 2022 voor 2023 en verder afgesproken bezuiniging op wijk- en dorpshuizen te schrappen.

Aanvullende mutaties**210 Verkeer en vervoer, Straatreiniging**

Deze aanvullende mutatie komt voort uit de definitieve begroting 2023 van Area en komt door meer inzet van onkruidborstelmachines en de nieuwe begrotingssystematiek.

210 Verkeer en vervoer, elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van het elektra-verbruik stijgen met € 151.000.

210 Verkeer en vervoer, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

570 Openbaar groen, elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van het elektra-verbruik stijgen met € 8.000.

570 Openbaar groen, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

610 Buurthuizen, gasverbruik

Op basis van de huidige tarieven stijgen de kosten van het gasverbruik met € 18.000.

610 Buurthuizen, elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van het elektra-verbruik stijgen met € 4.000.

610 Buurthuizen, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast

750 Begraafplaatsen

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van het gas- en elektra-verbruik stijgen.

750 Begraafplaatsen, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast

830 Gem. woningen, gasverbruik

Op basis van de huidige tarieven stijgen de kosten van gasverbruik met € 6.000.

830 Gem. woningen, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast

Baten**Mutaties vanuit kaderbrief 2023***610 opbrengst verhuur Peuterspeelzaal De Sterrenhoeve*

Op basis van realisatiecijfers van afgelopen jaren ramen we de opbrengst voor huuropbrengst structureel met € 2.700

Aanvullende mutaties*750 Graf- en begraafrechten*

Op basis van realisatiecijfers van afgelopen jaren ramen we de opbrengst voor graf- en begraafrechten voor 2023 met € 250.000. In 2023 wordt het begraafplaatsenbeleid incl. tarifiering geactualiseerd. Voor 2024 en verder wordt de opbrengst graf- en begraafrechten gebaseerd op deze actualisatie.

06 Ruimtelijke ordening

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
520 Sportaccommodaties		7	7	7	7
<i>Aanvullende mutaties</i>					
520 Sportaccommodaties, gasverbruik		1.444	1.444	1.444	1.444
520 Sportaccommodaties, elektra-verbruik		84	84	84	84
520 Sportaccommodaties, onderhoud		410	80	261	-210
Totaal lasten		1.945	1.615	1.796	1.325
Baten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
520 Sportaccommodaties		-50	-50	-50	-50
830 Leges omgevingsvergunningen		-28	-28	-28	-28
Totaal baten		-78	-78	-78	-78
Saldo		1.867	1.537	1.718	1.247

Toelichting op de cijfers

Lasten

Mutaties vanuit kaderbrief

520 Sportaccommodaties

Betreft hogere OZB-lasten in verband met indexering (3%).

Aanvullende mutaties

520 Sportaccommodaties, gas- en elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van het gas- en elektraverbruik stijgen met respectievelijk € 1.444.000 en € 84.000.

520 Sportaccommodaties, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

Baten

Mutaties vanuit kaderbrief

520 Sportaccommodaties

Betreft indexering (3%) tarieven sportaccommodaties.

830 Leges omgevingsvergunningen

Betreft indexering (3%) tarieven.

07 Veilige bereikbaarheid

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
210 Waarschuwingsborden en wegwijzers		10	10	10	10
<i>Aanvullende mutaties</i>					
220 Parkeren, onderhoud		10	13	6	41
220 Parkeren, elektra-verbruik		22	22	22	22
250 Indexatie publiek vervoer		4	4	4	4
Totaal lasten		46	49	42	77
Baten					
Totaal baten					
Saldo		46	49	42	77

Toelichting op de cijfers

Lasten

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

210 Waarschuwingsborden en wegwijzers

In het kader van de bezuinigingen werd in 2020 besloten 2 jaar lang geen verkeersborden e.d. te vervangen. Dit was een eenmalige bezuiniging, die zijn weerslag heeft gehad op het straatbeeld. Veel borden zijn vernield of gestolen. In 2023 is het om die reden nodig om het weer budget terug te brengen van € 60.106 naar € 70.201 om de nodige vervangingen te kunnen doen.

Aanvullende mutaties

220 Parkeren, elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van elektra-verbruik stijgen met € 22.000.

220 Parkeren, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud van de parkeergarage aangepast.

250 Indexatie publiek vervoer

Vanwege de druk op de lonen door het toenemende personeelstekort en vanwege de stijgende kosten van licenties, verwachten we dat de bijdrage aan de verbonden partij in 2023 zal stijgen met 5,6 %. Ten opzichte van de werkelijke kosten in 2022 moet de bijdrage met € 3.627 worden opgehoogd.

08 Duurzaam Hoogeveen

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
340 Marketing huur Punt H		-6	-13	-13	-13
340 Bijdrage recreatieschap		3	3	3	3
570 Verwijderen slib recreatiegebied Schoonhoven					20
740 Bijdrage RUD		324	303	303	303
<i>Update Kaderbrief 2023</i>					
340 Marketing Hoogeveen		115	115	115	115
<i>Aanvullende mutaties</i>					
340 Evenementen, elektra-verbruik		14	14	14	14
570 Schoonhoven, onderhoud vastgoed		1		1	1
730 Bijdrage Area		-44	-44	-44	-44
740 Bijdrage Area		-6	-6	-6	-6
740 Bijdrage RUD		95	95	95	95
Totaal lasten		496	467	468	468
Baten					
Totaal baten					
Saldo		496	467	468	468

Toelichting op de cijfers

Lasten

Mutaties vanuit de kaderbrief 2023

340 Marketing huur Punt H

Met ingang van 2021 is gestopt met Marketing (bezuinigingsmaatregel). Uitgangspunt was dat hiermee (ook) de huurkosten van gebouw Punt H zou vervallen. Vanwege het gezamenlijk gebruik van de ruimte door Marketing en Punt H medewerkers bleek (gedeeltelijke) opzegging van het huurcontract niet mogelijk. Voor het huurdeel is in de begroting daarom nog budget aanwezig. Per 1 juli 2023 wordt het contract ontbonden. Dit betekent dat bij Marketing een bedrag vrijvalt van € 6.250 in 2023 en € 12.500 in de jaren daarna.

340 Bijdrage recreatieschap

Op basis van de begroting 2023 van het Recreatieschap stijgt de bijdrage van Hoogeveen aan het Schap in 2023 met € 2.911.

570 Verwijderen slib recreatiegebied Schoonhoven

In 2015 is een groot gedeelte van het recreatiegebied Schoonhoven verkocht aan Stichting Het Drentse Landschap. Uitsluitend de openbare gedeelten waar de gemeente, vanuit haar publiekrechtelijke taak, een verantwoording heeft, blijven in beheer bij de gemeente. Het gaat hier voornamelijk om behoud van de zwemkwaliteit. Eens in de twee jaar moet het slib uit de kleine vijver worden verwijderd. Om deze werkzaamheden uit te voeren in 2026 moet hiervoor € 20.000 worden opgenomen.

740 Bijdrage RUD

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage aan de RUD in onze meerjarenbegroting bestaan uit de volgende bijdragen:

- Door de indexering van 2,4% wordt de bijdrage aan de RUD met € 33.329 verhoogd.
- Er is een meerjarig groeimodel voor 2023 en 2024 opgesteld om het risicogericht toezicht en energie- en asbest toezicht op een aanvaardbaar uitvoeringsniveau te brengen. De bijdrage is voor 2023 met € 118.181 verhoogd. In 2024 is er op basis van het groeimodel nog een verhoging van de bijdrage met € 50.000.
- Door het verschuiven van het bevoegd gezag (van provincie naar gemeente en vice versa) voor bodemtaken en milieulocaties wordt de bijdrage met € 151.620 (milieubelastende activiteiten)
- Verhoogde incidentele bijdrage van € 20.383 door aanvullende kosten ten behoeve van het verrijken van het locatiebestand met milieubelastende activiteiten (MBA's).

Update Kaderbrief

340 Marketing Hoogeveen

De coalitie heeft voorgesteld om samen met partners uit de regio en lokaal aan de slag te gaan om de aantrekkingskracht van Hoogeveen uit te nutten. Samen met partners maken we hiervoor een plan. In de begroting nemen we hiervoor € 115.000 structureel op.

Aanvullende mutaties

340 Evenementen, elektra-verbruik

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van elektra-verbruik stijgen met € 14.000.

570 Recreatiegebied Schoonhoven, onderhoud vastgoed

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

730 Afval bijdrage Area

Door de actualisatie van de productenbegroting en de herziening van de begrotingssystematiek is inzichtelijk hoe de uitvoeringskosten van Area zijn gewijzigd. Hoewel er in 2023 sprake is van kostenstijgingen, onder ander door een cao-verhoging, hogere brandstofkosten en hogere kapitaallasten, dalen de totale lasten op taakveld 730.

740 Afval

Door de actualisatie van de productenbegroting en de herziening van de begrotingssystematiek hebben verschuivingen in kostenallocatie plaatsgevonden waardoor de uitvoeringskosten van plaagdierenbestrijding en kadaverbakken € 5.711 zijn gedaald.

740 Bijdrage RUD

De bijdrage aan de RUD Drenthe stijgt door:

- Mutaties op basis van de begrotingswijziging 2022 van de RUD met €25.000.
- Voorzien meerwerk complexe vergunning/toezicht/handhaving taken. Naast de reguliere werkzaamheden voor milieuvergunningverlening, milieutoezicht en handhaving bij bedrijven is voor enkele specifieke bedrijfslocaties meerwerk voorzien waarvoor 200 uur extra is opgenomen à € 20.000.
- Aanvullende bijdrage in verband met het groeimodel van de RUD Drenthe van € 50.000 per jaar.

09 Veilig, Zichtbaar en transparant

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
010 Correctie bezuiniging 4 naar 3 wethouders		129	129	129	129
010 bestuur, salarissen en sociale lasten		62	62	62	62
010 Accountantskosten		25	25	25	25
010 Vereniging Nederlandse Gemeenten		11	11	11	11
110 Bijdrage Veiligheidsregio Drenthe		98	98	98	98
620 Zorg- en veiligheidshuis Drenthe		pm	pm	pm	pm
<i>Update kaderbrief</i>					
010 Van 4 naar 5 wethouders		159	159	159	159
010 Verhoging budget rekenkamer commissie		35	55	55	55
<i>Aanvullende mutaties</i>					
010 Gemeenteraad		4	4	4	27
010 Gewezen wethouders		13	13	13	13
010 Griffie		15	15	15	15
010 Ver. Ned. Gemeenten		29	29	29	29
010 Rekenkamer-functie		-16	-16	-16	-16
020 Verkiezingen		15			
110 Huisvesting brandweer, onderhoud		50	29	76	-115
Totaal lasten		629	613	660	492
Baten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
020 leges gemeentewinkel		-20	-20	-20	-20
<i>Aanvullende mutaties</i>					
010 Gewezen wethouders		-17	-17	-17	-17
020 leges gemeentewinkel		84	74	74	32
Totaal baten		47	37	37	-5
Saldo		676	650	697	487

Toelichting op de cijfers

Lasten

Mutaties vanuit de kaderbrief 2023

010 Correctie bezuiniging 4 naar 3 wethouders

Zoals in de kaderbrief is aangegeven is de bezuiniging niet realistisch en uitvoerbaar. In dit programma hiervoor een mutatie opgenomen van € 129.000 en voor de ondersteuning bij Overhead een mutatie van € 39.000 opgenomen.

010 Bestuur, salarissen en sociale lasten

Als gevolg van de oplopende inflatie moeten we rekening houden met een reguliere loonstijging voor de komende jaren, waarbij vooralsnog is uitgegaan van 4% inflatie t.o.v. de begroting 2022.

Het gaat daarbij om de loonkosten van de raad, het college en de griffie. Het gaat hierbij om een bedrag van afgerond € 62.000.

010 Accountantskosten

De voorgestelde aanpassing met € 25.000 is nodig a.g.v. van extra werkzaamheden van de controle van de jaarrekening, voornamelijk door de jaarlijkse uitbreiding van het aantal SiSa regelingen.

010 Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Voor de periodieke kosten van de VNG hebben we een indexering van 2% toegepast, t.o.v. de begroting 2022. De ophoging van € 11.000 is in lijn met de verwachting.

110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Op basis van de conceptbegroting 2023 van de VRD wordt de bijdrage aan de VRD met € 98.000 verhoogd. De verhoging betreft loon- en prijsstijging en extra uitzettingen. Voor de volgende onderwerpen is op korte termijn actie noodzakelijk:

- Crisisbeheersing een kennis- en capaciteitsimpuls geven;
- Brandweezorg: investering in voldoende brandweervrijwilligers;
- Informatievoorziening en veiligheid: data en informatie als cruciale componenten;
- Verbeterplan informatieveiligheid & privacy;
- Risicobeheersing als expertisepartner op fysieke veiligheid.

Update kaderbrief

010 Van 4 naar 5 wethouders

De coalitie heeft voorgesteld en de raad heeft besloten om deze collegeperiode met 5 wethouders te gaan werken.

010 Verhogen budget Rekenkamercommissie

Op 30 juni is door de raad een motie aangenomen om het budget van de Rekenkamercommissie te verhogen. De verhoging is voor 2023 € 35.000 en vanaf 2024 € 55.000.

Aanvullende mutaties

010 Gemeenteraad

De mutatie op deze post betreft voor de jaren 2023 - 2025 een correctie op de inflatie. Voor 2026 wordt er rekening gehouden met de gemeenteraadsverkiezingen in dat jaar. Het extra begrote bedrag van € 23.000 is met name bedoeld voor opleidingen nieuwe raadsleden en bijkomende kosten i.v.m. installatie nieuwe gemeenteraad.

010 Gewezen wethouders

De mutatie op deze post heeft te maken met een aanpassing van de salarissen en sociale lasten, zijnde een correctie op de inflatie.

010 Griffie

Dit budget is met genoemd bedrag opgehoogd i.v.m. formatie-uitbreiding.

010 Ver. Nederlandse Gemeenten

De werkelijke kosten blijken tot nu toe hoger dan verwacht, dit ook t.o.v. de mutatie welke reeds in de kaderbrief is meegenomen. Op basis van realistisch begroten moet de begroting hiervoor met € 29.000 naar boven worden bijgesteld.

010 Rekenkamer functie

Het budget van de rekenkamer functie was reeds in 2021 opgehoogd voor de jaren 2022-2025. Hier is met de (aanvullende) mutatie vanuit de kaderbrief geen rekening mee gehouden. Daarom moet de begroting voor de komende jaren op dit punt naar beneden worden bijgesteld. Hiermee komen we uit op € 35.000 voor 2023 en € 55.000 voor de jaren 2024-2026.

020 Verkiezingen

In 2023 zijn er 2 verkiezingen t.w. provinciale staten en waterschappen. Om deze verkiezingen o.a. coronaproof te organiseren moet het budget voor 2023 het budget met € 15.000 worden opgehoogd tot € 90.000

110 Huisvesting brandweer, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

Baten

Mutaties vanuit de kaderbrief 2023

020 Leges gemeentewinkel

Betreft indexering (3%) van de tarieven.

Aanvullende mutaties

010 Gewezen wethouders

De mutatie op deze post heeft te maken met een aanpassing van de dotatie op de 'APPA-voorziening'. Deze voorziening heeft tot doel de uitkering aan oud-wethouders te bekostigen.

020 Leges gemeentewinkel

De opbrengsten gemeenteleges laat voor de jaren 2023-2025 een daling van de opbrengsten zien, dit komt voornamelijk doordat ernaar verwachting - in deze jaren (veel) minder rijbewijzen zullen worden verkocht. Dit geldt, in mindere mate, ook voor de omzet van de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
<i>Aanvullende mutaties</i>					
050 Treasury		-200	-378	-646	-716
Diverse taakvelden, actualisatie kapitaallasten		-155	-35	161	218
Totaal lasten		-355	-413	-485	-498
Baten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
070 Gemeentefonds, decembercirculaire		-2.886	-2.544	-2.924	-2.924
070 Gemeentefonds, uitkomsten maartbrief		-3.542	-6.006	-7.074	-1.879
061/062 Correctie verhoging OZB (na verlaging Afvalstoffenheffing)		500	960	960	960
062 Bijstelling OZB-opbrengst		-206	-206	-206	-206
061/062 indexering OZB		-463	-463	-463	-463
050 Dividend-uitkering NV Rendo		843	843	843	843
<i>Update kaderbrief</i>					
070 Gemeentefonds, meicirculaire		-9.607	-10.477	-12.346	-6.844
<i>Aanvullende mutaties</i>					
050 Treasury		-145	-163	-168	-152
Totaal baten		-15.506	-18.056	-21.378	-10.665
Saldo		-15.861	-18.469	-21.863	-11.163

Toelichting op de cijfers

Lasten

Aanvullende mutaties

050 Treasury

Omdat voor de jaren 2023-2026 er geen financieringsbehoefte is, worden er ook geen langlopende geldleningen afgesloten. Omdat er wel aflossingen plaatsvinden, wordt de te betalen rente de komende jaren ook lager en dit geldt ook voor de rente voor leningen op korte termijn, o.a. kasgeldleningen. Daartegenover staat dat de toegerekende rente aan de grondexploitatie de komende jaren lager wordt ingeschat. Per saldo geeft het voor alle jaren (2023-2026) een voordeel.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de realisatie en planning van de investeringen uit de jaarrekening 2021, GemRap 2022 en deze begroting (zie bijlage A). Dit geeft voor de jaren 2023 en 2024 een voordeel en voor de jaren 2025 en 2026 een nadeel. De kapitaallasten worden bij verschillende taakvelden in verschillende programma's opgenomen.

Baten

Mutaties vanuit de kaderbrief 2023

070 Gemeentefonds, decembercirculaire

Betreft actualisatie uitkering gemeentefonds op basis van decembercirculaire 2021.

070 Gemeentefonds, uitkomsten maartbrief

Vooruitlopend op de Meicirculaire 2022 hebben we op 6 april jl. de Maartbrief ontvangen van het Rijk. Deze Maartbrief schetst een eerste beeld van de gevolgen voor individuele gemeenten op basis van de reeksen accres en opschalingskorting zoals is aangegeven in het coalitieakkoord.

061/062 Correctie verhoging OZB (na verlaging Afvalstoffenheffing)

Zoals aangegeven in de kaderbrief wordt de koppeling van verhoging OZB met verlaging van de afvalstoffenheffing gecorrigeerd.

062 Bijstelling OZB-opbrengst

Op basis van realisatiecijfers 2021 kan de raming met € 206.000 worden verhoogd.

061/062 Indexering OZB

Betreft indexering opbrengst OZB met 3%.

050 Dividend-uitkering NV Rendo

In de Algemene vergadering voor Aandeelhouders van NV Rendo wordt voorgesteld een lager dividend uit te keren aan de aandeelhouders dan in de afgelopen jaren. Rendo stelt voor om de dividenduitkering 2021 vast te stellen op € 5 miljoen (75% van het resultaat). Dit betekent een dividenduitkering voor Hoogeveen van € 1,7 miljoen, waar we € 2,5 miljoen begroot hebben. Dit zal structureel doorwerken in de begroting van Hoogeveen.

Mutaties vanuit de Update kaderbrief

070 Gemeentefonds, meicirculaire

In de kaderbrief hebben we voor het gemeentefonds de uitkomsten van de maartbrief 2022 opgenomen. Inmiddels hebben we de meicirculaire 2022 ontvangen. Het memo over de meicirculaire geeft een gedetailleerde toelichting op de cijfers. In de update van de kaderbrief zijn alleen de hoofdlijnen geschetst. Hieronder worden de mutaties die opgenomen zijn in de update van de kaderbrief ten opzichte van de kaderbrief weergegeven. De Meicirculaire 2022 is ook de stand die we opnemen in deze begroting.

Bedragen x € 1.000, "+"= nadeel, "-"= voordeel	2023	2024	2025	2026
Uitkomsten meicirculaire 2022	-137.356	-140.237	-143.757	-133.039
Uitkomsten maartbrief 2022 (stand Kaderbrief)	-127.749	-129.760	-131.411	-126.195
Mutatie Gemeentefonds	-9.607	-10.477	-12.346	-6.844

Aanvullende mutaties

050 Treasury

Op basis van realisatiecijfers zijn de dividenduitkeringen van de BNG en AREA verhoogd met € 147.000. De opbrengst reclamemasten is op basis van realisatiecijfers met € 20.000 naar beneden bijgesteld.

11 Overzicht overhead

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kaderbrief 2023</i>					
040 Ondersteuning wethouder (3 naar 4 wethouders)		39	39	39	39
040 Bijdrage SWO		1.723	1.808	1.856	1.835
040 Huisvesting: overheveling pand Vos van Steenwijklaan		-119	-119	-119	-119
<i>Update kaderbrief</i>					
040 Schrappen (deel) taakstelling SWO		500	500	500	500
<i>Aanvullende mutaties</i>					
040 Huisvesting, gasverbruik		433	433	433	433
040 Huisvesting, elektra-verbruik		67	67	67	67
040 Huisvesting, onderhoud		684	-20	-152	-206
Totaal lasten		3.327	2.708	2.624	2.549
Baten					
Totaal baten					
Saldo		3.327	2.708	2.624	2.549

Toelichting op de cijfers

Lasten

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

040 Correctie bezuiniging 4 naar 3 wethouders

Zoals in de kaderbrief is aangegeven is de bezuiniging niet realistisch en uitvoerbaar. In programma Veiligheid, Zichtbaar en Transparant hiervoor een mutatie opgenomen van € 129.000 en voor de ondersteuning bij Overhead een mutatie van € 39.000 opgenomen.

040 Bijdrage SWO

Op basis van de kadernota 2023 van de SWO wordt de bijdrage aan de SWO verhoogd.

De verhoging betreft:

Mutatie kadernota SWO 2023:	2023	2024	2025	2026
Cao-aanpassing 2021-2022	214	214	214	214
Correctie ABP-premie	-100	-100	-100	-100
1e begrotingswijziging 2022 SWO-tractieplan	14	88	88	88
Cao-aanpassing 1-1-2023 (2%)	779	774	774	774
Periodieken	467	467	467	467
Huisvesting De Vos van Steenwijklaan	163	157	157	157
Nieuwe software en onderhoud	117	117	117	117
Indexatie software en onderhoud	40	40	40	40
Indexatie onderhoud tractie	19	19	19	19
Indexatie schoonmaakkosten	9	9	9	9
Bijstelling kapitaallasten obv jaarrekening	-75	-40	8	-13
Bijstelling tarieven gladheidsbestrijding	10	10	10	10
Vergroten slagkracht informatieveiligheid	36	36	36	36
Administratieve ondersteuning uitvoering Wet open overheid	17	17	17	17
Extra inzet verzekeringen	13			
	1.723	1.808	1.856	1.835

040 Huisvesting

Door overheveling van het pand naar de SWO vallen de exploitatielasten hier weg.

Update kaderbrief*040 Schrappen (deel) taakstelling SWO*

Het restant van de taakstelling op de personeelslasten van onze samenwerkingsorganisatie is vanaf 2023 niet meer realistisch. Met Schone Lei is afgesproken om (aanzienlijk) in de Hoogeveense taken te schrappen. Minder taken impliceert ook minder personeel en, zo was de verwachting, dan kan ook worden bespaard op de personeelsuitgaven.

Een belangrijk deel van de bezuinigingen en dan met name de bezuinigingen op het sociaal domein wordt niet doorgevoerd. In de kaderbrief is aangegeven dat we de taakstellingen dan ook schrappen in de Programmabegroting 2023. In het kielzog daarvan moeten we de verwachte besparingen op de personeelsuitgaven dan ook onvermijdelijk naar beneden bijstellen.

Ook de coalitie heeft gesproken over het verlichten van de taakstelling op onze samenwerkingsorganisatie. Met de programmabegroting komt er vanaf 2023 een einde aan aparte bezuinigingsoperaties op het ambtelijk apparaat.

Aanvullende mutaties*040 Huisvesting, gas en elektra-verbruik*

Op basis van de huidige tarieven is de verwachting dat de kosten van gas- en elektra-verbruik stijgen met respectievelijk € 433.000 en € 67.000.

040 Huisvesting, onderhoud

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten voor onderhoud aangepast.

12 Reserves

Product	bedragen x €1.000	2023	2024	2025	2026
+ = nadeel en - = voordeel					

Lasten

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

Aanvullende mutaties

Totaal lasten

Baten

Mutaties vanuit kaderbrief 2023

Aanvullende mutaties

Totaal baten

Saldo

Toelichting op de cijfers

Beoogde onttrekkingen en stortingen reserves per programma

Onttrekkingen aan reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Duurzaam Hoogeveen					
Structuurvisie	Visie/uitvoering landelijk gebied	50	50		
	Totaal	50	50		

Storting in reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Aantrekkelijk wonen					
Algemene reserve	Storting vanuit grondexploitatie	2.624	1.708	1.563	1.440
	Totaal	2.624	1.708	1.563	1.440
Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene reserve	Reservering	200	200	200	200
Algemene reserve	Reservering	3.500	5.000	5.500	5.500
	Totaal	3.700	5.200	5.700	5.700

Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Incidentele lasten					
Economie					
	Bijdrage IT HUB	250	250		
Blijven meedoen en talent-ontwikkeling					
	Extra subsidie Tamboer	150	150	150	150
Duurzaam Hoogeveen					
	Visie/uitvoering landelijk gebied	50	50		
Aantrekkelijk wonen/Exonomie					
	Reservering resultaat grondexploitatie	2.624	1.708	1.563	1.440
Reserves					
	Storting algemene reserve	3.700	5.200	5.700	5.700
	Totaal incidentele lasten	6.774	7.358	7.413	7.290

Toelichting

Bijdrage IT-hub

Op basis van ervaring met eerdere innovatiehubs in de provincie wordt de totale investering voor de IT-hub geschat op € 4 miljoen. De provincie Drenthe draagt € 1,5 miljoen bij en er wordt voor € 1,5 miljoen een beroep gedaan op middelen van de regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe. In de uiteindelijke exploitatie van de IT-hub worden ook bijdragen van bedrijven voorzien. Vanuit Hoogeveen is de totale bijdrage € 1 miljoen in de jaren 2021 t/m 2024.

Extra subsidie Tamboer

Besloten is om gedurende de transitieperiode tot de beoogde renovatie is gerealiseerd een extra subsidie te verlenen van € 150.000.

Visie/uitvoering landelijk gebied

Voor onder meer de projecten Leader Zuidwest Drenthe, het jaar van Van Gogh en Vitale Vakantie Parken Drenthe wordt in de vorm van cofinanciering (€ 50.000) verstrekt voor de jaren 2022-2024 ten laste van de reserve Structuurvisie.

Reservering resultaat grondexploitatie

Dit betreft de geraamde winstnemingen van de grondexploitaties die gestort worden in de Algemene reserve.

Programma	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Incidentele baten					
Aantrekkelijk Wonen/Economie					
	Resultaat grondexploitatie	-2.624	-1.708	-1.563	-1.440
Reserves					
Onttrekking reserve structuurvisie					
	Visie/uitvoering openbare ruimte	-50	-50		
	Totaal incidentele baten	-2.674	-1.758	-1.563	-1440

Toelichting

Visie/uitvoering openbare ruimte

Besloten is het budget voor de jaren 2022-2024 te onttrekken aan de reserve Structuurvisie.

Uiteenzetting van financiële positie

De uiteenzetting betreft de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen en gebeurt aan de hand van arbeidskosten, financiering, reserves en voorzieningen.

Programmahouder Derk Reneman

VASTE ACTIVA

De stand van materiële vaste activa (investeringen met economisch nut, met maatschappelijk nut en gronden in erfpacht) is per 31 december 2021 € 124,8 miljoen. De stand van de financiële vaste activa is per 31 december 2021 € 11,3 miljoen.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Hieronder per reserve de stand per 31/12 weergegeven. Voor het gespecificeerde verloop van de reserves verwijzen wij naar de bijlage Overzicht reserves.

Reserves (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Begrote stand op 31/12				
Algemene reserve	31.795	38.703	45.966	53.106
Reserve Structuurvisie	50	0	0	0
Totaal reserves	31.845	38.703	45.966	53.106

Voorzieningen

Voorziening egalisatie reiniging (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand op 1/1	850	796	725	654
Onttrekkingen	54	71	71	71
Storting				
Stand op 31/12	796	725	654	583

Voorziening egalisatie riolering (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand op 1/1	1.209	748	192	0
Onttrekkingen	461	556	192	0
Storting				
Stand op 31/12	748	192	0	0

Voorziening Appa Plan Kapitaal (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand op 1/1	5.573	5.388	5.203	5.018
Onttrekkingen	185	185	185	185
Storting				
Stand op 31/12	5.388	5.203	5.018	4.833

Voorziening Wachtgeld wethouders (bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand op 1/1	203	0	0	0
Onttrekkingen	203			
Storting				
Stand op 31/12	0	0	0	0

Arbeid gerelateerde verplichtingen

Onder arbeid gerelateerde verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidig dan wel voormalig personeel. Feitelijk heeft de organisatie een schuld aan hen.

Omschrijving	2023 (bedragen x € 1.000)
Voormalig personeel	103

Voormalig personeel

De lasten betreffen de kosten van FPU, FLO en wachtgeld/suppletie UWV-USZO zijn jaarlijks opgenomen in de begroting van baten en lasten.

Vaststelling

De programmabegroting wordt als financieel kader beschikbaar gesteld door de gemeenteraad aan het college. Bij vaststelling van de begroting door de raad zijn tevens de kredieten voor de in bijlage A genoemde investeringen voor 2023 beschikbaar gesteld. De saldi van de Programmabegroting 2023-2026 worden verrekend met de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Hoogeveen die is gehouden op 10 november 2022.

De griffier,

De voorzitter,

C. Elken - van Mierlo

K.B. Loohuis

Bijlage A: Overzicht investeringen

Inleiding

Bij het opstellen van de begroting is het bij de investeringen gebruikelijk dat we het lopende jaar (2022) ook opnemen. Het uitgangspunt van de investeringen is de kaderbrief 2023-2026. Hierin zijn de restantkredieten uit de jaarrekening 2021 nog in verwerkt en de begrotingswijziging van GemRap I over 2022.

Bijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2023	Investering MJB 2023	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
IAB: Aanpassing openbaar gebied Wolfsbos	2022		11.787	11.787		11.787	
	Totaal		11.787	11.787		11.787	
Onderwijshuisvesting	2022	5.000.000	-4.000.000	1.000.000		1.000.000	
	2023	2.500.000	2.000.000	4.500.000		4.500.000	
	2024	2.500.000	2.000.000	4.500.000		4.500.000	
	2025	2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	Totaal	12.500.000	0	12.500.000		12.500.000	
Tamboer	2022	849.000		849.000	6.000	843.000	
	2023	469.000		469.000	6.000	463.000	
	Totaal	1.318.000	0	1.318.000	12.000	1.306.000	

Aanpassing openbaar gebied Wolfsbos

De € 11.787 betreft een restantkrediet uit de jaarrekening 2021. In 2022 wordt de laatste beplanting aangebracht en het recht op overpad met de 'Odd Fellows' wordt definitief gemaakt.

Onderwijshuisvesting

In 2022 realiseren we de upgrading van De Akker. Hiervoor was € 580.000 geraamd. Door de prijsstijgingen zullen we een investering doen van € 635.000 voor het upgraden van de Akker. Dit wordt opgevangen binnen het beschikbare budget voor onderwijshuisvesting.

Daarnaast zijn de voorbereidende onderzoeken voor het speciaal basisonderwijs en de centrumscholen Palet en Titus Brandsma gestart. Deze voorbereidingen vragen de nodige tijd waardoor we in 2022 en mogelijk in 2023 niet kunnen starten met de realisatie.

Dit betekent dat we de geplande investering nog niet gaan uitgeven. Echter, de investeringen voor deze twee projecten gezamenlijk bedragen volgens het IHP meer dan € 10 miljoen. We hebben dit budget, met een jaarlijks investeringsvolume van € 2,5 miljoen voor onderwijshuisvesting, dan ook hard nodig. Daarom zullen we de investeringen doorschuiven naar volgend jaar zodat we straks voldoende dekking hebben voor de realisatie.

Tamboer

In 2017 is een rapport door LA-Group opgesteld om te werken aan een toekomstbestendig Tamboer. Daarin werd vastgesteld dat er sprake was van achterstallig onderhoud aan theater gebonden elementen in gebouw en techniek. Dit is vervolgens door Theateradvies in beeld gebracht.

In totaal ging het om een bedrag van bijna € 5 miljoen. De raad heeft op 6 september 2018 besloten € 2,24 miljoen beschikbaar te stellen voor het meest urgente deel en heeft de Tamboer verzocht de andere € 2,7 miljoen door de stofkam te halen. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een bedrag van € 1,33 miljoen om de rest van het achterstallig onderhoud aan te pakken. Daarvan is € 824.000 bestemd voor LED-verlichting en frequentieregelaars. De overige € 483.000 is voor de vervanging van installaties en apparatuur. Deze investeringen wordt als volgt ingezet in 2022-2023:

- 2022 € 844.000
- 2023 € 463.000

Gezond en vitaal

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2023	Investering MJB 2023	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Realiseren en inrichten (bergings)gebieden waterstructuur	2022	145.000	0	145.000	15.000	130.000	
	2023	145.000	0	145.000	15.000	130.000	
Totaal		290.000	0	290.000	30.000	260.000	-

Realiseren en inrichten (bergings)gebieden waterstructuur

Vanuit het uitvoeringsplan bij klimaatadaptatievisie 'Klimaat-robust Hoogeveen' is voor het realiseren en inrichten van (bergings)gebieden waterstructuur € 145.000 benodigd voor 2022 en 2023.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2023	Investering MJB 2023	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Budget begraafplaatsen	2022	-	44.673	44.673	-	44.673	
Totaal		-	44.673	44.673	-	44.673	-

Budget speelvoorzieningen	2022	106.000	0	106.000	2.000	104.000	-
	2023	96.000	17.000	113.000	2.000	111.000	-
	2024	148.000	0	148.000	2.000	146.000	-
	2025	108.000	0	108.000	2.000	106.000	-
	2026		222.000	222.000	2.000	220.000	-
	Totaal	458.000	239.000	697.000	10.000	687.000	-
Reconstructies openbaar groen	2022	130.000	0	130.000	3.000	127.000	-
	2023	130.000	23.000	153.000	3.000	150.000	-
	2024	130.000	0	130.000	3.000	127.000	-
	2025	130.000	0	130.000	3.000	127.000	-
	2026		130.000	130.000	3.000	127.000	-
	Totaal	520.000	153.000	673.000	15.000	658.000	-
Asfaltprogramma - wegen	2022	818.000	299.088	1.117.088	18.000	1.099.088	-
	2023	818.000	144.000	962.000	18.000	944.000	-
	2024	818.000	0	818.000	18.000	800.000	-
	2025	818.000	0	818.000	18.000	800.000	-
	Totaal	3.272.000	443.088	3.715.088	72.000	3.643.088	-
	Asfaltprogramma - fietspaden	2022	315.000	54.000	369.000	15.000	354.000
2023		315.000	57.000	372.000	15.000	357.000	-
2024		315.000	0	315.000	15.000	300.000	-
2025		315.000	0	315.000	15.000	300.000	-
Totaal		1.260.000	111.000	1.371.000	60.000	1.311.000	-
VRI Middenveldweg - Toldijk		2022	-	1.380.688	1.380.688	54.220	658.362
	Totaal	-	1.380.688	1.380.688	54.220	658.362	668.106
VRI Wolfsbos - Mr. Cramerweg	2022	-	99.000	99.000	-	99.000	-
	Totaal	-	99.000	99.000	-	99.000	-

Brug weg om de oost	2022	423.000	75.600	498.600	3.000	495.600
	Totaal	423.000	75.600	498.600	3.000	495.600
Schoolvonderbrug	2022	381.500	68.400	449.900	1.500	448.400
	Totaal	381.500	68.400	449.900	1.500	448.400
Houten damwand industriehaven	2023	60.675	10.575	71.250	1.875	69.375
	Totaal	60.675	10.575	71.250	1.875	69.375
Houten damwand kanaalweg	2023	479.280	85.190	564.470	6.000	558.470
	Totaal	479.280	85.190	564.470	6.000	558.470
Zuiderparkbrug	2024	39.000	0	39.000	1.500	37.500
	Totaal	39.000	0	39.000	1.500	37.500
Damwand industriehaven NZ	2024	1.770.420	0	1.770.420	10.500	1.759.920
	Totaal	1.770.420	0	1.770.420	10.500	1.759.920
Berkenlaan brug	2025	65.250	0	65.250	1.500	63.750
	Totaal	65.250	0	65.250	1.500	63.750
Schooldijkje brug	2025	54.000	0	54.000	1.500	52.500
	Totaal	54.000	0	54.000	1.500	52.500

Budget begraafplaatsen

Herinrichting Gedeelte III begraafplaats Hollandscheveld

Bij de jaarrekening 2021 is € 44.673 doorgeschoven naar 2022 voor het realiseren van een herdenkingsplek en de groenaanleg.

Budget speelvoorzieningen

Betreeft de vervanging van huidige speeltoestellen in overeenstemming met het daarvoor vastgestelde plan. Als gevolg van de hoge kostprijsstijging van gemiddeld 18%, is het investeringsbedrag exclusief personeelskosten met € 17.000 voor 2023 verhoogd in de kaderbrief. Voor het jaar 2026 is in de kaderbrief € 222.000 (inclusief € 2.000 personeelskosten) toegevoegd.

Reconstructies openbaar groen

Voor het opstellen van het groenbeheerplan is in de zomer van 2018 een groeninspectie uitgevoerd om de kwaliteit en vitaliteit van alle groenvakken in beeld te brengen. Uit deze inspectie is gebleken dat de kwaliteit en vitaliteit van het openbaar groen redelijk is, maar dat een aantal groentypen in een slechte conditie verkeren waarbij regulier onderhoud onvoldoende voldoet. Omdat een deel van het groen aan het einde van de levensduur is en wij de kwaliteit en de vitaliteit willen waarborgen, is vervanging hiervan op korte termijn noodzakelijk. Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een vervangingsinvestering opgenomen. Als gevolg van kostprijsstijgingen van gemiddeld 18%, is het investeringsbedrag exclusief personeelskosten met € 23.000 voor 2023 opgehoogd. Voor Jaarschijf 2026 is € 127.000 voor de reconstructies toegevoegd + € 3.000 voor personeelskosten in totaal is dit: € 130.000. Deze mutaties zijn opgenomen in de kaderbrief.

Asfaltprogramma wegen

Bij de jaarrekening 2021 is € 141.000 doorgeschoven naar 2022. Daarnaast is bij de GemRap 2022 een tekort gemeld van € 158.000 door gemiddeld 18% kostenstijging. In de kaderbrief is voor het jaar 2023 een bedrag van € 144.000 opgenomen voor kostenstijging. Voorlopig gaan we uit van de oorspronkelijke investeringsbedragen. Eventuele prijsindexeringen/kostenstijgingen gaan we jaarlijks bij de kadernota in kaart brengen.

Asfaltprogramma fietspaden

Bij de GemRap 2022 een tekort gemeld van € 54.000 door gemiddeld 18% kostenstijging. In de kaderbrief is voor het jaar 2023 een bedrag van € 57.000 opgenomen voor kostenstijging. Voorlopig gaan we uit van de oorspronkelijke investeringsbedragen. Eventuele prijsindexeringen/kostenstijgingen gaan we jaarlijks bij de kadernota in kaart brengen.

VRI Middenveldweg - Toldijk

Het project is voor een groot deel in 2021 gerealiseerd. Het restantbudget (€ 1.170.000) is doorgeschoven naar 2022. Bij de 1e GemRap 2022 is het budget verhoogd met € 211.000 voor 18% kostenstijging.

VRI Wolfsbos - Mr. Cramerweg

Door gewijzigde milieuregelgeving (Pfas) moet de grond die is vrijgekomen bij het project Haagje/Wolfsbosstraat nu als 'niet toepasbaar' worden gekwalificeerd en als saneringsgrond worden afgevoerd. Omdat de grond tijdens de voorbereiding van het project op basis van de toen geldende regelgeving nog als 'altijd toepasbaar' werd gekwalificeerd, is in het projectbudget niet voorzien in deze kosten. De extra kosten die nu gemaakt moeten worden leiden derhalve tot een overschrijding van het projectbudget van € 99.000. Deze post is verwerkt bij de 1e GemRap 2022.

Civiele kunstwerken

Civiele kunstwerken Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en daarmee ook voor de civiele kunstwerken (o.a. bruggen, viaducten, tunnels, duikers, etc.) binnen de gemeente. In het Burgerlijk Wetboek is de aansprakelijkheid van beheerders van openbare voorzieningen bij ontstane (letsel)schade geregeld.

De gemeente dient bij geschillen aan te tonen dat inspectie en onderhoud met optimale zorg zijn uitgevoerd. Het is dan ook wettelijk verplicht om een goed en gedegen Beheerplan Civiele kunstwerken te hebben. Het Beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 vastgesteld door college.

In de 1e GemRap 2022 en de Kaderbrief 2023 is rekening gehouden met een kostenstijging van gemiddeld 18% voor de investeringsbedragen in 2022 en 2023.

Ruimtelijke ordening

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2023	Investering MJB 2023	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Visie Stadscentrum (fase 2)	2022	-	1.154.764	1.154.764	174.000	427.400	553.364
	2023	-	980.765	980.765	-	427.401	553.364
	Totaal	-	2.135.529	2.135.529	174.000	854.801	1.106.728
Regio Stedenfonds	2022	971.000	115.000	1.086.000	244.000	-	842.000
	2023	470.000	0	470.000	158.000	-	312.000
	2024	1.259.000	0	1.259.000	93.000	-	1.166.000
	2025	282.000	0	282.000	70.000	-	212.000
	Totaal	2.982.000	115.000	3.097.000	565.000	-	2.532.000
Renoveren bestaande buitensportvelden	2022	1.336.000	327.500	1.663.500	36.000	1.627.500	-
	2023	718.000	52.000	770.000	18.000	752.000	-
	2024	209.000	621.000	830.000	9.000	821.000	-
	2025	568.000	-568.000	-	18.000	-18.000	-
	Totaal	2.831.000	432.500	3.263.500	81.000	3.182.500	-

Visie Stadscentrum (fase 2)

De ontwikkelingsvisie stadscentrum is de basis voor de doorontwikkeling van het stadscentrum tot een vitale en toekomstbestendige binnenstad en omvat 4 hoofdopgaven:

1. Een compacter, kleiner winkelgebied door het fors verminderen van m2's retail, de verplaatsing van winkels vanuit de randen van het centrum naar het kernwinkelgebied, het stimuleren van de transformatie naar passende woonruimte.
2. Kwaliteitsimpuls openbare ruimte (KOR), gericht op het toevoegen van 'beleving', vergroenen en het verbeteren van het klimaat adaptief vermogen van de leefomgeving en in het bijzonder van de Hoofdstraat, parkeerpleinen, de verbindingen naar het winkelgebied en park Dwingeland.
3. Herontwikkeling Tamboer(passage) e.o., waarbij de culturele infrastructuur wordt versterkt en de Tamboerpassage wordt herontwikkeld tot wonen.

4. Versterken van het ondernemerschap dat bij het Centrummanagement (Binnenstad Hoogeveen) ligt zoals 'gastvrije binnenstad' en het versterken van de onderlinge samenwerking tussen ondernemers, etc.

Door bezuinigingen is er onvoldoende budget om de volledige ontwikkelingsvisie af te ronden. Vanuit de Uitvoeringsregeling Binnenstadsfonds is ten behoeve van een compacter, kleiner winkelgebied een subsidie van € 2 miljoen ontvangen. Deze regeling loopt per 31 december 2022 af. In 2023 zal er met de Provincie moeten worden afgerekend. Het restant zal conform afspraak met de Provincie worden ingezet bij de herontwikkeling van de Tamboerpassage en omgeving.

Regio stedenfonds

De provincie Drenthe heeft met de Investeringsagenda Plus 2020-2023 voor de vier 'sterke steden' in Drenthe, via het zogenaamde Regiostedenfonds (RSF), extra geld beschikbaar gesteld voor het versterken van deze binnensteden, zonder dat cofinanciering van de gemeente benodigd is. Hoogeveen heeft hieruit € 2,65 miljoen ontvangen. In 2021 is hiervoor een aanvraag ingediend voor een uit te voeren projectenportefeuille, met een verdeling van € 0,35 miljoen voor de versterking van de culturele infrastructuur, € 0,8 miljoen voor het thema fietsen in de binnenstad en € 1,5 miljoen voor het versterken van de ruimtelijk economische structuur.

Voor 2023 staan vanuit het RSF de volgende projecten in de planning:

- Herinrichting Kaaplaantje, incl. inritconstructie vanaf Het Haagje;
- Realiseren van een veilige voet-/fietsoversteek op de Notaris Mulderstraat;
- Starten met een kwaliteitsimpuls verbindingen/stegen Hoofdstraat (uitvoering t/m 2024);
- Realisatie van een tweede fietsenstalling (start voorbereiding in 2023);
- Verbeteren bewegwijzering fietsen centrum;
- Toevoegen van fietsnietjes en oplaadpunten;
- Vergroenen van de Hoofdstraat Zuid en Midden (opgestart in 2022; verdere uitvoering in 2023);
- Starten met het versterken van de culturele infrastructuur (poppodium);
- Starten met de gebiedsontwikkeling Nicolaas Beetsplein e.o. (verondiepen winkels, transformatie wonen en herinrichting Nicolaas Beetsplein) (uitvoering t/m 2025).

Het beschikbaar gestelde bedrag vanuit RSF mag niet worden aangewend voor eigen personele inzet. Deze komen voor eigen rekening. In verband met de forse prijsstijgingen van de afgelopen maanden zal het subsidiebudget van € 2,65 mln. onvoldoende zijn om de gehele projectenportefeuille te kunnen uitvoeren. De komende tijd zal zowel met Provincie als alle stakeholders hierover gesproken moeten worden en keuzes moeten worden gemaakt.

Renoveren kunstgrasvelden

Voor de vervanging van kunstgrasvelden wordt er periodiek een sporttechnische keuring uitgevoerd door een onafhankelijk keuringsinstituut. Dit om te bepalen of de velden nog voldoen aan veiligheidsvoorschriften zoals demping, vlakheid etc. Sportvelden die afgekeurd zijn voldoen sporttechnisch niet meer en daarop mogen geen wedstrijden en bewegingsonderwijs worden gegeven. Indien dit wel gebeurt en er ontstaat letsel dan vormt dit een risico met betrekking tot de aansprakelijkheid. De investeringen zijn daarom noodzakelijk om een veilig en verantwoord sportgebruik te kunnen garanderen.

In 2022 zijn we begonnen met de vervanging van de kunstgrasvelden in het Bentinckspark. Bij de laatste keuring is gebleken dat een aantal velden eerder vervangen moet worden dan uit de laatste inspectie is gebleken. De vervanging van de velden is daarom in deze investeringsbegroting aangepast en naar voren gehaald. Ook zijn de bedragen bijgesteld door de prijsstijgingen. De investeringsplanning van de kunstgrasvelden is daardoor nu als volgt:

- 2022: vervanging kunstgrasvelden 1,6 en 7 voetbal Bentinckspark
- 2023: vervanging twee kunstgrasvelden (keuze velden 10,3,2) voetbal Bentinckspark
- 2024: vervanging hockeyveld 2 Bentinckspark
 vervanging groot kunstgrasveld (keuze veld 10,3,2) voetbal Bentinckspark en jeugdveld 8

De investeringsbedragen per jaar muteren we als volgt:

- 2023: € 770.000 vervanging kunstgrasvelden voetbal, € 18.000 interne uren
- 2024: € 225.000 vervanging hockeyveld 2, € 9.000 interne uren
 € 605.000 vervanging kunstgrasvelden voetbal, € 18.000 interne uren

De keuze voor de vervanging van de velden in 2023-2024 wordt in 2023 definitief gemaakt op basis van een laatste technische inspectie en in overleg met de verenigingen.

Veilig, Zichtbaar en transparant

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2023	Investering MJB 2023	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Cameratoezicht	2022	137.500	0	137.500	4.500	133.000	
	Totaal	137.500	0	137.500	4.500	133.000	-

Cameratoezicht

Kijkend naar de toekomst is het noodzakelijk dat een toenemende mate stabiliteit ontstaat ten behoeve van de inzet van camera's in het stadscentrum, waarbij een keuze gemaakt moet worden in welke vorm het cameratoezicht de komende jaren gebruikt gaat worden. De afgelopen jaren heeft laten zien dat de huidige installatie niet 100% stabiel is op gebied van infrastructuur waardoor de vervangingsinvestering noodzakelijk is.

Totaalbeeld investeringen

Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2023	Investering MJB 2023	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
2022	10.612.000	-369.500	10.242.500	576.220	7.602.811	2.063.470
2023	6.200.955	3.369.530	9.570.485	242.875	8.462.246	865.364
2024	7.188.420	2.621.000	9.809.420	170.000	8.473.420	1.166.000
2025	4.840.250	-568.000	4.272.250	111.000	3.949.250	212.000
2026	-	352.000	352.000	5.000	347.000	-
Totaal	28.841.625	5.405.030	34.246.655	1.105.095	28.834.727	4.306.834

Investeringsplafond

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2023	Investering MJB 2023	Personeelkosten	Exploitatie riolering	Bijdragen derden
Budget rioleringswerkzaamheden	2022	1.495.000	368.247	1.863.247	75.000	1.488.247	300.000
	2023	1.145.000		1.145.000	75.000	1.070.000	
	2024	1.145.000		1.145.000	75.000	1.070.000	
	2025	1.205.000		1.205.000	75.000	1.130.000	
	2026	1.205.000		1.205.000	75.000	1.130.000	
Totaal		6.195.000	368.247	6.563.247	375.000	5.888.247	300.000
Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten	2023		1.839.410	1.839.410		1.839.410	
	2024		5.000.000	5.000.000		5.000.000	
	2025		5.000.000	5.000.000		5.000.000	
Totaal		0	11.839.410	11.839.410		11.839.410	
Totaal		6.195.000	12.207.657	18.402.657	375.000	17.727.657	300.000

Budget rioleringswerkzaamheden

De investeringen voor riolering vallen buiten het investeringsplafond. Voor riolering zijn bovenstaande investeringen opgenomen (volgens watertakenplan Fluvius 2016-2021 met een doorkijk naar 2026).

Voor de doorbelasting van personeelskosten nemen we jaarlijks € 75.000 op.

2023 en 2024

- € 500.000 Vervanging riolering
- € 150.000 Vervanging gemalen/pompen/schakelkasten etc.
- € 250.000 Afkoppelen diverse locaties
- € 170.000 Ad hoc maatregelen/knelpunten

2025 en 2026

- € 500.000 Vervanging riolering
- € 150.000 Vervanging gemalen/pompen/schakelkasten etc.
- € 60.000 Ombouw telemetrie
- € 250.000 Afkoppelen diverse locaties
- € 170.000 Ad hoc maatregelen/knelpunten

Opgemerkt wordt dat deze bovenstaande opzet nog is gebaseerd op het huidige Watertakenplan Fluvius. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw Riool en Water Programma, genaamd RWP Hoogeveen.

Eind 2022 zal dit plan ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Ook dan zal duidelijk worden wat de invloed op de definitieve tarieven zal zijn.

Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten

De raad heeft op 9 december 2021 besloten om € 11.839.410 beschikbaar te stellen voor een noodzakelijke investering in de opwaardering van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Bijlage B: Overzicht reserves

Algemeen

In deze bijlage wordt informatie gegeven over de reserves

Hierbij is per reserve aangegeven:

- Het specifieke doel van de reserve
- De voeding van de reserve
- De maximale hoogte van de reserve
- De maximale looptijd

De reserves worden onderscheiden naar de Algemene reserve en de bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve is een reserve waar de raad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven.

Conform de BBV-voorschriften worden over de reserves en voorzieningen geen rentevergoeding berekend.

Bij de Kaderbrief 2022 en de GemRap is besloten een aantal bestemmingsreserves toe te voegen aan de Algemene Reserve. Hiermee versterken we het weerstandsvermogen. Daarnaast worden alle uitgaven op die manier meegenomen bij de integrale afweging omdat we geen aparte 'potjes' meer hebben staan.

Hieronder per reserve het gespecificeerde verloop van de reserves:

Algemene reserve

Doel: Reserve ter dekking van (on)voorzienbare risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen.

Aard: Risicoreserve

Voeding: Onder andere saldi jaarrekening

Omvang: Het minimaal weerstandsvermogen is gesteld op € 16,5 miljoen.

Looptijd: n.v.t.

Bevoegdheid: Raad

Algemene reserve	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand op 1-1	1.064	11.090	25.471	31.795	38.703	45.966
<i>Onttrekkingen:</i>						
Saldo jaarrekening 2020	-97	-	-	-	-	-
Bestemmingsvoorstellen 2020	-672	-	-	-	-	-
Verliesvoorziening BIE 2021	-70	-	-	-	-	-
Onttrekking t.b.v. exploitatie 2021	-1.000	-	-	-	-	-
Bestemmingsvoorstellen 2021	-	-544	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-1.839	-544	0	0	0	0
<i>Stortingen:</i>						
Reservering Algemene reserve	200	-	200	200	200	200
Reservering Algemene reserve (Schone lei)	1.500	-	3.500	5.000	5.500	5.500
Overheveling vanuit div. reserves (GemRap)	7.945	-	-	-	-	-
Winstnemering uit grondexploitaties	2.220	2.799	2.624	1.708	1.563	1.440
Saldo jaarrekening 2021	-	12.126	-	-	-	-
Totaal stortingen	11.865	14.925	6.324	6.908	7.263	7.140
Stand op 31-12	11.090	25.471	31.795	38.703	45.966	53.106

Bestemmingsreserves

Bij de GemRap 2021 zijn diverse bestemmingsreserves opgeschoond en gestort in de Algemene reserve ter versterking van het weerstandsvermogen. Het verloop van de nog aanwezige bestemmingsreserve is hieronder weergegeven. Hierbij is ervan uitgegaan dat de Reserve kapitaallasten visie Stadscentrum en de Reserve transformatie jeugd (waarover regionaal wordt besloten) in 2022 volledig worden ingezet.

Reserve Structuurvisie

Doel: Reserve ter dekking van structuurvisieprojecten. De achtergrond is dat winstgevende projecten verliesgevende projecten financieren.

Aard: Bestemmingsreserve

Voeding: Winstneming vanuit de grondexploitaties

Omvang: Niet bepaald

Looptijd: Niet bepaald

Bevoegdheid: Raad

Bij de GemRap 2021 is besloten het restant van € 427.110 over te hevelen naar de Algemene reserve. Daarnaast worden de resultaten van de grondexploitaties niet meer met deze reserve verrekend maar met de Algemene reserve.

Bestemmingsreserve	2023	2024	2025	2026
Reserve structuurvisie				
Stand op 1-1	100	50		
<i>Onttrekkingen:</i>				
Visievorming/uitvoering programma landelijk gebied	-50	-50		
Stand op 31-12	50	0		

Bijlage C: EMU Saldo

Berekening EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Deze programmabegroting is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Hieronder de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Hoogeveen. In het overzicht is het EMU-saldo berekend voor de jaren 2022 tot en met 2024, zoals dat voortvloeit uit deze begroting. Onderstaand format is voorgeschreven door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Gemeente Hoogeveen		2022	2023	2024
Vraag		volgens begroting (*€ 1.000)	volgens begroting (*€ 1.000)	volgens meerjarenraming (*€ 1.000)
+1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)?	4.608	8.708	13.230
-2	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.722	4.029	7.278
+3	Mutaties voorzieningen	-49	-514	-627
-4	Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.792	-8.131	-1.032
-5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		45	12.296	6.357

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 maart 2022 is gesproken over de EMU-norm voor decentrale overheden. In dit overleg is een EMU-norm overeengekomen van -0,4% van het bruto binnenlands product (bbp) voor het jaar 2023. Hiermee wordt de eerdere regeling van de periode 2019 – 2022 met 1 jaar verlengd.

De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Hoogeveen voor 2023 komt uit op € 12,3 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten € 12,3 miljoen groter zijn dan de uitgaven.

In de jaren tot en met 2015 werden er een individuele referentiewaarden van het EMU-tekort vastgesteld. Vanaf 2016 zijn er geen EMU-referentiewaarde per individuele decentrale overheid vastgesteld.

Bijlage D: Lijst met afkortingen

Lijst met afkortingen per programma

Blijven meedoen en talentontwikkeling

VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
HEA	Hoogeveense Educatieve Agenda

Jeugdhulp en Participatie

GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
NPO	Nationaal Programma Onderwijs

Gezond en Vitaal

GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
SWW	Stichting Welzijnswerk
Wvvgz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
Wlz	Wet langdurige zorg
Zvw	Zorgverzekeringswet
RWP	Riool- en waterprogramma
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten

Economie

DTZ	Dutch TechZone
-----	----------------

Aantrekkelijk Wonen

SWO	Samenwerkingsorganisatie
(C)po	(Collectief) particulier opdrachtgeverschap

Veilige Bereikbaarheid

SPV	Strategisch plan verkeersveiligheid
-----	-------------------------------------

Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

CO ₂	Koolstofdioxide
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe
IVN	Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
RES	regionale energiestrategieën
OER	Opwek van Energie op Rijksvastgoed
RMP	Regionaal mobiliteitsplan
RKN	Regie kunststoffen Nederland

Veilig, Zichtbaar en Transparant

OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centra
PSHI	Psychosociale hulp bij ingrijpende gebeurtenissen
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur

Paragrafen

SWO	Samenwerkingsorganisatie
BOA	Bijzondere opsporingsambtenaar
OZB	Onroerendzaakbelasting

WOZ	Waarde onroerende zaken
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
BBV	Besluit begroting en verantwoording
VPB	Vennootschapsbelasting
POC	Percentage of completion
ICT	Informatietechnologie
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek
Fido	wet Financiering decentrale overheden
HOF	wet Houdbaarheid OverheidsFinanciën
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

Bijlage E: Overzicht beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten

Blijven meedoen en talentontwikkeling

- Cultuurvisie 2021 - 2024 (2021)

Jeugdhulp en Participatie

- Beleidsnota Maatschappelijke participatie (2013)
- Nota Aanpak armoede en schulden 2016 - 2020
- Beleidsplan Hoogwaardig Handhaven (2012)
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive
- Afstemmingsverordening Hoogeveen 2020
- Verordening individuele inkomens- en studietoelage
- Verordening Cliëntenparticipatie
- Beleidsregels minimabeleid gemeente Hoogeveen 2019
- Beleidsregels woonlasten Hoogeveen 2019
- Beleidsregels terug- en invordering 2020
- Beleidsplan Schuldhulpverlening
- Beleidsregels Schuldhulpverlening
- Beleidsregels bijzondere bijstand 2019
- Beleidsregels algemene bijstand 2019
- Verruiming vrijlating giften
- Protocol huisbezoeken
- Protocol auto met camera
- Nota jeugdhulp Hoogeveen 2017-2020(2017)
- Uitvoeringskader Toegang (2014)
- Calamiteitenplan jeugd (2019)
- Transformatieplan Zorg voor de Jeugd Jeugdhulpregio Drenthe 2018-2020
- Bestuurlijk transformatieakkoord Jeugd Drenthe 2019 - 2022

Gezond en Vitaal

- Grondwaterbeleidsplan 2012
- Hemel- en Grondwaterverordening 2012
- Klimaatrobuust Hoogeveen 2017
- Watertakenplan Fluvius 2016-2021 en Watertakenplan 2016-2021, specificatie Hoogeveen

Economie

- ToekomstvisieDetailhandelsstructuurvisie (2008)

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

- Wegenbeheerplan 2019-2023
- [Onderhoudsplan kunstwerken 2022-2026](#)
- Beleidsplan Openbare verlichting 2013-2022
- Gladheidsbestrijdingsplan (jaarlijks)
- Beleidsplan onderhoud wegen 2019-2023
- Onderhoudsplan kunstwerken 2017 t/m 2021
- Beleidsplan openbare verlichting 2012
- Baggerplan
- Groenstructuurvisie (2010)
- Buitenspelen in Hoogeveen, uitvoeringsnotitie Speelruimtebeleid 2005

- Lijst beschermwaardige bomen (2012)
- Nota begraven in Hoogeveen (2011)
- Protocol werkwijze bestaande graven, urnennissen en – kelders Hoogeveen (2013)
- Groenbeheerplan 2020-2023 (2019)
- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Woonvisie Hoogeveen 2017 - 2021 Ontwikkelingsvisie stadscentrum, actualisatie 2017
- Prestatieafspraken Hoogeveen 2018 - 2022 /actualisatie 2020
- Regionale Woonvisie Zuidwest-Drenthe 2012
- Nota Grondbeleid 2015 – 2019
- Verkoopprotocol 2017

Ruimtelijke ordening en sport

- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Oost-west-as (Backbone) 2008
- Notitie Hoogbouw 2009
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit
- Detailhandelstructuurvisie 2008
- IHP Binnensport (2009)
- IHP Buitensport (2011)
- Notitie sportvloeren (2017)

Veilige bereikbaarheid

- Mobiliteitsvisie 2017 - 2026
- Parkeernota 2011, deel 1, 2 en 3
- Fietsplan 2019

Duurzaam en Gastvrij Hoogeveen

- De groene draad, uitvoeringsplan Duurzamer Hoogeveen 2017 – 2021
- Visie Externe Veiligheid 2010
- Bodemnota 2007
- Bodembeheernota 2019
- Bodemkwaliteitskaart 2019
- Nota Hogere waarden Wet geluidhinder 2012 12 dagen regeling geluid horeca 2012
- Klimaat/energiemonitor Hoogeveen
- Afvalstoffenverordening 2005
- Evenementenbeleid 2018 - 2022
- Recreatie en toerisme 2018 - 2022
- Uitvoeringsplan recreatie en toerisme 2019-2022

Veilig, Zichtbaar en Transparant

- Kadernota Veiligheid, Toezicht & Handhaving 2022-2026 (in de maak).
- Regionaal Beleidsplan Noord-Nederland 2020-2023.
- Beleidsregels Hard- en Softdrugs 2022.
- Beleidsregels hinderlijke en gevaarlijke honden 2022.
- Evenementenverordening 2021.
- Beleidsregels evenementen 2020
- Beleidsregels BIBOB 2017.

- Preventie- en handhavingsplan alcohol 2022 (in de maak).
- Beleidsregel wet aanpak woonoverlast 2022.
- Beleidsregel Handhaving helingbestrijding 2018.
- Samen: verbinden & verbeteren, coalitieakkoord 2022-2026
- Toekomstvisie Hoogeveen 2018 & verder

Bijlage F: Sociale structuur

Cijfers per 1 januari	2020	2021	2022*	2023**
SOCIALE STRUCTUUR				
Leeftijdsofbouw bevolking:				
00 t/m 03 jaar	2.171	2.112	2.072	1.955
04 t/m 11 jaar	5.066	4.873	4.775	4.636
12 t/m 17 jaar	4.021	4.040	4.067	4.089
18 t/m 26 jaar	5.679	5.702	5.873	6.103
27 t/m 50 jaar	16.126	15.955	15.886	15.857
51 t/m 65 jaar	11.261	11.296	11.426	11.468
66 t/m 75 jaar	6.488	6.633	6.672	6.639
76 jaar en ouder	4.823	4.992	5.118	5.566
Totaal	55.635	55.603	55.889	56.313
Totaal in particuliere huishoudens	54.322	54.305	54.584	54.998
Personen in institutionele huishoudens	1.377	1.298	1.305	1.315
Totaal personen in huishoudens	55.699	55.603	55.889	56.313
Thuiswonend kind	15.381	15.278	15.357	15.473
Alleenstaand	8.409	8.476	8.520	8.584
Totaal samenwonende personen	28.080	28.054	28.198	28.412
Partner in niet-gehuwd paar zonder kinderen	2.792	2.890	2.905	2.927
Partner in gehuwd paar zonder kinderen	12.092	12.112	12.174	12.267
Partner in niet-gehuwd paar met kinderen	2.694	2.756	2.770	2.791
Partner in gehuwd paar met kinderen	10.502	10.296	10.349	10.427
Ouder in eenouderhuishouden	1.808	1.810	1.819	1.833
Overig lid huishouden	644	687	691	696
Personen in institutionele huishoudens	1.377	1.298	1.305	1.315
Bron: CBS. *Aantal inwoners 2022 is gebaseerd op meting GBA; en is verbijzonderd naar de wijken en leeftijdscohorten op basis van de verdeling in 2021				
**Bron GBA, Inwonertal per 1 september 2022 en is verbijzonderd naar de wijken en leeftijdscohorten op basis van de verdeling in 2021				
Aantal uitkeringsgerechtigden	1.221	1.274	1.177	1.136#
Bron: monitor sociaal domein.#Stand per 31 juli 2022				
INWONERAANTALLEN CBS-wijk-buurtindeling				
Hoogeveen kern	25.150	25.080	25.209	25.400
De Weide	14.295	14.060	14.132	14.240
Fluitenberg	510	585	588	592
Elim	2.380	2.335	2.347	2.365
Hollandscheveld	4.475	4.560	4.583	4.618
Noordscheschut	2.080	2.085	2.096	2.112
Nieuwlande	1.365	1.370	1.377	1.387
Nieuweroord	535	530	533	537
Tiendeveen	630	670	673	679
Stuifzand	630	625	628	633
Pesse	1.835	1.840	1.849	1.863
Zuideropgaande Nieuw Moscou	600	635	638	643
Industriegebied	520	525	528	532
Verspreid gebied	220	235	236	238
Totaal aantal inwoners	55.662	55.603	55.889	56.313
Bron: CBS. *Totaal aantal inwoners 2022 is gebaseerd op meting GBA 31-8-2021; en is verbijzonderd naar de wijken en leeftijdscohorten op basis van de verdeling in 2021				
Woningen (incl. woonw.)	23.847	24.057	24.187	24.230
Wooneenheden/bijzondere woongebouwen	1796	1798	1855	1799
Recreatiewoningen	239	239	239	239
Totaal woonruimten	25.882	26.094	26.281	26.268
Bron: Ontwikkeling en grondbedrijf. *Gebaseerd op de realisatie per 1 september 2022 en de verwachtingen over de rest van 2022				

Bijlage G: Toelichting op verplichte beleidsindicatoren

Blijven meedoen en talent-ontwikkeling

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

Bron: DUO/Ingrado

Absoluut verzuimleerlingen

Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling.

Bron: DUO/Ingrado

Relatief verzuim leerlingen

Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op school.

Bron: DUO/Ingrado

Jeugdhulp en Participatie

Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: CBS

Aantal re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Bron: CBS

Bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Bron: CBS

Gezond en Vitaal

WMO-cliënten met een maatwerkarrangement

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Bron: CBS MSD WMO

Economie

Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Bron: Meerdere bronnen

Vestigingen

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: LISA

Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Bron: CBS

Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Bron: Meerdere bronnen

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Nieuwbouwwoningen

Nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

Bron: Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

WOZ-waarde woningen

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.

Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Gemeentelijke woonlasten

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Bron: COELO, Groningen

Demografische druk

Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.

Bron: CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research

Ruimtelijke Ordening

Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Duurzaam Hoogeveen

Hernieuwde elektriciteit

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Veilige bereikbaarheid

Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig

Veilig, Zichtbaar en Transparant

Winkeldiefstal

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Bron: CBS - Diefstallen

Diefstal uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners

Bron: CBS – Diefstallen

Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Bron: CBS - Criminaliteit

Vernielingen en misdrijven in de openbare ruimte

Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminaties, het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Bron: CBS – Criminaliteit

Verwijzing Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Bron: Stichting Halt

Jongeren met delict voor rechter

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Bron: CBS

Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Bron: CBS Jeugd

Jongeren met jeugdbescherming

Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: CBS Jeugd

Postadres

Postbus 20.000
7900 PA Hoogeveen

Bezoekadres

Raadhuisplein 24
7901 BW Hoogeveen

Telefoon

14 0528

Fax

0528-291325

E-mail

info@hoogeveen.nl

Internet

www.hoogeveen.nl

Uitgave

Gemeente Hoogeveen